ROBERT
LOUIS STEVENSON
—
LLOYD OSBOURNE

Editura Univers

Un colet cu bucluc

clu

ROBERT LOUIS STEVENSON
&
LLOYD OSBOURNE

UN COLET CU BUCLUC

Versiunea digitală 1.0 – decembrie 2022

Realizată după volumul apărut la Editura Univers, Bucureşti, 1981
COLECŢIA CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

Titlu original: Robert Louis Stevenson and Lloyd Osbourne, THE WRONG BOX, London, Oxford University Press
Traducere: Virgiliu Ştefănescu-Drăgăneşti
Coperta colecţiei: Vasile Socoliuc

PREFAŢĂ

„Totul e numai un plan uşuratec, dar bine ticluit”, spune Michael Finsbury undeva în textul povestirii şi, într-adevăr, nici nu găsim o scuză mai bună pentru volumul care se află în mâna cititorului. Autorii pot doar adăuga că unul din ei este destul de în vârstă ca să-i fie ruşine de el, iar celălalt destul de tânăr ca să poată învăţa ceva pentru viitor.

R.L.S.
L.O.

CAPITOLUL I
În care Morris intră la bănuieli

Vai, cât de puţin înţelege un profan, care stă acasă liniştit şi comod, din truda şi frământările unui scriitor şi, atunci când răsfoieşte zâmbind paginile unui roman, vai, ce puţin îşi dă el seama de ceasurile de osteneală, de studiere aprofundată a unor volume scrise de autori competenţi, de documentare în marea bibliotecă „Bodleian” din Oxford, de corespondenţa purtată cu oameni învăţaţi dar cu scriere ilizibilă din Germania – într-un cuvânt, de uriaşa schelărie care a fost mai întâi construită şi apoi dată jos numai ca să-l ajute pe el, cititorul, să suporte mai uşor o oră de călătorie într-un vagon de cale ferată! Aşa fiind, aş putea începe această povestire cu biografia lui Tonti – locul naşterii, părinţii, genialitatea probabil moştenită de la mama sa, vreun exemplu impresionant de precocitate etc., etc. – împreună cu un tratat complet descriind sistemul căruia i-a dăruit numele. Documentul se găseşte, aşa cum a fost redactat de el, într-una din despărţiturile biroului la care scriu, dar spun acest lucru fără niciun fel de înfumurare. Tonti e mort acum şi n-am întâlnit niciodată pe nimeni care măcar să pretindă că-l regretă; iar în ceea ce priveşte sistemul „tontinei” va fi îndeajuns un cuvânt pentru a lămuri totul în legătură cu această naraţiune lipsită de orice artificialitate sau înfrumuseţare literară.

Câţiva tineri veseli (cu cât mai mulţi cu atât mai bine) pun laolaltă o sumă fixă de bani (constituind un fond imobilizat dat în păstrarea unor curatori), sumă care, împreună cu dobânzile respective, urmează să fie plătită, după o sută de ani, ultimului supravieţuitor sau urmaşului său sub ochii căruia îi este prezentată atunci numai în treacăt şi care, surzind între timp, nu poate auzi nimic despre norocul care l-a lovit sau care – şi mai sigur – se află pe patul morţii aşa încât, din punct de vedere practic, ar fi putut tot aşa de bine să fi pierdut întrecerea la care a luat parte.

Poezia cu totul aparte şi chiar umorul acestei combinaţii financiare apar evidente, deoarece sistemul este astfel conceput încât fondatorii nu pot profita personal de pe urma lui, dar minunatul său caracter de joc sportiv cu şanse egale l-a făcut foarte apreciat de bunicii noştri.

Când Joseph Finsbury şi fratele său Masterman erau nişte băieţei în pantalonaşi cu volănaşe albe, tatăl lor – un negustor înstărit de pe cunoscuta stradă Cheapside – i-a încadrat într-o tontină de proporţii mici dar bogată, având 37 de membri. Contribuţia la fond a fiecăruia a fost de o mie de lire; şi Joseph Finsbury îşi poate aminti şi azi vizita făcută avocatului unde membrii tontinei – toţi copii ca şi el – au fost adunaţi laolaltă, au luat loc pe rând pe scaunul maiestuos la biroul avocatului şi şi-au semnat numele pe actul constitutiv, cu ajutorul binevoitorului şi bătrânului om al legii care purta ochelari şi cizme de lac. Joseph îşi aminteşte cum s-a jucat după aceea cu ceilalţi băieţi pe gazonul din spatele casei avocatului şi straşnica bătaie care a urmat cu unul din fraţii săi de tontină, care l-a lovit cu vârful ghetei în fluierul piciorului. Zgomotul încăierării l-a scos în curte pe avocat din biroul în care tocmai oferea o trataţie cu cozonac şi vin părinţilor copiilor.

Cei doi combatanţi au fost bineînţeles despărţiţi şi curajul lui Joseph proslăvit de distinsul domn în cizme de lac, care s-a jurat că şi el fusese un băiat tot atât de viteaz când avea aceeaşi vârstă. Joseph, auzind acestea, se întrebă în sinea lui dacă avocatul purta şi pe atunci cizmuliţe de lac, dacă micul său cap de copil era tot chel, dacă şi el, când se culca seara, obosea spunându-şi poveşti cu lupte cu piraţi şi dacă se îmbrăca tot aşa ca şi bătrânul avocat de acum şi-şi trata musafirii – băieţei şi fetiţe – tot cu cozonac şi vin.

În anul 1840 toţi cei treizeci şi şapte erau în viaţă; în 1850 numărul lor se micşorase cu şase; în 1856 şi 1857 moartea a fost ceva mai activă fiindcă războiul Crimeei şi răscoala din India a luat drept tribut pe nouă dintre ei. În 1870 nu mai rămăseseră, din toţi membrii tontinei, decât cinci, iar la data povestirii mele mai erau în viaţă doar trei, inclusiv cei doi fraţi Finsbury.

Masterman era acum în al şaptezeci şi treilea an al vieţii. Se plângea de multă vreme de efectele vârstei; se retrăsese de mai mulţi ani din afaceri şi locuia într-o izolare totală sub acoperişul fiului său Michael, un binecunoscut jurist.

În ceea ce-l privea, Joseph era încă foarte activ şi oferea o înfăţişare numai în parte îmbătrânită când apărea pe străzile pe care îi plăcea să facă lungi plimbări. Faptul era cu atât mai de plâns cu cât Masterman dusese (până în cele mai mici amănunte) viaţa unui englez model de virtute. Sârguinţa, viaţa

regulată, moralitatea şi faptul că se mulţumea cu beneficii numai de patru la sută sunt considerate principii de bază pentru a ajunge la o bătrâneţe plină de vigoare şi sănătate. Masterman se conformase tuturor acestor norme fără nicio abatere şi totuşi iată-l acum devenit complet inactiv la vârsta de şaptezeci şi trei de ani, în timp ce Joseph, numai cu doi ani mai tânăr ca el şi în cea mai bună stare de conservare fizică, se discreditase în ochii tuturor ducând o viaţă de trândăvie şi excentricitate. Ocupându-se în tinereţe de comerţul de pielărie, se plictisise repede de această activitate pentru care nu avea niciun fel de atracţie deosebită. O mare curiozitate de a se documenta în toate direcţiile, care nu fusese oprită la timp, începuse să-i absoarbă toată energia în anii maturizării. Nu există patimă care să secătuiască mai mult puterea mintală a cuiva decât poate dorinţa nepotolită de a se dedica discursurilor publice, dorinţă care, de multe ori, se constată că însoţeşte curiozitatea sau apare ca o consecinţă a acelei patimi. Aceste două puternice impulsuri se manifestau conjugate în cazul lui Joseph, iar faza cea mai acută a acestei duble maladii, aceea în care bolnavul ţine peste tot conferinţe în mod gratuit, s-a declarat destul de curând cu o puternică intensitate şi nu după prea mulţi ani de când atinsese această fază, Joseph ajunsese să facă drumuri de aproape cincizeci de kilometri numai ca să ţină o conferinţă în faţa unor copilaşi din clasele primare.

Firea sa nu era aceea a unui om de ştiinţă; sursa lui de informare se limita la manualele şcolare şi la presa zilnică; nu s-a înălţat nici măcar până la cercetarea enciclopediilor; după cum declara chiar el, viaţa însăşi constituia izvorul său de documentare. Conferinţele sale nu erau destinate, aşa după cum afirma adeseori, unor profesori universitari; ele se adresau direct marelui suflet al mulţimii, iar sufletul mulţimii era desigur mai sănătos decât capul acesteia, deoarece elucubraţiile sale erau primite foarte favorabil de către ascultători.

Conferinţa lui întitulată „Cum să trăieşti vesel şi voios numai cu patruzeci de lire pe an” a creat o adevărată senzaţie în lumea şomerilor. „Învăţământul: scopurile, obiectivele şi necesitatea acestuia” i-au câştigat respectul tuturor celor slabi la minte.

Iar în ceea ce priveşte renumitul său eseu privitor la „Asigurările pe viaţă considerate sub raportul relaţiilor acestora

cu masele”, citit la o şedinţă a Asociaţiei muncitorilor din Insula Câinilor[1], pentru îmbunătăţirea relaţiilor lor reciproce, acesta a fost primit cu „ovaţii spontane” de o adunare de ambe sexe, lipsită de orice posibilitate de a înţelege ceva, şi efectul eseului a fost atât de impresionant încât anul următor a fost ales preşedinte de onoare al societăţii, funcţie care însemna chiar mai puţin decât realizarea oricărui beneficiu bănesc, deoarece deţinătorul ei avea obligaţia implicită să facă el societăţii o donaţie în numerar; – totuşi era o funcţie care îi asigura într-o foarte mare măsură stima pentru propria sa persoană.

În timp ce Joseph îşi construia astfel o reputaţie deosebită în secţiunea ceva mai cultă a marei mase a ignoranţilor, viaţa sa particulară a fost dintr-o dată copleşită de orfani. Moartea fratelui său mai tânăr, Jacob, l-a împovărat cu sarcina creşterii a doi băieţi, Morris şi John; iar în cursul aceluiaşi an, familia i-a mai crescut prin alipirea la ea şi a unei fetiţe, fiica distinsului John Henry Hazeltine, un gentleman având o mică proprietate şi foarte puţini prieteni. Îl întâlnise pe Joseph numai o dată, în sala de conferinţe din orăşelul Holloway; dar în urma acelei experienţe plină de învăţăminte, la întoarcerea sa acasă, şi-a modificat testamentul încredinţându-şi fiica şi averea acesteia apreciatului conferenţiar. Joseph avea o fire bună; totuşi a acceptat răspunderea ce-i revenea foarte în silă, a dat apoi un anunţ la ziar pentru o doică şi a cumpărat un cărucior de ocazie. Pe Morris şi pe John îi acceptase mai bucuros; nu atât din cauza legăturii de sânge cât mai cu seamă din cauză că negoţul de pielărie (în care se grăbi să investească averea nepoţilor, şi care se ridica la impresionanta sumă de treizeci de mii de lire sterline) dăduse în ultimul timp semne inexplicabile de lunecare pe panta declinului.

Ca urmare, numi un scoţian, tânăr şi iscusit, ca director al întreprinderii, după care grijile acesteia nu-i mai aduseră niciun necaz lui Joseph Finsbury.

Lăsând toată grija în mâinile iscusitului scoţian (care era căsătorit), îşi începu lungile sale călătorii în Europa şi în Asia Mică.

Ducând o ediţie poliglotă a Noului Testament într-o mână şi o cărticică cu expresii uzuale în cealaltă, îşi făcu anevoie drumul printre vorbitorii a unsprezece limbi europene. Primul dintre

[1] Insulă inexistentă.

aceste ghiduri nu are nicio valoare practică pentru un călător filosof şi chiar cel de-al doilea este alcătuit în mod mai explicit pentru un turist decât pentru cineva preocupat de problemele vieţii. Dar el îşi recruta interpreţi să-l ajute – oricând le putea obţine serviciile în mod gratuit – şi, folosind toate mijloacele, reuşi să umple un mare număr de caiete cu rezultatele cercetărilor sale.

Aceste călătorii îi răpiră mai mulţi ani şi se reîntoarse în Anglia numai când vârsta minorilor din grija sa îi impuse să le acorde mai multă atenţie. Astfel cei doi adolescenţi au fost înscrişi la o şcoală bună dar ieftină, unde au primit o pregătire economică temeinică, ceea ce apărea ca un fapt oarecum nepotrivit, deoarece comerţul cu pielărie nu era câtuşi de puţin în situaţia de a încuraja o verificare a registrelor acestuia. De fapt, în momentul în care Joseph şi-a verificat conturile pregătindu-se să lichideze curatela celor doi minori, a fost totalmente uimit să descopere că averea fratelui său nu crescuse câtuşi de puţin în timpul tutelei lui; chiar după ce a trecut în contul celor doi tutelaţi fiecare bănuţ pe care îl poseda, încă mai rămânea un deficit de şapte mii opt sute de lire. Când această situaţie a fost făcută cunoscută celor doi fraţi în prezenţa unui avocat, Morris Finsbury şi-a ameninţat unchiul cu aplicarea tuturor rigorilor legii, dar a fost împiedicat să recurgă la măsuri extreme de sfatul omului legii:

— Nu poţi scoate apă din piatră seacă, i-a explicat avocatul.

Morris a înţeles sensul zicalei şi a ajuns la o tranzacţie cu unchiul său. Pe de o parte Joseph le-a predat tot ce poseda, şi i-a transferat nepotului său drepturile asupra tontinei, care se arăta acum ca o perspectivă plină de speranţe. Pe de altă parte, Morris a fost de acord să-l adăpostească şi să-l întreţină pe unchiul său şi pe domnişoara Hazeltine (care ajunsese în aceeaşi situaţie dureroasă ca şi ceilalţi), acordându-le fiecăruia câte o liră lunar, ca bani de buzunar. Suma era mai mult decât suficientă pentru bătrân; dar nu putem înţelege cum reuşea domnişoara Hazeltine să se îmbrace din ea; totuşi, reuşea şi, ceea ce e şi mai extraordinar, niciodată nu se plângea.

Este însă adevărat că se ataşase sincer de incompetentul său tutore. Niciodată nu se purtase rău cu ea; vârsta pleda foarte mult în favoarea lui; şi era ceva impresionant în setea lui de a cunoaşte, sete de care era stăpânit tot sufletul său, şi în bucuria

sa nevinovată stârnită de cel mai mic semn de admiraţie ce i se arăta; şi, deşi avocatul o avertizase că era sacrificată prin tranzacţia ce se încheia, ea refuzase să adauge ceva la marile încurcături ale unchiului Joseph.

Toţi patru locuiau acum împreună, într-o casă mare şi mohorâtă, în John Street, în cartierul Bloomsbury; în aparenţă ca o familie, în realitate ca o asociaţie financiară. Julia şi unchiul Joseph erau, desigur, într-o situaţie de sclavi; John, un tânăr distins şi manierat, arătând predilecţie pentru cântatul la banjo, frecventator al music-hall-urilor şi barului Veseliei, urmărind cu asiduitate gazetele sportive, apărea, desigur, peste tot numai ca un personaj de mâna a doua; în timp ce grijile şi bucuriile domniei îi reveneau în întregime lui Morris. Că aceste două laturi sunt inseparabil împletite între ele este adevărul cu care sociologul împăciuitor caută să consoleze marea masă a cetăţenilor incompetenţi şi obscuri, însă în cazul lui Morris amarul desigur depăşea cu mult plăcutul. Nu-şi cruţa nicio osteneală, nu cruţa nici pe alţii de niciuna; chema servitorii dimineaţa, le dădea alimentele din cămară cu propria sa mână, controla conţinutul sticlei de vin, număra biscuiţii rămaşi; scene penibile aveau loc cu ocazia socotelilor săptămânale, când bucătăreasa era în mod obişnuit acuzată de nereguli; totodată, furnizorii trebuiau să se certe cu el în salonaşul din spatele casei chiar şi pentru trei parale. Cineva care judeca lucrurile superficial l-ar fi putut considera drept un avar; el însă se vedea doar ca un om ce fusese înşelat; lumea îi datora şapte mii şi opt sute de lire, şi avea de gând ca lumea să plătească pentru aceasta.

Caracterul lui Morris strălucea în toată splendoarea lui mai cu seamă în relaţiile cu Joseph. Unchiul său apărea ca o afacere hazardată în care el, Morris, investise foarte mult şi, ca urmare, nu-şi cruţa nicio osteneală ca să-şi ocrotească foarte bine capitalul investit. Aşa fiind, bătrânul era examinat lunar de un doctor, fie că era sănătos fie că era bolnav. Regimul său alimentar, îmbrăcămintea, rarele sale călătorii când la Brighton când la Bournemouth, îi erau date cu porţia ca păpica sugarilor. Când era vreme rea, nu avea voie să iasă din casă. Când era vreme bună, la 9,30 trebuia să fie gata de plecare, în hol; Morris îl examina să vadă dacă avea mănuşile cu el şi dacă pantofii prezentau siguranţă; apoi amândoi plecau la biroul întreprinderii

de pielărie, braţ la braţ. Drumul până acolo era probabil destul de neplăcut, fiindcă niciunul din cei doi nu pretindea să aibă vreun fel de sentimente prieteneşti faţă de celălalt; Morris nu încetase niciodată să-i reproşeze tutorelui său pierderile băneşti pe care i le pricinuise şi să se plângă de povara pe care i-o constituia domnişoara Hazeltine; Joseph, la rândul său, deşi avea o fire destul de blajină, îşi privea nepotul cu un sentiment foarte apropiat de ură. Dar drumul până la birou nu însemna nimic prin comparaţie cu drumul de înapoiere, deoarece simpla vedere a clădirii întreprinderii, ca şi cel mai mic amănunt al tranzacţiilor comerciale ale acesteia, erau destul ca să otrăvească viaţa oricărui Finsbury.

Numele lui Joseph figura încă deasupra uşii şi tot el semna cecurile. Faptul constituia o anumită politică din partea lui Morris şi anume urmărea să-i descurajeze pe ceilalţi membri ai tontinei. În realitate, întreprinderea era în întregime a lui, deşi o considera numai ca o moştenire de necazuri.

A încercat, la un moment dat, s-o vândă, dar ofertele primite au fost complet derizorii. A încercat să o extindă, dar nu a reuşit decât să-şi extindă obligaţiile financiare; a căutat să o restrângă, dar nu a reuşit altceva decât să-şi restrângă profitul.

Nimeni, de altfel, nu reuşise vreodată să câştige vreun ban din acea întreprindere, în afară de iscusitul scoţian care s-a retras din activitate (după ce a fost concediat) în vecinătatea oraşelului Banff unde şi-a construit un castel din profitul pe care-l realizase. Pomenirea acestui scoţian necinstit era făcută printr-un potop de batjocuri în fiecare zi de către Morris, în timp ce sta la birou şi-şi deschidea corespondenţa, iar bătrânul Joseph şedea la o altă masă, aşteptând, ursuz, ordine sau punându-şi furios semnătura pe hârtii despre care nu ştia ce sunt. Şi când omul din câmpiile cu bălării din Scoţia împinse cinismul său atât de departe încât să-i anunţe cea de-a doua căsătorie a sa (cu Davida, fiica cea mai mare a preotului Alexander McCraw) s-a crezut că Morris face o criză de turbare.

Orele de birou ale firmei comerciale de pielărie Finsbury, fuseseră reduse la minimum; nici chiar simţul puternic al datoriei faţă de sine, pe care îl avea Morris, nu era destul de puternic ca să-l facă să întârzie fără rost între pereţii biroului şi sub umbra falimentului care-l învăluia. Ca urmare, numai după câteva ore directorul şi funcţionarii răsuflau uşuraţi şi părăseau

biroul, pregătindu-se pentru o altă zi de amânare a sfârşitului. „Graba nesocotită”, conform spuselor poetului Alfred Tennyson, este sora vitregă a „întârzierii”; dar „obiceiurile în domeniul afacerilor” sunt fără îndoială unchii săi. În felul acesta neguţătorul de pielărie îşi conducea investiţia sa vie înapoi în John Street ca pe un căţeluş; şi după ce-l întemniţa în hol, pleca pentru restul zilei în căutare de inele cu sigilii, singura pasiune a vieţii sale. Joseph era mult mai vanitos decât un om obişnuit, el avea vanitatea oratorilor publici. Recunoştea că greşise, deşi alţii săvârşiseră mai mari păcate faţă de el (vezi scoţianul iscusit) decât comisese el faţă de alţii; dar chiar dacă şi-ar fi cufundat mâinile în sânge, şi tot nu merita să fie legat şi târât de roţile carului triumfal al unui tânăr, să fie ţinut captiv în clădirea propriei sale firme de comerţ cu pielărie, să i se facă permanent comentarii dureroase asupra întregii sale cariere – să i se examineze hainele, să i se ridice gulerul de la palton, să se verifice existenţa mănuşilor şi să fie scos din casă şi adus acasă sub pază, ca un copilaş purtat de dădaca lui. La gândul acesta sufletul i se umplea de venin, îşi atârna în grabă pălăria şi pardesiul în cuier, îşi lepăda mănuşile de care îi era silă şi se furişa sus pe scară la Julia şi la caietele sale. Salonul cel puţin era sanctuarul lui ce-l ocrotea de Morris; salonul aparţinea bătrânului şi tinerei fete; acolo îşi cosea ea rochiile; acolo îşi păta el cu cerneală ochelarii scriindu-şi însemnările dezlânate şi recalculând statistici lipsite de semnificaţie.

În această încăpere îşi deplângea uneori situaţia în care-l adusese tontina.

— De n-ar exista treaba asta afurisită, exclamă el într-o după-amiază, Morris nu s-ar mai sinchisi să mă ţină aici. Aş putea fi atunci un om liber, Julia, şi m-aş putea întreţine atât de uşor ţinând conferinţe!

— Sigur că da, îi răspunse ea, şi cred că a fost unul din cele mai josnice lucruri pe care Morris a putut să le facă vreodată, când te-a lipsit de această plăcere. Parcă oamenii aceia amabili din Insula Pisicilor (aşa-i spune, nu?) ţi-au scris şi te-au rugat atât de frumos să le ţii o conferinţă! Am crezut că putea să te lase să te duci în Insula Pisicilor.

— Morris e un om lipsit de cultură, continuă, enervat Joseph. Îşi duce traiul înconjurat de spectacolul absorbant al vieţii, şi pentru cât folos îi aduce faptul acesta ar putea tot atât de bine

să zacă şi în mormânt. Gândeşte-te numai la şansele minunate care i se oferă! Inima oricărui alt tânăr i-ar lua foc în piept în faţa unui asemenea noroc! Vastele cunoştinţe pe care îmi stă în putinţă să le comunice altora, de-ar vrea numai să le asculte, să ştii că depăşesc posibilităţile de a fi exprimate prin simplu grai, Julia.

— Orice-ar fi, dragul meu, nu trebuie să te enervezi, îi răspunse Julia, deoarece ştii prea bine că dacă arăţi câtuşi de puţin bolnav, Morris trimite imediat după doctor.

— Ai dreptate, îi întoarse bătrânul vorba cu umilinţă. Am să mă liniştesc studiind ceva. Începu deci să răsfoiască prin colecţia sa bogată de caiete. Mă întreb, reluă el, mă întreb (o dată ce văd că ţi-s mâinile ocupate cu lucrul) dacă nu te-ar interesa...

— Fără îndoială că da, îl întrerupse Julia. Citeşte-mi una din povestirile acelea frumoase ale dumitale, dacă vrei să fii atât de drăguţ!

Joseph luă caietul din raft şi-şi puse pe dată ochelarii pe nas, ca şi cum se temea de o eventuală răzgândire din partea tinerei fete.

— Ceea ce îmi propun să-ţi citesc sunt notele privitoare la o foarte importantă conversaţie purtată cu un curier diplomatic olandez, pe nume David Abbas, ceea ce înseamnă în latineşte „abate”. Rezultatele acestei conversaţii au meritat banii cheltuiţi, deoarece, din cauză că Abbas părea oarecum grăbit să plece, am fost nevoit să-i ofer de băut (ceea ce consider, de altfel, că era singurul lucru de făcut). Notele cuprind cam douăzeci şi cinci de pagini. Da. Le-am găsit! Îşi drese glasul şi începu să citească.

Domnul Finsbury (conform propriilor sale spuse) contribuise cam cu 99,5% la materialul convorbirii şi nu obţinuse literalmente nimic din partea domnului Abbas. Lectura era destul de anostă pentru Julia, care, de altfel, nu era obligată să o asculte; pentru curierul olandez însă, care trebuise să dea unele răspunsuri, totul fusese, desigur, un cumplit coşmar. S-ar părea că se consolase prin frecvente recurgeri la sprijinul sticlei; s-ar părea, de asemenea, că (spre sfârşitul întrevederii) încetase să mai depindă de trataţia parcimonioasă a lui Joseph şi mai comandase o sticlă pe propria sa cheltuială. Efectul unei influenţe binefăcătoare se făcu, acum cel puţin, simţit în

cuprinsul notelor; Abbas deveni deodată un informator foarte binevoitor; se oferi chiar să facă unele mărturisiri din proprie iniţiativă. Julia tocmai îşi ridicase ochii de pe tighelul la care lucra, schiţând un zâmbet, când Morris năvăli zgomotos în casă strigându-şi nerăbdător unchiul, pentru ca în clipa următoare să dea buzna în salon, agitând în mână ziarul de seară.

Într-adevăr, aducea o ştire grozavă. Ziarul anunţa decesul generalului-locotenent Sir Glascow Biggar, militar distins cu mai multe ordine, ceea ce însemna că fondul tontinei se restrângea acum numai la cei doi fraţi Finsbury. În sfârşit i se ivea lui Morris ocazia favorabilă.

Este adevărat că relaţiile dintre cei doi fraţi nu fuseseră niciodată cordiale. Astfel, odată, când sosise vestea că Joseph se găsea în Asia Mică, Masterman îşi exprimase deschis supărarea.

— Consider purtarea lui pur şi simplu neruşinată, au fost vorbele lui. Luaţi seama la ce spun – data viitoare când mai primim veşti despre el, va fi de la Polul Nord.

Ori, aceste cuvinte aspre i-au fost relatate călătorului la întoarcerea lui în ţară. Ceea ce era şi mai rău încă, Masterman refuzase să vină la conferinţa despre „Învăţământul: Scopurile, obiectivele, ţelurile şi necesitatea acestuia”, deşi i se rezervase chiar un loc pe scenă. După această întâmplare, cei doi fraţi nu s-au mai întâlnit. Totuşi nu se certaseră pe faţă; Joseph (la porunca lui Morris) era gata să renunţe la avantajul pe care i-l oferea vârsta lui mai mică, în privinţa tontinei; Masterman, pe de altă parte, se bucurase toată viaţa de reputaţia unui om care nu era nici lacom, nici nedrept. Prin urmare, se găseau întrunite toate elementele necesare unui compromis, aşa că Morris, cu viziunea bruscă a redobândirii celor şapte mii opt sute de sterline şi, în acelaşi timp, a eliberării de toate nenorocirile comerţului cu pielărie, se grăbi să se ducă dimineaţa următoare la biroul vărului său Michael.

Michael era un personaj destul de bine cunoscut în societate. Îmbrăţişând cariera juridică la o vârstă foarte timpurie şi lipsit de orice fel de protectori în profesie, lunecase pe calea afacerilor dubioase. Se ştia că era gata să apere orice cauză pierdută; că putea scoate o mărturie şi dintr-o piatră, ca şi venituri dintr-o mină de aur secătuită. Ca urmare, biroul său era asaltat de acea numeroasă categorie de oameni cărora încă le mai rămăsese oarecare reputaţie de pierdut şi se găsesc pe

punctul de a o pierde; persoane care şi-au stabilit unele relaţii nerecomandabile, care şi-au rătăcit scrisori compromiţătoare sau care sunt şantajate de majordomii lor. În viaţa sa particulară, Michael era un om cu înclinaţii pentru o viaţă de plăceri, dar se considera că cumplita experienţă pe care o făcuse în cadrul biroului său avocaţial contribuise mult să-l facă un om cumpătat şi se ştia despre el că (în ceea ce privea investiţiile) prefera o afacere solidă uneia strălucitoare. Ceea ce era încă şi mai important pentru problema ce i se punea acum este că toată viaţa sa fusese un zeflemist constant al tontinei familiei Finsbury.

Drept urmare, Morris s-a înfăţişat înaintea vărului său, cu oarecare teamă în ceea ce privea rezultatul întrevederii; totuşi, i-a expus cu multă înflăcărare planul său.

Timp de aproape un întreg sfert de oră avocatul îl toleră fără nicio întrerupere, lăsându-l să-i expună avantajele evidente ale propunerii sale. Când Morris termină ce avea de spus, Michael se ridică de pe scaun şi, sunându-şi secretarul, rosti o singură propoziţie:

— Nu se poate face, Morris.

În zadar negustorul de pielărie îşi pledă cauza şi veni cu fel de fel de argumente; în zadar reveni în fiecare zi să-şi repete pledoaria aducând noi elemente. În zadar îi oferi un beneficiu suplimentar mai întâi de o mie, apoi de două mii, în fine de trei mii de lire. În zadar se oferi, în numele lui Joseph, să se mulţumească numai cu o treime din fondul tontinei. Răspunsul era mereu acelaşi: „Nu se poate face.”

— Nu pot să înţeleg nimic din atitudinea ta, spuse el în cele din urmă. Nu-mi răspunzi la niciunul din argumentele mele, şi nici nu ai nimic de propus din partea ta. Personal, am credinţa că atitudinea ta izvorăşte din pură răutate.

Avocatul îi zâmbi cu blândeţe:

— Poţi crede însă un singur lucru, îi spuse, orice ar fi să fac, nu am de gând să-ţi satisfac întru nimic curiozitatea. După cum vezi, sunt ceva mai comunicativ azi, fiindcă aceasta este ultima noastră întrevedere în legătură cu problema discutată.

— Cum adică, ultima noastră întrevedere? exclamă Morris.

— Adică picătura care face să se verse cupa, dragă băiete, continuă Michael. Nu pot admite să mi se răpească timpul de care am nevoie pentru afacerile mele serioase. Şi, apropo, tu,

personal, nu ai nicio treabă? Nu există niciun fel de frământări grave în comerţul de pielărie?

— Cred că tot ce faci, faci numai din răutate, repetă Morris cu înverşunare. M-ai urât şi m-ai dispreţuit întotdeauna, de când eram copii.

— Nu, nu, nu te-am urât, replică Michael pe un ton liniştit. Mai curând aş spune că îmi placi; eşti un om atât de plin de surprize şi arăţi foarte melancolic şi atrăgător de la distanţă. Ştii că pentru un ochi neexperimentat arăţi a fi foarte romantic? Ceva în genul unui om cu o poveste aparte, după cum s-ar spune, nu? Acum, serios vorbind, din tot ce aud, povestea cu comerţul de pielărie e plină de complicaţii.

— Înţeleg, spuse Morris, neluând în seamă aceste aprecieri. N-are niciun rost să mai vin aici. Am să vorbesc cu tatăl tău.

— Ba nu! N-ai să vorbeşti! Nimeni n-are voie să-l vadă pe tata.

— Aş vrea să ştiu şi eu de ce? izbucni vărul său.

— Nu fac un secret din acest lucru, îi întoarse avocatul. E prea bolnav!

— Dacă e chiar aşa de bolnav precum spui, strigă celălalt, cu atât mai mult ai motive să accepţi propunerea mea. Sunt hotărât să-i vorbesc!

— Nu mai spune! spuse scurt Michael sculându-se de pe scaun şi sunând clopoţelul pentru a-şi chema secretarul.

*

Venise acum momentul, conform recomandării lui Sir Faraday Bond, baronul medic al cărui nume apare atât de frecvent în josul buletinelor medicale ale familiei regale, ca Joseph (sărmana gâscă cu oul de aur) să se stabilească în atmosfera mai curată din Bournemouth. Ca urmare, familia se scutură de praful din Bloomsbury pentru a se stabili într-o regiune sălbatică, cu vile la ţară, care încă nici nu fusese cuprinsă în vreo hartă. Julia, încântată, fiindcă uneori făcuse cunoştinţe noi la Bournemouth; John cuprins de disperare, fiindcă era un om cu gusturi orăşeneşti; Joseph totalmente indiferent unde se găsea, din moment ce avea toc şi cerneală şi gazetele zilnice şi putea scăpa de martirajul dusului la birou; Morris, însuşi, poate nu nemulţumit să scape de aceste drumuri în City ale unchiului său şi să poată gândi în linişte. Era gata de orice sacrificiu; tot ce

dorea era să-şi recapete banii pierduţi şi să se descotorosească de comerţul de pielărie; şi lucrul era într-adevăr ciudat, când avea pretenţii atât de modeste, iar fondul tontinei depăşea o sută şi şaisprezece mii de lire – era într-adevăr ciudat să nu poată găsi o cale să-l fac pe Michael să-şi schimbe gândul.

„Numai de-aş putea ghici ce motive are”, îşi spunea întruna. Ziua, în timp ce se plimba prin pădurea Branksome; noaptea, în timp ce se întorcea când pe o parte când pe alta în pat; la vremea meselor, când uita să mănânce; sau în cabina de la plajă, când uita să se îmbrace; îl frământa necontenit întrebarea: de ce îi refuzase Michael propunerea?

În cele din urmă, într-o noapte, năvăli în camera fratelui său şi-l trezi.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă John.

— Julia pleacă de aici mâine, îi răspunse Morris. Trebuie să se întoarcă la oraş, să pregătească locuinţa şi să găsească servitori. O vom urma cu toţii în trei zile.

— Bravo, minunat! exclamă John. Dar mă rog, de ce?

— Am descoperit totul, John, îi răspunse fratele său, pe un ton liniştit.

— Ce anume? Ce-ai descoperit?

— De ce nu vrea Michael să ajungem la un compromis, continuă Morris. Totul e numai fiindcă nu poate. Fiindcă Masterman e mort şi el ţine faptul ascuns!

— Nemaipomenit! exclamă John, care avea o fire impresionabilă. Dar la ce bun? Oricum, de ce să facă acest lucru?

— Să ne escrocheze cu tontina, îi răspunse Morris.

— N-ar putea face acest lucru; doar îi trebuie un certificat medical, obiectă John.

— N-ai auzit până azi de medici veroşi? spuse Morris întrebător. Sunt tot aşa de numeroşi, ca murele în pădure; poţi cumpăra o mulţime, chiar şi cu câte trei lire şi jumătate.

— Eu unul n-aş face-o pentru mai puţin de cincizeci de lire, dacă aş fi un taie-oase, rosti John fără să gândească prea mult.

— Şi, vezi tu, continuă Morris, Michael se găseşte în elementul lui. Toţi clienţii lui sunt oameni cu mari încurcături, toată avocatura lui miroase a ouă clocite. Dacă cineva ar putea pune aşa ceva la cale, apoi el e acela; şi, poţi fi sigur, că şi-a întocmit bine planul; şi, poţi fi sigur, că are un plan bun, fiindcă e

deştept, trăsni-l-ar naiba! Dar şi eu sunt deştept, iar, pe deasupra, sunt şi într-o situaţie disperată. Am pierdut şapte mii opt sute de lire când eram un biet şcolar orfan.

— Nu mai fi aşa plictisitor, îl întrerupse John. Ai pierdut deja mult mai mult încercând să le recâştigi.

CAPITOLUL II
În care Morris trece la acţiune

Câteva zile mai târziu, ca urmare a hotărârii luate, cei trei bărbaţi ai acestei familii deznădăjduite ar fi putut fi observaţi (de către orice călător atent) luând trenul spre Londra din Gara de est din Bournemouth. Vremea era urâtă şi schimbătoare, aşa că Joseph a trebuit să fie înveşmântat în conformitate cu principiile medicale ale lui Sir Faraday Bond, un medic care e tot atât de sever (după cum se ştie prea bine) în privinţa îmbrăcăminţii ca şi a regimului alimentar. Există puţini bolnavi bine educaţi care nu trăiesc sau nu au încercat să trăiască conform prescripţiilor acestui doctor meticulos.

— Evitaţi ceaiul, doamnă, l-a auzit spunând, fără îndoială, cititorul acestor rânduri – evitaţi ceaiul, ficatul prăjit, vinul antimonic şi pâinea de la brutărie. Culcaţi-vă seara la ora 10,45 şi îmbrăcaţi-vă (vă rog stăruitor), în întregime, cu lenjerie de corp din flanelă igienică; ca haină exterioară se recomandă blana de jder. Nu uitaţi să vă procuraţi o pereche de ghete sanitare de la firma Dall şi Crumbie.

Şi probabil că doctorul v-a întors de la uşă, chiar după ce aţi plătit onorariul, să mai adauge pe un ton de stentor: „Am uitat să vă mai avertizez de ceva: fugiţi de morun asezonat şi afumat, aşa cum fugiţi de diavol!”

Nefericitul Joseph era înveşmântat conform prescripţiilor lui Sir Faraday, până la ultimul nasture; era potcovit cu ghete sanitare; costumul său era confecţionat din cea mai autentică stofă aerisită; cămaşa din flanelă igienică, având o ţesătură destul de rară; şi era încotoşmănat până la genunchi în inevitabilul palton de blană de jder. Până şi hamalii de la gara din Bournemouth (care era una din reşedinţele preferate ale doctorului) l-au identificat uşor pe bătrânul călător ca fiind una din vieţuitoarele ocrotite de Sir Faraday. Lui Joseph îi mai rămăsese numai un singur obiect care purta mărturia unui gust personal: o şapcă cu cozoroc. Nimic nu-l putea îndupleca pe călătorul nostru să se despartă de această originală podoabă, de când fugise cu ea pe cap de un şacal muribund pe câmpiile de lângă Efes şi înfruntase tot cu ea o furtună pe Marea Adriatică.

Cei trei Finsbury se urcară în compartimentul lor şi se luară imediat la ceartă, un fapt nepotrivit în sine şi (în cazul acesta)

foarte nefericit pentru Morris. Dacă acesta ar fi întârziat numai un moment doar la fereastra vagonului, povestea de faţă nu s-ar mai fi scris niciodată, deoarece ar fi observat atunci (ceea ce toţi hamalii au putut să observe prea bine) sosirea unui al doilea călător în uniforma lui Sir Faraday Bond. Dar Morris avea de rezolvat alte probleme acum, pe care le considera (numai Dumnezeu ştie cât de greşit) ca fiind mai importante.

— Cum se poate să te gândeşti la aşa ceva? începu el pe un ton ridicat, reluând o discuţie care durase, fără motive, toată dimineaţa. Poliţa nu e a dumitale, este a mea!

— Este plătibilă către mine, îi replică bătrânul său unchi, cu un aer de înverşunată încăpăţânare. Fac ce-mi place cu ce-mi aparţine!

Poliţa era în valoare de opt sute de lire şi-i fusese dată la micul dejun ca s-o andoseze, dar el o băgase pur şi simplu în buzunar.

— Îl auzi, Johnny! ţipă Morris. Proprietatea lui! Chiar şi hainele pe care le poartă îmi aparţin mie!

— Lasă-l în pace, îi spuse John. Mi-e lehamite de voi amândoi.

— Nu se vorbeşte aşa despre unchiul dumitale, domnule! se răsti Joseph. Nu voi mai tolera această lipsă de respect. Sunteţi amândoi nişte tineri extrem de încrezuţi, obraznici şi ignoranţi şi sunt foarte hotărât să pun capăt întregii acestei afaceri.

— Astea-s fleacuri! spuse John binevoitor.

Dar Morris nu se simţi chiar aşa de liniştit. Acest act neobişnuit de nesupunere îl tulburase profund şi cuvintele de răzvrătire ale unchiului său îi răsunau în urechi ca ceva prevestitor de rele. Se uită la bătrân neliniştit. O dată, cu mulţi ani în urmă, în timp ce Joseph ţinea o conferinţă undeva, publicul s-a revoltat ca un singur om; constatând că vorbitorul era lipsit de orice haz, auditoriul a luat asupra sa rezolvarea problemei unei distracţii plăcute. Drept urmare, conferenţiarul (împreună cu învăţătorul din comitetul şcolar, preotul baptist şi un candidat care solicita voturile muncitorilor, toţi aceştia constituind garda personală a vorbitorului) au fost în cele din urmă izgoniţi de pe scenă. Morris nu fusese de faţă în acea zi nefastă. Dacă ar fi fost, ar fi recunoscut clar acum aceeaşi licărire bătăioasă din ochii unchiului său, însoţită de o mişcare nervoasă a buzelor, ca şi cum ar fi mestecat ceva. Dar chiar

pentru cineva care nu ştia nimic din toate acestea, simptomele pe care le manifesta Joseph prevesteau primejdie.

— Bine, bine, spuse Morris. Nu vreau să te mai plictisesc până ce ajungem la Londra.

Drept răspuns, Joseph nu se sinchisi să-l privească; îşi scoase din buzunar, cu mâinile tremurânde, un exemplar din gazeta *Mecanicul britanic* şi, foarte ostentativ, se cufundă în citirea acesteia.

„Mă întreb ce-l poate face atât de gâlcevitor? Nu-mi place deloc cum se prezintă lucrurile”, îşi zise nepotul scărpinându-şi nasul, cuprins de îndoieli.

Trenul gonea înainte avântându-se în lume, ducându-şi transportul său obişnuit de călători neştiuţi de nimeni, printre care se găseau bătrânul Joseph, prefăcându-se cufundat în citirea ziarului, John, picotind asupra coloanelor din revista *Pink un*[2] şi Morris, care îşi frământa mintea cu o groază de supărări, bănuieli şi spaime. Trenul trecu de localităţile Christ Church, de lângă mare, Hernes, cu pădurile sale de pini şi Ringwood situat pe râul cu multe braţe. Având puţină întârziere, dar nu prea mare pentru Societatea căilor ferate din sud-vest, trenul opri la peronul unei gări din centrul regiunii New Forest, al cărei adevărat nume (în cazul în care societatea ar vrea să mă dea în judecată) îl voi ascunde sub numele de împrumut: Browndean.

Mulţi călători obişnuiesc să-şi scoată capul pe fereastra vagonului şi printre aceştia şi un bătrân domn de care vreau să mă ocup acum în mod deosebit, fiindcă termin cu el pe dată şi, (în tot decursul povestirii de faţă) nu pare deloc probabil să mai am de-a face cu vreun alt personaj atât de cumsecade. Numele său nu prezintă importanţă, dar nu pot spune acelaşi lucru şi despre comportamentul lui.

Omul îşi petrecuse viaţa călătorind prin toată Europa într-un costum de tweed; şi anii petrecuţi cu citirea regulată a magazinului *Mesagerul lui Galignani* şubrezindu-i în cele din urmă vederea, îşi amintise deodată de râurile miraculoase din Assyria[3], aşa că venise la Londra să consulte un oculist. De la oculist la dentist şi de la aceştia doi la internist pasul apare inevitabil; foarte repede ajunse deci pe mâna lui Sir Faraday, îmbrăcat în haine cu aerisire şi expediat la Bournemouth, şi

[2] Revistă veselă.

[3] Care vindecau, conform legendei, orbirea.

acum se întorcea să raporteze cum se comportase acestui autoritar baronet (care îi era şi singurul prieten în ţara sa natală). Cazul acestor călători prin lume, îmbrăcaţi în haine confecţionate din tweed, este fără pereche. Cu toţii i-am văzut intrând în restaurantele cu meniu fix (la Spezzia sau Gräz, sau Veneţia), cu un aer de delicată melancolie şi înfăţişare leşinată, făcând impresia că au fost în India dar nu au reuşit să realizeze nimic acolo.

Numele lor este binecunoscut la birourile de recepţie din multe sute de hoteluri europene, şi totuşi, dacă întreagă această cohortă rătăcitoare ar dispare mâine, lipsa lor ar trece complet neobservată. Şi, cu atât mai mult, dacă s-ar întâmpla ca numai unul dintre ei – să zicem acesta în îmbrăcămintea aerisită – ar fi să dispară. Omul îşi achitase notele de plată la Bournemouth; articolele sale de îmbrăcăminte erau toate la vagonul de bagaje în două valize care, după expirarea termenului regulamentar (dacă nu erau revendicate) aveau să fie vândute ca bagaje abandonate unui evreu, negustor de vechituri; majordomul lui Sir Faraday avea să rămână mai sărac cu o jumătate de coroană bacşiş la sfârşitul anului, iar hotelierii din Europa vor deplânge, tot cam la acea vreme, o scădere mică dar totuşi observabilă în beneficiile lor. Dar cele de mai sus ar fi reprezentat absolut totul. Poate că şi bătrânul domn se gândea cam în felul acesta, deoarece arăta destul de întristat în momentul în care îşi retrase în vagon capul cenuşiu şi descoperit, în timp ce trenul învăluit în fum, trecea pe sub podul de la ieşirea din gară, şi se afunda, cu viteză crescândă, în câmpia acoperită cu bălării şi păduri a ţinutului New Forest.

Însă numai la câteva sute de metri de Browndean, o bruscă scârţâire a frânelor făcu pe toţi călătorii să-şi încleşteze dinţii, după care urmă o oprire violentă. Morris Finsbury auzi un urlet confuz de glasuri şi se repezi la fereastră. Femeile ţipau, bărbaţii se rostogoleau pe ferestre căzând pe linia ferată, iar conductorul trenului le striga călătorilor să rămână pe loc. Imediat trenul începu să meargă încet înapoi, spre Browndean pentru ca în clipa următoare toate zgomotele confuze şi variate să fie înecate într-un fluierat înspăimântător şi în năvala tunătoare a expresului ce venea de la Londra.

Morris nu auzi ciocnirea propriu zisă. Probabil că leşinase. Ca într-un coşmar, văzu vagonul în care era îndoindu-se în două şi

apoi transformându-se în bucăţi, de parcă ar fi asistat la o scamatorie de circ.

De altfel, când îşi reveni în simţire, zăcea trântit pe pământ, sub cerul liber. Capul îl durea îngrozitor; îşi duse mâna la frunte şi nu fu deloc mirat să şi-o vadă plină de sânge. Atmosfera răsuna puternic de un urlet clocotitor şi de nesuportat, pe care se aştepta să-l audă slăbind o dată cu recăpătarea cunoştinţei; dimpotrivă, însă, zgomotul devenea tot mai puternic şi îi străpungea tot mai dureros urechile. Răsuna ca un tunet furios şi asemenea unui răget prelungit, ca acela produs de cazanele unei fabrici de asamblare prin nituire.

Încetul cu încetul un sentiment de curiozitate puse stăpânire pe el, aşa că se ridică pe jumătate şi se uită în jur. La locul ciocnirii, linia ferată descria o curbă strânsă în jurul unei movile împădurite. De-a lungul liniei erau prăvălite vagoane sfărâmate care făcuseră parte din trenul de la Bournemouth, sfărâmăturile expresului erau în cea mai mare parte acoperite de ramurile copacilor de pe marginea liniei; iar exact în curbă, sub nori de abur care ţâşneau în jur cu putere şi sub un maldăr de cărbuni aprinşi zăceau rămăşiţele a două locomotive, una încălecată peste cealaltă. Pe marginea căii ferate, acoperită cu bălării, un mare număr de oameni alergau încoace şi încolo, strigând în gura mare, în timp ce numeroşi alţii zăceau la pământ nemişcaţi, asemenea unor vagabonzi care dormeau.

Morris trase imediat concluzia: „Ne-am ciocnit cu un alt tren!” şi încercă un sentiment de triumf constatând cât era de perspicace. În clipa următoare, privirea îi căzu asupra lui John, care zăcea întins la pământ în apropiere, alb ca varul. „Sărmanul John! Bietul puştan!” reflectă el, vechea expresie şcolărească revenindu-i dintr-un tezaur de amintiri uitate, şi îi luă mâna fratelui său într-a lui, cu o tandreţe copilărească. Probabil această atingere îl trezi; oricum, John îşi deschise ochii, se ridică brusc pe jumătate şi după câteva mişcări din buze, care nu izbutiră să rostească nimic, întrebă cu un glas stins, ca de fantomă:

— Ce-i gălăgia asta?

Zgomotul acelei potcovării diavoleşti le bubuia necontenit în urechi.

— Să plecăm de-aici! strigă deodată Morris şi arătă spre aburul ţâşnind violent din cele două locomotive strivite. Cei doi

se ajutară reciproc să se ridice în picioare, cuprinşi de un puternic tremur, care-i făcea, să se clatine, şi se holbară la spectacolul macabru care-i înconjura.

În clipa aceea un grup de bărbaţi care se constituiseră imediat într-o echipă de salvare, se apropie de ei.

— Sunteţi răniţi? li se adresă unul dintre ei, un tânăr căruia sudoarea îi curgea şiroaie pe faţa palidă şi care, după modul cum era tratat de ceilalţi, apărea evident a fi doctor.

Morris clătină din cap şi tânărul, privindu-l posomorât, îi înmână o sticlă cu o băutură tare.

— Luaţi câte o înghiţitură din asta, zise el; prietenul dumitale pare să aibă mare nevoie de aşa ceva. Ne e de folos oricine ne poate ajuta, adăugă el. Avem colosal de lucru aici şi nimeni nu trebuie să dea înapoi. Dacă nu puteţi face mai mult, puteţi cel puţin aduce o targă.

Doctorul abia se îndepărtă, când Morris, stimulat de înghiţitura luată, îşi recăpătă deplinătatea raţiunii.

— Doamne sfinte! exclamă brusc. Unde-i unchiul Joseph?

— Aşa e, zise John. Unde o fi oare? Nu poate fi prea departe. Să sperăm că bătrânelul nostru nu e avariat.

— Ajută-mă să-l caut, zise Morris, adoptând brusc o înfăţişare de hotărâre sălbatică, complet străină de atitudinea sa obişnuită; apoi, deodată, strigă furios: Să nu cumva să fie mort! şi-şi ridică ameninţător pumnul spre cer.

Cei doi fraţi alergară în sus şi-n jos, privind lung la chipurile celor răniţi şi întorcând morţii cu faţa în sus. Trebuie să fi examinat în felul acesta vreo patruzeci de oameni şi totuşi nu se vedea nici urmă de unchiul Joseph. Căutând astfel, ajunseră cu cercetarea aproape de centrul ciocnirii, unde cazanele încă îşi revărsau aburul, făcând un zgomot asurzitor. Era o parte a locului care nu fusese încă cercetată de echipa de salvare. Terenul, în special la marginea pădurii, era foarte variat şi inegal – ici o groapă, colo o moviliţă acoperită cu tufe de grozamă. Într-un asemenea loc puteau zace ascunse vederii multe corpuri, aşa că îl cercetară cum îşi caută prepelicarii vânatul. Deodată, Morris, care mergea în frunte, se opri şi-şi îndreptă înainte arătătorul cu un gest tragic. John urmări cu privirea direcţia mâinii fratelui său.

În fundul unei gropi nisipoase zăcea ceva care fusese odată o fiinţă omenească. Faţa suferise cumplit şi era de nerecunoscut;

dar lucrul acesta nu mai era necesar. Părul alb ca zăpada, haina de blană de jder, costumul din stofă aerisită, lenjeria de flanelă – totul, până la ghetele de la Dall şi Crumbie identificau corpul ca fiind acela al unchiului Joseph. Numai şapca cu cozoroc trebuie să se fi pierdut din cauza ciocnirii, fiindcă mortul nu avea nimic pe cap.

— Sărmanul nenorocit! spuse John, cuprins de un sentiment firesc. Aş fi dat şi zece lire să nu-l fi silit să urce în trenul acesta.

Dar chipul lui Morris nu trăda niciun fel de simţământ de milă în timp ce privea fix mortul. Rozându-şi unghiile, cu o privire lipsită de expresie, cu fruntea încruntată exprimând o revoltă interioară tragică şi un efort intelectual tot atât de tragic, rămase pe loc, privind în tăcere. Iată şi ultima nedreptate! Fusese jefuit când era copil la şcoală; fusese legat cu forţa de o afacere falimentară de comerţ de pielărie; fusese înşăuat să o poarte în spinare pe domnişoara Hazeltine; vărul său îl escroca de tontina ce i se cuvenea; iar el răbdase toate acestea – am putea spune aproape cu demnitate – pentru ca acum totul să conlucreze la uciderea unchiului său.

— Ascultă! spuse brusc, ia-l de călcâie; trebuie să-l ducem în pădure. Nu vreau să-l găsească cineva.

— Las-o naibii de treabă! îi replică John. Ce rost are?

— Fă ce-ţi spun, îi tăie scurt Morris, apucând corpul de umeri. Vrei să-l duc singur?

Cum erau foarte aproape de marginea pădurii, făcând doar zece-doisprezece paşi, intrară sub copaci, iar ceva mai departe, în pădure, într-un mic luminiş nisipos, şi-au lăsat jos povara, rămânând apoi alături şi privind-o cu dezgust.

— Ce-ai de gând să faci? şopti John.

— Foarte simplu, îl îngropăm! îi răspunse Morris şi, deschizându-şi briceagul, începu să sape înverşunat în pământ.

— N-ai să faci nimic cu briceagul, obiectă John.

— Dacă nu vrei să mă ajuţi, canalie laşă, ţipă la el Morris, du-te la dracu de-aici!

— E cea mai mare gogomănie posibilă, îi răspunse John, dar nu admit să fiu considerat laş.

Începu deci să-şi ajute fratele, dar fără nicio tragere de inimă.

Pământul era nisipos şi moale, dar prins într-o încâlcitură de rădăcini care se răsfirau în toate părţile, de la brazii înconjurători. Mărăcinii le zgâriau mâinile, aşa că nisipul pe care

îl scoteau din groapă era adesea amestecat cu sângele celor doi. Se scurse aşa un ceas întreg, martorul unei energii neobosite din partea lui Morris şi al unui ajutor slăbuţ din partea lui John; micul şanţ abia ajunsese adânc de douăzeci şi doi de centimetri. Au trântit cu brutalitate corpul în şanţ, acoperindu-l cu nisip. Apoi trebuiră să mai sape pentru nişte nisip şi să taie ceva mărăcini pentru a acoperi mai bine locul. Totuşi la unul din capetele moviliţei improvizate ieşeau afară două vârfuri de pantofi a căror piele de lac reflecta, lumina care pătrundea până la ele. Dar acum nervii le erau complet zdruncinaţi; până şi Morris se săturase de treaba asta sinistră; amândoi se furişară ca nişte animale sălbatice spre inima pădurii în care se găseau.

— E tot ce puteam face, spuse Morris aşezându-se la pământ.

— Acum, i se adresă John, poate vei avea politeţea să-mi spui şi mie ce înseamnă toate acestea?

— Pe legea mea! exclamă Morris, chiar nu înţelegi singur? Uite, simt că mă cuprinde disperarea dacă vrei să-ţi mai şi explic.

— Desigur că-mi dau seama că e ceva în legătură cu tontina, îi replică John. Dar totul e o coşcogea prostie. Am pierdut tontina şi cu asta s-a terminat toată povestea!

— Ascultă-mă, îi întoarse Morris vorba. Unchiul Masterman e mort. Ştiu bine asta. Mi-o spune un glas lăuntric.

— Tot aşa de mort e şi unchiul Joseph.

— El nu e mort decât dacă hotărăsc eu, îi replică Morris.

— La urma urmei, continuă John, dacă ai dreptate şi dacă unchiul Masterman e mort de mult, tot ce avem de făcut e să dăm pe faţă adevărul şi să-l demascăm pe Michael!

— Îţi închipui, probabil, că Michael e un nerod! i-o întoarse batjocoritor Morris. Nu pricepi că el pregăteşte pungăşia asta de ani de zile? A aranjat totul: infirmiera, doctorul, antreprenorul de pompe funebre, toţi au fost cumpăraţi; actul de deces a fost, desigur, de mult întocmit, aşteptând doar să fie datat! Lasă-l să prindă de veste ce s-a întâmplat şi ţine minte vorbele mele: unchiul Masterman va muri peste două zile şi va fi înmormântat până într-o săptămână. Dar trebuie să pricepi, Johnny, ceea ce poate face Michael, pot face şi eu. Dacă umblă cu înşelătorii, tot aşa am să fac şi eu. Dacă tatăl său va trăi o veşnicie, mă jur pe Dumnezeu că tot atâta va trăi şi unchiul meu!

— Dar ceea ce faci nu e contra legii, nu-i ilegal? întrebă John.

— Cineva trebuie să aibă puţin curaj moral, îi replică Morris cu demnitate.

— Dar dacă n-ai dreptate? Să presupunem că unchiul Masterman e în viaţă şi foarte zdravăn?

— Ei bine, chiar şi atunci, răspunse autorul ingeniosului plan, nu stăm cu nimic mai rău decât era mai înainte; de fapt, stăm mai bine. Unchiul Masterman trebuie să moară într-o bună zi; cât timp trăia, unchiul Joseph ar fi putut muri oricând; dar acum nu mai avem riscul acesta: nu există nicio limită de timp pentru jocul în care propun să ne angajăm – poate continua până la judecata de apoi!

— Numai de-aş putea înţelege cum ai de gând să procedezi! oftă John. Doar ştii, Morris, tu ai fost întotdeauna un mare încurcă-lume.

— Aş vrea să ştiu ce-am încurcat eu vreodată până acum? strigă Morris. N-am eu oare cea mai grozavă colecţie de inele cu pecete din Londra?

— Las' că ştii tu! Mă refer la comerţul de pielărie, pomeni celălalt. Toată lumea-i de părere că merge spre faliment.

Morris avea deosebita calitate de a se stăpâni, aşa că lăsă să treacă această remarcă fără să-i răspundă şi, mai mult chiar, fără să se supere.

— În ceea ce priveşte situaţia prezentă, zise el, dacă-l putem duce acasă la Bloomsbury, nu mai avem niciun necaz. Îl îngropăm în pivniţă, care pare anume făcută pentru aşa ceva, După aceasta, tot ce am de făcut este să pornesc în căutarea unui doctor venal.

— De ce nu-l putem lăsa unde-i acum? întrebă John.

— Fiindcă nu cunoaştem deloc ţinutul, îi replică Morris. Pădurea aceasta poate fi, de exemplu, un loc obişnuit de plimbare pentru îndrăgostiţi. Gândeşte-te mai bine la adevărata dificultate: cum îl transportăm până la Bloomsbury?

S-au gândit împreună la fel de fel de soluţii care însă au trebuit respinse pe rând. Folosirea gării de la Browndean era desigur în afară de orice discuţie, fiindcă avea să devină de-acum înainte un centru vizitat de curioşi şi subiect de pălăvrăgeală, aşa că nici nu se putea pune problema să se expedieze de acolo un cadavru fără ca lucrul să se observe.

John propuse cu jumătate glas să facă rost de un butoi de bere şi să-l trimită ca bere, dar obiecţiunile ce se puteau ridica împotriva acestui plan erau atât de categorice, încât Morris nici nu catadicsi să-i răspundă. Achiziţionarea unei lăzi pentru expediat bagaje apăru la fel de nesocotită, fiindcă s-ar fi pus întrebarea de ce doi tineri fără niciun fel de bagaje au nevoie de o ladă. Mai curând era cazul să cumpere ceva lenjerie curată.

— Suntem pe o cale greşită! izbucni Morris în cele din urmă. Trebuie să procedăm cu mult mai multă grijă. Ce-ar fi, adăugă el cu aprindere, vorbind numai în frânturi de propoziţii, ca şi cum îşi exprima gândurile cu glas tare, ce-ar fi să închiriem prin apropiere o colibă la ţară, din acelea care se închiriază cu luna? Un asemenea chiriaş poate cumpăra o ladă de ambalaj fără să atragă atenţia. Să presupunem că cerem proprietarilor să se mute cum ar fi azi, ne procurăm lada de ambalaj cum ar fi astă-seară, iar mâine angajez o trăsură – sau o căruţă, pe care o putem mâna noi singuri – şi ducem astfel lada la gara Ringwood sau la Lyndhurst, sau altundeva şi o etichetăm ca transportând „mostre de mărfuri”. Înţelegi, Johnny? Cred că în cele din urmă am găsit soluţia.

— Da, da, planul acesta pare mai realizabil, admise John.

— Bineînţeles că ne vom lua nume de împrumut, continuă Morris. În niciun caz nu trebuie să ne dăm nicăieri adevăratele noastre nume. Ce-ai zice dacă ne-am lua chiar numele de Masterman? Are o rezonanţă paşnică şi o aureolă de demnitate.

— Eu, urâtul, nu-mi iau numele de Masterman, îi spuse fratele său. Tu n-ai decât, dacă vrei, dar eu am să mă numesc Vance, ca „Marele Vance în ultimele sale şase spectacole – irevocabil”. Un nume ca acesta impresionează pe toată lumea.

— Vance?! exclamă Morris. Crezi că jucăm într-o revistă muzicală, să ne distrăm? Oricine a purtat vreodată numele de Vance a fost cântăreţ de music-hol.

— Asta-i frumuseţea numelui, îi replică John, îţi împrumută o anumită poziţie imediat. Tu poţi să te numeşti Fortescue, o veşnicie, şi nu ai să însemnezi nimic pentru nimeni, dar dacă cineva se numeşte Vance, capătă prin însuşi acest nume o nobleţe firească.

— Dar mai sunt încă o mulţime de alte nume de actori! izbucni Morris. Keybourne, Irving, Brough, Toole!

— Să mă ia dracu dacă l-aş alege pe vreunul, îi răspunse scurt fratele său. Vreau să mă amuz şi eu în afacerea asta, tot aşa ca şi tine.

— Foarte bine, spuse Morris, care îşi dădea seama că John era hotărât să-şi menţină punctul de vedere, atunci eu voi fi Robert Vance.

— Şi eu George Vance, strigă John, singurul şi adevăratul George Vance! Veniţi toată lumea să-l vedeţi pe cel adevărat!

Punându-şi în ordine hainele răvăşite cum putură mai bine, fraţii Finsbury se întoarseră în gara Browndean făcând un mare ocol în căutarea unui loc unde să-şi ia prânzul, precum şi a unei colibe ţărăneşti potrivite. Nu e întotdeauna uşor să găseşti la iuţeală o locuinţă mobilată într-o localitate retrasă; dar norocul i-a ajutat pe aventurierii noştri să găsească repede un dulgher surd care avea mai multe colibe disponibile, corespunzătoare descrierii cerute şi foarte dispus să le satisfacă dorinţa. A doua din colibele pe care începură să le viziteze, aşezată cam la o milă şi jumătate de orice vecini, îi făcu pe cei doi să schimbe între ei o privire plină de speranţe. La o cercetare mai îndeaproape, locuinţa prezenta o serie de caracteristici foarte deprimante. Mai întâi, era aşezată într-o adâncitură a unei pârloage acoperită cu buruieni sărăcăcioase şi având o înfăţişare care aducea a mlaştină; câţiva copaci înalţi îi întunecau ferestrele, iar stuful acoperişului se vedea bine putrezit pe grinzi. Pereţii erau presăraţi cu pete de o culoare verzuie nesănătoasă. Camerele erau mici, tavanele joase, mobila numai cu numele; un aer rece, neobişnuit şi un miros persistent de umezeală domneau în bucătărie; cât despre dormitor, acesta nu se putea lăuda decât cu un pat.

Morris, în scopul de a obţine locuinţa ceva mai ieftin, sublinie această lipsă.

— Bine, atunci, replică omul, dacă nu puteţi dormi doi într-un pat, luaţi-vă undeva o vilă.

— Şi văd, continuă Morris, că nu avem apă. De unde vă luaţi apa?

— Umplem *ăla*, cu apă de la izvor, răspunse dulgherul, arătând spre un butoi mare care se afla lângă uşă. Izvorul nu e prea departe de aici, la urma urmei, şi apa e uşor de adus cu găleata. Aveţi o găleată acolo.

Morris îl lovi cu cotul pe fratele său, în timp ce examinau butoiul de apă. Era nou şi construit foarte solid pentru funcţia sa. Dacă erau unele lucruri care îi făceau să nu se hotărască încă, acest butoi cât se poate de util a fost destul ca să încline balanţa în favoarea sa.

Târgul a fost încheiat imediat, chiria achitată pe o lună înainte în numerar şi, o oră mai târziu, fraţii Finsbury puteau fi văzuţi întorcându-se la coliba nenorocită, ducând cu ei cheia, simbolul titlului lor de chiriaşi, împreună cu o lampă cu spirt, cu ajutorul căreia îşi spuneau încântaţi că vor putea să încălzească o plăcintă cu carne de porc de proporţii convenabile stropită cu doi litri de whisky local, de cea mai proastă calitate care se putea găsi în judeţul Hampshire. Dar nu înfăptuiră numai cele de mai sus; ci (dându-se drept pictori peisagişti), închiriară pentru a doua zi, în zori, un cărucior pe două roţi, uşor dar solid, aşa încât, când îşi începură viaţa în noua lor postură, puteau să-şi spună în sinea lor că treaba fusese bine pusă pe roate.

John începu să pregătească ceaiul, în timp ce Morris, cotrobăind prin casă, fu cuprins de o mare bucurie descoperind capacul butoiului pe raftul din bucătărie. Aveau deci lada de ambalaj completă. În lipsă de paie, păturile (pe care el însuşi, cel puţin, nu avea nici cea mal slabă intenţie să le folosească în scopul pentru care erau acolo) puteau înlocui perfect ambalajul necesar. Astfel fiind şi pe măsură ce greutăţile îi dispăreau din drum, Morris atinse aproape culmea fericirii. Mai exista totuşi o greutate care nu fusese încă dezbătută şi de care depindea realizarea întregului său plan. Oare John avea să consimtă să rămână singur în colibă? Încă nu îndrăznise să pună în discuţie problema.

Cei doi luară loc la masă într-o foarte bună dispoziţie şi tăbărâră pe plăcinta cu carne de porc. Morris povesti cu lux de amănunte cum descoperise capacul şi Marele Vance îşi manifestă bucuria bătând zgomotos în masă cu furculiţa, în cel mai autentic stil de music-hol.

— Am rezolvat problema! strigă el entuziasmat. N-am spus eu totdeauna că ceea ce-ţi trebuie pentru treaba asta e un butoi?

— Desigur, îi răspunse Morris, chibzuind că momentul oferea o ocazie favorabilă să-şi pregătească fratele. Desigur, vei rămâne aici până ce răspândesc ştirea. Voi spune peste tot că unchiul se odihneşte în New Forest. Nu s-ar putea să apărem

amândoi la Londra; n-am avea cum să ţinem ascunsă absenţa bătrânului.

John făcu o mutră jalnică.

— Asta-i bună! se răsti el. Poţi să stai tu în groapa asta. Eu unul, nu.

Lui Morris i se urcă sângele în obraji. Înţelese că trebuia să-şi convingă fratele cu orice preţ.

— Te rog să-ţi aminteşti, Johnny, de valoarea tontinei. Dacă, reuşesc, vom avea fiecare câte cincizeci de mie de lire în contul nostru personal la bancă, ba chiar aproape şaizeci de mii.

— Dar dacă nu reuşeşti, îi întrerupse John vorba, ce se întâmplă atunci? Nu devine contul nostru la bancă descoperit în acest caz?

— Eu voi suporta toate cheltuielile, spuse Morris, după o scurtă luptă lăuntrică, tu nu vei pierde nimic.

— Bine, atunci, spuse John râzând, dacă cheltuielile te privesc şi jumătate din profit îmi revine, nu mă deranjează să rămân aici câteva zile.

— Cum, câteva zile!? exclamă Morris, care începu să se înfurie şi lupta din greu să se stăpânească. Asta-i bună! Eşti în stare, în schimb, să-ţi pierzi mult mai mult timp ca să câştigi chiar şi cinci lire la cursele de cai!

— Poate că aş face-o, îi întoarse vorba Marele Vance. La curse e vorba de ceva superior şi artistic.

— Te comporţi monstruos! strigă furios Morris. Eu iau toate riscurile asupra mea, plătesc cheltuielile, împart cu tine profitul, şi tu nu vrei să-ţi dai cea mai mică osteneală să mă ajuţi! Nu e corect, nu e cinstit, nu vrei să arăţi nici măcar bunăvoinţă.

— Dar să presupunem, obiectă John, care rămăsese profund impresionat de vehemenţa fratelui său, să presupunem, la urma urmei, că unchiul Masterman trăieşte şi mai trăieşte încă zeci de ani de acum încolo; trebuie oare ca eu să putrezesc aici tot acest timp?

— Desigur că nu, răspunse Morris pe un ton mai împăciuitor. Îţi cer o lună, cel mult; şi dacă unchiul Masterman nu moare până atunci, poţi pleca în străinătate.

— Să plec în străinătate? repetă John cu aprindere. De ce, atunci, să nu plec imediat? Spune la toată lumea că Joseph şi cu mine ne-am dus să ne petrecem un timp la Paris.

— Astea-s prostii, îi răspunse Morris.

— Dar, ascultă-mă puţin, reluă John. Uită-te la halul în care-i casa asta, o adevărată cocină de porci. E nemaipomenit de deprimantă şi de umedă. Tu singur ai spus de altfel că e umedă.

— Am spus asta dulgherului, preciză Morris, pentru a coborî chiria. Dar, la drept vorbind, acum, odată ce ne-am fixat aici, află că am văzut şi locuri mai rele!

— Şi cum trebuie să-mi petrec vremea? se plânse sacrificatul. Cum pot primi aici un prieten?

— Dragul meu Johnny, dacă nu consideri că tontina merită oarecari sacrificii, spune-mi, şi voi renunţa la toată această afacere.

— Sper cel puţin că ai deplină siguranţă în privinţa cifrelor? întrebă John. Ei bine – cu un adânc oftat – trimite-mi regulat magazinul *Pink-Un* şi toate revistele comice. Am să joc după cum îmi cânţi.

Pe măsură ce după-amiaza înainta, coliba exala tot mai înfiorător atmosfera sa naturală de mlaştină, o răceală umedă şi pătrunzătoare se strecura inundând încăperile; focul din şemineu scotea fum, iar o ploaie repede, venind de pe Marea Mânecii, adusă de o briză uşoară, zbârnâia pe geamuri. Din când în când, în momente în care atmosfera de tristeţe ameninţa să se transforme în disperare, Morris recurgea la sticla de whisky. La început, John acceptă bucuros această diversiune, – dar nu pentru mult timp. S-a mai spus că băutura era tot ce putea fi mai prost în Hampshire şi numai cei ce cunosc bine comitatul pot înţelege just valoarea superlativului folosit. În cele din urmă, chiar Marele Vance (care nu era un cunoscător în acest domeniu) refuză să-şi mai apropie de buze combinaţia spirtoasă. Apropierea amurgului, slab înfruntat cu o singură lumânare de seu, adăuga o trăsătură de tragedie întregii situaţii. Deodată, John încetă să mai fluiere – distracţie cu care fusese nevoit să se mulţumească – şi începu să se vaiete amarnic din cauza concesiilor pe care le făcuse.

— Nu pot rămâne aici o lună! ţipă el. Nimeni n-ar putea în locul meu. Morris, ideea ta e o prostie. Chiar prizonierii care au trebuit să trăiască ani de zile în Bastilia s-ar revolta împotriva unui loc ca acesta.

Cu un admirabil aer de pretinsă indiferenţă, Morris propuse să joace rişca. La ce subterfugii nu recurge un bun diplomat! Rişca era jocul preferat al lui John; de fapt era singurul lui joc de noroc

– găsise că toate celelalte erau prea cerebrale – şi îl juca exact cu aceeaşi îndemânare cu care îl ajuta şi norocul. Morris, personal, nu putea suferi rişca: arunca prost banul în sus, nu avea deloc noroc şi îl chinuia grozav când pierdea. Dar John era într-o dispoziţie primejdioasă, aşa că fratele său era gata să facă orice sacrificii.

Către ora şapte, Morris, făcând faţă unor chinuri nespuse, pierduse câteva monede de o jumătate de coroană. Chiar cu tontina în perspectivă aceasta însemna pierderea maximă pe care o putea suporta. Declarând prin urmare că îşi va lua revanşa cu altă ocazie, propuse să mănânce ceva şi să bea grog.

Terminară repede gustarea fiindcă venise timpul să treacă la acţiune. Luară mai întâi o găleată cu apă din butoi, pentru necesităţile imediate, după care acesta fu golit şi rostogolit în faţa focului să se usuce. Apoi cei doi fraţi porniră în aventura lor sub un cer lipsit de stele.

CAPITOLUL III
Conferenţiarul evadat

Dacă speţa umană este sortită să aibă parte uneori şi de fericire, rămâne o problemă discutabilă. Nu trece o lună măcar fără ca vreun fiu iubit să nu fugă de acasă angajându-se în marina comercială, sau ca vreun soţ foarte mult apreciat să nu o şteargă în Texas, însoţit de o persoană de sex feminin, care să-i fie de ajutor acolo; sunt cazuri de preoţi care fug de enoriaşii lor şi chiar de judecători care cer ieşirea la pensie. Unui om cu mintea limpede, nu poate deci să-i pară deloc ciudat faptul (considerat în totalitatea lui) că în capul lui Joseph Finsbury au putut să încolţească gânduri de evadare. Soarta lui (cred că putem afirma aşa ceva) nu era deloc fericită. Prietenul meu, domnul Morris, cu care călătoresc împreună de două sau trei ori pe săptămână de la staţia Snarebrook Park spre oraş, este fără îndoială un tânăr domn pe care îl stimez; totuşi, era departe de a se comporta ca un nepot model. Cât despre John, nu pot spune decât că este un tânăr minunat, dar, dacă el ar constitui singurul element care să-l ţină pe cineva legat de căminul său, cei mai mulţi dintre noi ar alege să călătorească tot timpul în străinătate. În cazul lui Joseph, John (dacă el ar putea constitui câtuşi de puţin o legătură), nu constituia însă singura. Puternice verigi sentimentale îl înlănţuiau pe bătrânul domn de casa din Bloomsbury; şi cu aceste cuvinte nu mă refer deloc la Julia Hazeltine (la care, de altfel, ţinea foarte mult) dar la colecţia sa de caiete manuscrise în care îşi îngropase întreaga viaţă. Ca să se hotărască vreodată să se despartă de această colecţie şi să pornească în lume fără niciun fel de alte resurse documentare decât acelea pe care i le oferea memoria, apare ca o împrejurare deosebit de patetică în sine, însă puţin demnă de crezut de mintea înţeleaptă a nepoţilor săi.

Planul, sau cel puţin tentaţia îi clocea în minte de câteva luni, aşa că în momentul în care i s-a înmânat pe neaşteptate o poliţă de opt sute de lire, plătibilă la ordinul lui, faptul l-a îndemnat uşor la materializarea intenţiilor pe care le nutrea. Reţinuse acea poliţă care pentru o persoană econoamă ca el însemna o adevărată avere şi se hotărâse să dispară în mulţime odată ajunşi în gara Waterloo, sau (dacă acest lucru se dovedea imposibil) să se furişeze afară din casă în aceeaşi seară şi să se

topească precum un vis printre milioanele de londonezi. Printr-o intervenţie deosebită a Providenţei, însă, şi datorită proastei administraţii a căilor ferate, nu mai fusese nevoit să aştepte chiar atât de mult.

Joseph a fost unul dintre primii care şi-a revenit în simţire şi s-a ridicat în picioare după catastrofa de la Browndean şi, îndată ce observă că cei doi nepoţi erau în stare de inconştienţă, îşi dădu seama de ocazia ce i se oferea şi fugi de la locul accidentului. Un bărbat trecut de şaptezeci de ani, care abia scăpase dintr-un accident de cale ferată şi care mai este şi uşor de identificat datorită uniformei complete a lui Sir Faraday Bond, nu are şanse să fugă prea departe, dar pădurea era aproape şi oferea fugarului cel puţin o protecţie temporară. Prin urmare, bătrânul domn fugi cu paşi mari şi cu o iuţeală extraordinară, afundându-se în pădure şi fiind bătut de vânt şi foarte zdruncinat de accident, se culcă într-o dumbravă ospitalieră, unde fu repede cuprins de un somn adânc. Căile soartei sunt adesea foarte amuzante pentru un spectator de la distanţă şi, fără îndoială că situaţia apare foarte hazlie dacă ne gândim că în timp ce Morris şi John săpau în nisip pentru a ascunde corpul unui om totalmente străin de ei, unchiul lor zăcea cufundat într-un somn fără vise numai la câteva sute de metri mai încolo în pădure.

Unchiul Joseph a fost trezit de chemarea veselă a unui corn venind dinspre şoseaua din apropiere, pe care trecea, tocmai atunci, o diligenţă cu câţiva turişti întârziaţi. Sunetul cornului îi înveseli inima sa bătrână, îi îndreptă totodată paşii în direcţia lui şi, în curând, se găsi pe şosea, privind când la răsărit când la apus, pe sub cozorocul şepcii şi schimbându-şi mereu gândul plin de îndoieli în privinţa a ceea ce era mai bine de făcut. Din depărtare se auzi deodată un huruit de roţi şi apoi apăru venind spre el o căruţă plină de colete poştale, condusă de un căruţaş cu înfăţişare voioasă, aşezat pe o capră dublă.

Pe una din scândurile laterale se vedea o tăbliţă având înscrise cuvintele: „I. Chandler, cărăuş”.

În mintea nemaipomenit de prozaică a domnului Finsbury mai supravieţuiau unele rămăşiţe de poezie care încă se mai făcea simţită; acest spirit poetic îl dusese în Asia Mică asemenea unui tânăr zănatic, deşi avea patruzeci de ani, iar acum, în primele momente ale libertăţii sale redobândite, îi sugera ideea de a-şi

continua evadarea cu căruţa domnului Chandler. Avea să-l coste ieftin şi dacă ştia cum să-l ia, poate nu avea să-l coste nimic. În plus, după ani de zile de mănuşi speciale şi lenjerie igienică din flanelă, inima sa tresărea de bucurie, gândindu-se la perspectiva de a fi expus în bătaia vântului.

Domnul Chandler a rămas totuşi puţin uimit să se întâlnească cu un gentleman în vârstă, atât de straniu îmbrăcat şi rugându-l să-l ia în căruţă, pe un drum de ţară atât de puţin frecventat. Dar fiind o fire bună şi gata oricând să facă cuiva un serviciu, îl luă pe străin sus pe capră lângă el. Cum avea ideile lui personale în ceea ce priveşte politeţea, nu-i puse lui Joseph niciun fel de întrebări. De fapt, tăcerea era un lucru apreciat de domnul Chandler, dar abia se puse căruţa în mişcare şi se găsi antrenat într-o conversaţie purtată totuşi de unul singur.

— Îmi dau seama, începu domnul Finsbury, după amestecul de colete şi de lădiţe din căruţa dumitale, fiecare purtând etichete cu diferite nume şi judecând după voinicia iepei flamande pe care o mâni, că deţii funcţia de cărăuş în marele sistem de transporturi al Angliei, care, cu toate defectele sale, este mândria ţării noastre.

— Da, domnule, îi răspunse domnul Chandler pe un ton vag, deoarece nu ştia ce i-ar putea răspunde. Coletele astea poştale ne-au făcut nouă, cărăuşilor, multă viaţă amară!

— Nu sunt un om care să refuze să înveţe ceva, continuă Joseph Finsbury. Când eram tânăr, am călătorit mult. Nimic nu mi se părea prea mic şi prea neînsemnat încât să nu merite învăţat. Când am călătorit pe mare am studiat meseria de marinar, am învăţat să fac nodurile complicate pe care le fac mateloţii şi mi-am însuşit termenii tehnici. La Neapole am vrut să învăţ arta de a face macaroane; la Nisa, modul de a prepara fructe glasate. Niciodată nu m-am dus la operă fără ca mai întâi să cunosc textul operei respective şi să mă familiarizez cu ariile principale descifrându-le cu un deget la pian.

— Desigur că aţi văzut multe, domnule, observă cărăuşul, atingând uşor calul cu biciul. Păcat că n-am putut să am şi eu situaţia dumneavoastră!

— Ştii de câte ori apare cuvântul „bici” în Vechiul Testament? întrebă mai departe bătrânul domn. De o sută (şi dacă-mi aduc exact aminte) şi patruzeci şi şapte de ori.

— Aşa să fie, domnule? exclamă domnul Chandler. Nu mi-ar fi trecut prin minte niciodată aşa ceva.

— Biblia conţine trei milioane cinci sute şi una mii două sute şi patruzeci şi nouă de litere. În ceea ce priveşte versetele, cred că sunt peste optsprezece mii. Până acum au fost mai multe ediţii ale Bibliei. Wiclif a fost primul care a tradus-o în limba engleză pe la anul 1300. „Biblia pe paragrafe”, aşa cum e denumită, este o altă binecunoscută ediţie, şi se numeşte astfel deoarece e împărţită pe paragrafe. „Biblia Breeches” este o altă ediţie binecunoscută şi poartă acest nume fie pentru că a fost tipărită de un oarecare Breeches, fie pentru că locul publicării purta această denumire.

Cărăuşul observă sec că socotea lucrul ca fiind foarte natural şi-şi îndreptă atenţia asupra unei probleme mai simple şi anume aceea de a trece pe lângă un car cu fân care venea din direcţie opusă. Treaba prezenta o oarecare greutate deoarece drumul era îngust şi mărginit şi de o parte şi de alta de câte un şanţ.

— Observ, reîncepu domnul Finsbury, după ce trecură cu bine pe lângă car, că ţii hăţurile numai cu o mână; ar trebui să le foloseşti pe amândouă.

— Ei, na! Ştii că-mi place! exclamă cărăuşul pe un ton dispreţuitor. Şi mă rog, de ce?

— Nu înţelegi? reluă domnul Finsbury. Ceea ce îţi spun eu e un fapt ştiinţific, şi se întemeiază pe teoria pârghiilor, o ramură a mecanicii. Există nişte cărţi foarte interesante care costă numai un şiling fiecare, în diferite domenii ale ştiinţei, pe care cred că unei persoane în situaţia dumitale i-ar face plăcere să le citească. Dar mi-e teamă că dumneata n-ai acordat nicio atenţie artei observaţiei; cel puţin mergem împreună de o bună bucată de timp şi nu-mi amintesc să fi spus şi dumneata ceva. Acesta e un principiu greşit, bunul meu om. De exemplu, nu ştiu dacă ai observat că (în momentul în care ai trecut pe lângă căruţa cu fân) ai ţinut pe stânga?

— Desigur că am făcut aşa, a exclamat cărăuşul care începea să devină agresiv; m-ar duce la tribunal dacă n-aş ţine stânga.

— În Franţa, însă, reluă bătrânul domn, şi, după cum cred şi în Statele Unite ale Americii, ai fi mers pe partea dreaptă.

— Ba n-aş fi mers! izbucni domnul Chandler indignat. Aş fi ţinut pe stânga.

— Mai observ, îşi reluă şirul domnul Finsbury, necatadicsind să-i răspundă, că-ţi repari părţile stricate ale hamurilor cu sfoară. Întotdeauna am protestat împotriva nepăsării şi indolenţei sărăcimii din Anglia. Într-un eseu pe care l-am citit odată înaintea unui auditoriu competent...

— Nu-i sfoară obişnuită, spuse cărăuşul ursuz, e sfoară de împachetat.

— Întotdeauna am protestat, reluă bătrânul, împotriva faptului că în viaţa lor particulară şi de familie, ca şi în desfăşurarea muncii lor, clasele de jos din ţara noastră sunt neprevăzătoare, risipitoare şi extravagante. Lucrul făcut la timpul său...

— Cine dracu sunt clasele de jos? strigă cărăuşul. Dumneata eşti clasele de jos! Dacă bănuiam că eşti un aristocrat afurisit, nu te-aş fi luat în căruţa mea!

Aceste cuvinte fură rostite cu un resentiment vădit; era clar că cei doi nu se puteau înţelege, aşa încât continuarea conversaţiei chiar pentru cineva având locvacitatea impresionantă a domnului Finsbury, era în afară de orice discuţie. Cu un gest mânios, îşi trase cozorocul şepcii peste ochi şi, scoţându-şi un caiet din buzunar şi un creion din unul din buzunarele interioare, se cufundă îndată într-o serie de calcule.

În ceea ce-l privea, cărăuşul începu să fluiere vesel; şi dacă (din când în când) privea la tovarăşul său de drum, o făcea cu sentimente îndoite de triumf şi teamă – de triumf fiindcă reuşise să oprească acel iureş de vorbire, şi de teamă ca nu cumva (dintr-o întâmplare oarecare) călătorul său să înceapă din nou. Chiar aversa scurtă care se abătu asupra lor şi trecu mai departe, fu răbdată de cei doi în tăcere; şi tot în tăcere ajunseră în cele din urmă la Southampton.

Se lăsase amurgul; vitrinele prăvăliilor îşi revărsau lumina pe străzile vechiului port maritim; în casele de la stradă se aprinseseră lămpile pentru masa de seară. Domnul Finsbury începu să se gândească cu plăcere la un adăpost pentru noapte. Îşi strânse hârtiile, îşi drese glasul şi se uită cu oarecari îndoieli la domnul Chandler.

— Vreţi să fiţi amabil să-mi recomandaţi un hangiu?

Domnul Chandler rămase un moment pe gânduri.

— Da, bine, răspunse în cele din urmă. Mă întreb ce-aţi zice de „Tregonwell Arms”?

— „Tregonwell Arms” îmi convine foarte bine, replică bătrânul, dacă e un loc curat şi ieftin, şi cei de acolo politicoşi.

— Nu mă gândeam chiar aşa de mult la dumneavoastră, reluă domnul Chandler gânditor. Mă gândeam la prietenul meu, Watts, care ţine hanul; mi-e prieten, înţelegeţi dumneavoastră, şi m-a ajutat mult când am avut un necaz anul trecut. Mă gândeam, prin urmare, dacă ar fi frumos din partea mea să-i dau pe cap o persoană în vârstă ca dumneavoastră, care l-ar da gata cu atâta învăţătură. Ar fi oare frumos din partea mea faţă de proprietarul hanului? întrebă domnul Chandler cu un aer de rugăminte nevinovată.

— Ia seama! strigă bătrânul domn aprinzându-se deodată. A fost frumos din partea dumitale că m-ai adus aici pe gratis, dar asta nu-ţi dă niciun drept să-mi vorbeşti aşa cum îmi vorbeşti. Poftim un şiling pentru osteneala dumitale şi dacă nu vrei să mă duci la „Tregonwell Arms”, pot să-l găsesc şi singur.

Chandler rămase surprins şi puţin uimit; murmurând un fel de scuză, refuză şilingul, mână mai departe printr-o mulţime de uliţe şi străduţe întortocheate şi, în cele din urmă, opri în faţa ferestrelor strălucitoare ale unui han unde îl chemă afară, cu glas tare, pe domnul Watts.

— Tu eşti, Jem? se auzi un glas prietenos din grajd. Intră şi te încălzeşte.

— M-am oprit numai, îi explică domnul Chandler, să-ţi aduc un domn în vârstă care doreşte ceva de-ale gurii şi un pat pentru noapte. Ia seama, însă, să nu spui că nu ţi-am spus; e mai rău decât un propagandist împotriva alcoolului.

Domnul Finsbury coborî de pe capră cu greutate, deoarece înţepenise din cauza drumului lung şi zdruncinării pe care o suferise în accidentul de cale ferată. Prietenosul domn Watts, în ciuda recomandării deloc plăcute pe care i-o făcuse căruţaşul, îl tratã pe Joseph cu cea mai mare politeţe şi îl conduse în salonul din spate, unde ardea un foc mare în şemineu. Imediat i se aşternu masa în aceeaşi cameră şi fu poftit să ia loc în faţa unei găini fierte – făcând însă oarecum o impresie neplăcută, deoarece mai luase cineva o porţie din ea – împreună cu o halbă mare de bere de la butoi.

Joseph se sculă de la masă ca un uriaş cu forţe refăcute şi, schimbându-şi scaunul cu un altul mai apropiat de foc, începu să-i examineze pe ceilalţi clienţi cu ochii unuia care se întreabă

dacă poate ţine o cuvântare. Erau cam vreo zece-doisprezece bărbaţi şi (spre marea bucurie a lui Joseph) toţi muncitori, după câte îşi dădea seama. Foarte adeseori avusese motive să binecuvânteze uşurinţa de a trece de la o temă la alta şi de a relua de la capăt o discuţie, ceea ce constituie o caracteristică atât de autentică a muncitorilor mecanici. Dar chiar şi un auditoriu constituit din muncitori trebuie să fie abordat cu delicateţe şi în privinţa artei respective nimeni nu era mai temeinic versat decât Joseph Finsbury. Îşi aşează ochelarii pe nas, scoase din buzunar un teanc de hârtii şi le răspândi înaintea sa pe una din mese. Le mototoli, apoi le netezi din nou şi le răsfoi fugitiv, pe cât se vedea foarte mulţumit de conţinutul lor; în fine, bătând în masă cu creionul şi încruntându-şi sprâncenele, creă impresia că reflectează cu matură chibzuinţă asupra unei anume probleme. O privire furişată prin cameră îl asigură de succesul manevrelor sale; toţi ochii se îndreptaseră spre actorul nostru, oamenii rămăseseră cu gura căscată şi pipele suspendate în colţul gurii; păsărelele erau gata vrăjite. În acelaşi moment, intrarea domnului Watts îi oferi ocazia să înceapă.

— Constat, spuse el adresându-se hangiului, dar cuprinzând în acelaşi timp întreaga încăpere cu privirea sa încurajatoare, constat că unii din aceşti domni se uită cu multă curiozitate în direcţia mea şi, fără îndoială, nu e ceva obişnuit să vedeţi pe cineva cufundat în activităţi literare şi ştiinţifice în salonul public al unui han. Am aici, sub ochii mei, câteva calcule pe care le-am făcut azi dimineaţă privitor la costul vieţii în ţara noastră şi în alte ţări – o temă, nici nu mai este nevoie s-o spun, deosebit de importantă pentru clasa muncitoare. Am elaborat un barem de existenţă pentru persoane cu venituri de optzeci, o sută şaizeci, două sute şi două sute patruzeci de lire pe an. Trebuie să mărturisesc că venitul de optzeci de lire anual m-a pus, oarecum, în încurcătură, iar celelalte nu sunt chiar atât de exacte pe cât aş dori, deoarece preţul spălatului rufelor variază foarte mult în ţările străine, iar acela al diferitelor feluri de cocs, cărbune şi lemne de foc fluctuează în mod surprinzător. Vă voi citi rezultatul cercetărilor mele şi sper că nu veţi ezita să-mi arătaţi micile erori pe care poate că le-am comis, fie datorită unor scăpări din vedere, fie din necunoştinţă de cauză. Voi

începe, deci, domnilor, cu cazul venitului de optzeci de lire anual.

După această introducere, bătrânul domn, cu mai puţină milă decât ar fi avut pentru animale lipsite de simţire, începu să expună toate calculele plictisitoare pe care le făcuse. Deoarece uneori dădea câte nouă variante pentru aceeaşi categorie de venituri, situându-şi persoana sa imaginară în Londra, Paris, Bagdad, Spitzbergen, Bassorah, Heligoland, insulele Scilly, Brighton, Cincinnati şi Nijni Novgorod, cu articolele de buget corespunzător adaptate pentru fiecare localitate, nu este de nicio mirare că ascultătorii săi îşi amintesc de seara aceea ca de cea mai de nesuportat pe care au petrecut-o vreodată.

Cu mult înainte ca domnul Finsbury să ajungă la Nijni Novgorod cu venitul de o sută şi şaizeci de lire, adunarea s-a tot micşorat până ce s-a redus la câţiva beţivi înveteraţi şi exasperatul dar veşnic afabilul domn Watts. Un şir nesfârşit de clienţi veneau mereu în local, dar imediat ce erau serviţi, îşi sorbeau în grabă băutura şi plecau cu cea mai mare iuţeală spre cârciuma cea mai apropiată.

În momentul în care se expunea cazul tânărului cu două sute de lire pe an, trăgându-şi alene viaţa în insulele Scilly, domnul Watts rămăsese singur cu economistul; şi imaginara persoană a acestuia de-abia îşi începuse viaţa la Brighton când ultimul său ascultător renunţă şi el să-l mai urmărească.

Domnul Finsbury dormi adânc după multiplele osteneli ale zilei. Se trezi târziu şi, după un mic dejun copios, ceru nota de plată. În acel moment făcu şi el descoperirea care a mai fost făcută şi până atunci şi de atunci încoace de mai mulţi alţii: una este să ceri nota de plată şi alta este s-o onorezi. Diferitele sume erau moderate şi (ceea ce nu urmează întotdeauna) totalul era modest; dar după o amănunţită cercetare a buzunarelor sale, tot numerarul existent asupra bătrânului domn se dovedi a fi doar un şiling şi nouă pence şi jumătate. Ceru atunci să vorbească cu domnul Watts.

— Am aici o poliţă plătibilă la Londra, în valoare de opt sute de lire, spuse domnul Finsbury când apăru distinsul hangiu. Mi-e teamă că dacă nu o puteţi prelua ca să mi-o plătiţi dumneavoastră, îmi va trebui o zi sau două până să o pot încasa.

Domnul Watts cercetă poliţa, o întoarse pe ambele părţi şi o pipăi cu degetele.

— Vă trebuie o zi sau două s-o încasaţi? întrebă el, repetând vorbele bătrânului domn. Şi nu aveţi alţi bani asupra dumneavoastră?

— Ceva mărunţiş lipsit de importanţă, răspunse Joseph. Nici nu merită să mai pomenim de el.

— În cazul acesta, îmi puteţi trimite banii mai târziu; îmi va face plăcere să vă arăt că am încredere în dumneavoastră.

— Ca să vă spun adevărul, răspunse bătrânul domn, sunt înclinat mai curând să aştept aici; am nevoie de bani numerar.

— Dacă un împrumut de zece şilingi va ajută, banii vă stau la dispoziţie, răspunse Watts foarte îndatoritor.

— Nu. Aş prefera să rămân la dumneavoastră, reluă bătrânul, şi între timp să-mi încasez poliţa.

— Nu veţi putea rămâne însă în hanul meu, strigă furios domnul Watts. E ultima dată că aţi găsit adăpost la „Tregonwell Arms”.

— Insist să rămân aici, replică domnul Finsbury enervat. Rămân aici în baza legilor ţării; dă-mă afară dacă îndrăzneşti!

— Atunci achitaţi-vă nota de plată, îi răspunse domnul Watts. Altfel trebuie să părăsiţi imediat localul meu.

— Nu-ţi poţi da seama ce dispreţ simt pentru dumneata, domnule Watts, reluă bătrânul domn, resemnându-se din cauza situaţiei în care se găsea. Dar vei trage oarecum consecinţele: refuz să-mi achit nota.

— Nu-mi pasă de nota dumitale, îi răspunse domnul Watts. Ce vreau este să plecaţi de-aici!

— Am să plec! îi întoarse vorba bătrânul domn şi, luându-şi şapca, şi-o îndesă pe cap. Poate că nu ai nici măcar obrazul să mă informezi asupra orei când pleacă primul tren spre Londra?

— Pleacă peste trei sferturi de oră, îl lămuri hangiul, grăbit şi înviorat. Îl puteţi prinde foarte uşor!

Situaţia lui Joseph era cât se poate de încurcată. Pe de o parte era bine să evite călătoria directă pe calea ferată, deoarece se putea aştepta ca nepoţii lui să stea de pândă la gară pentru a-l recaptura; pe de altă parte, era foarte de dorit, chiar extrem de necesar, să încaseze poliţa înainte de a fi anulată. Prin urmare, se hotărî să plece la Londra cu primul tren. Rămânea doar un punct de rezolvat: cum să-şi plătească biletul.

Unghiile lui Joseph nu erau niciodată curate, aşa că îşi ducea mâncarea la gură aproape exclusiv cu cuţitul pe care-l purta asupra lui. Mă îndoiesc, deci, că cineva ar putea spune că avea manierele unui gentleman; dar cel mai autentic era aerul său de demnitate. Datora oare acest lucru şederii sale în Asia Mică? Îl datora oare unei anumite viţe din care se trăgea neamul Finsbury-lor şi la care uneori făceau aluzie clienţii firmei? Oricum, când se înfăţişă înaintea şefului gării, plecăciunea sa a părut autentic orientală; parcă apăruseră chiar şi palmierii în micul birou al şefului şi se auzea simunul stârnindu-se sau bulbulul, privighetoarea persană, cântând – dar mai bine las această imagine să fie descrisă de persoane mai familiarizate cu lumea orientală.

În plus, înfăţişarea sa îl avantaja foarte mult; uniforma lui Sir Faraday era, desigur, jenantă şi ţipătoare, dar în orice caz nu era o îmbrăcăminte în care un escroc să poată spera să-şi desfăşoare o activitate rodnică; în plus, etalarea unui ceas scump şi a unei poliţe de opt sute de lire completau fericit ceea ce înfăţişarea lui oferea drept garanţie. Un sfert de oră mai târziu, după ce trenul a intrat în gară, domnul Finsbury a fost prezentat conductorului şi instalat într-un compartiment de clasa întâi, şeful de gară afirmând, cu un zâmbet, că îşi asumă răspunderea achitării ulterioare a costului biletului de către călătorul respectiv.

În timp ce bătrânul domn privea pe fereastra vagonului, aşteptând plecarea trenului, a fost martorul unei întâmplări ciudat legate de soarta familiei sale. O ladă de ambalaj de mărime uriaşă a apărut, transportată de-a lungul peronului de vreo zece-doisprezece hamali, şi apoi încărcată, spre marea bucurie a unei impresionante mulţimi de spectatori, în vagonul de bagaje.

Povestitorului îi revine adeseori înveselitoarea sarcină de a atrage atenţia asupra intenţiilor şi (dacă se poate spune fără a fi ireverenţios) farselor Providenţei. În vagonul de bagaje, în timp ce Joseph era transportat din gara de est din Southampton în drumul său spre Londra, se găsea depozitat oul neclocit (ca să spunem aşa) al acestei povestiri. Eticheta de pe lada uriaşă purta menţiunea să fie depozitată în gara Waterloo până la prezentarea destinatarului indicat ca fiind un oarecare „William Dent Pitman”, iar coletul de lângă ladă, un butoi de proporţii

impresionante, înghesuit într-un colţ al vagonului de bagaje, purta eticheta „M. Finsbury, 16 John Street, Bloomsbury, Londra. Livrarea la domiciliul acestuia”.

Prin această aşezare alături, butoiul cu pulbere fusese de fapt pregătit. Ce mai lipsea era numai o mână care nu avea nimic mai bun de făcut decât să-i dea foc.

CAPITOLUL IV
Magistratul din vagonul de bagaje

Oraşul Worchester este vestit prin aceea că are o catedrală, un episcop – care, din nefericire, a murit acum câţiva ani într-un accident de călărie – o şcoală renumită, o garnizoană militară adecvată şi foarte mare, şi pentru faptul că a fost anume ales ca punct de trecere al trenurilor de pe linia Londra sud-vestul Angliei.

Gândurile de mai sus, ca şi multe alte asociaţii asemănătoare fără îndoială că au asaltat mintea lui Joseph Finsbury; dar sufletul său zburase în acel moment din compartimentul vagonului spre un rai cu săli de conferinţă pline de ascultători şi cu o activitate retorică nesfârşită. Între timp, trupul său sta ghemuit pe pernele compartimentului, cu şapca dată pe ceafă strengăreşte, după moda tinerilor care aşteaptă ieşirea îngrijitoarelor de la creşele de copii, cu faţa îmbătrânită având un aer liniştit şi cu un braţ ţinând strâns la piept revista „Lloyd's Weekly Newspaper".

În timp ce sta astfel cufundat în visare, doi călători intrară şi ieşiră imediat afară din compartimentul său. Aceştia prinseră trenul în ultimul moment. O trăsură cu doi cai într-un galop nebunesc, apoi ceva ce dădu impresia unui atac banditesc asupra casei de bilete, în fine o goană desperată, îi adusese pe peron în momentul în care locomotiva scoase şuieratul de plecare. Un singur vagon mai puteau prinde şi săriră în el. Dar în momentul în care primul şi cel mai în vârstă dintre ei îşi pusese piciorul în compartimentul în care se urcară, acesta dădu cu ochii de domnul Finsbury.

— Doamne sfinte! exclamă el. Unchiul Joseph! Nu putem intra aici!

Şi se dădu repede îndărăt, aproape târându-şi la pământ însoţitorul, şi închizând înnebunit uşa compartimentului în care dormea venerabilul bătrân.

În clipa următoare, cei doi şi săriră în vagonul de bagaje.

— De ce atâta tărăboi din cauza unchiului tău Joseph? întrebă celălalt tânăr, ştergându-şi fruntea. E împotriva fumatului? Nu ne dă voie să fumăm?

— Nu e niciun fel de tărăboi în legătură cu el, îi răspunse primul. Şi pot să-ţi spun că în niciun caz unchiul Joseph nu e cel

care să înceapă vreun tărăboi. E un domn în vârstă foarte respectabil; face comerţ cu pielărie, a călătorit şi în Asia Mică; nu are familie, nu are avere, în schimb are o limbă, dragul meu Wickham, mai ascuţită ca limba de şarpe.

— Aşadar, un bătrân arţăgos? întrebă Wickham.

— Câtuşi de puţin, îi replică amicul său. Numai că e un om cu un talent nemaipomenit de a scoate pe cineva din sărite; destul de înveselitor, aş zice, pe o insulă pustie, dar insuportabil în cazul unei călătorii cu trenul. Să-l auzi numai cum îl batjocoreşte pe Tonti, măgarul care a iniţiat sistemul tontinei. Nici nu-ţi vine să crezi cât poate fi de înverşunat împotriva lui Tonti.

— Nemaipomenit! exclamă Wickham. Atunci eşti unul din indivizii care fac parte din tontina Finsbury. Nici nu mi-ar fi trecut prin minte aşa ceva!

— Ascultă, continuă tânărul Finsbury, ştii că bătrânul din compartiment valorează pentru mine o sută de mii de lire? Dormea acolo liniştit şi nu mai era nimeni de faţă afară de tine. Dar l-am cruţat, fiindcă în politică sunt conservator.

Domnul Wickham, încântat că se găsea într-un vagon de bagaje, începu să cotrobăie peste tot, zburătăcind de colo până colo asemenea unui fluture manierat şi delicat.

— Ei, drăcie! exclamă el deodată. Iată ceva pentru tine! „M. Finsbury, 16 John Street, Bloomsbury, London”. M. înseamnă Michael, pungaşule, vasăzică ţii două case, aşa-i?

— Aş! Nu! Ăsta-i Morris, îi replică Michael, de la celălalt capăt al vagonului, unde îşi găsise un loc comod pe nişte saci. E un văr mai mic al meu. Personal, îmi place foarte mult, fiindcă îi este frică de mine. E una din podoabele cartierului Bloomsbury şi are o interesantă colecţie de lucruri neobişnuite – mi se pare că strânge ouă de păsări sau în orice caz nişte ciudăţenii. Te asigur că nu e nimic prin comparaţie cu clienţii mei!

— Ce distracţie grozavă ar fi să schimbăm etichetele de pe coletele astea! chicoti domnul Wickham. Pe toţi sfinţii, iată şi-un cleşte de prins etichetele! Am putea face ca toate coletele astea să ţopăie prin tot felul de locuri ca nişte draci împieliţaţi.

În acel moment, însoţitorul trenului, surprins de zgomotul de glasuri din vagon, deschise uşa micii sale cabine.

— Poftiţi în compartimentul meu, domnilor, le spuse el când le auzi povestea.

— Nu vii, Wickham? îl întrebă Michael, dând urmare invitaţiei.

— Prinde-mă dacă poţi, îi răspunse tânărul, eu vreau să călătoresc în vagonul de bagaje.

Ca urmare, uşa cabinei se închise în urma lui Michael, iar domnul Wickham rămase singur pentru restul, călătoriei, să se distreze cum putea mai bine, în timp ce Michael şi însoţitorul trenului se angajară într-o conversaţie banală în cabina acestuia din urmă.

— Pot să vă găsesc un compartiment gol când oprim în gară, spuse conductorul, în timp ce trenul îşi încetini viteza apropiindu-se de gara Bishopstoke. Coborâţi pe uşa cabinei mele şi eu mă duc să-l aduc pe prietenul dumneavoastră.

Domnul Wickham, pe care l-am lăsat (după cum cititorul perspicace a înţeles uşor) distrându-se cu schimbarea etichetelor de pe coletele din vagonul de bagaje, era un tânăr foarte bogat, cu o înfăţişare plăcută, dar indolent şi cu o minte cât se poate de goală. Cu câteva luni mai înainte reuşise să cadă victima şantajului familiei unui principe turc, stabilit pentru motive de ordin politic în veselul oraş al Parisului. Un prieten comun (căruia îi mărturisise năpasta ce căzuse asupra sa) îl recomandă avocatului Michael. Eliberat astfel de ceea ce-i plăcea să denumească atrocitatea turcă, domnul Wickham s-a reîntors la Londra cu cea mai nemărginită dar şi mai pisăloagă recunoştinţă şi admiraţie pentru salvatorul său. Aceste sentimente nu-i erau răsplătite nici în acelaşi fel, nici în aceeaşi măsură; la drept vorbind, lui Michael îi era oarecum ruşine de prietenia noului său client. Trebuise să fie invitat de mai multe ori pentru a se duce la Winchester, la conacul lui Wickham, dar în cele din urmă se dusese şi acum se întorcea de acolo. S-a afirmat de un cugetător profund (probabil J. F. Smith[4]) că Providenţa nu se abţine să folosească orice unealtă posibilă, oricât ar fi de neînsemnată; şi, într-adevăr, acum apare clar chiar şi pentru cei mai grei de cap, că atât domnul Wickham cât şi principele turc nu au fost decât obiecte de scamatorie şi unelte fundamentale în mâinile Destinului.

Mânat de dorinţa de a se afirma în ochii lui Michael şi a se arăta ca o persoană având un umor deosebit şi posibilităţi aparte, tânărul domn (care era, pe deasupra, şi magistrat în judeţul său natal) îndată ce rămase singur în vagonul de bagaje, tăbărî asupra etichetelor, cu tot zelul unui reformator religios şi,

[4] Autor inexistent.

când se mută mai târziu într-un compartiment împreună cu avocatul, la Bishopstoke, obrajii îi erau aprinşi din cauza eforturilor fizice, iar ţigara de foi care i se stinsese între dinţi era aproape muşcată în două.

— Să fiu al naibii dacă nu m-am distrat ceva nemaipomenit! exclamă el încântat. Am să zăpăcesc toată Anglia. Am schimbat destinaţia tuturor coletelor din vagonul de bagaje. Verii tăi vor căpăta o ladă mare cât o casă. Aşa le-am amestecat pe toate, Finsbury, încât dacă s-ar afla ce-am făcut, n-am scăpa nelinşaţi.

Era zadarnic să încerci să fii serios cu domnul Wickham.

— Ia seama! îi spuse Michael. Am început să mă satur de poznele tale interminabile; reputaţia mea începe să sufere din cauza ta.

— Reputaţia ta va fi complet distrusă înainte de a termina cu mine, îi răspunse tovarăşul său de drum cu un rânjet. Trece-mi şi asta în cont, băiatule: „Pentru totala pierdere a reputaţiei, şase şilingi şi opt pence”. Dar, continuă domnul Wickham, devenind mai serios, crezi că s-ar putea să fiu dat afară din funcţia pe care o deţin pentru această mică glumă? E o funcţie mică, dar îmi place să fiu judecător de pace. În calitatea ta de om al legi, crezi că există vreun risc?

— Ce importantă are? îi răspunse Michael. Tot au să te dea afară mai curând sau mai târziu. În orice caz, să ştii că nu faci impresia că eşti un bun magistrat.

— Ce-mi doresc eu este să fiu avocat, continuă prietenul său, în loc de un nenorocit de gentilom de ţară. Ce-ar fi să pornim şi noi o tontină? Eu îţi plătesc cinci sute de lire anual şi tu îţi iei răspunderea pentru orice nenorocire m-ar lovi, în afară de boală şi de însurătoare.

— Ceea ce mă impresionează profund, observă avocatul râzând gânditor, în timp ce-şi aprindea o ţigară de foi, ceea ce mă frapează este că te comporţi ca un caraghios nenorocit în lumea în care trăim.

— Crezi asta cu adevărat, Finsbury? îl întrebă magistratul rezemându-se de pernele compartimentului, încântat de complimentul ce i se făcuse. Da, cred că sunt un caraghios. Dar, ţine minte, dragă băiatule, eu contribui la prosperitatea ţării; nu uita asta.

CAPITOLUL V
Domnul Gideon Forsyth şi lada uriaşă

S-a menţionat că Julia făcea uneori diverse cunoştinţe la Bournemouth. E adevărat că nu putea să le întâlnească decât scurtă vreme, mai înainte ca uşile casei din John Street să se închidă din nou asupra captivilor săi, dar scurta întâlnire crea uneori o stare de foarte bună dispoziţie şi regretul care urma despărţirii era micşorat de speranţa unei revederi în viitor. Printre aceia pe care Julia îi cunoscuse cu un an mai înainte, se găsea şi un tânăr avocat numit Gideon Forsyth.

Pe la ora trei, în acea memorabilă zi în care magistratul se distra schimbând etichetele coletelor, domnul Forsyth ajunsese, hoinărind abătut şi enervat, la colţul străzii John Street, tocmai în momentul când domnişoara Hazeltine era solicitată să deschidă uşa casei de la nr. 16, în urma a două bubuituri puternice în uşă.

Domnul Gideon Forsyth era un tânăr destul de fericit; ar fi fost şi mai fericit dacă ar fi avut mai mulţi bani şi mai puţin de-a face cu unchiul său. Tot venitul lui se ridica la o sută şi douăzeci de lire pe an; însă unchiul său, domnul Edward Hugh Bloomfield i-l completa cu o alocaţie substanţială şi cu o cantitate enormă de sfaturi exprimate într-un limbaj care ar fi fost considerat necontrolat chiar şi pe o corabie de piraţi. Domnul Bloomfield era, la drept vorbind, o figură cu totul aparte pentru epoca primului ministru Gladstone: era ceea ce am putea numi (din lipsa unui termen general acceptat) un moşier radical. Înaintând în vârstă, dar fără a învăţa nimic de la viaţă, el transpusese în atitudinea sa politică radicală acele principii pătimaşe şi zgomotoase din discuţiile purtate după-masa, pe care în mod obişnuit le asociem cu politica conservatorilor, în aspectele cele mai dure şi mai senile ale acesteia. De fapt, domnul Bloomfield adăuga opiniilor politice ale cunoscutului radical domnul Bradlaugh, temperamentul şi principiile unui animal azi dispărut, şi anume micul moşier. Bloomfield admira boxul, purta un ciomag formidabil de stejar, era un om bisericos şi cucernic şi era greu de ştiut cine ar fi putut stârni mai mult furia sa vulcanică – cineva care ar fi apărat biserica de stat sau care ar fi neglijat să participe la toate slujbele şi ceremoniile religioase ale acesteia. În plus, avea nişte expresii tari, aplicate fără deosebire

tuturor şi care, pe bună dreptate, erau temute de întreg cercul familiei. Când nu putea declara vreo măsură guvernamentală ca neconformă cu spiritul englez, o înfiera cel puţin (şi nu cu mai puţin efect) ca nepractică.

Gideon căzuse sub anatema acestei excomunicări de rang mai mic. Studiul dreptului fusese declarat ca lipsit de scopuri practice şi în cadrul unei discuţii violente, întărite cu ridicarea ciomagului de stejar, unchiul său îl făcuse să înţeleagă că trebuie sau s-o ia de la capăt şi să-şi găsească unul sau două procese, sau să se pregătească să trăiască numai din propriul său venit.

Nu e de mirare, deci, că Gideon era abătut. Nu avea nici cea mai slabă dorinţă să-şi schimbe obiceiurile sale prezente; dar nu voia să fie intransigent în această privinţă fiindcă suprimarea alocaţiei pe care o primea din partea domnului Bloomfield i-ar fi răsturnat obiceiurile şi mai total. Nu avea nici cea mai mică dorinţă să se dedice carierei juridice; încercase acest lucru şi îi făcuse impresia că nu merita osteneala. Dar şi în această privinţă era gata să facă concesii. De fapt, era gata să meargă atât de departe cât putea pentru a se conforma vederilor unchiului sau, moşierul radical. Dar un punct al programului apărea complet independent de voinţa sa. Cum să găsească un proces? Aceasta era întrebarea (după cum spunea Hamlet). Şi se mai punea încă una, încă şi mai rea: Să presupunem că ar fi găsit un proces, s-ar putea el dovedi oare mai bun decât adversarul său?

Deodată văzu că drumul îi era barat de o mare mulţime de oameni. Un camion cu desene în culori strălucitoare fusese aşezat cu spatele spre bordura trotuarului. Din pupa sa deschisă, jumătate sprijinindu-se pe caldarâm şi jumătate susţinută de câţiva atleţi lac de năduşeală, ieşea în afară capătul celei mai mari lăzi de ambalaj din comitatul Middlesex, în timp ce, pe treptele casei se certau un camionagiu mătăhălos şi o tânără subţirică, de parcă ar fi fost pe scena unui teatru.

— Nu e pentru noi, spunea fata. Vă rog foarte mult să o luaţi de-aici; n-ar putea fi dusă în casă chiar dacă aţi reuşi s-o scoateţi din camion!.

— Atunci am s-o las pe trotuar, şi domnul M. Finsbury n-are decât să se înţeleagă cu consiliul comunal cum se va pricepe mai bine, îi răspunse camionagiul.

— Dar eu nu sunt domnul M. Finsbury, obiectă fata.

— Nu are importanţă cine sunteţi, spuse camionagiul.

— Daţi-mi voie să vă ajut, domnişoară Hazeltine, spuse Gideon, întinzându-i mâna.

Julia scoase un strigăt de bucurie:

— Vai, domule Forsyth! exclamă ea. Sunt atât de bucuroasă să vă văd! Trebuie să băgăm în casă acest obiect îngrozitor care, desigur că a ajuns aici numai dintr-o greşeală. Camionagiul spune că trebuie să scoatem uşa din balamale sau să transformăm două ferestre într-una mare, fiindcă altfel vom fi amendaţi de consiliul comunal sau de vamă sau mai ştiu eu de cine, fiindcă ne lăsăm coletele primite pe trotuar.

Între timp, hamalii reuşiseră să coboare lada din camion, o trântiseră pe trotuar şi unii stăteau acum rezemaţi de ea, în timp ce alţii se uitau lung la uşa de la nr. 16, epuizaţi fiziceşte şi în mare încurcătură şi frământare. Ferestrele întregii străzi se populaseră, ca prin farmec, de spectatori doritori să urmărească amuzantul spectacol.

Luându-şi o atitudine cât mai meditativă şi ştiinţifică posibil, Gideon măsură cu bastonul lăţimea uşii, în timp ce Julia nota datele într-un caiet de desen. Apoi măsură lada şi, comparând datele, constată că exista exact spaţiul necesar ca lada să poată fi dusă în casă. Apoi, scoţându-şi haina şi vesta, Gideon ajută oamenii să scoată uşa din balamale. În fine, după ce toţi cei ce stăteau pe de lături fură rugaţi stăruitor să dea o mână de ajutor, lada fu urcată pe treptele de la intrare, purtată de vreo cincisprezece perechi de picioare care se clătinau – se frecă, scârţâind puternic, de uşorii uşii – şi fu, în cele din urmă lăsată jos, cu o zdruncinare formidabilă, la capătul îndepărtat al holului, pe care aproape că îl blocase în întregime. Făuritorii acestei victorii îşi zâmbiră satisfăcuţi unul altuia, în timp ce praful se liniştea. E adevărat că sfărâmaseră un bust al lui Apollo şi trăseseră nişte brazde adânci pe perete, dar cel puţin încetaseră să mai constituie unul din spectacolele publice din Londra.

— Vedeţi, domnule, spuse cărăuşul, n-am mai făcut niciodată o asemenea treabă.

Gideon îşi exprimă participarea la acest sentiment, strecurându-i în mână două monede de aur.

— Să fie trei, domnule, şi fac eu cinste la toată lumea! spuse cărăuşul şi, primind moneda, toată ceata hamalilor voluntari se urcă în camion, care porni în direcţia celei mai apropiate cârciumi de încredere. Gideon închise uşa după plecarea lor şi se întoarse spre Julia. Ochii li se întâlniră şi fură cuprinşi de o veselie de nestăpânit care făcu întreaga casă să răsune de râsetele lor. Apoi curiozitatea puse stăpânire pe mintea Juliei, care se apropie şi cercetă lada şi, mai cu seamă, eticheta ataşată de ea.

— N-am pomenit niciodată ceva mai ciudat, spuse ea, izbucnind din nou în râs. Fără îndoială e scrisul lui Morris, şi am primit de la el o scrisoare azi-dimineaţă, înştiinţându-mă că voi primi un butoi. Oare credeţi că urmează şi un butoi, domnule Forsyth?

— „Statuie, transportaţi cu grijă. Fragil”, citi Gideon cu glas tare cuvintele scrise cu vopsea pe ladă. Aşadar, nu vi s-a spus nimic despre lada asta?

— Nimic, răspunse Julia. Domnule Forsyth, nu cumva credeţi că am putea să vedem ce conţine?

— Sigur că da, spuse repede Gideon. Daţi-mi numai un ciocan.

— Veniţi cu mine să vă arăt de unde să-l luaţi, îi răspunse Julia. Raftul e prea sus şi nu pot să ajung până la el.

Deschizând uşa care dădea pe scara spre bucătărie, îl rugă pe Gideon s-o urmeze. Găsiră atât ciocanul, cât şi o daltă. Gideon însă fu surprins nevăzând niciun semn de existenţa vreunei servitoare. El mai descoperi că domnişoara Hazeltine avea un picioruş foarte mic şi o gleznă foarte drăguţă. Iar această descoperire îl tulbură atât de mult, încât fu foarte bucuros să tabere imediat asupra lăzii.

Tânărul munci din greu şi încordat, lovind cu ciocanul cu precizia unui potcovar. Julia stătea tăcută alături de el şi se uita mai curând la cel ce lucra decât la treaba pe care o făcea.

Gideon era un tânăr chipeş, îşi spunea în sinea ei; nu mai văzuse niciodată asemenea braţe frumoase ca ale lui. Şi, pe neaşteptate, ca şi cum îi auzise gândurile, Gideon se întoarse spre ea şi-i zâmbi. Julia îi întoarse zâmbetul, roşindu-se; şi această dublă schimbare a expresiei de pe faţa ei o făcu să arate atât de drăguţă, încât Gideon uită să-şi ia ochii de la ea şi, învârtind ciocanul cu străşnicie, dădu o lovitură zdrobitoare

propriilor sale degete. Cu o prezenţă de spirit admirabilă, îşi înăbuşi o înjurătură şi preferă în schimb expresia inocentă „Neghiob ce sunt!” Durerea era însă cumplită şi nervii puternic zdruncinaţi, aşa încât, după o încercare nereuşită de a lucra mai departe, ajunse la concluzia că trebuie să abandoneze continuarea operaţiunii.

Cât ai clipi din ochi, Julia alergă în cămară, de unde tot într-o clipă se întoarse cu un lighean cu apă şi un burete, îngrijindu-se apoi să-i scalde mâna rănită.

— Îmi pare grozav de rău, vorbi Gideon, cerându-şi scuze. Dacă aş fi avut bune maniere, aş fi deschis mai întâi lada şi numai după aceea mi-aş fi zdrobit mâna. Mă simt mult mai bine, adăugă el. Vă asigur că da!

— Cred atunci că sunteţi pe deplin în stare să conduceţi lucrările, începu Julia. Spuneţi-mi numai ce să fac, şi voi fi muncitorul din subordinea dumneavoastră.

— Un muncitor foarte drăguţ, reluă Gideon, nemaicontrolându-se.

Julia se întoarse şi se uită lung la el, cu o uşoară încruntare, aşa încât tânărul imprudent fu foarte bucuros să-i îndrepte atenţia spre ladă. Cea mai mare parte a lucrului fusese făcută, aşa încât foarte repede Julia răzbi şi prin ultima barieră şi descoperi o zonă cu paie. Într-o clipă, îngenunche ară alături, lucrând împreună ca doi muncitori la strânsul finului, iar în clipa următoare fură recompensaţi de strălucirea a ceva alb şi lustruit; după încă o clipă, dezgoliseră ceea ce apărea neîndoielnic să fie un picior de marmură.

— Desigur că e statuia unui atlet extraordinar, observă Julia.

— N-am mai văzut aşa ceva până acum, remarcă Gideon. Muşchii atletului ies în afară ca nişte dovleci.

Un alt picior fu repede despachetat şi apoi ceea ce părea să fie un al treilea. Acesta se dovedi să fie totuşi, în cele din urmă, un ciomag noduros sprijinit pe un piedestal.

— E o statuie a lui Hercule! exclamă Gideon. Aş fi putut ghici acest lucru judecând după muşchiul gambei. Personal, îmi plac statuile, dar când e vorba de Hercule, cred că ar trebui să intervină poliţia. Aş spune, continuă el aruncând o privire nemulţumită spre piciorul diform, că aceasta e probabil cea mai mare şi mai proastă statuie a lui Hercule din toată Europa. Ce Dumnezeu s-a întâmplat oare ca să ajungă aici?!

— Se vede că nimeni altcineva n-a vrut să-l primească în dar, completă Julia. Şi, dacă ar fi aşa, cred că ne-am fi putut lipsi foarte bine şi noi de acest monstru.

— Nu spuneţi asta! zise Gideon. Pentru mine a fost una din cele mai amuzante întâmplări din viaţa mea.

— Nu cred că o veţi uita, de altfel, prea repede, spuse Julia. Mâna dumneavoastră vă va aminti mereu de ea.

— Acum cred că e cazul să plec, oftă Gideon cu părere de rău.

— Ba nu, interveni Julia pe un ton rugător. De ce să plecaţi? Rămâneţi să luăm ceaiul împreună.

— Dacă aş putea crede că într-adevăr doriţi să rămân, spuse Gideon cu ochii la pălărie, desigur că aş fi fericit să o pot face.

— Se vede că mă consideraţi tare prostuţă, reluă tânăra fată. Desigur că vreau să rămâneţi; şi mai mult chiar: aş dori nişte prăjituri la ceai şi nu am pe cine trimite să le aducă. Iată cheia de la intrare.

Gideon îşi luă în grabă pălăria şi, după ce mai aruncă o privire domnişoarei Hazeltine şi încă una spre picioarele lui Hercule, deschise uşa repede şi plecă să-şi îndeplinească misiunea.

Se întoarse cu o pungă mare cu cele mai alese şi îmbietoare prăjituri şi tarte şi o găsi pe Julia ocupată cu pregătirea mesei pentru luat ceaiul în hol.

— Camerele sunt într-o asemenea stare, spuse ea, încât m-am gândit că ne-am simţi mai bine şi mai comod aici, în hol, sub bolta de viţă şi cu statuile din jur.

— Nici că s-ar putea mai bine! exclamă Gideon, în culmea încântării.

— Ah, ce minunate tarte cu cremă! exclamă Julia desfăcând punga. Şi, vai, ce grozav de drăguţe şi micuţe tarte cu cireşe ale căror fructe s-au amestecat perfect cu crema celorlalte!

— Da, văd şi eu, vorbi Gideon, căutând să-şi ascundă desperarea cu o nuanţă de umor. Ştiam bine că vom face un amestec foarte reuşit. Vânzătoarea de la cofetărie m-a asigurat de acest lucru.

— Şi acum, spuse Julia după ce şi-au început micul lor ospăţ, am să vă arăt scrisoarea lui Morris; citiţi-o tare, vă rog, poate nu am înţeles eu ceva.

Gideon luă scrisoarea şi, deschizând-o pe genunchi, citi cele ce urmează:

„Dragă Julia. – Îţi scriu din Browndean, unde vom rămâne câteva zile. Unchiul a fost foarte zdruncinat în acel accident îngrozitor, despre care desigur că ai citit în ziare. Mâine îl las aici cu John şi mă întorc singur, dar între timp vei primi un butoi *conţinând nişte eşantioane* pentru un prieten. Te rog să nu deschizi în niciun caz butoiul şi să-l laşi în hol până ce vin eu.

Cu bune salutări şi în mare grabă,

M. Finsbury.

P.S. Lasă neapărat butoiul în hol!”

— Nu, se pare că nu conţine nimic referitor la monument, spuse Gideon, făcând o mişcare cu capul în direcţia picioarelor de marmură. Domnişoară Hazeltine, reluă el apoi, nu vă supăraţi dacă vă pun câteva întrebări?

— Sigur că nu! îi răspunse Julia. Şi dacă mă puteţi face să înţeleg de ce a trimis Morris o statuie a lui Hercule în locul unui butoi conţinând eşantioane pentru un prieten, vă voi rămâne recunoscătoare toată viaţa mea. La urma urmei, ce înseamnă eşantioane pentru un prieten?

— Habar nu am! răspunse tânărul. Eşantioanele sunt de obicei fragmente de piatră, ceva mai mici însă decât prietenul nostru monumental. Totuşi, nu de asta vă vorbesc acum. Sunteţi complet singură în toată casa asta mare?

— În momentul de faţă, da, răspunse Julia. Am venit la Londra înaintea lor ca să pregătesc casa şi să angajez o servitoare. Dar nu am găsit nici una pe placul meu.

— Atunci sunteţi complet singură? întrebă Gideon uimit. Nu vă este teamă?

— Nu, răspunse Julia cu hotărâre. Nu văd de ce mi-ar fi mai multă teamă decât dumneavoastră; desigur, sunt mai slabă, dar când am înţeles că trebuie să dorm singură în casă, mi-am cumpărat un revolver foarte ieftin şi i-am cerut negustorului să-mi arate cum să-l folosesc.

— Şi cum îl folosiţi? întrebă Gideon, foarte amuzat văzând curajul ei.

— Foarte simplu, răspunse fata zâmbind. Tragi înapoi piedica de deasupra şi apoi, ţintind foarte jos, fiindcă ţeava smuceşte în sus, tragi de trăgaciul cel mic de dedesubt şi revolverul ia foc tot aşa de bine ca şi cum treaba ar fi făcută de un bărbat.

— Şi cât de des l-aţi folosit până în prezent? întrebă Gideon.

— Încă nu l-am folosit, răspunse tânăra şi hotărâta fată, dar ştiu cum trebuie folosit şi asta mă face nespus de curajoasă, în special când îmi baricadez uşa cu un scrin.

— Sunt foarte bucuros că se întorc în curând cu toţii, spuse Gideon. Situaţia aceasta îmi apare nemaipomenit de nesigură şi, dacă mai durează mult, aş putea să vă trimit pe o mătuşă de-a mea necăsătorită ca să stea cu dumneavoastră, sau pe proprietăreasa mea, dacă preferaţi.

— Să-mi împrumutaţi o mătuşă! exclamă Julia. Câtă generozitate! Încep să cred că desigur dumneavoastră sunteţi cel care a trimis statuia lui Hercule!

— Vă rog să credeţi că vă admir prea mult pentru ca să vă pot trimite o sculptură atât de infamă! exclamă tânărul.

Julia era gata să mai spună ceva, când amândoi se speriară auzind bătăi în uşa de la intrare.

— Vai de mine, domnule Forsyth!

— Nu vă speriaţi, domnişoară dragă! spuse Gideon, punându-i cu afecţiune mâna pe braţ.

— Sunt sigură că e poliţia, şopti ea. Sunt sigură că vin să mă tragă la răspundere din cauza statuii.

Bătăile se repetară. Erau mai tari decât prima oară şi mai nerăbdătoare.

— E Morris! exclamă Julia tresărind speriată şi alergă la uşă să-i deschidă.

Era într-adevăr Morris care sta în faţa lor; nu Morris cel obişnuit, ci un tânăr cu înfăţişarea sălbatică, palid, cu privirea rătăcită, cu ochii injectaţi şi cu barba nerasă de două zile.

— Butoiul! strigă el. Unde-i butoiul care a venit azi dimineaţă? şi-şi roti privirea prin hol. Ochii i se bulbucară literalmente când dădură de picioarele lui Hercule. Ce înseamnă asta? zbieră el. Ce înseamnă figura asta de ceară? Vorbeşte, aiurito! Ce înseamnă asta? Unde-i butoiul de apă?

— N-a venit niciun butoi, Morris, îi răspunse Julia, rece. Asta-i tot ce-a venit!

— Asta?! zbieră nefericitul. Nu m-a înştiinţat nimeni de aşa ceva, niciodată!

— Eticheta cu numele şi adresa era scrisă de mâna ta, îi replică Julia. Aproape că a trebuit să dărâmăm casa pentru a băga lada înăuntru, asta e tot ce pot să-ţi spun.

Morris o privi lung, totalmente înnebunit. Îşi petrecu mâna peste frunte şi se rezemă de perete, ca cineva care e pe punctul să leşine. Apoi limba i se dezlegă şi o copleşi pe fată cu un potop de ocări. Nimeni n-ar fi putut bănui că Morris putea închide în el atâta urgie, inventivitate de ocări şi varietate de limbaj vulgar decât dădu atunci dovadă, ceea ce o făcu pe Julia să tremure şi să dea înapoi în faţa furiei lui.

— N-ai dreptul să vorbeşti în felul acesta cu domnişoara Hazeltine, interveni Gideon aspru. Nu voi permite aşa ceva!

— Am să-i vorbesc cum îmi place, îi răspunse Morris, cu o nouă izbucnire de mânie. Îi voi vorbi stricatei aşa cum merită!

— Nu-ţi mai permit niciun cuvânt, domnule, niciun cuvânt! îi strigă Gideon. Domnişoară Hazeltine, continuă el, adresându-se tinerei fete. Nu mai puteţi rămâne un singur moment sub acelaşi acoperiş cu acest individ nedemn. Luaţi-mi braţul, vă rog, şi daţi-mi voie să vă conduc undeva unde veţi fi la adăpost de orice insulte.

— Domnule Forsyth, zise Julia, aveţi dreptate, nu mai pot rămâne aici şi am siguranţa că mă încredinţez unui gentleman onorabil.

Palid dar hotărât, Gideon îi oferi braţul şi cei doi coborâră treptele de la intrare, urmaţi de Morris care striga să i se predea cheia de la uşă.

În momentul în care îi înmâna lui Morris cheia, un cupeu gol intră în galop pe John Street. Amândoi tinerii îi strigară în acelaşi timp să oprească şi când birjarul îşi opri calul nărăvaş, Morris se şi repezi înăuntru.

— Şase peni peste tarif! strigă el, fără să se mai gândească. Mână la gara Waterloo în goana mare. Ai şase peni în plus!

— Să zicem un şiling, boierule, spuse omul cu un rânjet. Dumnealor au fost primii.

— Fie şi un şiling! strigă Morris, gândindu-se în sinea lui că va mai reflecta asupra sumei odată ajuns la Waterloo. Omul dădu bici calului şi cupeul dispăru din John Street.

CAPITOLUL VI
Necazurile lui Morris: Partea întâi

În timp ce cupeul gonea pe străzile Londrei, Morris încercă să-şi adune minţile. Butoiul cu mortul se rătăcise şi trebuia neapărat recuperat. Până aici totul era clar; şi dacă, datorită unui mare noroc, butoiul era încă în gară, totul putea să iasă bine. Dacă însă fusese expediat, dacă era deja în mâinile unei alte persoane, situaţia devenea foarte primejdioasă. Cei ce primesc colete pe neaşteptate ţin, de obicei, foarte mult să le deschidă; exemplul domnişoarei Hazeltine (pe care o afurisi din nou) era elocvent pentru a-i aminti situaţia în care se găsea; şi dacă cineva deschisese cumva butoiul – „Doamne Dumnezeule!” strigă Morris la acest gând şi îşi duse mâna la fruntea asudată. Conceperea unui plan pentru încălcarea legii poate avea şi un aspect stimulator deoarece planul (încă rudimentar) apare în culori îndrăzneţe şi atrăgătoare. Nu se poate spune însă acelaşi lucru şi despre gândurile ulterioare ale criminalului în care îi apare şi imaginea poliţiei. Acest organism util societăţii (după cum începu să reflecteze acum Morris) nu fusese deloc luat în considerare când pornise în aventura lui. „Trebuie să procedez cu maximum de prudenţă”, reflectă el şi simţi un fior puternic de teamă, străbătându-i şira spinării.

— La linia principală sau la cea locală? întrebă birjarul, prin deschizătura de comunicare cu interiorul.

— La linia principală, răspunse Morris şi se hotărî în gând să plătească omului şilingul, la urma urmei. „Ar fi o nebunie să atrag atenţia asupra mea, se gândi el. Dar cât mă vor costa toate acestea de la început până la capăt! Totul începe să devină un adevărat coşmar”.

Trecu prin faţa casei de bilete şi rătăci deznădăjduit pe peron. Era un moment de pauză în traficul zilnic de călători; pe peron era puţină lume şi cei mai mulţi pasageri aşteptau liniştiţi pe bănci. Morris părea să nu atragă atenţia nimănui, ceea ce era un lucru bun dar, pe de altă parte, în felul acesta nu făcea niciun progres în cercetările lui. Trebuia să facă ceva, trebuia să rişte puţin; fiecare moment care trecea nu putea decât să mărească primejdia în care se găsea. Adunându-şi tot curajul, opri un hamal şi îl întrebă dacă îşi amintea să fi primit vreun butoi cu

trenul de dimineaţă; era nerăbdător să afle, fiindcă butoiul era pentru un prieten.

— Este o problemă destul de importantă, fiindcă butoiul conţinea eşantioane, adăugă el.

— Nu am fost aici azi-dimineaţă, domnule, răspunse hamalul oarecum în silă, dar să-l întreb pe Bill. Îţi aminteşti, Bill, să fi primit azi dimineaţă un butoi de la Bournemouth, conţinând eşantioane?

— Nu ştiu dacă erau eşantioane, răspunse Bill, dar persoana care a primit butoiul a făcut mare tărăboi.

— Cum adică? strigă Morris, sub impresia tulburării de moment, îndesind un peni în mâna hamalului.

— Vedeţi, domnule, butoiul a sosit la ora unu şi treizeci; nimeni nu l-a reclamat până pe la ora trei, când un domn mărunt, cu înfăţişare de om suferind (probabil un preot) a venit aici şi m-a întrebat: „Aveţi ceva pentru Pitman”, sau „William Bent Pitman”, dacă îmi aduc bine aminte. „Nu ştiu exact, zic eu, dar am impresia că există un butoi cu numele acesta.” Omuleţul s-a dus la butoi şi a părut complet uluit când a citit numele şi adresa şi apoi s-a legat de noi că nu i-am adus ce aştepta. „Nu-mi pasă nici pe dracu ce vrei dumneata, îi spun eu, dar dacă dumneata eşti William Bent Pitman, poftim, acesta e butoiul dumitale!”

— Şi l-a luat cumva? izbucni Morris, care-şi pierduse răsuflarea.

— Vedeţi, domnule, îi răspunse Bill. Se pare că el aştepta o ladă de ambalaj. O asemenea ladă a venit; nu mai încape nicio îndoială, fiindcă a fost poate cea mai mare ladă pe care mi-au văzut-o vreodată ochii. Şi acest Pitman părea să fie foarte revoltat, şi l-a chemat pe inspectorul şef; au pus apoi mâna pe camionagiu – acela care a transportat lada. Ei bine, domnule, continuă Bill zâmbind, n-am văzut niciodată pe cineva în halul acela; toţi cei din jurul camionului erau beţi morţi, afară de cai. Un domn (pe câte am putut să înţeleg) dăduse camionagiului o monedă de aur şi de aci a pornit tot necazul, înţelegeţi dumneavoastră.

— Dar ce-a spus omul? gâfâi Morris.

— Nu ştiu dacă *a spus* multe, domnule, continuă Bill. Dar i-a propus lui Pitman să se bată amândoi pentru o halbă cu bere. Îşi pierduse carnetul şi chitanţele, iar oamenii lui erau tot atât de

beţi ca şi el. Toţi erau – aici Bill se gândi puţin, căutând expresia – beţi-turtă! Inspectorul-şef i-a concediat pe loc.

— Ei, na, dar asta nu-i ceva atât de grav, spuse Morris, scoţând un suspin adânc de uşurare. Aşadar, n-a putut spune unde a dus lada?

— Desigur că nu, răspunse Bill, şi nici altceva!

— Ştii ce-a făcut Pitman? întrebă Morris.

— A! A plecat cu butoiul, cu o trăsură, şi tremura tot, răspunse Bill. Nu cred că e un om sănătos.

— Aşadar, butoiul s-a dus, spuse Morris, pe jumătate ca pentru sine.

— Puteţi fi sigur, domnule! confirmă hamalul. Dar mai bine vorbiţi cu inspectorul-şef.

— Nu e cazul, nu ajută la nimic, zise Morris. Nu conţinea decât eşantioane.

Şi plecă repede de acolo.

Instalat din nou într-un cupeu, îşi reconsideră situaţia. Ce-ar fi (se gândi el), ce-ar fi să accepte înfrângerea şi să declare imediat moartea unchiului său? Ar pierde tontina, şi cu aceasta şi ultima speranţă a recuperării celor şapte mii opt sute de lire. Pe de altă parte, însă, de când dăduse un şiling bacşiş birjarului, începuse să vadă că delictele se dovedesc costisitoare cu timpul, iar după pierderea butoiului, constatase că exista multă nesiguranţă în privinţa consecinţelor. La început liniştit, apoi aprinzându-se, el cântări avantajele renunţării la planul conceput. Acest lucru implica o pierdere; dar (dacă se gândea bine) nu era o pierdere prea mare la urma urmei; afară de aceea a tontinei, care fusese de altfel întotdeauna un joc de noroc şi la care, în adâncul inimii sale nu se aşteptase niciodată cu adevărat. Îşi aminti de acest lucru cu multă convingere şi se felicită în sinea lui pentru continua sa atitudine moderată în această privinţă. În fond, niciodată nu sperase să capete tontina; niciodată, măcar, nu sperase serios să-şi recupereze cele şapte mii opt sute de lire; fusese împins în toată aventura de necinstea evidentă a lui Michael. Da, probabil că ar fi mai bine să se retragă din această extravagantă aventură şi să continue să se ocupe de comerţul de pielărie.

— Dumnezeule mare! strigă el deodată, sărind în cupeu ca un muţunache pe arcuri. Nu numai că nu am câştigat tontina, dar am pierdut şi comerţul de pielărie!

Ăsta era adevărul monstruos. Morris nu avea dreptul de semnătură; nu putea semna nici măcar un cec de treizeci de şilingi; până când nu făcea dovada legală a morţii unchiului său, era un nenorocit fără un ban – şi de îndată ce făcea această dovadă, pierdea tontina! Nu mai era loc de nicio şovăială din partea lui Morris; avea să renunţe la tontină ca la o castană fierbinte şi avea să-şi concentreze toate forţele asupra comerţului de pielărie şi micuţei dar legitimei sale moşteniri. Aceasta fu hotărârea din primul moment. În momentul următor, însă, toată măsura nenorocirii sale îi apăru înaintea ochilor. Să declare moartea unchiului său? N-o putea face! Odată ce corpul fusese pierdut, Joseph (din punct de vedere legal) devenise nemuritor.

Încă nu fusese construit un vehicul destul de mare pentru a-l putea duce pe Morris şi nenorocirile sale. Plăti birjarul şi porni pe jos fără să ştie încotro.

„Mi se pare că am pornit în această aventură mult prea pripit, se gândi el, scoţând un oftat sfâşietor. Mă tem că e ceva prea complicat pentru capacitatea mea mintală.”

În acel moment îi fulgeră prin minte unul din aforismele unchiului său: „Dacă vrei să poţi judeca limpede, scrie totul pe hârtie”. „Se pare că bătrânul ştia ceva, îşi spuse Morris. Voi încerca; dar nu cred că s-a fabricat până azi hârtia care să-mi poată limpezi mintea.”

Intră, deci, într-o braserie, comandă nişte pâine cu brânză şi cele necesare scrisului şi se aşează în faţa hârtiei fără nicio tragere de inimă. Încercă tocul; era un toc perfect, dar ce urma să scrie? „Am găsit! exclamă Morris. Robinson Crusoe şi cele două coloane!”

Îşi pregăti hârtia după acel model clasic şi începu în felul următor:

Rău	*Bun*
1. Am pierdut cadavrul unchiului meu.	1. Dar l-a găsit Pitman.

„Stai puţin, îşi zise Morris, văd că mă las dus de spiritul antitezei. Să încep din nou!”

Rău	*Bun*

1. Am pierdut cadavrul unchiului meu.	1. Dar în acest caz nu mai trebuie să-l îngrop.
2. Am pierdut tontina.	2. Dar o mai pot salva dacă Pitman distruge cadavrul şi dacă pot găsi un doctor care nu are principii morale.
3. Am pierdut comerţul de pielărie şi restul moştenirii unchiului meu.	3. Totuşi nu, dacă Pitman predă poliţiei cadavrul.

„Aoleu, dar în acest caz intru la închisoare; uitasem asta! se gândi Morris. Ce-i adevărat, e că nu ştiu dacă e bine să mă gândesc câtuşi de puţin la această ultimă ipoteză; e foarte frumos să fii gata să înfrunţi ce poate fi mai rău; dar într-un asemenea caz, prima datorie o ai faţă de nervii tăi. Există vreun răspuns la punctul 3? Poate exista vreo soluţie bună pentru o situaţie atât de încurcată şi afurisită? Desigur că trebuie să fie ceva, altfel care ar fi utilitatea acestei evidenţe în partidă dublă? Şi, ia te uită, am găsit-o! exclamă el. Este exact aceeaşi ca şi cea precedentă!” Şi scrise din nou şi în grabă paragraful respectiv:

Rău	*Bun*
3. Am pierdut comerţul de pielărie şi restul moştenirii unchiului meu.	3. Dar totuşi nu, dacă pot găsi un doctor lipsit de principii morale.

„Acest doctor venal pare să fie un element absolut necesar, gândi el. Mai întâi trebuie să-mi dea un certificat că unchiul meu e mort, ca să pot pune mâna pe firma de comerţ de pielărie; şi apoi un altul că e în viaţă – dar acum suntem din nou în domeniul intereselor care se exclud.” Se reîntoarse deci la bilanţul său.

Rău	*Bun*
4. Aproape că nu mai am nici un ban.	4. Dar sunt o mulţime de bani în contul de la bancă.
5. Da, dar nu pot scoate banii de la bancă.	5. Dar – ei da! asta pare să fie, din nefericire, situaţia.
6. Am lăsat poliţa de opt	6. Dar dacă Pitman e cumva

sute de lire în buzunarul unchiului Joseph.	un om necinstit, existenţa acestei poliţe îl poate face să ţină totul ascuns şi să arunce cadavrul în canalul New Cut.
7. Da, dar dacă Pitman este necinstit şi găseşte poliţa, va şti cine e Joseph şi mă poate şantaja.	7. Da, dar dacă am dreptate în privinţa unchiului Masterman, îl pot şantaja şi eu pe Michael.
8. Dar nu-l pot şantaja pe Michael (ceea ce este totodată şi un lucru foarte primejdios de făcut) până nu aflu adevărul.	8. Mare ghinion!
9. Comerţul de pielărie va necesita în curând bani pentru cheltuielile curente, şi eu nu am nici un capital disponibil.	9. Dar comerţul de pielărie e un vas care se scufundă.
10. Da, dar e tot ce am.	10. O realitate.
11. John va cere în curând bani şi nu am niciun sfanţ.	11.
12. Doctorul venal va cere bani peşin.	12.
13. Iar dacă Pitman e necinstit şi nu mă trimite la închisoare, îmi va cere o avere.	13.

„Socoteala asta pare să fie o afacere foarte unilaterală, exclamă Morris. Văd că această metodă nu e chiar aşa de bună, pe cât am fost învăţat să cred!” Făcu hârtia ghemotoc şi o aruncă pe jos însă, în clipa următoare, o ridică şi o citi din nou. „Se pare că situaţia mea e cea mai slabă din punct de vedere financiar, cugetă el. Oare într-adevăr nu există o posibilitate să fac rost de bani? Într-un oraş imens ca acesta, bucurându-se de toate posibilităţile pe care le oferă civilizaţia, pare un lucru de neconceput! Să nu ne pripim. Oare nu pot vinde nimic? Colecţia mea de inele cu sigilii...” Dar la gândul de a risipi aceste comori dragi, sângele îi năvăli în obraji. „Mai curând mor!” exclamă el

şi, îndesându-şi pălăria pe cap, ieşi să se plimbe pe străzile oraşului.

„*Trebuie* să fac rost de bani! se gândi el. Unchiul fiind mort, banii de la bancă sunt ai mei sau ar fi ai mei dacă n-ar exista acea blestemată nedreptate care mă urmăreşte necontenit încă de când eram un elev orfan la şcoala de comerţ. Ştiu bine ce-ar face orice alt om în locul meu; orice alt om din întreaga noastră lume creştină ar face un fals; deşi nu ştiu de ce să-i spun fals, o dată ce Joseph e mort şi banii lui sunt ai mei. Când mă gândesc la acest lucru, când mă gândesc că unchiul meu e într-adevăr mort şi că nu pot dovedi acest lucru, mi se face rău văzând cât de nedreaptă este situaţia în care mă aflu. Până acum mă durea foarte mult pierderea acelor şapte mii opt sute de lire; azi, asta mi se pare un fleac! Săracul de mine, alaltăieri eram un om relativ fericit!”

Morris se opri pe trotuar şi scoase un alt oftat adânc.

„Şi mai este ceva, îşi reluă el firul gândirii. Oare pot? Sunt eu în stare? De ce nu am exersat mai multe feluri de scrieri când eram mic? Vai, cum regretăm asemenea ocazii pierdute după ce ne facem mari! Am, totuşi, o mângâiere: din punct de vedere moral nu este o greşeală; pot încerca aşa ceva cu conştiinţa curată şi, chiar dacă se descoperă, nu-mi va păsa prea mult – vreau să spun, din punct de vedere moral. Şi apoi, dacă reuşesc şi dacă Pitman se ţine tare, nu-mi rămâne altceva de făcut decât să găsesc un doctor coruptibil, ceea ce trebuie să fie un lucru uşor într-un loc ca Londra. După cum spune toată lumea, oraşul mişună de asemenea doctori. Desigur, nu se poate să dau un anunţ că sunt în căutarea unui medic coruptibil; ar fi ceva nesocotit. Nu, presupun că ceea ce trebuie să facă cineva este să bată străzile în căutarea unei lumini roşii şi a unor plante medicinale la fereastră – firma doctorilor – şi apoi să intre în casă şi... şi... să-i pună problema deschis; deşi mi se pare că e un pas delicat.”

Ajunsese acum aproape de casă, după mult mers în diferite direcţii, şi intră pe John Street. În timp ce-şi potrivea cheia în broască, un alt gând ucigător îi înfipse un cuţit în inimă:

„Nici măcar casa nu-mi aparţine până nu-i dovedesc decesul”, rânji el sardonic şi trânti uşa cu violenţă în urma lui, aşa încât şi ferestrele mansardei zornăiră.

Seara se lăsase de mult; felinarele şi vitrinele începuseră să strălucească pe străzile nesfârşite; holul era cufundat în beznă şi, ca şi cum îşi vârâse dracul coada, Morris se lovi rău la fluierele picioarelor şi se prăvăli cu tot corpul înainte, împiedicându-se de piedestalul lui Hercule. Durerea era aprigă; nervii îi erau şi aşa puternic zdruncinaţi; şi, printr-o ultimă nenorocire, mâna apucase ciocanul în clipa când se prăvălise; într-un acces de mânie copilăroasă, se întoarse şi izbi cu ciocanul în statuia vinovată. Se auzi un trosnet ca şi cum ceva se sfărâmase.

„Doamne, ce-am mai făcut? se văicări Morris şi bâjbâi prin întuneric în căutarea unei lumânări. Da, reflectă el, stând cu lumânarea în mână şi privind piciorul mutilat, din care fusese ruptă o bucată cam de o jumătate de kilogram din muşchiul pulpei. Da, am distrus o statuie autentică; s-ar putea să plătesc mii de lire despăgubiri!”

Deodată simţi că-i creşte în piept un fel de speranţă furioasă. „Să mă gândesc, îşi spuse el. De Julia am scăpat; nu am nimic în comun cu animalul acela de Forsyth; oamenii care au transportat lada erau toţi beţi şi (ceea ce e şi mai bine) au fost daţi afară cu toţii. Pe cât înţeleg, mă găsesc într-o altă situaţie care cere curaj moral! Am să neg că am ştiut ceva despre existenţa statuii.”

Într-o clipă, se găsi din nou în faţa lui Hercule, încordat şi cu buzele strânse, cu toporul pentru cărbuni într-o mână şi cu satârul de bucătărie sub braţ. În clipa următoare, tăbărî asupra lăzii. Aceasta fusese serios slăbită de operaţiile lui Gideon, aşa încât, după câteva lovituri bine plasate, scândurile începură să se clatine şi să se desfacă; îi mai dădu câteva, şi toată lada se prăbuşi în jurul lui Morris într-un potop de scânduri, urmate de o avalanşă de paie.

Acum, în fine, negustorul de pielărie putu să contemple proporţiile sarcinei sale şi, la prima vedere, curajul îl părăsi. Nu putem spune că inginerul de Lesseps, cu toate forţele de care dispunea, a încercat să realizeze un plan mai ambiţios când a pornit la atacul dealurilor din istmul Panama, decât zveltul tânăr, muncind de unul singur, fără niciun fel de practică în cioplitul pietrei, dar pornit să se măsoare cu monstrul buhăit de pe piedestal. Şi, cu toate acestea, cei doi antagonişti constituiau

un contrast reuşit: pe de o parte masivitatea copleşitoare, pe de alta, cel mai autentic avânt eroic.

— Praf am să te fac, animal uriaş şi scârbos! strigă Morris cu glas tare, manifestând ceva din furia care mânase mulţimile Parisului împotriva zidurilor Bastiliei. Praf am să te fac în noaptea asta. Nici urmă n-am să mai las din tine în holul meu!

Chipul statuii, datorită expresiei sale obraznice, stimulase în mod deosebit fanatismul iconoclastului nostru, aşa că acesta îşi îndreptă operaţiile întâi împotriva chipului. Marea înălţime a semizeului – care măsura un stânjen şi jumătate din creştet până-n tălpi – constituia o primă dificultate în executarea acestui atac. Totuşi, în primele hărţuieli ale bătăliei, intelectul începuse să triumfe asupra materiei. Cu ajutorul unei scăriţe de bibliotecă, stăpânul ultragiat al casei câştigă o poziţie avantajoasă şi, cu ajutorul unor lovituri puternice date cu toporul pentru cărbuni, reuşi să decapiteze matahala.

Două ore mai târziu, din ceea ce fusese imaginea în picioare a unui uriaş hamal din aceia care transportau cărbuni şi care devenise ca prin minune alb, nu mai rămăsese nimic altceva decât o amestecătură de membre sfărâmate: torsul cvadragenar era culcat pe piedestal, chipul lasciv rânjea aruncat pe scara bucătăriei, picioarele, braţele, mâinile şi chiar degetele zăceau împrăştiate în toate părţile pe podeaua holului. După încă o jumătate de oră, toate sfărâmăturile fuseseră transportate în bucătărie, iar Morris, cu un sentiment de nobil triumf, privea împrejur la scena victoriei sale. Da, acum putea nega că ar fi avut vreo cunoştinţă despre statuie: holul, afară de faptul că era în parte deteriorat, nu trăda nicio urmă de trecerea lui Hercule pe acolo.

Morris se târî spre patul său, într-o stare jalnică: braţele şi umerii îl dureau, palmele îi ardeau din cauza rosăturilor toporului şi îşi ducea la gură, necontenit şi fără voie, un deget care îl ustura cumplit. Somnul întârzie mult să se apropie de eroul mult deteriorat şi îl părăsi repede, o dată cu ivirea zorilor.

Dimineaţa, ca şi cum ar fi vrut să se armonizeze cu ghinioanele lui nenorocite, se arătă nemiloasă. Pe străzi urla un vânt puternic dinspre răsărit; rafale de ploaie loveau furioase în ferestre şi, în timp ce se îmbrăca, un curent rece venind dinspre şemineu făcea să-i tremure picioarele.

„Cred, se gândi el cu amărăciune şi fără voia lui, că având în vedere toate câte le am de îndurat, aş fi putut avea cel puţin o vreme cumsecade!”

Nu exista nicio firimitură de pâine în casă deoarece domnişoara Hazeltine (ca toate femeile când sunt singure) se mulţumise în întregime numai cu prăjituri. Găsi însă puţin din acestea, aşa că (împreună cu ceea ce poeţii denumesc un pahar de apă rece şi bună) îşi încropi ceva ce aducea cu o gustare de dimineaţă, după care se apucă neînfricat de treaba sa migăloasă.

Nimic nu poate fi mai interesant decât studierea semnăturilor cuiva scrise la întâmplare, înainte sau după masă, în momente de indigestie sau beţie; scrise când semnatarul tremură pentru viaţa copilului său, sau s-a întors câştigător de la curse, sau e în biroul avocatului, sau sub privirea strălucitoare a iubitei. Pentru profani, ele nu par să fie niciodată aceleaşi, dar pentru ochiul unui expert, al funcţionarului de bancă sau al litografului, ele sunt valori constante şi tot atât de uşor de recunoscut ca şi steaua polară pentru marinarul de veghe pe puntea vasului.

Morris îşi dădea bine seama de toate acestea. În privinţa aspectului teoretic al artei delicate în domeniul căreia se aventura acum, curajosul nostru negustor de pielărie era mai presus de orice critică. Dar, din fericire pentru posesorii de conturi la bancă, plastografia e o treabă care cere practică multă. Ca urmare, în timp ce Morris stătea înconjurat de un mare număr de semnături ale unchiului Joseph, care-i serveau drept exemple şi-i arătau propria incompetenţă, o stare de depresiune i se furişă treptat în suflet. Din când în când vântul şuiera prin şemineul din spate; din când în când câte un val de negură se abătea, atât de întunecat peste Bloomsbury, încât trebuia să se scoale de pe scaun şi să aprindă lampa cu gaz aerian; în jurul său domneau frigul şi dezordinea ruşinoasă a unei case nelocuite – podeaua fără covoare, canapeaua plină de cărţi şi dosare acoperite cu o faţă de masă murdară, tocuri ruginite, hârtia de scris acoperită de un strat gros de praf; şi totuşi acestea erau numai anexe ale stării lui nenorocite, adevărata rădăcină a deprimării sale se găsea în jurul lui pe masă, sub forma unor semnături plăsmuite dar nereuşite.

„E cel mai neaşteptat lucru pe care l-am pomenit vreodată, se plânse în sinea lui. Îmi face impresia că e vorba de un talent, pe

care nu l-am avut niciodată! Mai examină încă o dată şi cu mai multă atenţie semnăturile pe care le falsificase. Orice funcţionar de bancă le-ar lua pur şi simplu în batjocură, hotărî el. Cred că singurul lucru posibil este copierea semnăturii, cu o hârtie pe deasupra.”

Aşteptă până trecu un alt val de negură întunecată după care se ivi o geană de lumină de scurtă durată. Se duse atunci la fereastră şi, în văzul întregii străzi, copie, cu o hârtie transparentă pusă pe un cec, semnătura unchiului său. Nici nu putea fi ceva mai nereuşit. „Dar trebuie să meargă, se gândi el privindu-şi lung şi jalnic manopera. Oricum, tot e mort.” Completă apoi cecul pentru două sute de lire şi plecă grăbit la banca anglo-patagoneză.

La ghişeul respectiv, la care se ducea de obicei pentru diferitele sale operaţiuni de bancă şi de care se apropie cu aerul cel mai indiferent pe care putea să şi-l însuşească, Morris prezentă cecul falsificat casierului, care era un scoţian masiv şi cu o barbă roşie.

Acesta făcu impresia că îl examinează surprins. După ce-l întoarse pe o parte şi pe alta şi după ce cercetă semnătura şi cu ajutorul unei lupe, surprinderea sa se transformă într-o atitudine foarte nefavorabilă. Rugând să fie scuzat pentru moment, se retrase în birourile interioare ale băncii de unde, după un interval apreciabil de timp, se reîntoarse angajat într-o convorbire serioasă cu unul din funcţionarii superiori, un bărbat în vârstă şi cu chelie, dar foarte politicos.

— Domnul Morris Finsbury, pe câte înţeleg? spuse bătrânul politicos, uitându-se fix la Morris prin două rânduri de ochelari.

— Aşa mă numesc, spuse Morris cu un tremur în glas. E ceva în neregulă?

— Vedeţi, dumneavoastră, domnule Finsbury, suntem oarecum surprinşi să primim aşa ceva, spuse casierul fluturând cecul. Nu sunt disponibilităţi în cont.

— Cum nu sunt disponibilităţi? exclamă Morris. Ştiu cu certitudine că trebuie să fie două mii opt sute de lire în cont.

— Erau două mii şapte sute şaizeci şi patru, pe cât îmi aduc aminte, răspunse domnul cel politicos, dar banii au fost retraşi ieri.

— Retraşi! strigă Morris.

— De unchiul dumneavoastră personal, domnule, continuă funcţionarul. Nu numai asta, dar i-am achitat şi o poliţă – daţi-mi voie să mă gândesc – ce valoare avea, domnule Beli?

— Opt sute, domnule Judkin, răspunse casierul.

— Dent Pitman! exclamă Morris, făcând un pas înapoi, clătinându-se.

— Mă scuzaţi, ce-aţi spus? întrebă domnul Judkin.

— E numai... e numai o exclamaţie, îi explică Morris.

— Sper că nu s-a întâmplat ceva rău, domnule Finsbury, spuse domnul Beli.

— Tot ce pot să vă spun, zise Morris cu un râs strident, este că tot ce spuneţi e imposibil. Unchiul meu este la Bournemouth, incapabil să umble.

— Aşa să fie?! exclamă domnul Beli luând cecul din mâna domnului Judkin. Dar văd că cecul este datat la Londra, astăzi. Cum explicaţi acest lucru, domnule?

— E o greşeală, spuse Morris, făcându-se roşu ca racul pe faţă şi pe gât.

— Cu siguranţă, cu siguranţă, spuse domnul Judkin, uitându-se cu un aer scrutător la clientul lui.

— Şi, de fapt, reluă Morris, chiar dacă nu ar fi disponibilităţi, suma de faţă e o sumă neînsemnată şi poate fi plătită ca depăşire de cont... firma noastră... numele de Finsbury constituie, desigur, o bună garanţie pentru o sumă prăpădită ca asta!

— Fără îndoială, domnule Finsbury, replică domnul Judkin, şi dacă insistaţi, voi lua în considerare cererea dumneavoastră; dar nu cred... pe scurt, domnule Finsbury, chiar dacă n-ar fi fost nimic altceva, dar semnătura în sine nu ne satisface deloc.

— Asta n-are importanţă, răspunse Morris nervos. Îl pun pe unchiul meu să semneze un alt cec. Adevărul este, continuă el adoptând o atitudine îndrăzneaţă, că unchiul meu se simte atât de prost în prezent, încât nu a fost în stare să semneze acest cec fără ajutorul meu şi mi-e teamă că faptul că i-am purtat eu mâna cu tocul i-a schimbat puţin semnătura.

Domnul Judkin aruncă o privire pătrunzătoare domnului Morris, apoi se întoarse şi-l privi pe domnul Beli.

— Se pare, spuse el, că am fost înşelaţi de un escroc. Vă rog să comunicaţi domnului Finsbury că vom pune detectivi, să-i dea de urmă imediat. În ceea ce priveşte acum cecul

dumneavoastră, regret, dar datorită felului cum a fost semnat, banca nu-l poate considera – cum să spun? – acceptabil la plată.

Şi, cu aceste cuvinte, restitui cecul depunându-l pe ghişeu.

Morris îl luă cu un gest mecanic; se gândea la cu totul altceva.

— Într-un caz ca acesta, reluă el, consider că pierderea cade asupra noastră, adică asupra unchiului meu şi a mea.

— Nu, domnule, răspunse domnul Beli. Banca e cea care răspunde, şi banca sau îşi va recupera banii, sau îi va suporta din fondurile sale, puteţi fi sigur de asta.

Morris se întunecă la faţă. O nouă licărire de speranţă i se ivi însă pe chip.

— Ascultaţi-mă pe mine, zise el, lăsaţi totul pe seama mea. Voi cerceta eu problema. În orice caz, am o idee. Şi-apoi, detectivii, adăugă el, pe un ton rugător, sunt atât de costisitori!

— Banca n-ar admite aşa ceva, îi replică domnul Judkin. Banca e în situaţia de a pierde între trei şi patru mii de lire şi va cheltui chiar mai mult dacă e nevoie. Un falsificator nedescoperit e un pericol permanent. Nu ne vom lăsa până ce nu lămurim totul, domnule Finsbury; fiţi liniştit în privinţa asta.

— Atunci suport eu pierderea, declară Morris categoric. Vă ordon să abandonaţi orice cercetare!

Tânărul era hotărât să nu se facă nicio cercetară judiciară.

— Mă scuzaţi, reluă domnul Judkin, dar nu avem nimic de-a face cu dumneavoastră în această problemă care ne priveşte numai pe unchiul dumneavoastră şi pe noi. Dacă dumnealui este de aceeaşi părere şi va veni aici personal sau îmi va permite să-i fac o vizită unde se află bolnav...

— Absolut imposibil! strigă Morris.

— Înţelegeţi, atunci, spuse domnul Judkin. Sunt legat de mâini şi de picioare. Toată problema trebuie predată imediat pe mâinile poliţiei.

Morris împături mecanic cecul şi îl puse la loc în agenda sa.

— Bună ziua, spuse el, şi ieşi oarecum grăbit din bancă.

„Nu-mi dau seama ce bănuieli au, îşi spuse el. Nu pot să-i înţeleg. Toată purtarea lor e complet contrară practicii bancare. Dar nu are nicio importanţă. S-a isprăvit cu toate. Banii din bancă s-au dus, poliţia a fost sesizată, în două ceasuri tembelul de Pitman va fi înhăţat, şi toată povestea cu mortul va apărea în gazete.”

Dacă ar fi putut auzi însă ce s-a petrecut la bancă după plecarea lui, ar fi fost ceva mai puţin speriat şi poate mai curând jignit.

— Ciudată comportare, domnule Beli, observă domnul Judkin.

— Aveţi dreptate, spuse domnul Bell, dar cred că l-aţi speriat bine!

— Nu vom mai avea nimic de-a face în viitor cu domnul Morris Finsbury, reluă primul. A fost prima încercare din partea lui, şi firma e un client atât de vechi al nostru, încât am ţinut foarte mult să mă port delicat cu el. Dar cred, domnule Beli, că nu poate fi vorba de nicio greşeală. Cel care a fost ieri aici a fost bătrânul domn Finsbury, personal?

— Nu poate fi nicio îndoială în privinţa aceasta, spuse domnul Beli, râzând uşor. Mi-a explicat de altfel care sunt principiile comerţului bancar.

— Bine, atunci, încheie Judkin. Data viitoare când mai vine la noi, pofteşte-l în biroul meu. Se cuvine din partea noastră să-l avertizăm.

CAPITOLUL VII
În care William Dent Pitman cere o consultaţie juridică

Norfolk Street, colţ cu King’s Road, denumită în glumă, de către chiriaşii domnului Pitman „Insula Norfolk”, – nu este o arteră de comunicaţie nici lungă, nici frumoasă, nici plăcută. Servitoare murdare şi mici de statură ies din case să cumpere bere sau să-şi piardă vremea pe unicul trotuar al străzii ascultând cuvinte de dragoste. Omul care vinde carne de cal pentru pisici, trece pe acolo de două ori pe zi. Uneori un flaşnetar intră în peregrinările sale şi pe Norfolk Street, dar o părăseşte repede şi dezgustat. În zilele de sărbătoare strada devine arena de bătaie a tineretului din vecinătate şi locuitorii străzii au ocazia să studieze arta bărbătească a tehnicii apărării. Şi totuşi Norfolk Street are şi dreptul să fie considerată o stradă respectabilă, deoarece nu are pe ea o singură prăvălie – afară, dacă socotiţi cârciuma din colţ, care, de fapt, e pe King’s Road.

Uşa de la nr. 7 purta o plăcuţă de alamă pe care scria „W. D. Pitman, Artist”. Plăcuţa de alamă nu era chiar lucitoare şi nici casa de la nr. 7 nu era o locuinţă deosebit de atrăgătoare. Totuşi avea o caracteristică proprie care s-ar putea să accelereze pulsul curiozităţii cititorului. Era locuinţa unui artist – şi încă a unui artist remarcabil, deosebit de remarcabil tocmai datorită nereuşitei sale. W. D. Pitman nu constituise niciodată subiectul vreunui articol din revistele ilustrate. Niciun gravor în lemn nu reprodusese vreodată „un colţ al salonului din spatele casei” sau „poliţa de deasupra căminului din atelierul de la nr. 7”; nicio tânără reporteră nu scrisese vreodată despre „simplitatea neafectată” cu care domnul Pitman a primit-o în mijlocul „comorilor” sale.

Aceasta e o omisiune pe care eu unul aş repara-o bucuros, dar pe noi ne preocupă acum numai partea din spate a acestei locuinţe estetice şi strada sa dosnică şi vrednică de toată desconsiderarea.

Casa avea o grădină, care se lăuda cu o fântână arteziană pitică (care nu funcţiona niciodată), în mijloc, câteva ghivece de flori cu înfăţişare soioasă, doi sau trei copaci nou sădiţi pe care primăvara din Chelsea îi vizitase fără nicio consecinţă vizibilă şi două sau trei statui după modele antice, reprezentând satiri şi nimfe în cel mai oribil stil posibil al artei sculpturale. Pe o latură,

grădina era copleşită de umbra a două ateliere gata să se dărâme, de obicei închiriate sculptorilor tineri şi obscuri care se consacraseră artelor plastice britanice. În faţa acestora, pe latura cealaltă se găsea o altă dependinţă înaltă, construită ceva mai îngrijit, comunicând direct cu casa şi având o uşă de serviciu care dă în uliţa din spatele casei. Construcţia adăpostea multipla şi variata activitate a domnului Pitman. Este adevărat că toată ziua era ocupat predând artele plastice elevelor unui internat de domnişoare: serile însă erau în întregime ale sale şi obişnuia să le prelungească târziu în noapte, când pictând la iuţeală în ulei un *Peisaj cu cascadă*, când sculptând, pentru plăcerea lui proprie, bustul vreunui personaj politic („din marmură”, aşa cum sublinia el delicat dar cu mândrie), când degradându-şi dalta cu sculptarea unei simple *nimfe* („pentru a susţine ţeava de gaz aerian într-o locuinţă oarecare”) sau *Copilul Samuel*, în mărime naturală, pentru un cămin de copii al vreunei organizaţii religioase. Domnul Pitman studiase la Paris şi la Roma cu banii unui părinte iubitor care, ulterior, a dat faliment ca urmare a scăderii bruşte a comerţului cu corsete. Deşi domnul Pitman nu fusese considerat niciodată că ar avea vreun pic de talent, se socotea într-o vreme că îşi învăţase meseria. Optsprezece ani de ceea ce numim „instruire practică” îl salvaseră de primejdia însuşirii cunoştinţelor teoretice. Artiştii cu care locuia împreună aveau uneori lungi discuţii cu el; de exemplu, căutau să-i explice cât de imposibil era ca cineva să picteze la lumina lămpii de gaz aerian, sau să sculpteze nimfe în mărime naturală fără să aibă un model.

— Ştiu asta, răspundea el. Nimeni din Norfolk Street nu ştie asta mai bine ca mine; şi dacă aş fi bogat, desigur că aş angaja cele mai reuşite modele din Londra; dar fiind sărac, m-am învăţat să sculptez fără model. Pe de altă parte, un model oarecare n-ar face decât să-mi strice concepţia ideală pe care o am despre corpul omenesc şi ar constitui o categorică piedică în cariera mea artistică. În ceea ce priveşte pictura la lumina artificială, continuă el, aceasta e pur şi simplu o tehnică pe care am găsit necesar să mi-o însuşesc, deoarece ziua întreagă trebuie să o dedic predării în şcoală.

În momentul în care trebuie să-l prezentăm cititorilor noştri, Pitman era singur în atelierul său, în amurgul unei zile de octombrie. Era aşezat (desigur, cu simplitate neafectată) într-un

jilţ de lemn încrustat, cu pălăria sa de fetru negru şi cu fundul turtit aşezată alături: un omuleţ negricios, slab, inofensiv şi înduioşător, îmbrăcat în culoarea doliului, cu jacheta mai lungă decât o poartă de obicei laicii, cu gâtul prins într-un guler nedeschis în faţă, cu cravata de culoare deschisă şi cu un nod simplu; cu alte cuvinte, omul, după exteriorul său, în afară de o barbă ascuţită, făcea impresia unui cleric. Părul de pe creştetul capului era rarefiat, iar cel de la tâmple devenise argintiu. Sărmanul om nu mai era tânăr şi anii adunaţi şi sărăcia şi modesta lui ambiţie spulberată contribuiau să-i facă viaţa nefericită.

În faţa lui, în colţul de lângă uşă, se afla un butoi voluminos; şi oriunde şi-ar fi întors privirea, gândurile şi ochii îi reveneau întruna la butoi.

„Să-l deschid oare? Să-l trimit înapoi? Să scriu imediat domnului Smitopolis? se întreba el nehotărât. Nu, fu concluzia sa finală. Nu fac nimic fără sfatul domnului Finsbury.”

Se sculă şi îşi luă pupitrul portativ de piele uzată. Acesta se deschise fără formalităţile descuiatului şi etală un teanc de hârtie de scris de culoare palidă-gălbuie, care îi servea domnului Pitman pentru corespondenţa cu conducerea şcolilor şi cu părinţii elevelor sale. Îşi aşează micul pupitru portativ pe masă, lângă fereastră şi, luând un borcănel cu cerneală indiană de pe şemineu, redactă, chinuită trudă, următoarea scrisoare:

„Dragă domnule Finsbury, ar însemna oare să abuzez de bunăvoinţa dumneavoastră dacă v-aş ruga să-mi faceţi o vizită în atelierul meu astă-seară? Solicit preţiosul dumneavoastră sprijin într-o problemă de deosebită importanţă şi cred că nu e nevoie să spun mai mult decât că e în legătură cu ocrotirea statuii lui Hercule aparţinând domnului Smitopolis. Vă scriu într-o stare de spirit extrem de tulburată, deoarece, în urma tuturor cercetărilor făcute de mine mă tem enorm că această operă de artă antică s-a rătăcit pe undeva. Sunt în acelaşi timp frământat şi de o altă problemă încurcată, care are legătură cu prima. Vă rog să-mi scuzaţi această scrisoare neglijent formulată, scrisă în grabă.

Al dumneavoastră devotat,
William D. Pitman”

Înarmat cu această scrisoare, porni s-o ducă personal şi sună clopoţelul la nr. 233 de pe King’s Road, locuinţa particulară a domnului Michael Finsbury. Îl cunoscuse pe avocat cu patru ani în urmă, într-o vreme de mare agitaţie politică în cartierul Chelsea; Michael, care era un om cu mult umor şi care avea o fire generoasă şi tolerantă, continuase să rămână în relaţii apropiate cu domnul Pitman şi, constatând că are motive să se amuze pe socoteala lui, stabili cu el un fel de prietenie în care îl trata de sus. În momentul de faţă, adică după patru ani de când se cunoscuseră, Pitman devenise un fel de câine credincios al avocatului.

— Nu, spuse bătrâna menajeră care îi deschise uşa. Domnul Michael încă nu a venit acasă. Dar tare arătaţi rău, domnule Pitman! Nu vreţi să vă dau un pahar cu vin, să vă înviorаţi?

— Nu, mulţumesc doamnă! răspunse sculptorul. Sunteţi foarte bună, dar nu am dispoziţia sufletească pentru un pahar cu vin. Vă rog să-i daţi domnului Finsbury acest bilet şi să-l rugaţi să vină până la mine, pe uşa care dă spre uliţa din spate; vă rog foarte mult; voi fi la atelier toată seara.

Ieşi apoi în stradă şi merse încet spre casă. Vitrina unui magazin de coafură îi atrase atenţia şi privi lung şi cu seriozitate femeia de ceară, mândră şi cu ţinută aristocratică, îmbrăcată în rochie de seară, care se deplasa cu ajutorul unui mecanism, în centrul vitrinei. Artistul se deşteptă în el, în ciuda necazurilor sale.

„E foarte drept să desconsideri pe cei care fac asemenea lucruri, îşi spuse el, dar e ceva... ceva nobil, ceva ce nu se poate defini în legătură cu manechinul acesta. Are ceea ce am încercat eu zadarnic să dau statuii împărătesei Eugenia făcută de mine”, continuă el cu un suspin.

Îşi continuă drumul spre casă reflectând asupra calităţii figurinei. „Cei de la Paris nu te pot învăţa cum să realizezi acest lucru, se gândi el. E măiestria britanică. Hai, trebuie să dorm ca apoi să mă trezesc cu mintea limpede. Trebuie să ţintesc mai sus... să ţintesc mai sus”, îşi spuse omuleţul în sinea lui. Tot timpul cât îşi luă ceaiul de după masă, şi după acea, în timp ce făcea lecţia de vioară cu fiul său mai mare, gândul nu-i mai rămase la necazurile lui, ci se lăsă furat pe meleaguri mai bune. Îndată ce se făcu liber, se duse în grabă şi plin de entuziasm creator spre atelierul său.

Nici măcar priveliştea nu-l mai descurajă complet. Se avântă cu însufleţire crescândă asupra sculpturii pe care o începuse – un bust al domnului Gladstone, lucrat după o fotografie; rezolvă (cu un succes extraordinar) dificultatea redării conturului cefei, pentru care nu avea niciun fel de document în afară de o amintire nebuloasă de la o adunare publică, şi se simţi apoi foarte fericit de modul cum reuşise să-i redea gulerul; numai bătăile repetate în uşă ale domnului Michael Finsbury îl readuseră la grijile obişnuite ale vieţii.

— Ei, care-i supărarea? întrebă Michael apropiindu-se de şemineul pe care, cunoscând plăcerea prietenului său pentru un foc strălucitor, domnul Pitman nu pregetase să-l alimenteze din belşug cu lemne şi cărbuni. Înţeleg că ai oarecari supărări?

— Nu există un termen destul de tare ca să poată exprima starea în care mă găsesc, începu artistul. Statuia domnului Smitopolis nu mi-a parvenit, şi mi-e teamă că voi fi făcut răspunzător pentru banii pe care-i valorează. Dar nu la asta mă gândesc acum – de ceea ce mi-e teamă, dragă domnule Finsbury, de ceea ce mi-e teamă... Vai! De ce oare trebuie s-o spun – este totala mea compromitere. Hercule urma să fie scos prin contrabandă din Italia; o faptă categoric greşită, o faptă la care un om cu principiile mele şi cu răspunderea pe care o implică situaţia mea, nu ar fi trebuit să ia parte în niciun fel (după cum îmi dau seama acum, când e prea târziu).

— Treaba pare a fi foarte serioasă, spuse avocatul. Şi cere foarte multă băutură, Pitman.

— Mi-am permis, ca să fiu scurt, să mă pregătesc pentru vizita dumitale, răspunse artistul, arătând cu mâna un ceainic pentru fiert apa, o sticlă cu gin, o lămâie şi câteva pahare.

Michael îşi pregăti un grog şi oferi artistului un trabuc.

— Nu, mulţumesc, spuse Pitman. Îmi plăcea să fumez câteodată un trabuc, dar mirosul care pătrunde în haine e foarte neplăcut.

— Bine, spuse avocatul. Acum mă simt comod. Spune-ţi povestea.

Fără a cruţa niciun amănunt, Pitman îşi expuse necazul. Se dusese azi la gara Waterloo, sperând să primească o statuie colosală a lui Hercule, şi primise în schimb un butoi, în care nu putea încăpea nici aceea a lui Discobolus, aruncătorul cu discul. Totuşi butoiul purta eticheta scrisă de mâna corespondentului

său din Roma (al cărui scris îl cunoştea foarte bine). Ce era mai ciudat încă, cu acelaşi tren sosise totuşi o ladă destul de mare şi destul de grea ca să poată conţine statuia lui Hercule. Or, această ladă fusese dusă la o adresă acum imposibil de descoperit.

— Camionagiul (o spun cu tot regretul) era beat şi folosea un asemenea limbaj, încât nu aş fi niciodată în stare să-l repet. Omul a fost imediat dat afară din slujbă de inspectorul-şef, care s-a purtat cât se poate de îndatoritor tot timpul şi care va face cercetări la Southampton. Între timp, ce puteam face? Mi-am lăsat adresa şi am adus butoiul acasă; dar amintindu-mi de o veche învăţătură, m-am hotărât să nu-l deschid decât în prezenţa avocatului meu.

— Asta e tot? întrebă Michael. În cazul acesta, nu văd niciun motiv de îngrijorare. Hercule s-a împotmolit undeva pe drum şi va sosi mâine sau poimâine. În ceea ce priveşte butoiul, ascultă-mă pe mine, e o dovadă de afecţiune din partea vreuneia din domnişoarele dumitale şi probabil conţine stridii.

— Te rog, nu vorbi aşa tare strigă micul artist. Mi-aş pierde slujba dacă aş fi auzit vorbind neserios despre tinerele mele eleve şi, în altă ordine de idei, de ce stridii din Italia? Şi de ce să-mi vină cu eticheta scrisă de mâna lui signor Ricardi?

— În fine, să-l examinăm mai îndeaproape, propuse Michael. Să-l rostogolim mai în faţă, la lumină.

Cei doi aduseră din colţul lui butoiul, rostogolindu-l, şi îl aşezară în faţa focului.

— E prea greu ca să conţină numai stridii, observă Michael cu discernământ.

— Să-l deschidem imediat? întrebă artistul, care devenise foarte vesel sub efectul combinat al prezenţei lui Michael şi al ginului; şi, fără să mai aştepte un răspuns, începu să-şi scoată veşmintele ca şi cum s-ar fi pregătit pentru un meci de box: îşi aruncă gulerul preoţesc în coşul de hârtii, îşi atârnă jacheta pe un cui şi, cu o daltă într-o mână şi un ciocan în cealaltă, dădu prima lovitură din seara aceea.

— Ăsta-i stilul William Dent! strigă Michael. Dai un ban, dar ştii că face! Poate fi chiar o vizită romantică din partea vreuneia din domnişoarele dumitale, un fel de aventură gen Cleopatra. Ia seama să nu turteşti cu vreo doagă capul Cleopatrei!

Dar priveliştea grabei lui Pitman se dovedi contagioasă. Avocatul nu putu să mai rămână inactiv. Aruncându-şi trabucul în foc, smuci instrumentele din mâinile artistului, care refuza acum să i le cedeze, şi preluă atacul butoiului. În curând broboane mari de sudoare îi inundară fruntea lată şi impresionantă. Pantalonii eleganţi i se acoperiră cu praf de rugină iar starea daltei indica efectele energiei sale uneori greşit aplicate.

Nu e uşor să deschizi un butoi chiar dacă procedezi aşa cum trebuie; când însă procedezi greşit, tot butoiul trebuie desfăcut în elementele sale componente şi aceasta a fost calea aleasă atât de artist cât şi de avocat. Foarte curând şi ultimul cerc fu scos – apoi urmară câteva lovituri bine date şi ceea ce fusese odată un butoi nu mai era acum decât o grămadă amorfă de scânduri rupte şi deformate.

În mijlocul lor însă ceva sinistru, înfăşurat în pături, rămase o clipă în poziţie verticală pentru ca apoi să se prăvălească într-o parte şi să se prăbuşească grămadă lângă foc. În momentul în care momâia venea la pământ, un monoclu zăngăni pe podea şi se rostogoli înspre Pitman, care începu să ţipe îngrozit.

— Potoleşte-te! răcni Michael. Năvăli apoi spre uşa casei şi o încuie, după care, cu faţa palidă şi buza muşcată, se apropie de grămada sinistră şi trase deoparte un colţ al păturii în care era înfăşurată. Se dădu însă imediat înapoi, cutremurat.

În atelier se aşternu o tăcere îndelungată.

— Spune-mi sincer, îi vorbi Michael cu glasul scăzut, ai vreun amestec în treaba asta? şi arătă cadavrul cu mâna.

Firavul artist nu putea scoate decât sunete răguşite şi nearticulate.

Michael turnă puţin gin într-un pahar.

— Bea asta, îi zise. Nu-ţi fie teamă de mine. Sunt prietenul tău şi sunt gata să trec prin apă şi prin foc pentru tine.

Pitman puse jos paharul fără să-l guste.

— Mă jur înaintea lui Dumnezeu! spuse el. Totul e un mister pe care nu-l pot înţelege. Nici în momentele de cel mai îngrozitor coşmar pe care le-am trăit vreodată nu aş fi putut visa măcar aşa ceva. Nu sunt în stare nici să ating un sugaci cu degetul.

— M-am lămurit, spuse Michael, scoţând un oftat adânc de uşurare. Te cred, amice. Şi strânse afectuos mâna artistului. Am

crezut un moment, adăugă el, cu un zâmbet sinistru, am crezut un moment că i-ai făcut de petrecanie domnului Smitopolis.

— Aş fi putut tot aşa de bine să şi fac aşa ceva, gemu Pitman. Sunt un om sfârşit. Pentru mine s-au scris din acest moment cuvintele profetice de pierzanie de pe zidul lui Baltazar.

— Ca un prim lucru, spuse Michael, să-l ducem undeva, ascuns vederii. Ca să fiu foarte sincer cu tine, Pitman, nu-mi place înfăţişarea prietenului tău. Spunând acestea, avocatul fu străbătut de un fior de repulsie. Unde îl putem pune?

— Pune-l în dulapul acela din perete, dacă poţi suporta să-l atingi, îi răspunse sculptorul.

— Cineva trebuie să facă treaba asta, Pitman, replică avocatul. Şi, pe cât se pare, eu trebuie să fiu acela. Du-te până la masă, întoarce-te cu spatele şi pregăteşte-mi un grog. O diviziune cinstită a muncii.

Nouăzeci de secunde mai târziu, Pitman auzi închizându-se uşa dulapului.

— Gata, spuse Michael. Acum încăperea arată mai plăcută. Poţi să te întorci acum, palidul meu Pitman. Acesta-i grogul? vorbi el mai departe. Să te ierte Dumnezeu, dar mi-ai făcut o limonadă!

— Vai, Finsbury! Ce să ne facem cu el? se văicări sculptorul, prinzându-l cu putere pe avocat de braţ.

— Ce să facem cu el? repetă Michael. Îl îngropăm într-unul din straturile tale de flori şi-i punem deasupra una din statuile tale, drept monument funerar. Te asigur că vom arăta al dracului de romantic săpând în grădina cu iarbă, sub razele palide ale lunii. Ascultă, mai toarnă-mi nişte gin în paharul ăsta.

— Te implor, domnule Finsbury, nu-ţi bate joc de nenorocirea mea! strigă Pitman. Ai înaintea dumitale un om care toată viaţa lui – o spun fără şovăială – a fost de o corectitudine ireproşabilă. Chiar în acest moment grav pot jura acest lucru cu mâna pe inimă, fără să roşesc. În afară de faptul cu adevărat neînsemnat de a fi participat la contrabanda cu statuia lui Hercule (şi chiar şi de acest lucru mă căiesc acum cu toată umilinţa), viaţa mea a fost în întregime un model pentru lumea întreagă. Niciodată nu m-am temut de lumina cinstei, se plânse mărunţelul om, şi iată că acum... acum...

— Sus inima, bătrâne! îl încurajă Michael. Te asigur că vom considera această neplăcere ca un fleac la biroul nostru

avocaţial; este ceva ce se poate întâmpla oricui; şi dacă eşti cu adevărat sigur că n-ai niciun amestec în treaba asta...

— Ce cuvinte aş putea găsi să te conving? începu Pitman.

— N-avea grijă, aranjez eu totul, îl întrerupse Michael. Tu nu te poţi pricepe. Faptul important e următorul: Dacă... sau mai degrabă, deoarece nu ştii nimic despre crima comisă, întrucât persoana din dulap nu este nici tatăl tău, nici fratele tău, nici creditorul tău, nici soacra ta, nici ceea ce se numeşte un soţ ultragiat...

— Vai de mine, dragă domnule! exclamă Pitman îngrozit.

— Deoarece, pe scurt, continuă avocatul, nu ai putut avea niciun fel de interes în comiterea crimei, avem înaintea noastră un teren perfect neted şi un joc perfect sigur. La drept vorbind, problema e cu adevărat pasionantă; e un gen de afacere judiciară pe care mi l-am dorit mult: un caz de primul rang. Şi, în sfârşit, iată un asemenea caz în mâna mea. Sunt hotărât să te scot cu bine din încurcătură. M-ai auzit? Sunt hotărât să te scot cu bine din încurcătură. Ia să văd: e mult de când nu am mai avut ce se numeşte un adevărat concediu; am să trimit vorbă la birou că nu mă duc mâine. Cel mai bun lucru este să fim activi, adăugă el cu înţeles, fiindcă nu trebuie să lipsim pe altcineva de o bună ocazie.

— Ce vrei să spui? întrebă Pitman. Cine altcineva? Inspectorul de poliţie?

— Să-l ia naiba pe inspectorul de poliţie! spuse Michael. Dacă nu vrei să adopţi calea cea mai scurtă şi să îngropi mortul în grădina din spatele casei, trebuie să găsim pe cineva care să vrea să-l îngroape în grădina lui. Pe scurt, trebuie să plasăm afacerea în mâinile cuiva cu mai puţine scrupule decât tine şi cu mai multă imaginaţie.

— Un detectiv particular, poate? sugeră Pitman.

— Sunt momente când îmi inspiri milă, Pitman! exclamă avocatul. Apropo, continuă el schimbând tonul, întotdeauna mi-a părut rău că nu ai un pian în bârlogul ăsta al tău. Chiar dacă nu cânţi personal la el, poate că prietenilor tăi le-ar face plăcere să se amuze cu puţină muzică, în timp ce tu frământi lutul tău noroios.

— Am să cumpăr unul, dacă vrei, spuse Pitman nervos şi nerăbdător să-l mulţumească. De altfel, eu cânt puţin la vioară.

— Ştiu asta, continuă Michael. Dar ce înseamnă vioara... mai cu seamă cum cânţi tu? Ceea ce îţi trebuie e muzică polifonică. Şi am să-ţi spun ceva: fiindcă e prea târziu acum ca să-ţi cumperi un pian, ţi-l voi da pe al meu.

— Mulţumesc, îi spuse sculptorul, cu indiferenţă. Mi-l dai aşadar pe-al tău? E un gest foarte generos din partea ta.

— Da, ţi-l voi da pe-al meu, continuă Michael, ca să cânte la el inspectorul de poliţie în timp ce oamenii lui îţi sapă grădina din spatele casei.

Pitman se holbă la Michael îndurerat şi uimit.

— Nu, nu! Să nu crezi că am înnebunit, continuă Michael. Sunt glumeţ, dar cu mintea foarte întreagă. Ascultă, Pitman, fii atent o jumătate de minut. Vreau să profit de faptul încurajator că suntem cu adevărat şi indiscutabil inocenţi. Nimic altceva, în afară de prezenţa – ştii tu cui – nu ne asociază cu această crimă. O dată ce ne scăpăm de el, nu importă cum, nu mai există niciun fel de indiciu care să ducă spre noi. Cum am spus, îţi voi da pianul meu, şi-l vom aduce încoace chiar în noaptea asta. Mâine scoatem toată maşinăria din el, îl închidem pe... prietenul nostru... înăuntru, încărcăm totul într-o căruţă şi îl transportăm la locuinţa unui tânăr pe care îl cunosc din vedere.

— Cine e acest cunoscut din vedere? repetă Pitman.

— Şi, ceea ce e mai important pentru noi, continuă Michael, un tânăr al cărui apartament îl cunosc mai bine decât şi-l cunoaşte el. E un prieten al meu – îl numesc prieten pentru a fi mai scurt. Pe cât înţeleg, e plecat într-o ţară îndepărtată, unde se găsesc droguri şi acum, foarte probabil că e la închisoare. A fost locatarul apartamentului. L-am apărat eu şi l-am ajutat să scape de o condamnare – totul a fost salvat în afară de onoare. Nu avea niciun ban, dar mi-a dat tot ce avea, bietul de el şi, o dată cu celelalte, cheia apartamentului său. Acolo propun să ducem pianul, împreună, să zicem, cu Cleopatra. Ce spui?

— Mi se pare o adevărată nebunie, răspunse Pitman. Şi ce va păţi tânărul pe care îl cunoşti din vedere?

— Are să-i fie de folos, spuse Michael înveselit. E exact de ce are nevoie să-l facă să se stabilească într-un loc.

— Dar, stimate domn, omul poate fi acuzat... acuzat de omor, spuse sculptorul simţind că i se pune un nod în gât.

— Va fi şi el exact în aceeaşi situaţie ca şi noi, îl lămuri avocatul. Omul e nevinovat, înţelegi? Ceea ce duce oamenii la

spânzurătoare este numai împrejurarea nefericită de a fi vinovaţi.

— Dar, de fapt, spuse rugător Pitman, tot planul mi se pare o nebunie. Nu ar fi oare mai bine, la urma urmei, dacă aş chema poliţia?

— Şi să iasă un scandal nemaipomenit? întrebă Michael. „Misterul din Chelsea: pretinsa nevinovăţie a lui Pitman!” Ce impresie ar face asta la şcoala de arte plastice?

— Ar duce la concedierea mea, recunoscu profesorul de desen. Nu pot contesta acest lucru.

— În acelaşi timp, spuse Michael, nu am de gând să mă amestec în afacerea asta fără să mă amuz un pic, aşa cum se spune, pe banii mei.

— Vai, dragul meu, se cade să faci o astfel de glumă?! exclamă Pitman.

— Am spus asta numai ca să te mai înveselesc, adăugă Michael, fără să-şi piardă cumpătul. Totul e numai un plan uşuratec, dar bine ticluit. Nu e nevoie să mai discutăm. Dacă vrei să-mi urmezi sfatul, hai cu mine şi să aducem aici imediat pianul. Dacă nu vrei, spune-mi limpede şi te las să rezolvi problema conform unei chibzuieli mai bune.

— Ştii prea bine că depind în totul de tine, vorbi Pitman. Dar ce noapte mă aşteaptă cu... cu grozăvia aceea în atelierul meu! Ce-am să mă fac, o să mă gândesc întruna la el după ce-mi pun capul pe pernă?

— Gândeşte-te că şi pianul meu va fi la tine, spuse Michael. Asta va îmbunătăţi atmosfera.

O oră mai târziu, o căruţă trase la uşa care da în uliţa din dosul atelierului şi pianul avocatului – un Broadwood cu coadă, somptuos – fu transportat în atelierul domnului Pitman.

CAPITOLUL VIII
În care Michael Finsbury se amuză bine în concediu

Fix la ora opt în dimineaţa următoare, avocatul bătu (conform înţelegerii) la uşa atelierului. Îl găsi pe artist schimbat în cât se poate de rău – cu părul albit, ochii injectaţi şi alb ca varul la faţă – tremurând şi trăgând cu coada ochiului necontenit, cu privirea rătăcită, spre dulapul din perete. Totuşi profesorul de desen nu putu să nu se minuneze de înfăţişarea prietenului său. Michael era de obicei îmbrăcat după ultima modă, etalând o splendoare epatantă, poate cel mai bine descrisă ca elegantă. Nu se putea spune nimic împotriva lui, în genere, decât că arăta puţin prea mult asemenea cuiva care se duce la o nuntă, mai curând decât ca un distins gentleman. Azi însă, coborâse totalmente de pe asemenea înălţimi. Purta o cămaşă de flanelă, cu carouri spălăcite şi un costum de tweed roşcat, de nuanţa pe care croitorii o numesc „iarbă neagră bălţată”. Avea un fular subţire de culoare neagră, înnodat marinăreşte. O manta lungă cu cordon, de culoare ruginie, ascundea în parte acest aspect impresionant, iar în picioare avea o pereche de bocanci grosolani pentru excursii pe jos. Pe cap purta o veche pălărie de fetru moale, pe care şi-o scoase cu un salut ceremonios în momentul în care intră înăuntru.

— Am sosit, William Dent! strigă el şi, scoţând din buzunare două mici smocuri de păr roşcat, şi le lipi pe obraji ca doi favoriţi, făcând, în acelaşi timp, câţiva paşi de dans prin atelier, cu graţia diafană a unei balerine.

Pitman râse trist.

— Niciodată nu te-aş fi recunoscut, îi spuse el.

— Nici nu doream să mă recunoşti, îi replică Michael, punându-şi favoriţii falşi înapoi în buzunare. Acum trebuie să te examinez şi pe tine şi garderoba ta şi să te deghizez perfect.

— Să mă deghizezi! exclamă artistul. Chiar trebuie să mă deghizez? Am ajuns chiar la aşa ceva?

— Draga mea vietate, răspunse amicul său. Deghizarea este savoarea picantă a vieţii. Ce ar însemna oare viaţa, a spus odată un filosof francez, fără deliciile deghizării? Nu vreau să spun că întotdeauna e ceva de bun gust, şi ştiu că e un lucru nepotrivit din partea unui om al legii, dar ce importanţă are, domnule profesor de desen, care eşti aşa de mâhnit? Trebuie să

facem asta. Trebuie să creăm o falsă impresie în mintea cât mai multor oameni şi în special în mintea domnului Gideon Forsyth, tânărul pe care îl cunosc din vedere, dacă ar avea prostul gust să se găsească acum acasă.

— Să se găsească acum acasă? bâlbâi artistul. Asta le-ar pune capac la toate!

— N-ar avea nici cea mai mică importanţă, replică Michael nepăsător. Să văd numai de ce haine dispui şi te transform într-un om nou într-o clipă.

În dormitorul în care a fost imediat condus, Michael a examinat atent garderoba limitată şi sărăcăcioasă a lui Pitman; cu un ochi care căuta ceva hazliu, i-a ales o jachetă scurtă din alpaca neagră, căreia i-a adăugat imediat o pereche de pantaloni de vară, ce i-au atras atenţia ca fiind totalmente nepotriviţi. Luând aceste veşminte în mâini, se uită foarte atent la artist.

— Nu-mi place gulerul ăsta preoţesc, observă el. N-ai altceva?

Profesorul de desen se gândi serios un moment şi apoi se lumină la faţă.

— Am două cămăşi cu guler răsfrânt, spuse el, pe care le purtam când eram student la Paris. Au însă culori cam ţipătoare.

— Tocmai ce ne trebuie! exclamă Michael. Vei arăta teribil de al naibii. Văd că ai şi ghetre, continuă el, scoţând dintr-un sertar o pereche de asemenea jambiere scurte, provocătoare. Trebuie neapărat să porţi ghetre. Acum sări în toate astea şi să fluieri la fereastră o melodie timp de (să spunem) trei sferturi de oră. După aceea, poţi să vii după mine pe câmpul de glorie.

Spunând acestea, Michael se reîntoarse în atelier. Era o dimineaţă cu un vânt rece şi puternic dinspre răsărit, care şuiera printre statuile din grădină şi izbea cu putere picăturile de ploaie pe luminătorul din tavanul atelierului şi, cam în acelaşi moment în care Morris încerca a o suta versiune a semnăturii unchiului său în Bloomsbury, Michael, în Chelsea, începu să smulgă corzile grandiosului pian Broadwood.

Trei sferturi de oră mai târziu, Pitman fu lăsat să intre în atelier, unde găsi uşa dulapului din perete deschisă, dulapul gol şi pianul închis cu grijă.

— E un instrument cât se poate de greu, observă Michael, şi se întoarse să vadă deghizarea prietenului său.

— Trebuie să-ţi razi barba, spuse el.

— Barba mea! strigă Pitman. Nu pot să-mi rad barba! Nu-mi pot schimonosi faţa, ar obiecta directorii mei. Au nişte vederi foarte stricte în ceea ce priveşte înfăţişarea profesorilor – tinerele domnişoare sunt considerate prea romantice. Barba mea a fost totdeauna privită ca ceva foarte neobişnuit când apăream prin şcoală. A fost considerată, spuse artistul înroşindu-se, ca totalmente deplasată.

— Poţi s-o laşi pe urmă să crească din nou, i-o întoarse Michael, şi ai să devii atât de nemaipomenit de slut, încât au să-ţi mărească salariul.

— Dar nu vreau să arăt slut! exclamă artistul.

— Nu fi neghiob, spuse Michael care ura bărbile şi era în culmea bucuriei când putea distruge una. Fii bărbat şi dă-o jos!

— Desigur, dacă insişti, spuse Pitman.

Apoi oftă şi aduse puţină apă caldă de la bucătărie, puse un pahar, pe care-l umplu, pe şevalet, îşi tăie mai întâi barba cu foarfecele şi apoi se rase complet. Nu putu să nu-şi ascundă, faţă de sine, în timp ce contempla rezultatul, sentimentul că-şi sacrificase ultimul atribut al bărbăţiei. Michael, în schimb, părea încântat la culme.

— Te declar un alt om! exclamă el. După ce-ţi voi da ochelarii cu sticlă de geam pe care îi am în buzunar, vei arăta ca tipul ideal de frumuseţe masculină reprezentat de orice comis-voiajor francez.

Pitman nu răspunse şi continuă să se uite lung şi nemângâiat la imaginea sa din oglindă.

— Ştii ce i-a spus guvernatorul din Carolina de Sud guvernatorului din Carolina de Nord? întrebă Michael. „Prea trece mult timp între două pahare de băutură”. Aceasta a fost cugetarea profundului filosof. Aşadar, dacă îţi bagi mâna în buzunarul stâng al mantalei mele, am impresia că vei da peste o sticlă de coniac. Îţi mulţumesc, Pitman, adăugă el şi umplu câte un pahar pentru fiecare. Să-mi spui cum îţi place.

Artistul întinse mâna după cana de apă, dar Michael opri mişcarea.

— Nu ţi-o dau nici dacă îmi cazi în genunchi! strigă el. Ce-ţi ofer eu e cel mai grozav coniac din Marea Britanie, şi trebuie băut sec.

Pitman duse paharul la gură, dar îl lăsă din nou jos şi oftă.

— Trebuie să-ţi spun că eşti un tovarăş de concediu bun de nimic! exclamă Michael. Dacă asta e tot ce pricepi la un coniac, n-am să-ţi mai dau niciun strop, aşa că în timp ce eu îmi termin sticla, ai putea să te pui pe treabă. Dacă mă gândesc bine, continuă el, am comis o greşeală îngrozitoare: trebuia să aduci căruţa înainte de a te deghiza. La ce dracu eşti tu bun, Pitman? Cum de n-ai putut să-mi aminteşti de căruţă?

— Nici n-am ştiut că trebuie să angajăm o căruţă, spuse artistul. Dar pot să renunţ la deghizare, sugeră el repede.

— Cred că ţi-ar fi foarte greu să-ţi pui barba la loc, îl făcu atent avocatul. Ideea ta nu e bună; e din acelea care duce la spânzurătoare, continuă el, cu mare veselie, în timp ce-şi bea încet coniacul. Nu te mai poţi reîntoarce la situaţia dinainte. Du-te la grajdurile de unde se angajează căruţe, şi fă toate aranjamentele; vezi să vie să ia pianul de aici, să-l ducă la gara Victoria, de acolo să fie transportat cu trenul până la gara Cannon Street şi depozitat acolo până ce va fi ridicat de cineva cu numele de Fortune du Boisgobey.

— Nu crezi că numele acesta e total nepotrivit? întrebă rugător Pitman.

— Nepotrivit?! îi răspunse Michael dispreţuitor. Ne-ar duce la spânzurătoare pe amândoi! Brown e mai neprimejdios şi mai uşor de pronunţat în acelaşi timp. Să-i zicem, deci, Brown.

— Te-aş ruga mult, de hatârul meu, te-aş ruga mult să nu mai vorbeşti atât de des de spânzurătoare.

— A vorbi, nu înseamnă nimic, băiatule! îl linişti Michael. Dar mai bine ia-ţi pălăria şi du-te. Ia seama să plăteşti totul anticipat.

Rămas singur, avocatul îşi îndreptă atenţia, pentru un timp, exclusiv asupra sticlei de coniac, şi buna sa dispoziţie, care atinsese un înalt nivel dimineaţa, crescu acum excepţional de mult. Îşi lipi apoi definitiv favoriţii în faţa oglinzii. „Sunt colosal!” îşi zise, în timp ce-şi admira înfăţişarea în oglindă. „Arăt ca un ajutor de casier de pe vapoare.” În aceeaşi clipă, ochelarii cu sticlă de geam (pe care îi destinase până atunci lui Pitman), îi veniră în minte. Şi-i puse pe nas şi se îndrăgosti pe loc de noua sa înfăţişare. „Exact ce-mi trebuia, îşi spuse în sinea sa. Mă întreb cu cine semăn acum? Aş zice cu un romancier umorist”, şi începu să-şi închipuie diferite feluri de mers, dând câte un nume fiecăruia pe măsură ce-l executa. Mersul unui romancier umorist

– dar acesta necesită şi o umbrelă. Mersul unui ajutor de casier de pe vapoare. Mersul unui colonist din Australia vizitând locurile copilăriei. Mersul unui colonel comandant de regiment de sepoi din India. Şi pe când imita mersul unui colonel comandant de sepoi (ceea ce reuşea să fie un mers excelent imaginat, deşi nepotrivit cu deghizarea lui) ochiul său se opri asupra pianului. Instrumentul avea o încuietoare atât pentru capacul mare, cât şi pentru claviatură, dar cheia de la aceasta din urmă se pierduse. Michael ridică capacul de la claviatură şi îşi plimbă degetele pe clapele acum mute.

— Minunat pian – o tonalitate variată, bogată! remarcă el, şi-şi trase un scaun în faţa pianului.

Când domnul Pitman se reîntoarse la atelier, rămase înspăimântat văzând pe îndrumătorul, filosoful şi prietenul său executând compoziţii formidabile la un pian grandios, dar mut.

— Cerul să mă ajute! se rugă mărunţelul artist. Mi-e teamă că e beat! Domnule Finsbury, spuse el cu glas tare.

Michael, fără să se ridice de la locul său, îşi întoarse faţa îmbujorată spre el, încadrată de doi favoriţi roşeaţi şi traversată de o pereche de ochelari.

— Capriciu în si minor, la plecarea unui prieten, spuse el, continuându-şi demonstraţia silenţioasă.

Pitman fu cuprins de o mare indignare.

— Ochelarii aceştia trebuiau să fie ai mei! strigă el. Sunt doar un element esenţial în deghizarea mea!

— Am să-i port eu, îl linişti Michael, şi adăugă, cu oarecare justeţe: Am trezi o groază de bănuieli dacă am purta amândoi ochelari.

— Atunci e bine, spuse Pitman supus. Contam totuşi pe ochelari, dar, bineînţeles, dacă insişti... Altceva acum, căruţa aşteaptă la uşă.

În timp ce hamalii încărcau pianul, Michael se ascunse în dulap, printre rămăşiţele butoiului şi sârmele scoase din pian, pentru ca, îndată ce uliţa fu liberă, cei doi să ţâşnească afară pe uşă şi să sară într-un cupeu care tocmai trecea şi care îi duse repede spre centru. Vremea era tot rece, aspră şi vântoasă. Ploaia îi lovea cu putere în faţă, dar Michael refuză să închidă geamul cupeului. După un timp, adoptă rolul de ghid şi începu să arate cu mâna diferitele locuri importante din Londra, în timp

ce treceau pe lângă ele, dând în acelaşi timp explicaţii bogate în privinţa lor.

— Dragă prietene, spuse el deodată. Se pare că nu ştii mai nimic despre oraşul tău natal. Ce-ar fi să vizităm Turnul Londrei? Nu? Ei, da; poate că e puţin în afara drumului nostru. Totuşi... Ascultă, birjar, mână prin scuarul Trafalgar. Ajunşi în piaţa cu numele bătăliei istorice, insistă să se oprească pentru a critica statuile şi a da artistului o sumedenie de amănunte stranii (foarte noi în domeniul istoriei) în legătură cu viaţa oamenilor celebri, pe care îi reprezentau sculpturile de pe soclu.

Ar fi greu să descriem ceea ce a suferit Pitman în cupeu: îi era frig, îl uda ploaia şi era stăpânit de groază la superlativ; îşi pierduse, pe bună dreptate, încrederea în comandantul care îl conducea, era cuprins de un simţământ de ruşine din cauza cămăşii cu guler răsfrânt şi de un sentiment amar de decădere şi degradare din cauza pierderii bărbii. Toate acestea constituiau componentele ghiveciului de necazuri. Momentul când au ajuns la restaurantul spre care se îndreptau pe căi întortocheate, a însemnat primul element de uşurare; iar acela în care l-a auzit pe Michael comandând un separeu numai pentru ei doi, a constituit al doilea element şi încă cu mult mai însemnat.

În timp ce urcau scara la etaj, conduşi de un chelner străin, care vorbea o limbă neinteligibilă, a putut de asemenea observa, foarte recunoscător în sinea lui, numărul restrâns al consumatorilor prezenţi şi, concomitent, ceva şi mai îmbucurător, faptul că cea mai mare parte a acestora erau exilaţi veniţi din Franţa. Se simţi foarte fericit la gândul că niciunul din ei nu avea nicio legătură cu şcoala lui de arte, deoarece, pe profesorul de limba franceză, deşi, după cum ştia, ţinea de biserica papistaşă, nu putea să şi-l imagineze frecventând un local atât de dezmăţat.

Chelnerul străin i-a condus într-o cameră mică, fără altă mobilă decât o singură masă şi o canapea. În cămin abia pâlpâia focul, aşa încât Michael ordonă imediat să se mai aducă ceva cărbuni, o dată cu două coniacuri şi un sifon.

— A, nu! spuse Pitman. În niciun caz nu... nu mai beau nimic!

— Nu ştiu ce vrei să faci atunci, obiectă Michael, pe un ton jalnic. E absolut necesar să facem ceva şi fumatul nu se recomandă înainte de masă. Credeam că lucrul acesta se

subînţelege. Se pare că nu ai nici cea mai mică idee despre igienă, încheie el comparându-şi ceasul cu cel de pe poliţa de deasupra căminului.

Pitman fu cuprins de gânduri amare: iată-l deci ras într-un mod ridicol, deghizat într-un mod absurd, în tovărăşia unui beţiv cu ochelari, aşteptând să ia un dejun cu şampanie într-un restaurant din cale-afară de înstrăinat. Ce-ar spune directorii lui de l-ar vedea aici? Ce-ar spune dacă ar cunoaşte tragica şi mizerabila sa aventură?

Intrarea chelnerului cu paharele de coniac şi de sifon, îl trezi din aceste gânduri. Michael luă unul din coniacuri şi spuse chelnerului să-l ofere pe-al doilea prietenului său.

Pitman îl îndepărtă însă cu un gest.

— Nu mă sili să-mi pierd orice respect pentru mine însumi, zise el.

— Fac orice pentru un prieten, replică Michael. Dar nu am de gând să beau de unul singur. Ţine, se adresă chelnerului, ia asta! Apoi, ciocnind paharele, adăugă: în sănătatea domnului Gideon Forsyth.

— În sănătatea domnului Gideon Forsyth, zise chelnerul într-o engleză stâlcită, şi dădu pe gât licoarea din patru înghiţituri.

— Mai bei unul? îl întrebă Michael cu sinceră admiraţie. N-am mai văzut niciodată pe nimeni bând mai repede un coniac. E un fapt care redă cuiva încrederea în neamul omenesc.

Chelnerul însă se scuză politicos şi, ajutat încă de un băiat, începu să aducă dejunul.

Michael se hrăni copios, ajutându-şi mâncarea să lunece pe gât cu o sticlă de vin sec de Heidsieck, monopol. În ceea ce-l priveşte pe artist, acesta era prea tulburat pentru a mânca ceva, iar prietenul său refuză categoric să-l lase să bea şampanie dacă nu mânca în acelaşi timp bine.

— Unul din noi trebuie să rămână treaz, observă avocatul, şi nu-ţi dau voie să bei şampanie numai după un picior de potârniche. Trebuie să fiu prudent, îi mai spuse el confidenţial. Ştii zicala: „Un om beat, o afacere minunată – doi oameni beţi, se face totul praf!”

După ce li s-a adus cafeaua şi chelnerul a părăsit încăperea, Michael căută să facă sforţări colosale pentru a-şi lua o înfăţişare sobră şi serioasă. Se uită drept în ochii prietenului său

(cu un ochi probabil fugind puţin într-o parte) şi îi vorbi pe un ton răguşit dar aspru:

— Să terminăm cu aiureala asta, fu introducerea sa foarte potrivită situaţiei. Să trecem la treabă. Ascultă-mă cu atenţie. Sunt australian. Mă numesc Jack Dickson, deşi n-ai crede după înfăţişarea mea modestă. În schimb te vei linişti auzind că sunt bogat, domnule, foarte bogat. Această latură a situaţiei nu trebuie s-o discuţi prea mult, Pitman. Tot secretul planului meu constă în buna lui pregătire, aşa că am să-mi ticluiesc o biografie de la începutul începuturilor; ţi-aş putea-o spune chiar acum, numai că am uitat-o.

— Poate sunt eu prost... începu Pitman.

— Chiar aşa! exclamă Michael. Foarte prost, dar şi foarte bogat. M-am gândit că are să-ţi placă, Pitman, aşa că am chibzuit că tu literalmente trebuie să înoţi în bogăţie. În acelaşi timp, eşti american şi fabricant de galoşi, dacă e vorba pe aşa. Ce este cel mai rău însă – de ce să-ţi ascund – este că te numeşti Ezra Thomas. Aşadar, i se adresă Michael luând o atitudine înspăimântător de serioasă, spune-mi cine suntem noi doi.

Nefericitul omuleţ a fost apoi supus la o serie de întrebări până ce a reuşit să înveţe pe dinafară toate elementele care îi fuseseră date.

— Bun! exclamă avocatul. Planul nostru e gata. Perfect solid – ăsta-i lucrul principal.

— Dar nu înţeleg... obiectă Pitman.

— Las’ c-ai să înţelegi la momentul potrivit, spuse Michael ridicându-se în picioare.

— Dar planul văd că nu urmăreşte nimic, spuse artistul.

— Putem inventa un obiectiv pe măsură ce trecem la fapte, îl lămuri avocatul.

— Dar eu nu pot inventa nimic. Nu am inventat niciodată nimic în toată viaţa mea.

— Va trebui să inventezi acum, băiatule, îi spuse Michael nepăsător şi începu să strige după chelner, cu care porni imediat o conversaţie foarte spirituală.

Cel cu care avocatul plecă de la restaurant era un omuleţ complet deprimat.

„Desigur, se întreba Pitman, Michael e un băiat deştept, dar pot oare să am încredere în el, în starea în care se găseşte?”

Prin urmare, după ce se urcă din nou într-un cupeu, îşi luă inima în dinţi:

— Nu crezi, se bâlbâi el, că ar fi mai înţelept, ţinând seama de realitatea situaţiei, să mai amânăm treaba asta?

— Să amâni pe mâine ceea ce poţi face azi? exclamă Michael indignat. Nici n-am mai pomenit aşa ceva! Curaj, totul merge bine; înainte, spre victorie! Fii cu inimă de leu, Pitman!

La gara Cannon Street a întrebat de pianul domnului Brown, care sosise acolo la timp. De la gară, s-au dus cu o trăsură la un grajd din apropiere, de unde au închiriat un camion şi, în timp ce înhămau caii, cei doi se adăpostiră în camera cu hamuri, lângă o sobă. Aici avocatul se rezemă, cum sta pe scaun, de un perete şi se lăsă cuprins de un somn liniştit şi adânc, aşa încât Pitman se văzu rămas numai cu propriile sale resurse, înconjurat de o ceată de pierde-vară, din aceia cărora le place nespus să petreacă zile întregi fără rost pe la grajduri şi care se uitau lung la ei, cu curiozitate.

— Urâtă zi, domnule! observă unul din oameni. Mergeţi departe?

— Da, e o... zi foarte urâtă, răspunse sculptorul şi, simţind că trebuie să schimbe conversaţia, adăugă: Prietenul meu e australian şi foarte iritabil.

— E australian? interveni un altul. Şi eu am un frate la Melbourne. Nu cumva şi prietenul dumneavoastră e de pe-acolo?

— Nu, nu chiar, răspunse artistul, ale cărui noţiuni despre geografia Noii Olande erau relativ împrăştiate. Locuieşte foarte departe, în interior, şi este foarte bogat.

Cei câţiva pierde-vară se uitară cu mare respect la colonistul australian adormit.

— Sigur, interveni cel de-al doilea vorbitor, Australia e o ţară grozavă. Şi dumneavoastră sunteţi tot de pe-acolo?

— Nu, nu sunt de-acolo, răspunse Pitman. Nu sunt de-acolo şi nici nu vreau să fiu, adăugă el enervat.

Şi, cum simţea că e necesar să schimbe conversaţia, tăbărî asupra lui Michael şi-l scutură trezindu-l.

— Salut! izbucni avocatul. Ce s-a întâmplat?

— Camionul e aproape gata, îi spuse Pitman, aspru. Nu te mai las să dormi.

— Foarte bine, nu-i nicio supărare, bătrâne, replică Michael, căscând. Puţin somn, însă, nu face nimănui niciun rău. Mă simt destul de treaz acum. Dar de ce atâta grabă? întrebă el, uitându-se în jur cu ochi împăienjeniţi. Nu văd niciun camion şi nu-mi aduc aminte unde am lăsat pianul.

Ceea ce avocatul ar mai fi putut spune sub impresia stării de moment a rămas şi până azi, pentru Pitman, o presupunere care îl face să se cutremure. Datorită, însă, unei împrejurări din cele mai fericite, chiar în acel moment li se anunţă că îi aştepta camionul, aşa că Michael trebui să-şi concentreze forţele minţii asupra sarcinii mult mai dificile a ridicării în picioare.

— Bineînţeles, vei mâna tu, îi spuse el amicului său, în timp ce se căţăra pe camion.

— Eu, să mân camionul? strigă Pitman. N-am făcut aşa ceva în viaţa mea. Nu ştiu să mân caii.

— Foarte bine, răspunse Michael, perfect liniştit. Nici eu nu ştiu. Înţelegi? Dar, fie cum vrei tu. Fac orice pentru un prieten...

O privire pe care le-o aruncă proprietarul grajdurilor, al cărui chip începuse să se întunece, îl hotărî imediat pe Pitman.

— Foarte bine, spuse el desperat. Ai să mâni tu. Îţi arăt eu drumul.

Ar fi cu totul lipsit de rost să ne ocupăm în amănunt de Michael în postură de căruţaş (deoarece acest volum nu urmăreşte să fie un roman de aventuri). Pitman, care devenise singurul martor al acestei performanţe extraordinare şi care se ţinea cu toată puterea să nu cadă de pe capră în timp ce-şi dirija, gâfâind şi înspăimântat, prietenul, nu ştia ce să admire mai mult: vitejia căruţaşului sau norocul nemeritat al acestuia. Dar, cum norocul învinse în cele din urmă, camionul ajunse în Cannon Street fără să se întâmple vreun dezastru şi pianul domnului Brown a fost repede şi foarte cu grijă încărcat pe platforma lui.

— Zău, domnule, spuse şeful echipei de hamali zâmbind în timp ce socotea, în gând, pumnul de gologani de argint pe care-l primise, să ştiţi că e un pian care ne-a scos sufletul.

— E din cauza bogăţiei de ton, îi explică Michael, în timp ce dădu bice cailor.

Drumul care trebuia parcurs prin ploaia care acum cădea deasă şi liniştită, până la locuinţa domnului Gideon Forsyth din cvartalul Temple, era relativ scurt. Ajuns acolo, într-o stradă

lăturalnică nefrecventată, Michael opri caii şi îi dădu în seama unui văcsuitor de ghete prăpădit. Cei doi coborâră din camionul pe care făcuseră o figură atât de nepotrivită, şi porniră pe jos pentru etapa decisivă a aventurii lor. Pentru prima oară Michael manifestă un sentiment de nelinişte.

— Sunt bine fixaţi favoriţii? întrebă. Mă ia dracu dacă sunt descoperit.

— Sunt perfect la locul lor, îi răspunse Pitman uitându-se la el în treacăt. Dar e oare şi deghizarea mea la fel de reuşită? E foarte probabil să mă întâlnesc cu unele persoane pe care le cunosc.

— Nimeni nu te poate recunoaşte fără barbă, îi spuse Michael. Tot ce trebuie să faci este să nu uiţi să vorbeşti rar; văd, de altfel, că ai şi început să vorbeşti pe nas.

— Tot ce sper este numai ca tânărul nostru să nu fie acasă, oftă Pitman.

— Eu sper să-l găsim singur, opinie avocatul. Asta ne va scăpa de spectacolul unei manevre complicate.

Şi, într-adevăr, când bătură la uşă, cel care le deschise fu Gideon în persoană, care îi conduse într-o cameră slab încălzită de un foc modest şi cu pereţii căptuşiţi până în tavan cu tratate şi lucrări de drept britanic, oferind, cu o singură excepţie, o dovadă elocventă în privinţa zelului juridic al proprietarului lor. Singura excepţie era poliţa de deasupra căminului, care etala o bogată colecţie de pipe, cutii de tutun, cutii cu ţigări de foi şi romane franţuzeşti cu coperţi galbene.

— Am credinţa că sunteţi domnul Forsyth? începu Michael conversaţia. Am venit să vă deranjăm cu o chestiune de afaceri. Mi-e teamă că nu e chiar juridică.

— Am impresia că ar trebui să fiu informat prin intermediul unui avocat consultant, replică Gideon.

— Fără îndoială că ne veţi da numele juristului cu care lucraţi dumneavoastră şi toată afacerea poate fi pusă pe o bază mai legală mâine, răspunse Michael, aşezându-se pe un scaun şi făcându-i semn lui Pitman să procedeze la fel. Dar, vedeţi dumneavoastră, noi nu cunoaştem niciun jurist şi s-a întâmplat să auzim de dumneavoastră şi întrucât timpul ne presează...

— Pot să vă întreb, domnilor, li se adresă Gideon, cui îi datorez faptul de a fi fost recomandat dumneavoastră?

— Puteţi să întrebaţi, replică Michael râzând prosteşte, dar mi s-a cerut să nu vă spun, până nu se realizează înţelegerea cu dumneavoastră.

„Fără îndoială că e unchiul meu la mijloc”, trase concluzia avocatul.

— Numele meu e John Dickson, continuă Michael, un nume binecunoscut în oraşul Ballart şi acest prieten al meu este domnul Ezra Thomas din Statele Unite ale Americii, un bogat fabricant de galoşi.

— Aşteptaţi vă rog un moment să notez toate acestea, spuse Gideon.

Oricine, auzindu-l, ar fi putut presupune că e un avocat cu multă practică.

— Nu vă deranjează, sper, dacă fumez un trabuc? întrebă Michael.

Făcuse o mare sforţare să se dezmeticească la începutul conversaţiei; acum însă, mintea începu să i se întunece, învăluită în norii unui umor necontrolat şi al unui început de somnolenţă. Aşadar spera (după cum au sperat şi mulţi alţii în cazuri asemănătoare) că un trabuc îi va limpezi mintea.

— Desigur că nu, exclamă Gideon amabil. Încercaţi una din ţigările mele de foi; pot să vi le recomand cu toată încrederea. Zicând acestea, îi oferi proaspătului său client cutia.

— În cazul în care nu mă fac perfect înţeles, observă australianul, poate cel mai bun lucru este să vă spun deschis că de vină e vinul băut la masă. Lucrul acesta se poate întâmpla oricui.

— Fără îndoială, răspunse afabilul avocat. Dar, vă rog, nu vă grăbiţi. Pot să vă acord, adăugă el gânditor, uitându-se la ceas – da, pot să vă acord toată după-amiaza aceasta.

— Problema care mă aduce aici, reluă australianul cu avânt, vă pot spune că e a naibii de delicată. Prietenul meu, domnul Thomas, fiind un american de origine portugheză, necunoscător al obiceiurilor noastre şi un fabricant bogat de piane marca Broadwood...

— Pianele Broadwood?! exclamă Gideon, întrucâtva surprins. Extraordinar! Înţeleg deci că domnul Thomas e unul din proprietarii firmei?

— E vorba de pianele Broadwood fabricate clandestin. Prietenul meu e în firma americană Broadwood.

— Dar am înţeles că aţi spus, obiectă Gideon, cel puţin aşa am notat eu, că prietenul dumneavoastră e fabricant de galoşi.

— Ştiu că totul pare foarte încurcat la început, spuse australianul cu un zâmbet radios. Dar dumnealui – ca să fiu scurt – dumnealui desfăşoară ambele activităţi. Şi multe altele pe lângă acestea, multe, multe, multe altele, repetă domnul Dickson, cu aerul solemn al unui om beat. Filaturile de bumbac ale domnului Thomas constituie gloria oraşului Tallahasse, capitala Floridei; manufacturile de tutun ale domnului Thomas sunt mândria oraşului Richmond din Virginia; pe scurt, dumnealui e unul din cei mai vechi prieteni ai mei, domnule Forsyth, şi vă expun cazul lui stăpânit de o deosebită emoţie.

Avocatul se uită la domnul Thomas şi fu plăcut impresionat de înfăţişarea sa cinstită, deşi arăta nervos, ca şi de naturaleţea şi timiditatea comportării sale.

„Ce oameni sunt şi americanii ăştia! îşi zise în gând. Iată, de pildă, această fiinţă firavă, comună, prăpădită şi agitată, într-o cămaşă cu gulerul răsfrânt, şi gândeşte-te că mânuieşte şi dirijează interese atât de vaste şi, după cât se vede, foarte diferite!”

— Dar n-ar fi mai bine, remarcă el cu glas tare, n-ar fi mai bine să discutăm problema?

— Sunteţi un om de acţiune, pe cât observ, domnule! spuse australianul. Să discutăm problema. E vorba de un caz de nerespectare a unei promisiuni de căsătorie.

Nefericitul artist plastic era atât de nepregătit pentru o asemenea prezentare a situaţiei sale, încât cu greu îşi putu înăbuşi un strigăt de uimire.

— Vai de mine, spuse Gideon, reclamanţii pot să vă pună într-o situaţie foarte supărătoare! Spuneţi-mi totul, în cele mai mici amănunte, adăugă el binevoitor. Dacă îmi solicitaţi ajutorul, nu-mi ascundeţi nimic.

— Spune-i tu, zise Michael, considerând, evident, că a terminat cu partea lui. Prietenul meu vă va povesti totul în legătură cu ceea ce v-am spus, adăugă el, întorcându-se spre Gideon şi căscând. Scuzaţi-mă, dacă închid ochii pentru câteva clipe, dar am vegheat toată noaptea un prieten bolnav.

Pitman îşi roti absent privirea în jurul camerei. Furia şi desperarea clocoteau în sufletul său nevinovat. Tot felul de gânduri de a fugi în lume, chiar gânduri de sinucidere îi

năpădeau mintea, în timp ce avocatul continua să aştepte liniştit, iar artistul bâjbâia zadarnic să găsească ceva care să semene a cuvinte, oricât de lipsite de sens puteau fi acestea.

— E vorba de nerespectarea unei promisiuni de căsătorie, izbuti el să rostească în cele din urmă, cu glas slab. Sunt... sunt ameninţat cu un proces pentru nerespectarea unei promisiuni de căsătorie.

Spunând acestea şi căutând cu disperare un izvor de inspiraţie, dădu să-şi mângâie barba, numai că degetele i se închiseră asupra pielii netede şi neobişnuite a unei bărbi rase. La această senzaţie şi speranţa şi curajul (dacă asemenea cuvinte puteau fi vreodată folosite în cazul lui Pitman) îl părăsiră brusc. Drept urmare, îl scutură zdravăn pe Michael.

— Trezeşte-te! îi strigă el, pe un ton care exprima o stare vădită de enervare. Nu pot face ce-mi ceri, ştii bine că nu pot!

— Trebuie să-l scuzaţi pe prietenul meu, interveni atunci Michael. Nu e în stare să relateze niciun fapt revoltător; cazul e, în fond, foarte simplu, continuă el. Prietenul meu e un om stăpânit de pasiuni puternice şi obişnuit cu un fel de viaţă necomplicat şi patriarhal. Înţelegeţi, prin urmare, ce i s-a putut întâmpla: o nefericită călătorie în Europa, urmată de o nefericită cunoştinţă cu un pretins conte străin care are o fată nespus de drăgălaşă. Domnul Thomas şi-a pierdut complet capul; a cerut-o în căsătorie, a fost acceptat şi a scris... a scris unele lucruri într-un stil pe care sunt sigur că azi îl regretă. Dacă aceste scrisori sunt aduse în faţa justiţiei, domnule, reputaţia domnului Thomas este complet compromisă.

— Trebuie, deci, să înţeleg... începu Gideon.

— Stimate domnule, spuse australianul apăsând pe fiecare cuvânt, nu e posibil să înţelegeţi nimic până nu vedeţi scrisorile.

— Situaţia e foarte penibilă, spuse Gideon, aruncând o privire compătimitoare în direcţia vinovatului.

Observând o zăpăceală totală pe chipul acestuia, îşi luă ochii de la el, profund înduioşat.

— Şi asta n-ar fi nimic, continuă domnul Dickson, pe un ton sever. Dar aş dori... aş dori din toată inima, domnule, să pot spune că domnul Thomas nu e vinovat. Nu poate avea, însă, nicio scuză, fiindcă la acea vreme era logodit – după cum e logodit şi acum – cu cea mai frumoasă fată din Constantinopol,

Ga. Purtarea prietenului meu a fost superioară oricărui muritor de rând!

— Ga? repetă Gideon întrebător.

— O prescurtare în vorbirea obişnuită, îi explică Michael. Ga înseamnă statul Georgia, tot aşa după cum Co înseamnă compania, societatea.

— Ştiam că uneori se scrie aşa, îi spuse avocatul, dar nu şi că se pronunţă astfel.

— De fapt, vă spun cu toată certitudinea, continuă Michael, după cum de altfel puteţi vedea şi singur, că pentru a salva pe acest om nefericit este nevoie de o formidabilă măiestrie avocăţească. El are bani şi nu se gândeşte câtuşi de puţin să nu-i cheltuiască. Domnul Thomas poate semna şi mâine un cec de o sută de mii de lire. Şi, domnule Forsyth, există ceva în favoarea noastră chiar mai bun decât banii. Contele străin, contele Tarnow, după cum îşi spune, a fost în trecut tutungiu în strada Bayswater, unde era cunoscut sub modestul dar elocventul nume de Schmidt. Fiica sa – dacă este fiica sa – şi aici e ceva – notaţi-vă, domnule Forsyth – fiica sa era vânzătoare, în vremea aceea, în prăvălia lui – şi acum îşi pune în minte să se mărite cu un om de condiţia domnului Thomas! Înţelegeţi acum lupta noastră? Ştim că pregătesc o lovitură şi vreau să-i împiedicăm. Vă duceţi imediat la Hampton Court, unde locuiesc, şi îi ameninţaţi sau îi cumpăraţi, sau ambele, până ce obţineţi scrisorile. Dacă nu izbutiţi, Domnul îndură-se de noi, fiindcă trebuie să ajungem în faţa tribunalului, şi Thomas va fi compromis. Eu unul voi termina primul cu el, adăugă prietenul său, arătându-se lipsit de orice sentimente cavalereşti.

— Se pare că există unele elemente în favoarea dumneavoastră, spuse Gideon. Acest Schmidt, de exemplu, era cumva cunoscut de poliţie?

— Să sperăm că da, spuse Michael. Avem, de altfel, toate motivele să credem acest lucru. Gândiţi-vă la cartierul unde locuia – Bayswater! Nu vă spune destul de mult acest nume?

Poate pentru a şasea oară în timpul acestei uluitoare conversaţii Gideon îşi puse întrebarea dacă nu e pe punctul să-şi piardă minţile.

„Socotesc că totul se datorează numai faptului că omul abia s-a sculat de la masă”, îşi zise el. Apoi adăugă, cu glas tare:

— Până la ce sumă mă pot ridica?

— Poate că cinci mii de lire sunt suficiente pentru astăzi, răspunse Michael. Acum, domnule, să nu vă mai reţinem; după-amiaza trece repede; aveţi o mulţime de trenuri care duc la Hampton Court şi nu mai e nevoie să vă vorbesc despre nerăbdarea prietenului meu. Poftiţi o bancnotă de cinci lire pentru cheltuielile curente şi iată şi adresa. Michael începu să scrie ceva, se opri, rupse hârtia şi îşi puse bucăţelele în buzunar.

— Mai bine vă dictez. Am un scris foarte tremurat.

Gideon scrise adresa: Contele Tarnow, Villa Kumaul, Hampton Court. Apoi mai scrise ceva pe o altă foaie de hârtie.

— Aţi spus că încă nu v-aţi găsit un jurist, zise el. Pentru un caz de acest fel, iată adresa celui mai bun avocat consultant din Londra. Zicând acestea, îi înmână foaia de hârtie lui Michael.

— Dumnezeule mare! exclamă avocatul, citindu-şi propria sa adresă.

— Sunt sigur că aţi auzit de numele lui asociat cu câteva cazuri penibile, adăugă Gideon. El însă, personal, e un om perfect cinstit şi competenţa sa e recunoscută de toată lumea. Şi acum, domnilor, nu-mi rămâne decât să vă întreb unde vă pot comunica răspunsul?

— La hotelul Laugham, bineînţeles, răspunse Michael. Pe deseară, deci.

— Pe deseară, spuse Gideon, zâmbind. Presupun că vă pot deranja şi la o oră mai târzie?

— La orice oră, la orice oră, răspunse juristul, grăbindu-se să plece.

— Iată un tânăr cu capul pe umeri, zise Michael, îndată ce ieşiră în stradă.

Pitman murmură însă:

— Un gogoman nemaipomenit!

— Ba nu e deloc aşa ceva. Nu vezi că ştie cine e cel mai bun avocat consultant din Londra? Şi nu oricine îţi poate spune numele lui. Dar, apropo, nu-i aşa c-am inventat o poveste grozavă?

Pitman nu-i răspunse nimic.

— Ei, na! începu avocatul după o pauză. Ce se întâmplă cu mult chinuitul nostru Pitman?

— Nu aveai niciun drept să vorbeşti aşa cum ai vorbit, spuse artistul cu asprime. Cele ce-ai povestit despre mine nu aveau nicio raţiune; m-ai rănit profund.

— N-am spus nimic despre tine, replică Michael. Am vorbit despre Ezra Thomas şi te rog să-ţi aminteşti că nu există o asemenea persoană.

— Cele ce-ai spus sunt însă tot atât de greu de suportat şi de mine.

În acel moment ajunseră la colţul uliţei unde credinciosul văcsuitor de ghete îi aştepta la botul cailor, luându-şi o postură de demnitate majestuoasă. Pianul dădea impresia unei mobile abandonate pe camion, în timp ce ploaia îi lovea laturile neînvelite şi se scurgea de-a lungul celor patru picioare lustruite şi elegante.

Văcsuitorul de ghete fu din nou pus la treabă să adune cinci-şase oameni voinici din cârciuma din apropiere şi astfel începu ultima bătălie a campaniei. Probabil că domnul Gideon Forsyth încă nu-şi ocupase locul în trenul pentru Hampton Court când Michael îi şi descuiase uşa apartamentului şi hamalii depuseseră, gemând, pianul cu coadă marca Broadwood în mijlocul holului.

— Acum, spuse avocatul, după ce dădu drumul oamenilor, o ultimă măsură de precauţie. Trebuie să-i lăsăm cheia pianului şi trebuie să născocim ceva ca să-l facem s-o găsească. Ia să văd.

Spunând acestea, construi un turn de ţigări de foi pe capacul planului şi-i dădu cheii drumul înăuntru.

— Sărmanul tânăr! îl căină artistul, în timp ce coborau scările de la intrare.

— E într-o situaţie infernală, îşi exprimă Michael, pe un ton sec, acordul. În orice caz, îi va da puteri noi.

— Amintindu-mi de cele spuse mai înainte, observă excepţionalul Pitman, mi-e teamă că am avut o ieşire nervoasă cât se poate de nerecunoscătoare. Nu aveam niciun drept, îmi dau seama, să mă supăr din cauza unor anumite cuvinte, oricât erau de jignitoare, când ştiu că nu se refereau câtuşi de puţin la mine.

— Nu face nimic! exclamă Michael, urcându-se pe camion. Nu mai spune nimic, Pitman. Sentimentul ţi-e perfect justificat; niciun om care se respectă nu poate rămâne indiferent când aude cum îi este insultat aliasul său.

Ploaia încetase între timp, Michael era aproape complet treaz, se descotorosiseră de cadavru, iar prietenii se împăcaseră. Înapoierea în grajdurile cu căruţe era prin urmare o adevărată

plimbare în zi de sărbătoare (prin comparaţie cu etapele anterioare ale aventurilor din după-amiaza respectivă). După ce restituiră camionul şi plecară din curtea grajdurilor, neîntrebaţi nimic de nimeni şi nici măcar bănuiţi, Pitman răsuflă adânc uşurat şi plin de bucurie.

— În sfârşit, zise el, putem pleca acum acasă!

— Pitman, spuse avocatul, oprindu-se brusc. Lipsa ta de judecată mă îngrijorează nespus. Cum adică! Ne-a plouat până la piele mai toată ziua, şi tu propui, cu sânge rece, să ne ducem acasă! Nu, domnule, luăm un whisky fiert.

Şi, apucându-şi prietenul de braţ, îl conduse hotărât la cea mai apropiată cârciumă. Şi (trebuie să o spun cu regret), nici Pitman nu era totalmente împotriva ideii. O dată ce se restabilise pacea între ei şi dispăruse corpul, o oarecare uşurinţă nevinovată începu să se manifeste şi în comportarea artistului, şi când ciocni paharul, din care ieşeau aburi, cu paharul lui Michael, chicoti tare, ca o şcolăriţă care se socoteşte într-o mare aventură când participă la un simplu picnic.

CAPITOLUL IX
Strălucitul final al concediului lui Michael Finsbury

Îl cunosc personal pe Michael Finsbury şi ştiu cât e de nepotrivit să aibă cineva un asemenea om ca avocat. Afacerile mele sunt o poveste veche şi sunt legate de ceva ce se numeşte recunoştinţă şi, ca să nu lungesc mult vorba, problemele juridice pe care le ridică, deşi sunt acum de natură foarte corectă, se află (sunt mulţumit să o pot spune) în întregime în mâinile lui Michael. Partea proastă este că nu am deloc memoria adreselor. Învăţ câte una pentru fiecare cunoscut – e prinosul prieteniei; însă prietenul care ulterior, îşi schimbă reşedinţa, e un om mort pentru mine, memoria mea refuzând să-l mai urmărească. De aceea, se întâmplă ca, deoarece întotdeauna îi scriu lui Michael la birou, să nu pot fi sigur de numărul casei lui de pe King's Road. Desigur (ca şi vecinii mei), am fost şi eu la câte un dineu la el, acolo. În ultimii ani, de când a devenit un om bogat, şi-a neglijat afacerile şi a fost primit într-un club select, astfel de mici petreceri au devenit foarte obişnuite pentru el. Invită câţiva buni cunoscuţi la reşedinţa lui – toţi oamenii de cultură clasică greacă, cum sunt şi eu, de exemplu – dacă are norocul să fiu liber în seara respectivă – şi, drept urmare oricine poate observa (chiar şi Maiestatea Sa) un şir de cupeuri, trecând în trap voios prin parcul St. James, pentru ca, după un sfert de oră, invitaţii să stea împrejurul uneia din cele mai alese, mai îmbelşugate şi mai distinse mese din Londra.

În momentul însă când scriu aceste rânduri, casa din King's Road (să continuăm să-i spunem: Numărul 233) era lăsată în pace. Când Michael primea oaspeţi, îi invita în saloanele restaurantului Nichol sau Verrey, aşa încât uşa locuinţei sale particulare rămânea închisă chiar pentru prieteni. Etajul superior, care era foarte însorit, era rezervat tatălui său; salonul nu se deschidea niciodată; numai sufrageria era scena unde se desfăşura viaţa lui Michael. Ca urmare, îl găsim în momentul de faţă luându-şi cina, după concediul petrecut împreună cu Pitman, în plăcutul său apartament, ferit de ochii curioşilor de pe King's Road de obloane de sârmă împletită şi având toţi pereţii căptuşiţi cu rafturi conţinând o bibliotecă fără pereche în Londra, constituită din volume de poezii şi procese penale. O doamnă în vârstă, uscăţivă, cu ochi foarte strălucitori şi gura

pungită într-o manieră ridicolă, se îngrijea de gospodăria avocatului; fiecare trăsătură de pe faţa ei arăta că era o veche servitoare a casei şi fiecare cuvânt care ieşea de pe buzele ei arăta strălucita calitate de a fi de origine scoţiană, aşa că teama care-i cuprinde chiar pe cei mai viteji în faţa acestei viguroase împletiri de calităţi, nu era deloc străină sufletului prietenului nostru. Paharul de whisky fiert încălzind oarecum jăraticul vinului de Heidsieck, crease un tablou mişcător pentru oricine ar fi văzut apriga străduinţă a stăpânului de a apare într-o lumină sobră în ochii servitoarei; aşa că atunci când spuse:

— Mă gândesc, Teena, să iau un coniac cu sifon, Michael vorbi asemenea cuiva care se îndoieşte de puterea sa de convingere şi nu e sigur nici pe jumătate că va fi ascultat.

— Nici vorbă de aşa ceva, domnule Michael, a fost replica promptă a menajerei. Un pahar de vin negru cu apă, e destul.

— Fie şi aşa, Teena. Nu mă îndoiesc că dumneata ştii mai bine, spuse stăpânul. Totuşi află că am avut azi o zi foarte obositoare la birou.

— Cum aşa? se miră femeia. Nici n-aţi fost măcar prin preajma biroului!

— Ba am fost; am fost de mai multe ori cu treburi în Fleet Street, replică Michael.

— Grozave treburi aţi avut toată ziua de azi! exclamă bătrânica cu vioiciune glumeaţă. Deodată însă strigă: Luaţi seama să nu-mi spargeţi paharele de cristal! într-un moment în care avocatul era cât pe-aci să dea jos de pe masă paharele.

— Şi ce mai face dumnealui? întrebă Michael.

— Ca de obicei, domnule Michael, aşa cum îşi va duce toată viaţa; e un om brav! veni răspunsul. Dar să ştiţi că nu sunteţi primul care mă întreabă despre el azi.

— Nu?! se miră avocatul. Cine a mai întrebat?

— E ceva comic, spuse Teena, înverşunată. Un prieten al dumneavoastră, domnul Morris.

— Morris! Şi ce-a vrut neobrăzatul aici? întrebă Michael.

— Ce-a vrut? Să-l vadă! răspunse menajera completând sensul vorbelor sale cu o mişcare a degetului mare către tavan. Asta-i ce-a vrut, dar eu ştiu ce trebuie să fac. A încercat să mă mituiască, domnule Michael. Să mă mituiască, pe mine! repetă ea cu un aer de dispreţ imposibil de imitat. Aşa ceva nu e de demnitatea unui adevărat gentleman.

— A încercat el asta! exclamă Michael. Fac pariu că nu ţi-a oferit prea mult.

— Desigur că a încercat, răspunse Teena, dar oricât continuă Michael s-o întrebe, nu izbuti să afle de la ea suma cu care încercase zgârcitul negustor de pielărie să o corupă. Dar l-am trimis la plimbare, spuse ea cu demnitate. Nu mai vine el curând pe aici.

— Nu trebuie să-l vadă pe tata, să ştii. Ia seama, spuse Michael, n-am deloc intenţia să organizez niciun fel de expoziţie publică pentru un mic ticălos ca el!

— N-aveţi teamă, nu-l las să-l vadă, răspunse credincioasa sa menajeră. Dar, ştiţi care-i hazul, domnule Michael – aoleu! luaţi seama că vărsaţi sosul şi abia am pus o faţă de masă curată! – hazul colosal este că el crede că tatăl dumneavoastră e mort şi că ţineţi faptul ascuns.

Michael fluieră amuzat.

— Trebuie să pui un hoţ să prindă alt hoţ, reflectă el.

— Exact ce i-am spus şi eu! exclamă femeia încântată.

— Am să-l fac să plătească pentru treaba asta, adăugă Michael.

— N-aţi putea să-l daţi în vreun fel în judecată? sugeră Teena cu ferocitate.

— Nu, cred că nu! Şi sunt, de altfel, foarte sigur că nici nu vreau, adăugă Michael. Dar, ascultă, Teena, nu cred deloc că acest vin roşu e natural; nu e un vin sănătos şi vrednic de încredere. Dă-mi, te rog, un coniac cu sifon, fii un suflet bun!

Faţa Teenei luă o expresie dură ca granitul.

— Bine! Atunci, spuse avocatul îmbufnat, nu mai mănânc nimic.

— Faceţi cum vreţi în privinţa asta, domnule Michael, zise Teena şi începu să strângă masa liniştită.

„Mult aş vrea ca Teena să nu mai fie o slujnică atât de credincioasă!” oftă avocatul, în timp ce ieşea în King’s Road.

Ploaia încetase; vântul încă bătea, dar aducând o prospeţime plăcută; oraşul, în întunericul transparent al nopţii, strălucea în lumina felinarelor de pe stradă şi sclipea datorită bălţilor de ploaie care reflectau luminile.

„Aşa e mai bine!” se gândi în sinea lui şi o porni în direcţia cartierului de est, ascultând cu plăcere zgomotul roţilor şi al celor un milion de paşi din City-ul comercial.

Apropiindu-se de capătul lui King’s Road, îşi aminti de coniacul şi sifonul pe care le ceruse şi intră într-un local foarte frecventat. Erau prezenţi un mare număr de consumatori: un salahor de la staţia de trăsuri, vreo cinci-şase veşnic şomeri, un domn (într-un colţ) care încerca să vândă nişte fotografii artistice, pe care le ţinea într-o casetă de piele, unui alt domn foarte tânăr, cu un barbişon gălbui şi (în celălalt colţ) doi îndrăgostiţi discutând vreun subiect foarte important. Dar personajul central şi marea atracţie a localului era un bătrânel într-o redingotă neagră care apărea evident, recent cumpărată de la confecţii de gata. Pe masa de marmură din faţa lui, alături de un sandviş şi un pahar cu bere, se afla o şapcă cu cozoroc uzată. Făcea cu mâna gesturi largi, oratorice, iar glasul său, în mod normal subţire, adoptase în mod clar o tonalitate înaltă, necesară într-o sală de conferinţe. Cu ajutorul unor farmece, comparabile cu acelea ale Bătrânului Marinar din poemul respectiv, el ţinea acum sub vraja lui fata de la tejghea, salahorul de la spălatul trăsurilor şi patru dintre şomeri.

— Am cercetat îndeaproape toate teatrele din Londra, spunea el, şi măsurând cu pasul intrarea lor principală, am constatat că acestea sunt ridicol de necorespunzătoare cerinţelor spectatorilor care le frecventează. Uşile se deschid în direcţia greşită – nu-mi amintesc acum în care anume, dar mi-am notat acest lucru şi-l am acasă. Uşile erau foarte adesea încuiate în timpul reprezentaţiilor, atunci când sala era literalmente arhiplină cu spectatori englezi. Probabil că dumneavoastră nu aţi avut ocaziile mele de a face comparaţii între ţări străine îndepărtate, dar vă pot asigura că acest lucru a fost constatat din vremuri de demult ca un semn al guvernării aristocratice. Credeţi că într-o ţară care se autoguvernează realmente, astfel de abuzuri ar putea exista? Raţiunea dumneavoastră, deşi fără de învăţătură, vă spune că nu. Să luăm Austria, o ţară probabil redusă mai mult la sclavie decât Anglia. Am stat de vorbă personal cu unul din supravieţuitorii teatrului Ring din Viena şi deşi germana lui colocvială nu era prea bună, am reuşit să-mi formez o idee destul de clară despre ce credea el în legătură cu cazul respectiv. Dar ceea ce poate va prezenta şi mai mult interes pentru dumneavoastră, este acest articol în legătură cu problema discutată, decupat dintr-un ziar vienez, pe care vi-l voi

citi acum, traducându-l pe măsură ce-l citesc. Puteţi vedea şi dumneavoastră: e scris în alfabetul german.

Vorbitorul ridică în sus articolul pentru a putea fi verificat de oricine, într-un mod foarte asemănător cu acela în care un scamator pasează o portocală ce urmează să fie folosită în scamatorie la toţi spectatorii din rândul întâi.

— Salutare, bătrâne domn! Dumneavoastră sunteţi? i se adresă Michael, punând mâna pe umărul oratorului.

Acesta se întoarse cutremurat de spaimă, şi înfăţişă celor din spatele său chipul domnului Joseph Finsbury.

— Tu eşti, Michael! exclamă el. Nu e nimeni cu tine, nu-i aşa?

— Nu, răspunse Michael, comandând un coniac cu sifon. Nu e nimeni cu mine; pe cine aştepţi?

— Mă gândeam la Morris sau John, spuse bătrânul, evident foarte uşurat.

— Ce dracu să fac eu cu Morris sau John? exclamă nepotul.

— E ceva în asta, replică Joseph. Cred că pot avea încredere în tine. Sunt sigur că ai să mă ajuţi.

— Nu înţeleg deloc ce vrei să spui, replica avocatul. Dar dacă ai nevoie de bani, să ştii că sunt lefter.

— Nu-i vorba de asta, dragă băiete, spuse unchiul, scuturându-i mâna. Îţi voi spune totul îndată.

— Foarte bine, reluă nepotul. Fac cinste, unchiule Joseph. Ce vrei să iei?

— În cazul acesta, răspunse bătrânul domn, voi lua încă un sandviş. Sunt sigur că eşti surprins, continuă el, găsindu-mă într-o cârciumă; dar, de fapt, procedez conform unui principiu sănătos al meu şi puţin cunoscut...

— Ba e mai bine cunoscut decât crezi, spuse Michael, sorbind din paharul de coniac cu sifon. Şi eu mă conformez acestui principiu când vreau să beau ceva.

Bătrânul domn, care dorea foarte mult să-l câştige pe Michael de partea lui, râse înveselit:

— Eşti nemaipomenit de spiritual, spuse el. Să ştii că de foarte multe ori te găsesc extrem de amuzant. Dar în legătură cu principiul despre care tocmai voiam să vorbesc aici, vreau să spun că trebuie să ne acomodăm obiceiurilor ţării (oricât ar fi acestea de înapoiate) în care ne-a aruncat soarta. De exemplu, în Franţa lumea se duce să-şi ia masa la o cafenea; în America, la ceea ce se cheamă un „local pentru două îmbucături”; în

Anglia lumea recurge la un local ca cel de faţă, pentru a lua o gustare. Cu sandvişuri, ceai şi câteodată un pahar cu bere amară cineva poate trăi îndestulat la Londra, numai cu paisprezece lire şi doisprezece şilingi pe an.

— Ştiu asta, îi întoarse vorba Michael, dar n-ai inclus şi hainele, spălatul rufelor şi nici încălţămintea. Toate cheltuielile, inclusiv ţigările de foi şi câte o petrecere, din când în când, pe mine mă costă peste şapte sute de lire pe an.

Aceste cuvinte au fost de altfel ultima întrerupere din partea lui Michael care a continuat apoi să asculte, amuzat şi în tăcere, restul predicii unchiului său. Joseph a trecut în continuare, repede, la reformele politice şi de la acestea la teoria barometrului, însoţită de o dare de seamă documentată a manifestărilor vântului bora din Marea Adriatică. De la această temă a trecut la cea mai bună metodă de predare a aritmeticii la surdomuţi, după care, sandvişul fiind consumat, *explicuit valde feliciter*, cum spuneau romanii. Câteva clipe mai târziu, cei doi ieşiră în King’s Road.

— Michael, spuse unchiul său, motivul pentru care mă aflu aici este că nu mai pot să-i mai rabd pe cei doi nepoţi ai mei. Sunt absolut insuportabili.

— Te cred, unchiule, fu de acord şi Michael. Nici eu n-aş putea rămâne în tovărăşia lor nicio clipă.

— Nu-mi dădeau voie să vorbesc deloc, continuă bătrânul domn cu amărăciune. Nu-mi permiteau nici măcar să scot un cuvânt. Când căutam să zic şi eu ceva, îmi astupau gura cu câte o obrăznicie. Îmi dădeau doar un creion două, neţinând seama că aveam nevoie de mai multe ca să-mi pot face notările mele privitoare la probleme de interes covârşitor; fereau ziarul de mine cum fereşti un copilaş de o gorilă. Or, tu mă cunoşti, Michael; eu trăiesc numai pentru calculele mele; eu trăiesc pentru multilateralele şi veşnic schimbătoarele mele păreri asupra vieţii; tocurile, hârtia şi gazetele sunt mai importante pentru mine decât hrana şi băutura; aşa că viaţa mea devenise absolut de nesuportat în momentul când, în zăpăceala creată de nefericitul accident de cale ferată de la Browndean, am izbutit să evadez. Cei doi mă consideră, fără îndoială, mort şi încearcă să înşele lumea din cauza tontinei.

— Apropo, cum stai cu banii? întrebă Michael binevoitor.

— Din punct de vedere pecuniar, sunt bogat, îi explică voios bătrânul. Trăiesc în prezent dintr-un venit de o sută de lire pe an; am cantităţi nelimitate de tocuri şi hârtie; libertatea de a mă duce la biblioteca de la British Museum, de unde obţin cărţi şi îmi cumpăr totodată toate ziarele pe care am poftă să le citesc. Să ştii, însă, că e într-adevăr extraordinar cât de puţin are cineva nevoie să-şi bată capul cu cărţile, când are preocupări de ordin intelectual, în epoca noastră înaintată. Ziarele ne furnizează toate cunoştinţele de care avem nevoie.

— Am să-ţi propun ceva, spuse Michael, vino să locuieşti la mine.

— Michael, spuse bătrânul domn, eşti foarte amabil, dar n-ai cum să cunoşti situaţia cu totul aparte în care mă aflu. E vorba de oarecari complicaţii financiare; în calitatea mea de tutore, faptele mele nu au fost întotdeauna prea fericite; şi fără să exagerez cu nimic, află că sunt complet în puterea acelui ticălos de Morris.

— Atunci trebuie să te deghizezi, strigă Michael cu aprindere; îţi voi împrumuta o pereche de ochelari cu sticlă obişnuită şi o pereche de favoriţi roşii.

— M-am gândit şi eu la aşa ceva, declară bătrânul domn. Dar mi-a fost teamă să nu atrag atenţia asupra mea în modesta locuinţă pe care o ocup. Lumea aristocrată, îmi dau prea bine seama...

— Dar să te întreb ceva, îl întrerupse Michael. Cum de-ai ajuns să ai bani? Nu te ascunde de mine, unchiule; ştiu totul despre tutela ce ţi s-a încredinţat şi de talmeş-balmeşul pe care l-ai făcut din ea, ca şi de tranzacţia pe care ai fost nevoit s-o faci cu Morris.

Joseph îi relată operaţiile bancare pe care le făcuse.

— A! dar să ştii că nu merge, exclamă avocatul. Ai intrat la mare belea. Nu aveai niciun drept să faci ceea ce ai făcut.

— Totul e proprietatea mea, Michael, protestă bătrânul domn. Eu sunt cel care am întemeiat firma şi am condus-o conform principiilor elaborate în întregime de mine.

— Asta e foarte bine, spuse avocatul; dar ai încheiat o tranzacţie, deşi e adevărat că ai fost silit s-o închei. Chiar şi aşa poziţia dumitale era extrem de şubredă, însă acum, dragul meu domn, înseamnă boxa acuzaţilor.

— Nu se poate! strigă Joseph. Legea nu poate fi chiar atât de nedreaptă!

— Şi hazul întregii afaceri, îl întrerupse Michael, izbucnind într-un râs zgomotos, hazul întregii afaceri este că ai nenorocit firma dumitale de comerţ de pielărie! Trebuie să recunosc, unchiule, că ai nişte idei foarte stranii în privinţa legilor, dar îmi place umorul de care dai dovadă.

— Nu văd nimic de râs în toate astea, îl apostrofă domnul Finsbury, acru.

— Şi fiindcă vorbim despre afaceri: are Morris vreo împuternicire să semneze în numele firmei? întrebă Michael.

— Nu are nimeni nicio împuternicire, în afară de mine.

— Bietul Morris! Vai de el, bietul nenorocit! exclamă Michael în culmea bucuriei. Cum mai susţinea el caraghioslâcul că eşti acasă! Aoleu, Morris! Dumnezeu mi te-a dat pe mână! Ia să văd, unchiule, cât crezi că valorează acum firma de pielărie?

— Valora o sută de mii de lire, spuse Joseph cu amărăciune, atunci când o conduceam eu. Dar mai târziu am angajat un scoţian – se presupunea că era foarte iscusit – totul se limita la ţinerea registrelor, niciun contabil din toată Londra n-ar fi putut însă înţelege nimic din modul cum ţinea el contabilitatea. După el a urmat Morris, care e absolut incompetent. Acum firma valorează foarte puţin. Morris a încercat s-o vândă anul trecut, dar firma „Pogram şi Jarris” i-a oferit numai patru mii de lire.

— Am să încep să mă ocup de comerţ de pielărie, spuse Michael cu hotărâre.

— Tu? se miră Joseph. Nu te sfătuiesc s-o faci. În tot imperiul comerţului nu există nimic mai fantastic de instabil decât fluctuaţiile de preţuri de pe piaţa pielăriilor. Modul cum sunt influenţate de orice, e pur şi simplu ucigător.

— Unchiule Joseph, aş vrea să te întreb acum ce ai făcut cu banii pe care i-ai luat de la bancă? schimbă avocatul vorba.

— I-am depus la o altă bancă şi mi-am păstrat din ei douăzeci de lire, răspunse prompt domnul Finsbury. Dar de ce mă întrebi?

— Bine, continuă Michael. Îţi voi trimite mâine un funcţionar cu un cec pentru o sută de lire. Îi dai în schimb un cec să ridice de la banca dumitale întreaga sumă şi s-o restituie băncii Anglo-patagoneze, dându-i unele explicaţii pe care voi încerca să le găsesc pentru dumneata. Lucrul acesta te va scoate din

încurcătură şi întrucât Morris nu se poate atinge de un singur ban fără să comită un fals, micul meu plan nu va suferi cu nimic.

— Şi ce vrei să mă fac? întrebă Joseph. Nu pot trăi cu aer!

— N-ai auzit? îl linişti Michael. Îţi trimit eu un cec de o sută, ceea ce înseamnă că îţi mai rămân optzeci pentru nevoile dumitale. După ce îi cheltuieşti, cere-mi, şi-ţi mai dau.

— Totuşi, prefer să nu depind de generozitatea ta, continuă Joseph, muşcându-şi mustaţa albă. Prefer să trăiesc din propriii mei bani, odată ce-i am.

Michael îl apucă de braţ.

— Oare nimic nu te poate face să înţelegi, exclamă el, că încerc să te salvez de închisoare?

Seriozitatea nepotului îl cutremură pe bătrân.

— Simt că va trebui să mă ocup şi de studiul legilor, spuse el. Va fi un domeniu nou, deoarece deşi, fără îndoială, înţeleg principiile generale ale acestora, niciodată nu m-am preocupat de detalii şi acest punct de vedere al tău mă ia complet prin surprindere. Dar poate să ai dreptate şi, fără îndoială, la vârsta mea – deoarece nu mai sunt tânăr – o perioadă mai lungă de închisoare mi-ar fi extrem de dăunătoare. Dar, dragul meu nepot, eu nu am niciun drept asupra ta; tu n-ai nicio obligaţie să mă întreţii.

— Nu face nimic, replică Michael. Probabil că va rezulta aşa ceva din firma de pielărie.

Notându-şi apoi adresa bătrânului domn, Michael se despărţi de el la colţul străzii.

„Ce formidabil bătrân aiurit! se gândi Michael în sinea lui. Şi ce lucru ciudat e viaţa! Se pare că sunt osândit să fiu unealta Providenţei. Să mă gândesc puţin: Ce-am făcut eu azi? M-am descotorosit de un cadavru, l-am salvat pe Pitman, l-am salvat pe unchiul Joseph, l-am făcut pe Forsyth să-şi ascută mintea şi am băut o groază de băuturi proaste. Să le încunun pe toate cu o vizită la verii mei şi să mă dovedesc instrumentul Providenţei de-adevăratelea. Mâine mă pot ocupa de problema pielăriilor, dar în noaptea asta mă duc să-i înviorez din spirit de prietenie.”

Un sfert de oră mai târziu, în timp ce ceasurile oraşului băteau ora unsprezece, unealta Providenţei descinse dintr-un cupeu şi, rugându-l pe birjar să-l aştepte, ciocăni la uşa cu nr. 16 de pe John Street.

Morris îi deschise imediat.

— A! Tu eşti, Michael, zise el, barându-i cu grijă deschizătura îngustă a uşii. E foarte târziu.

Michael, fără să scoată un cuvânt, înaintă spre el, îi prinse călduros mâna şi-l strânse cu atâta putere încât posacul stăpân al casei se trase înapoi. Profitând de această mişcare, avocatul puse piciorul în hol şi trecu de acolo în sufragerie, cu Morris imediat în spatele lui.

— Unde-i unchiul Joseph? întrebă Michael luând loc într-un fotoliu foarte comod.

— Nu s-a simţit prea bine în ultimul timp, răspunse Morris. Se află acum la Browndean unde îl îngrijeşte John. Eu sunt singur, după cum vezi.

Morris zâmbi în sinea lui.

— Vreau să-l văd într-o problemă deosebit de importantă.

— Nu poţi să te aştepţi să te las să-l vezi pe unchiul meu, când nici tu nu vrei să mă laşi să-l văd pe tatăl tău, replică Morris.

— Aiurea! replică Michael. Tatăl meu e tatăl meu, în timp ce Joseph e tot atâta unchiul meu cât e şi al tău şi nu ai voie să-l sechestrezi nicicum.

— Nu-l sechestrez, răspunse Morris, încăpăţânat. Unchiul nu se simte bine. E grav bolnav şi nu poate fi văzut de nimeni.

— Am să-ţi spun atunci ceva, spuse Michael. Vreau să fiu foarte sincer. Am venit acum eu la tine, Morris, în mare grabă; am venit să cădem la o tranzacţie.

Sărmanul Morris, se făcu palid la faţă ca un mort; pentru ca apoi să se facă roşu de mânie până în vârful urechilor din cauza nedreptăţilor destinului faţă de oameni.

— Ce vrei să spui? strigă el, pierzându-şi glasul. Nu cred niciun cuvânt din tot ce spui!

Însă când Michael îl asigură de seriozitatea intenţiilor, Morris îi replică, năpădit de un alt val de roşeaţă puternică:

— În cazul acesta, spuse el, acum nu vreau eu. Aşa că n-ai decât să-ţi bei oferta cu apă neîncepută.

— Aha! exclamă Michael, pe un ton straniu. Spui că unchiul tău este grav bolnav, şi totuşi nu vrei să cădem la nicio tranzacţie? E ceva foarte necurat în toată afacerea asta.

— Ce vrei să spui? se răsti Morris cu glasul răguşit.

— Nu spun decât că e ceva foarte necurat la mijloc, replică Michael, adică ceva ce ţine de lumea afacerilor dubioase.

— Vrei să insinuezi ceva? strigă Morris furtunos, încercând să joace tare.

— Să insinuez? îi repetă Michael întrebarea. Hai să nu folosim expresii penibile. Mai bine să ne înecăm neînţelegerile într-o sticlă de băutură, ca două rude iubitoare. „Cele două rude iubitoare”, piesă uneori atribuită lui Shakespeare, adăugă el.

Mintea lui Morris trudea ca o piatră de moară.

„Oare bănuieşte ceva? Sau e doar un joc al întâmplării? Să-l iau cu binişorul sau să-l iau de sus? Mai bine să-l iau cu binişorul”, îşi încheie el raţionamentul. „Mă ajută să câştig timp.”

— Ei bine, zise Morris cu glas tare şi cu o voioşie forţată şi prefăcută. De mult n-am mai petrecut noi doi o seară împreună, şi cu toate că obiceiurile mele sunt (aşa după cum ştii) foarte temperate, voi face acum o excepţie. Scuză-mă un moment, cât mă duc să aduc o sticlă de whisky din pivniţă.

— Să nu aduci whisky pentru mine, spuse Michael; ori puţin vin vechi de Champagne, nefermentat, dacă ai; ori, dacă nu, nimic.

Pentru o clipă. Morris rămase nehotărât, deoarece vinul de Champagne era foarte scump. Dar în clipa următoare părăsi camera fără să scoată un cuvânt. Mintea sa ageră percepu imediat un avantaj pe care i-l oferea situaţia. Cerându-i să-i aducă ce avea el mai bun în pivniţă, Michael îi cădea în palmă.

„Să aduc numai o sticlă? se gândi Morris. Al naibii să fiu dacă nu-i aduc două! Nu-i acum cazul să fac economii; dacă animalul se îmbată, nu se poate să nu-i storc secretul.”

Ca urmare, a revenit în casă cu două sticle. A adus apoi şi două pahare, pe care le-a umplut cu un gest de largă ospitalitate.

— În sănătatea ta, vere! închină el cu veselie. Vreau să bei cât ţi-e pofta, când eşti oaspetele meu.

Michael îşi bău paharul pe îndelete, stând în picioare lângă masă; apoi şi-l umplu din nou şi se întoarse la fotoliul său, ducând sticla cu el.

— Pradă de război! spuse el pe un ton de parcă şi-ar fi cerut scuze. Cel slab e executat. Asta înseamnă artă, Morris, artă!

Morris nu putu găsi niciun răspuns aşa că, pentru câtva timp, se aşternu tăcerea. Dar două pahare de vin de Champagne produseră o schimbare rapidă în Michael.

— Îţi lipseşte vioiciunea, Morris, începu el. Oi fi tu profund, dar să mă ia ciorile dacă poate spune cineva că eşti şi băiat de viaţă!

— Ce te face să crezi că sunt profund? întrebă Morris, asumându-şi un aer de modestie mulţumită.

— Faptul că nu vrei să ajungi la o tranzacţie, spuse avocatul. Eşti un mare ticălos, Morris, un foarte mare ticălos, că nu vrei să ajungi la o tranzacţie – eşti un ticălos fără pereche! Ai un vin foarte bun; e singura calitate distinsă în familia Finsbury, acest vin. E ceva mai de preţ decât un titlu aristocratic – mult mai de preţ. Mă întreb, însă, cum se poate ca cineva având un asemenea vin excepţional în pivniţă, să nu vrea să ajungă la o înţelegere.

— Păi, nici tu n-ai vrut să ajungi la o înţelegere mai înainte, ştii doar, replică Morris zâmbind. Dacă schimbăm acum rolurile, jocul e perfect corect.

— Mă întreb de ce nu aş ajunge *eu* la o înţelegere? Mă întreb de ce n-ai ajunge *tu* la o înţelegere? Mă întreb de ce fiecare din noi socoteşte că celălalt nu ar vrea aşa ceva? Problema e într-adevăr „remarcabilă”... remarcabilă, continuă el învingându-şi dificultăţile de pronunţare, nu fără vădită mândrie. Mă întreb la ce se gândeşte fiecare dintre noi – tu nu?

— Care crezi tu că este motivul atitudinii mele? întrebă Morris cu şiretenie.

Michael se uită la el şi-i făcu cu ochiul.

— Unul tare, zise el. Mişcarea următoare va fi, desigur, să-mi ceri să te scot din mlaştina în care ai căzut. Ştiu că sunt trimisul Providenţei, dar nu chiar până într-atâta! N-ai decât să ieşi de-acolo singur, ca Esop şi vulpea lui. Trebuie să fie o încurcătură îngrozitoare pentru un tânăr orfan de patruzeci de ani... comerţul acela cu pielărie... şi câte altele...!

— Te asigur că nu înţeleg nimic din tot ce spui, zise Morris.

— Nu sunt sigur că înţeleg nici eu însumi, zise Michael. Vinul e însă excelent, dom’le – excelent. Nimic de zis împotriva lui. Rămâne numai un lucru: un unchi foarte preţios a dispărut. Aşadar, ce vreau să ştiu este: unde e unchiul cel preţios?

— Ţi-am spus odată! E la Browndean, răspunse Morris, ştergându-şi pe furiş fruntea năduşită, deoarece aceste insinuări repetate începuseră să-l zdruncine cumplit.

— E foarte uşor să spui Brown... Browndee... ba nu e chiar aşa de uşor, la urma urmei! exclamă Michael. Uşor de spus; orice lucru e uşor de spus, când poţi să-l spui. Ceea ce nu-mi place este totala dispariţie a unui unchi. Nu se procedează aşa în afaceri. Şi clătină din cap.

— Totul e foarte simplu, replică Morris, trudindu-se să apară calm. Nu e vorba de nimic misterios. E acum la Browndean, din cauza unui şoc puternic suferit în timpul accidentului.

— Aha! exclamă Michael. Trebuie să fi suferit un şoc al naibii de puternic!

— De ce spui asta? izbucni Morris tăios.

— Am aflat din cea mai bună sursă posibilă. Chiar tu mi-ai spus acest lucru, zise avocatul. Dar dacă îmi spui altceva acum, desigur că sunt obligat să cred sau prima poveste sau pe cealaltă. Faptul important este – na! am răsturnat sticla. Vinul ăsta vechi e excelent pe covor. Fapt important este: unchiul cel preţios e oare mort şi îngropat?

Morris sări în sus de pe scaun.

— Ce vrei să spui? gâfâi el.

— Spun că excelenta băutură e pe covor, răspunse Michael, ridicându-se şi el în picioare. O băutură excelentă produce o epidermă sănătoasă. Oricum, totul s-a sfârşit acum. Complimentele mele afectuoase Unchiului Champagne.

— Nu cumva vrei să pleci?! exclamă Morris.

— Îmi pare grozav de rău, bătrâne. Trebuie să stau de veghe lângă un prieten bolnav, spuse Michael, clătinându-se.

— Să ştii că nu pleci de-aici până nu-mi explici insinuările tale, îl ameninţă Morris cu înverşunare. Ce-ai vrut să spui? Ce te-a adus aici?

— Niciun gând rău, te asigur, zise avocatul, în timp ce deschidea uşa; îmi fac numai datoria ca emisar al Providenţei.

Îşi dibui anevoie drumul spre uşa din faţă, o deschise cu oarecare greutate şi apoi coborî treptele de la intrare unde îl aştepta cupeul. Birjarul somnoros îşi înălţă capul, în timp ce Michael se apropia, şi îl întrebă unde să-l ducă.

Michael observă că Morris îl urmase până în capul scării, aşa că deodată îi veni o inspiraţie fericită.

„Să găsesc ceva să-l sperii”, îşi spuse el în gând.

— Mână la Scoţian Yard, continuă el cu glas tare şi cleios, apucându-se de roată, ca să-şi păstreze echilibrul. E ceva

diavolesc, putregăit şi necurat cu aceşti veri ai mei. Trebuie să se lămurească totul. Mână la Scoţian Yard.

— Cred că nu vreţi asta, domnule? spuse birjarul cu compătimirea binevoitoare a omului din popor pentru un gentleman în stare de ebrietate. Mai bine vă duc acasă, domnule; puteţi merge mâine la Scotland Yard.

— Mă sfătuieşti oare ca prieten sau că om de legi să nu mă duc la Scotland Yard ast' noapte? întrebă Michael. Bin' atunci, lasă Şcotlan Yard; mână la *Barul Veseliei*.

— *Barul Veseliei* e închis la ora asta.

— Atunci acasă, adăugă Michael, cu aceeaşi voioşie.

— Unde anume?

— Să-ţi spun drept, nu-mi aduc aminte, zise Michael, urcând în trăsură. Mână la Şcotlan Yard şi întreabă acolo.

— Dar desigur că aveţi o carte de vizită la dumneavoastră, întrebă mai departe omul prin mica ferestruie care-l despărţea de interiorul cupeului. Daţi-mi, vă rog, portvizitul dumneavoastră.

— Ce id-idee, într-o trăsură! strigă avocatul scoţându-şi portvizitul şi înmânându-l birjarului.

Omul citi la lumina felinarului: Domnul Michael Finsbury, 233, King's Road, Chelsea.

— Aceasta e, domnule?

— Chiar aşa! strigă Michael. Mână într-acolo dacă poţi să vezi drumul.

CAPITOLUL X
Gideon Forsyth şi pianul Broadwood

Cititorul cunoaşte poate acel impresionant volum intitulat „Cine a dat ceasul înapoi?” de E.H.B., care a putut fi văzut mai multe zile de-a rândul la standurile de cărţi din gările Londrei, şi care apoi a dispărut complet de pe suprafaţa pământului. Fie că Timpul, care devorează totul, se hrăneşte în mod predilect cu cărţi vechi, fie că Providenţa a decretat o lege specială în favoarea autorilor, fie că aceştia din urmă au luat legea în propriile lor mâini şi s-au constituit într-o organizaţie conspirativă ticăloasă având un cuvânt de ordine pe care mai curând aş muri decât să-l trădez, şi o pornesc, în noapte, sub conducerea unor şefi voinici ca domnii James Payn sau Walter Besant, pentru a-şi îndeplini misiunea de a prăda pe ascuns chioşcurile şi librăriile – ceea ce se constată sigur este cel puţin că vechile cărţi dispar, făcând loc unor cărţi noi. Ca dovadă a acestui lucru, se crede că în prezent mai există numai trei exemplare din volumul „Cine a dat ceasul înapoi?”, din care unul la Biblioteca Muzeului Britanic, ascuns cu succes datorită unei înregistrări greşite în catalog; un altul, într-una din pivniţele (în care se acumulează partiturile muzicale) ale bibliotecii avocaţilor din Edinburgh; şi al treilea, legat în marochin, în posesia domnului Gideon Forsyth. Pentru a explica soarta cu totul aparte de care s-a bucurat acest exemplar luxos al ediţiei, cea mai simplă teorie este să se presupună că Gideon admiră fără îndoială conţinutul cărţii. Raţiunea acestei admiraţii ar putea să apară însă (pentru aceia care au citit cartea) foarte greu de explicat; dar slăbiciunea unui unchi nu are limite şi Gideon (şi nu unchiul său, ale cărui iniţiale el le împrumutase în glumă) era autorul lucrării „Cine a dat ceasul înapoi?”. El nu mărturisise niciodată acest lucru sau poate că numai unor prieteni intimi, când cartea era în stadiul de corectură. După apariţia cărţii şi eşecul ei alarmant, modestia autorului devenise şi mai acută, iar acum secretul avea să fie, după toate aparenţele, mult mai bine păstrat, decât acela privitor la numele autorului romanului „Waverley”, publicat, după cum ştim, anonim de Walter Scott.

Un exemplar al lucrării (deoarece data povestirii mele este ieri), încă figura în singurătatea prăfuită a standului de cărţi din

gara Waterloo; şi Gideon aruncă un zâmbet dispreţuitor creaţiei gândirii sale, în timp ce trecu pe lângă stand având în mână biletul pentru Waterloo. Ce deşartă fusese ambiţia autorului! Ce departe în urma lui rămăsese practica acelei arte copilăreşti! Ţinând strâns în mână primul său dosar, se simţea în sfârşit şi el un om, iar muza care prezidează romanele poliţiste – probabil o tânără de origine franceză – părăsi vecinătatea lui Gideon şi se întoarse să intre în hora întinsă în jurul izvoarelor Heliconului, alături de surorile sale grecoaice.

Gânduri sănătoase şi practice continuau să-l însufleţească pe tânărul avocat, în călătoria sa. Mereu şi mereu îşi imagina cum va fi mica sa vilă la ţară, înconjurată de pădurice de stejari uriaşi, care avea să fie viitoarea locuinţă. Ca un gospodar chibzuit, proiecta tot felul de îmbunătăţiri în timp ce trecea de la imaginea unei vile la alta; uneia îi adăuga un grajd, alteia un teren de tenis, unei a treia îi construia o foarte drăguţă cabană cu ambarcaţiuni în stil rustic.

„Cât de puţin timp a trecut – nu se putea să nu se gândească – de când eram doar un tânăr derbedeu nepăsător, care nu dorea decât să ducă o viaţă plăcută! Nu mă interesa nimic altceva decât să mă plimb cu barca şi să citesc romane poliţiste! Treceam pe lângă vilele de la ţară, construite în stil vechi, cu grădini întinse de zarzavat, grajduri, cabane cu ambarcaţiuni şi acareturi spaţioase, fără măcar să le arunc o privire şi cu atât mai puţin să mă interesez de instalaţiile de canalizare. Cum se mai maturizează un om o dată cu trecerea anilor!”

Orice cititor inteligent va recunoaşte în aceste gânduri prăpădul pe care-l pricinuise domnişoara Hazeltine. Gideon o dusese pe Julia direct acasă la domnul Bloomfield şi după ce acest distins domn fusese făcut să înţeleagă că Julia era victima unei crude asupriri, îi îmbrăţişă zgomotos cauza. Se ambalase într-o pasiune nobilă şi înflăcărată, în care, pentru un om cu firea lui, trecerea la fapte devine o necesitate.

— Nu-mi dau seama care e mai rău dintre cei doi: ticălosul bătrân şi potlogar sau neomenosul pui de fiară. Voi scrie la ziarul *Pall Mail* şi-i voi demasca... Spui prostii, tinere, indivizii ăştia trebuie demascaţi! E o datorie publică a oricărui cetăţean. Nu mi-ai spus că individul face parte din partidul conservator? Aha! Aşadar, unchiul e un radical care ţine conferinţe publice. Fără îndoială atunci că şi unchiul a fost grav nedreptăţit. Dar,

desigur, aşa cum spui, asta schimbă lucrurile; nu mai are, chiar în asemenea măsură aspectul unei datorii publice.

Apoi căută şi găsi imediat o altă descărcare a stării sale de agitaţie. Domnişoara Hazeltine (îşi dădu el deodată seama) trebuie să fie ţinută departe de asupritorii ei; cabana sa plutitoare era gata s-o adăpostească – el tocmai se întorsese de o zi sau două din croaziera sa obişnuită. Nu există loc mai bun pentru a ascunde pe cineva decât o navă-cabană, aşa încât în aceeaşi dimineaţă, deşi bătea un vânt aspru şi rece dinspre răsărit, domnul şi doamna Bloomfield, împreună cu domnişoara Julia Hazeltine, porniră în călătoria lor neprevăzută. Gideon se rugă în zadar să fie luat cu ei.

— Nu, Gid, spuse unchiul. Vei fi urmărit; trebuie să te ţii departe de noi.

De altfel, avocatul nu îndrăzni să combată strania iluzie a unchiului său, fiindcă se temea că dacă văduvea fapta lor de orice aureolă de romantism, domnul Bloomfield se putea plictisi de aventura în care se angajase. Chibzuinţă lui fu răsplătită fiindcă radical-moşierul, punându-şi mâna grea pe umărul nepotului, îi mai spuse şi următoarele foarte importante cuvinte:

— Înţeleg ce urmăreşti, Gid. Dar dacă vrei să câştigi fata, trebuie să munceşti serios, băiete.

Aceste vorbe plăcute îl însufleţiseră pe avocat toată ziua cât studiase în apartamentul său; ele continuară să formeze baza planurilor sale serioase, în timp ce trenul îl ducea val-vârtej spre Hampton Court. Chiar după ce coborî în gară şi începu să se concentreze pentru delicata sa întrevedere, glasul unchiului Ned şi ochii Juliei îi erau mereu prezenţi în memorie.

Dar iată că începu să plouă cu surprize: în toată localitatea Hampton Court nu exista nicio vilă Kumaul, niciun conte Tarnow şi nici măcar vreun alt conte. Lucrul i se păru ciudat dar, considerat în lumina incoerenţei instrucţiunilor ce primise, nu era totuşi inexplicabil. Domnul Dickson era imediat după dejun şi se putea să se fi făcut vinovat de vreo gravă neglijenţă în ceea ce privea adresa. Care era pasul cel mai potrivit, hotărât şi practic pe care trebuia să-l facă? se întrebă Gideon, şi-şi răspunse imediat:

— O telegramă, foarte laconică!

Fără nicio zăbavă, sârmele telegrafului fură solicitate să transmită fulger următoarea foarte importantă misivă:

„Dickson, Langham Hotel. Vila şi persoanele necunoscute aici. Presupus adresa greşită. Sosesc personal cu primul tren. Forsyth.”

Şi într-adevăr, în faţa hotelului Langham, cu fruntea încruntată din cauza goanei şi a efortului intelectual, Gideon coborî dintr-un cupeu cu calul aburind, nu mult în urma telegramei.

Nu cred că va uita vreodată hotelul Langham. Constatarea inexistenţei contelui Tarnow a însemnat, desigur ceva; acum însă, faptul că nu exista nici John Dickson şi nici Ezra Thomas a constituit un şoc de un ordin cu totul diferit. Care avea să fie, de ce, şi cum avea să se producă evenimentul următor? erau întrebări care se ciocneau în creierul său complet înnebunit. Din fiecare punct a ceea ce noi numim în glumă intelectul omenesc, porneau telegrafic misive disparate; şi mai înainte ca vârtejul de zăpăceli să se fi potolit, avocatul se trezi gonind furios cu trăsura spre apartamentul său. Cel puţin acolo îşi va găsi un adăpost unde să se liniştească; cel puţin acolo va avea un loc unde să poată gândi în linişte; cu acestea în minte, urcă treptele de la intrare, introduse cheia în broască şi deschise uşa, susţinut de o umbră de speranţă.

Înăuntru, totul era cufundat în întuneric, deoarece noaptea se lăsase de câtva timp. Gideon însă îşi cunoştea încăperea şi ştia unde se găseau chibriturile: la capătul poliţei şemineului. Se îndreptă prin urmare hotărât în direcţia aceea, dar făcând câţiva paşi, se izbi deodată de un obiect greu unde (schimbând puţin cuvintele unui cântec popular) nu trebuia să se afle niciun obiect greu. Nu era nimic acolo când plecase: doar a încuiat uşa după el, a găsit-o încuiată la înapoiere, nimeni nu a putut intra în casa lui, iar mobila nu şi-a putut schimba singură locul. Şi, totuşi, incontestabil, în încăperea aceea se găsea acum ceva. Întinse mâinile în întuneric. Da, acolo se găsea ceva, ceva mare, ceva lucios, ceva rece.

„Doamne iartă-mă! exclamă Gideon. După pipăit arată să fie un pian!”

În clipa următoare, amintindu-şi de plicul cu chibrituri din buzunarul vestei, aprinse un chibrit.

Într-adevăr, în faţa privirii sale stăpânită de îndoieli se afla un pian; un instrument muzical enorm şi scump, pătat de ploaia din acea după-amiază şi cu suprafaţa uşor stricată de zgârieturi

recente. Lumina chibritului era reflectată de laturile lucioase ale pianului, ca lumina unei stele de către o apă liniştită; la capătul îndepărtat al încăperii umbra ciudatului musafir se contura masiv şi juca pe perete.

Gideon rămase cu chibritul arzând până ce acesta îi fripse degetele, după care întunericul învălui din nou starea sa de cumplită groază. Aprinse apoi lampa cu degetele tremurânde şi se apropie de pian. De aproape sau de departe, nu mai era nicio îndoială asupra faptului; obiectul era un pian. Aşezat într-un loc unde, după toate legile lui Dumnezeu şi ale oamenilor, era inexplicabil să se afle – se găsea acum acel obiect înfăţişându-i-se ostentativ şi neruşinat. Gideon ridică violent capacul claviaturii şi lovi o clapă: niciun sunet însă nu tulbură liniştea încăperii.

„S-a întâmplat oare ceva anormal cu mine?” se întrebă el înfiorat. Trase apoi un scaun lângă pian şi stărui cu încăpăţânare în încercările lui de a tulbura liniştea, când cu câteva arpegii pline de vioiciune, când cu o sonată de Beethoven pe care (în zilele sale mai fericite) o cunoştea drept una din cele mai zgomotoase compoziţii ale acestui potent compozitor. Totuşi, nu obţinu niciun sunet. Lovi de două ori cu pumnii strânşi în clapele faimosului Broadwood; totul rămase însă tăcut ca un mormânt.

Tânărul avocat sări în picioare.

— Mi-am pierdut complet minţile, strigă cu glas tare; şi nimeni nu-şi poate da mai bine seama de asta decât mine. Cel mai cumplit blestem al lui Dumnezeu a căzut pe capul meu!

Degetele sale atinseră întâmplător lanţul ceasului de la vestă. În clipa următoare îl smulse din buzunar şi îl ţinu la ureche. Putea să-i audă clar tic-tacul.

— Nu sunt surd, vorbi el cu glas tare. Mi-e raţiunea însă complet tulburată. Mintea m-a părăsit pentru totdeauna.

Se uită neliniştit împrejur şi rămase cu ochii aprinşi şi privind fix la fotoliul în care se instalase mai devreme domnul Dickson şi în apropierea căruia se putea vedea capătul unui trabuc pe grila din faţa şemineului.

„Nu, îşi zise în gând. Nu pot crede că a fost un vis: Dumnezeu însă ştie că raţiunea mă părăseşte repede. De exemplu, am impresia că mi-e foame; poate să fie însă o altă halucinaţie. Totuşi aş putea încerca. Mă duc să mai iau o ultima masă bună.

Mă voi duce la Café Royal şi poate că au să mă ducă de acolo direct la casa de nebuni.”

Se întreba, cu o curiozitate morbidă, în timp ce cobora scările, cum va începe să se manifeste groaznica lui stare. Va sări cumva la bătaie la chelner? Va mânca oare sticlă? Când se urcă într-un cupeu, ceru birjarului să-l ducă la cafeneaua Nichol’s, simţind o teamă ascunsă că poate i se spune că nici nu există un asemenea local.

Intrarea strălucitoare şi semeaţă a cafenelei îi linişti însă repede mintea tulburată. A fost încurajat de asemenea şi de faptul că şi-a recunoscut chelnerul care îl servea de obicei. Comanda pe care a făcut-o i s-a părut foarte raţională. Când i s-a adus ce comandase, a constatat că are o cină aleasă foarte cu bun simţ şi o consumă cu multă plăcere.

„Pe legea mea, îşi zise în gând, sunt aproape ispitit să nutresc o speranţă: nu am fost oare prea grăbit? Am făcut oare ceea ce ar fi făcut Robert Skill?”

Robert Skill (nici nu e nevoie să mai spun) e numele personajului principal din „Cine a dat ceasul înapoi?” Numele îi venise în gând ca o invenţie strălucită şi foarte potrivită pentru cititorii având un spirit critic foarte ascuţit, deşi numele mic, Robert, nu apărea câtuşi de puţin de acelaşi rang cu numele de familie, Skill[5]. Ceea ce constituie dificultatea romanelor poliţiste este că cititorul e întotdeauna un om care are mult mai multă ingeniozitate decât scriitorul. Totuşi, în ochii creatorului său, Robert Skill devenise un nume cu puteri magice.

Gândul care îl întărea şi-l stimula întotdeauna era: ce ar fi făcut acel strălucit bărbat într-o anumită situaţie dificilă era ceea ce trebuia să facă şi el, Gideon. Acest fel de a gândi nu e chiar neobişnuit. Generalul în dezastru, preotul ispitit de diavol, scriitorul şovăielnic, hotărăsc cu înverşunare să facă şi ei ce ar fi făcut Napoleon, sau Sfântul Pavel, sau Shakespeare în locul lor. În asemenea cazuri rămâne numai să se răspundă la o întrebare de mică însemnătate: Şi ce anume ar fi făcut aceştia? În cazul lui Gideon, un lucru era clar: Skill era un om care lua imediat o hotărâre, care acţiona într-un fel sau altul (oricare ar fi fost acesta) pe moment; iar singurul lucru la care Gideon s-a putut gândi să-l facă a fost să se întoarcă imediat acasă la el.

---

[5] *Skill* înseamnă în limba engleză iscusinţă, dibăcie.

După realizarea acestei hotărâri, nu i-a mai venit niciun fel de altă inspiraţie, aşa că rămase privind jalnic la cauza zăpăcelii totale în care fusese adus.

Să atingă din nou clapele pianului era mai mult decât îndrăznea să încerce: fie că şi-ar fi păstrat tăcerea lor de mai înainte, fie că ar fi produs sunete asemenea acelora ale trâmbiţei judecăţii de apoi, ar fi distrus în aceeaşi măsură capacitatea sa de a rezolva problema.

„Ar putea fi o farsă, se gândi el, deşi e mult prea complicată şi costisitoare. Şi totuşi, ce poate fi altceva? Fără îndoială e o farsă!”

Chiar în momentul în care ajunse la această concluzie, ochii îi căzură pe un obiect care părea să întărească acest punct de vedere; pagoda de ţigări de foi pe care Michael o construise înainte de a părăsi apartamentul.

„De ce oare aşa ceva? se întrebă Gideon. Pare ceva complet neserios.”

Apropiindu-se de pagodă, o desfăcu cu grijă.

„O cheie! îşi zise. De ce oare? Şi de ce aşezată atât de provocator? Ocoli pianul şi văzu broasca în spatele acestuia. Aha! Vasăzică pentru asta e cheia! Gândi el. Dânşii vor să mă uit înăuntru. Din ce în ce mai ciudat.” Şi, zicându-şi acestea, răsuci cheia şi înălţă capacul.

În ce chinuri de cumplită agonie, de hotărâri pripite şi uşuratice, de prăbuşiri în adâncă desperare îşi petrecu Gideon noaptea, ar fi total neloial să cercetăm prea îndeaproape.

Trilurile cântecelor modeste cu care păsărelele de pe streşini salută ivirea zorilor, l-au găsit vlăguit, răvăşit şi cu ochii injectaţi, dar cu mintea tot incapabilă de a găsi vreo soluţie. Se sculă din pat şi se uită întristat la ferestrele cu storurile trase, la strada goală şi la lumina cenuşie a zorilor, punctată de lămpile gălbui. Sunt dimineţi când oraşul pare să se trezească cu o durere cumplită de cap şi această dimineaţă era una din ele. Totuşi deşteptarea în ciripitul vrăbiilor răscoli mintea lui Gideon.

„A venit ziua, îşi zise el, şi sunt la fel de deznădăjduit. Această situaţie trebuie să se sfârşească odată.” Încuie deci pianul, puse cheia în buzunar şi plecă să bea o cafea. În timp ce mergea, mintea îi străbătea pentru a suta oară un drum plin de groază, de îndoieli şi de căinţe. Să cheme poliţia, să predea corpul, să umple Londra cu afişe de mână conţinând descrierea lui John

Dickson şi a lui Ezra Thomas, ca apoi să umple gazetele cu titluri mari ca: *Misterioasa întâmplare din districtul Temple – Domnul Forsyth eliberat pe cauţiune*, putea fi o soluţie, o soluţie simplă, o soluţie sigură; dar nu şi una – cu cât reflecta mai mult asupra ei – nu şi una plăcută. Într-adevăr, nu aveau să publice pe larg şi un mare număr de amănunte în privinţa lui? Şi un copil ar fi fost în stare să vadă cât era de şubredă povestea celor doi aventurieri, în timp ce el o ascultase cu gura căscată şi o înghiţise. Chiar şi un avocat lipsit de orice simţ de demnitate ar fi refuzat să asculte nişte clienţi care i s-ar fi prezentat într-un mod atât de neobişnuit; însă el îi ascultase. Şi, vai! dacă s-ar fi mulţumit numai să-i asculte; dar plecase cu o misiune din partea lor, el, un avocat pledant, fără să i se fi prezentat dosarul fie şi de cel mai neînsemnat jurist – plecase să îndeplinească o misiune potrivită numai pentru un detectiv particular; şi, vai! – pentru a suta oară sângele i se urcă la cap – primise bani de la ei!

„Nu, îşi zise el. Totul e clar ca lumina zilei. Voi fi un om dezonorat! Mi-am zdrobit cariera pentru o bancnotă de cinci lire!”

Între perspectiva de a fi spânzurat, deşi complet nevinovat, şi certitudinea unei ruşini publice, deşi binemeritate, niciun gentleman de caracter nu putea ezita prea mult. După trei înghiţituri din băutura fierbinte cu miros de tutun şi aspect noroios, care este servită pe străzile Londrei drept o fiertură din boabe de cafea, Gideon ajunse la o hotărâre. Trebuia să se descurce fără amestecul poliţiei. Era nevoit să facă faţă celeilalte laturi a dilemei şi să-şi ia în serios rolul lui Robert Skill. Ce-ar fi făcut Robert Skill în locul lui? Cum se descotoroseşte un gentleman de un cadavru care îl inoportunează şi faţă de care se simte cu cugetul curat? Îşi aminti de povestea extraordinară a cocoşatului din *1001 de nopţi*; îşi reaminti desfăşurarea diferitelor episoade ale aventurilor, dar renunţă să ia povestea drept călăuză, ea fiind lipsită de orice valoare. Era imposibil să sprijine de vreun perete un cadavru în colţul lui Tottenham Court Road, fără să trezească în mintea trecătorilor o curiozitate care putea să-i devină fatală; în ceea ce priveşte coborârea cadavrului pe vreunul din coşurile caselor din Londra, greutăţile de ordin fizic erau de neînvins. Să-l urce într-un tren şi să-l arunce pe fereastră sau să-l urce la etajul superior al unui

omnibuz şi să-l lase să cadă pe drum, erau deopotrivă soluţii în afară de orice discuţie. Să-l îmbarce pe un iaht şi să-l arunce peste bord era un lucru mai realizabil, dar pentru o persoană cu mijloace modeste, apărea ca ceva extravagant de scump. Închirierea unui iaht era o problemă în sine; plata echipajului (care apărea ca o consecinţă necesară) era imposibil de luat în considerare. Imaginea unchiului său şi a navei-cabană a acestuia îi apăreau în minte în culori foarte luminoase. Un compozitor (să zicem că se numeşte Jimson) s-ar putea foarte bine să sufere foarte mult, tot aşa cum a suferit şi muzicianul din desenul lui Hogarth, cu mult înainte, din cauza vieţii zgomotoase din Londra. S-ar putea foarte bine să fie în criză de timp pentru a sfârşi o operă, să-i zicem operă comică „Pekoe[6] portocaliu” – „Pekoe portocaliu”, muzica de Jimson – acest tânăr maestru, unul din cei mai promiţători din şcoala noastră engleză contemporană – care vine cu o viguroasă intrare a tobelor etc. – brusc întreaga individualitate a lui Jimson şi a muzicii sale au apărut în întregime în mintea lui Gideon. Ce putea fi mai normal decât sosirea lui Jimson cu un pian cu coadă (să zicem în satul Padwick) şi stabilirea lui într-o mică navă-cabană, unde să lucreze la opera sa „Pekoe portocaliu”? Dispariţia lui ulterioară, nelăsând nimic în urma sa în afară de un pian gol pe dinăuntru, ar fi poate mai greu de explicat. Totuşi şi acest lucru ar putea avea o explicaţie. Să ne închipuim, de exemplu, că Jimson a înnebunit compunând o fugă şi, ca urmare, şi-a distrus pianul, complicele infamiei sale, după care s-a aruncat în râul ospitalier? Ce sfârşit, luând totul în considerare, putea fi mai potrivit pentru un muzician contemporan?

— Mă jur că asta am să fac! strigă Gideon. Jimson e omul care-mi trebuie.

[6] Varietate de ceai negru chinezesc.

CAPITOLUL XI
Maestrul Jimson

O dată ce domnul Edward Hugh Bloomfield şi-a anunţat intenţia de a-şi stabili locuinţa în vecinătatea localităţii Maidenhead, oare nu era normal ca maestrul Jimson să-şi îndrepte gândurile spre Padwick? Îşi amintea că observase în apropierea acestui plăcut sat de pe Tamisa o cabană plutitoare veche şi năpădită de plante cătărătoare, ancorată lângă un pâlc de sălcii, care trezise în el un sentiment romantic în momentele sale fără griji, când obişnuia să vâslească în josul râului, într-o vreme în care purta un nume mai cunoscut de alţii decât cel de acum. Pe atunci, frumoasa poveste pe care o plăsmuise era completă în mintea sa şi fusese aproape gata să o dea peste cap, ca pe un ceasornic dat înapoi, pentru a introduce în povestirea sa un nou capitol în care Robert Skill (care era întotdeauna atras în cursă undeva) să fie atras în cursă de către lordul Bellew şi ucigaşul american Gin Sling pe bordul acelei nave-cabane singuratice şi dărăpănate. A avut mare noroc că nu a făcut acest lucru, se gândea acum, fiindcă vechitura plutitoare îi era acum necesară pentru scopuri complet diferite.

Jimson, care purta un costum de haine obişnuit, dar avea maniere mieroase, nu a întâmpinat nicio greutate ca să găsească paznicul care avea în grija sa cabana plutitoare şi încă şi mai puţină greutate în a-l convinge să renunţe la slujba lui. Chiria era aproape simbolică, intrarea în posesia cabanei imediată, şi ca urmare cheia acesteia a fost schimbată contra unei sume de bani adecvate, aşa încât Jimson s-a întors la Londra cu trenul de după-amiază pentru a se îngriji de expedierea pianului.

— Mă întorc mâine, îl asigură el pe paznic. Opera mea e aşteptată cu mare nerăbdare, înţelegi dumneata.

Şi, într-adevăr, pe la amiază, în ziua următoare, Jimson putea fi văzut urcând drumul de pe malul râului, care duce de la Padwick la Great Haversham, ducând într-o mână un coş cu alimente şi sub celălalt braţ o valiză de piele conţinând (aşa cel puţin putem presupune) partitura operei „Pekoe portocaliu”.

Era o zi de octombrie. Ciocârliile străbăteau în mare număr cerul plumburiu în toate direcţiile; oglinda cenuşie a Tamisei împrumuta din culorile strălucitoare ale frunzişului multicolor al

toamnei, în vreme ce frunzele căzute ale castanilor foşneau delicat sub paşii compozitorului. Niciun alt anotimp al anului nu e mai plin de bărbăţie decât toamna. Jimson, deşi copleşit de atâtea necazuri, începu să fluiere înviorat în timp ce se îndrepta spre cabană.

Puţin deasupra satului Padwick, Tamisa curge într-un cadru foarte izolat. Pe malul opus satului, arborii unui parc particular închid vederea, iar coşurile conacului îşi înalţă vârfurile pe deasupra coroanelor frumoase ale pâlcurilor de copaci; pe malul de pe partea satului, poteca e mărginită de sălcii. Foarte aproape de acestea se găsea cabana plutitoare, o construcţie atât de pătată de lacrimile sălciilor care o acopereau cu ramurile lor, atât de năpădită de plante căţărătoare, atât de şubrezită, de degradată, de neglijată, de invadată de şobolani, de notorie ca o magazie a durerilor reumatice, încât inima oricărui locatar în perspectivă putea foarte bine să se înfioare şi să dea înapoi. O scândură, care ţinea loc de punte de acces, lega cabana de mal.

Jimson fu cuprins de o adâncă tristeţe în momentul în care trase scândură după el şi se găsi singur în fortăreaţa sa insalubră. Auzea şobolanii gonind în toate părţile şi izbindu-se de scânduri în locuinţa care acum îi inspira groază; cheia scârţâi strident, descuind încăperile ca o fiinţă suferind de o durere cumplită; camera de zi era năpădită de un strat gros de praf şi mirosea a apă stătută, ca apa de pe fundul corăbiilor. Nimeni n-ar fi putut spune că se află într-un adăpost înveselitor, nici chiar pentru un compozitor total absorbit de truda lui dragă; cu atât mai puţin deci pentru un tânăr domn hărţuit de gânduri înspăimântătoare şi aşteptând sosirea unui cadavru!

Se aşeză pe un scaun, curăţă un colţ de masă şi începu să consume un dejun rece din ceea ce adusese în coş. Pentru cazul unor cercetări ulterioare privitoare la soarta lui Jimson, era de dorit să fie văzut cât mai puţin; cu alte cuvinte, să-şi petreacă toată ziua în cabană. În acest scop şi pentru a întări povestea ce-o inventase, adusese în valiza de piele nu numai materiale de scris, dar şi un top de foi mari de hârtie cu portative, după cum considera că este necesar în cazul unei firi mânate de ambiţii ca aceea a lui Jimson.

„Şi acum, la treabă, îşi zise el, după ce-şi potoli foamea. Trebuie să lăsăm urme arătând activitatea nefericitului muzician”. Aşadar, scrise cu litere mari:

PEKOE PORTOCALIU
Op. 17
J. B. Jimson
Partitură pentru voce şi pian

„Am impresia că nu aşa încep compozitorii, reflectă el. Dar nici nu poate fi vorba să scriu eu o compoziţie muzicală. La urma urmei Jimson era un original în muzică. O dedicaţie, însă, cred că ar apărea convingătoare. „Dedicată (să mă gândesc) lui William Ewart Gladstone[7], de către preasupusul şi devotatul său, compozitorul operei”. Acum să trecem şi la ceva muzică: e mai bine să evit uvertura; se pare că prezintă dificultăţi. Să dăm o arie tenorului în cheia – a! ceva modern! – şapte diezi”

Făcu ceva ca o semnătură de afaceri peste portativ şi apoi se opri şi începu să roadă câtva timp tocul de scris. O melodie însă, fără nicio altă inspiraţie decât o foaie de hârtie nu se întâmplă să apară, în mod spontan, în mintea unui compozitor amator; şi nicio cheie cu şapte diezi nu oferă o gamă prea comodă pentru cineva neexperimentat. Aruncă, deci, foaia de hârtie.

„A! Asta va ajuta la înţelegerea caracterului lui Jimson, socoti Gideon, şi continuă să invoce muza încercând diferite chei şi folosind un mare număr de foi cu portative. Toate încercările sale au dus însă la rezultate atât de nereuşite încât rămase înfricoşat. E foarte ciudat, se gândi el, dar se pare că am mai puţină imaginaţie decât am crezut, sau poate e o zi proastă pentru mine, totuşi Jimson trebuie să lase ceva în urma lui.”

Ca urmare, se concentra din nou asupra activităţii începute.

În curând frigul pătrunzător din cabană începu să-l pătrundă la inimă. Se întrerupse din străduinţele sale fără rezultat şi începu să se mişte repede în sus şi-n jos prin încăpere, spre necazul şobolanilor, manifestat zgomotos de către aceştia. Totuşi, continua să-i fie frig.

„Totu-i o prostie, îşi spuse. Nu-mi pasă care va fi riscul, dar n-am de gând să capăt un guturai. Trebuie să ies la aer din vizuina asta.”

Făcu câţiva paşi pe punte şi, ajungând la prova navei-cabană, privi pentru prima oară în susul râului. Imediat tresări speriat. La

[7] Important om de stat. Fost prim-ministru în timpul reginei Victoria (1809–1898).

numai câteva sute de iarzi mai sus de el se găsea ancorată printre sălcii o altă navă-cabană, care arăta foarte aspectuoasă. De pupă avea legată o canoe elegantă, iar la ferestre se vedeau perdele albe ca zăpada. De o mică prăjină era legat un stindard care fâlfâia în vânt. Cu cât Gideon privea mai mult cabana, cu atât sentimentul său de amărăciune se îmbina cu unul de surpriză neputincioasă. Cabana semăna foarte mult cu cea a unchiului său; era nemaipomenit de asemănătoare – era chiar identică. În afară de două amănunte, ar fi putut jura că era chiar cabana unchiului său. Primul amănunt, anume cel că unchiul se dusese la Maidenhead, putea să nu fie valabil datorită uşurinţei cu care atât de des îşi schimbă hotărârile oamenii cu un caracter mai voluntar. Al doilea era însă convingător: nu stătea câtuşi de puţin în firea domnului Bloomfield să înalţe un stindard deasupra locuinţei sale plutitoare; şi dacă ar fi făcut-o vreodată, stindardul său ar fi avut culorile pe care era îndreptăţit să le folosească drept emblemă a sa. Moşierul cu concepţii radicale, ca enorma majoritate a bărbaţilor cu multă personalitate, îşi absorbise cunoştinţele din izvoarele ştiinţei la Universitatea Cambridge, unde fusese unul din cei mai buni jucători de crichet în tot anul 1850. Or, stindardul care fâlfâia pe cabana plutitoare, în atmosfera de după-amiază, etala culorile cunoscutului sediu al conservatorismului reacţionar, al leagănului pusey-ismului[8], al cuibului inexactităţilor şi decadenţei – Universitatea Oxford.

Totuşi semăna prea ciudat cu cabana unchiului său.

Pe când privea şi reflecta în modul acesta, uşa se deschise şi o tânără ieşi pe punte. Avocatul simţi că leşină şi fugi înăuntru – tânăra era Julia Hazeltine! O pândi pe fereastră cum trase canoea la ponton, se urcă în aceasta, se desprinse de ponton şi porni în josul râului, în direcţia lui.

„Totul s-a sfârşit de-acum!” se văită Gideon şi se prăbuşi pe un scaun.

— Bună ziua, domnişoară, auzi îndată o voce pe apă.

Gideon o recunoscu ca aparţinând proprietarului său.

— Bună ziua, răspunse Julia. Dar nu ştiu cine sunteţi. Sau vă cunosc? A, da, mi-aduc aminte. Sunteţi domnul acela amabil care ne-a dat voie să facem schiţe de pe cabana aceasta veche.

Inima lui Gideon se strânse de spaimă.

---

[8] Curent teologic conservator, opus liberalismului.

— Aşa e, răspunse omul. Şi ce am vrut să vă spun este că nu mai puteţi face acum acest lucru. Am închiriat cabana.

— Aţi închiriat-o!? se miră Julia.

— Am închiriat-o pentru o lună, adăugă omul. Vi se pare ciudat, nu-i aşa? Nici eu nu înţeleg ce vrea persoana să facă cu ea!

— Cred că are un spirit foarte romantic, continuă tânăra domnişoară. Ce fel de om e?

Julia în canoea sa şi proprietarul în lotca sa se opriseră lângă cabană şi se ţineau de rama punţii. În felul acesta lui Gideon nu-i scăpă niciun cuvânt.

— E muzician, spuse proprietarul. Sau cel puţin aşa mi-a spus el, domnişoară; vine aici să scrie o operă.

— Adevărat? exclamă Julia. Ce lucru minunat! Înseamnă că ne vom putea furişa noaptea prin apropriere să-l ascultăm cum compune! Cum îl cheamă?

— Jimson, răspunse omul.

— Jimson? repetă Julia şi îşi răscoli memoria în zadar. Se gândi însă că şcoala noastră engleză, care e în plină dezvoltare, se făleşte cu atâţia mari profesori încât nici nu mai putem auzi de ei decât atunci când câte unul e făcut lord. Sunteţi sigură că se numeşte aşa?

— I-am cerut să-şi spună clar numele, răspunse proprietarul: J-I-M-S-O-N. Jimson. Opera lui se cheamă un fel de ceai.

— *Un fel de ceai!* se miră fata. Ce nume ciudat pentru o operă! Ce-ar putea trata oare? întrebă ea izbucnind într-un râs cristalin. Trebuie neapărat să facem cunoştinţă cu acest domn Jimson; sunt sigură că e un om simpatic.

— Mă iertaţi, domnişoară, dar mi-e teamă că trebuie să plec. Trebuie să mă duc la Haverham.

— Vai, să nu întârziaţi din cauza mea, amabile domn! spuse Julia. Bună-ziua!

Gideon deveni în cabina sa prada celor mai chinuitoare gânduri. Iată-l prizonier într-o cabană plutitoare, pe jumătate putredă, urmând ca foarte curând să fie şi mai complet prizonier aici, după sosirea cadavrului; şi iată că toată vecinătatea era în continuă mişcare, iar tinerele domnişoare plănuiau grupuri vesele care să-i înconjoare locuinţa noaptea. Sigur că asta avea să-l ducă la spânzurătoare, dar nu-i mai păsa de aşa ceva acum. Ceea ce-l amăra era frivolitatea de nedescris a Juliei. Fata asta

era în stare să facă cunoştinţă cu oricine. Nu manifesta niciun fel de reţinere, nimic din nobleţea unei adevărate domnişoare. Vorbea prieteneşte cu un bădăran ca proprietarul lui şi imediat a arătat un interes deosebit – pe care nici n-a avut măcar delicateţea să şi-l ascundă – pentru o creatură nenorocită ca Jimson! Gideon şi-o imagina în stare să-l invite pe Jimson la ceai la ea! Şi pentru o asemenea fată, un om ca el, Gideon... Sfărâmă-te, inimă vitează!

Gândurile îi fură întrerupte de un zgomot care îl făcu să zboare după uşă cât ai clipi din ochi. Domnişoara Hazeltine se urcase pe bordul navei-cabană. Acuarela pe care o începuse în ajun făgăduia să fie reuşită şi, judecând după liniştea care domnea în cabană, presupunea că Jimson încă nu venise, aşa că se hotărî să profite de ocazie şi să-şi termine pictura. Aşadar, se aşeză la provă, îşi pregăti blocul de desen şi cutia cu acuarele şi începu să cânte, ceea ce constituia (aşa cum se obişnuia să se considere) una din calităţile perfecte ale tinerelor domnişoare. Din când în când se întrerupea din cântat şi îşi cerceta memoria pentru a-şi aminti câte una din acele urâcioase mici recomandări cu ajutorul cărora se practică acest joc de cucerire – sau obişnuia să fie practicat în vremurile frumoase de demult. Se spune că lumea, şi aceste podoabe ale lumii, tinerele domnişoare, au devenit mult mai rafinate în prezent; dar Julia probabil studiase sub îndrumările lui Pitman şi rămăsese neclintită în păstrarea vechilor tradiţii.

Gideon, între timp, înţepenise dinapoia uşii, temându-se să facă cea mai mică mişcare, temându-se să respire, temându-se să se gândească la ce avea să urmeze, chinuit de prizonieratul lui şi doborât la pământ de starea de plictiseală apăsătoare în care se găsea. Se gândea, însă, cu oarecare încurajare, că starea cu totul specială în care era nu putea dura o veşnicie; orice se putea (chiar spânzurătoarea, îşi spunea în sinea lui) să-i vină ca o mântuire. Deodată îi trecu prin minte să se-apuce să calculeze puterea a treia a fel de fel de numere, ca o salvare ingenioasă şi chiar folositoare de stăpânire a gândurilor neliniştitoare care îl năpădeau, aşa că se dedică cu toată forţa lui bărbătească acestei activităţi deznădăjduite.

În felul acesta amândoi tinerii erau foarte ocupaţi cu câte o îndeletnicire – Gideon calculând exact şi foarte hotărât cuburile numerelor, iar Julia presărând pete de culoare lipsite de orice

armonie pe coala ei de desen, când Providenţa expedie în apele râului pe care pluteau cei doi o şalupă cu motor care gâfâia astmatic urcând în susul Tamisei. De-a lungul celor două maluri apa se înălţa şi cobora în valuri mari, scuturând trestiile ce fremătau puternic. Nava-cabană însăşi, această construcţie antică şi bine înţepenită de mal, fu deodată cuprinsă de viaţă, clătinându-se violent în odgoanele ei, ca o corabie care se întoarce de peste mări şi începe să adulmece apropierea de vreun banc de nisip care îi împiedică intrarea în port. Valurile aproape se liniştiseră şi gâfâitul rapid al şalupei se stingea slab în depărtare, când Gideon tresări auzind un ţipăt de spaimă pe care îl scoase Julia. Pândind pe fereastră, o văzu uitându-se desperată în lungul râului, după canoea pe care i-o luase apa şi o ducea repede în jos. Avocatul (oricare îi erau greşelile) dovedi cu această ocazie o soluţie perfectă, demnă de eroul său Robert Skill. Făcând o sforţare a minţii, întrevăzu ceea ce era pe punctul de a urma şi, cu o mişcare rapidă a corpului, se lăsă să cadă pe podea, târându-se apoi în patru labe sub masă.

Julia, în ceea ce o privea, nu-şi dădea încă bine seama de situaţia în care se găsea. Văzu că pierduse canoea şi se gândea destul de speriată la modul cum avea să decurgă apropiata ei întrevedere cu domnul Bloomfield, dar nu-i trecea câtuşi de puţin prin gând că devenise prizonieră, deoarece ştia că există o punte de acces.

Făcu, prin urmare, ocolul cabanei şi constată, foarte tulburată, că uşa era deschisă iar puntea trasă la bord. Era limpede aşadar că Jimson venise la cabană, limpede, de asemenea, că era înăuntru. Fără îndoială că era un om extrem de timid ca să permită această invadare a reşedinţei sale şi să nu dea niciun semn de viaţă. Gândul acesta îi întări curajul. Trebuia să-l determine să apară acum, trebuia să-l silească să iasă afară din izolarea sa, deoarece puntea era prea grea numai pentru puterile ei. Ciocăni deci uşor la uşa deschisă. Apoi ciocăni din nou uşor.

— Domnule Jimson, spuse cu glas tare, vă rog să veniţi afară. Înţelegeţi că trebuie neapărat să ieşiţi, mai curând sau mai târziu, deoarece nu pot pleca de aici fără ajutorul dumneavoastră. Nu fiţi, vă rog, atât de exagerat de absurd. Vă rog mult să ieşiţi!

Totuşi nu căpătă niciun răspuns.

„Dacă este cumva aici, atunci fără îndoială că e nebun”, se gândi ea cu oarecare teamă. În clipa următoare însă îi trecu prin minte că poate plecase şi el, ca şi ea, cu barca pe râu. În cazul acesta putea foarte bine să-i viziteze cabana. Acolo, sub masă, unde zăcea tânărul înăbuşit de praf, inima lui Gideon încetă să mai bată.

Pe masă se vedeau resturile dejunului lui Jimson. „Îi place să mănânce lucruri destul de bune, se gândi ea. Sunt sigură că e un om cât se poate de încântător. Mă întreb dacă e tot atât de plăcut la înfăţişare ca domnul Forsyth. Doamna Jimson – nu cred că sună tot atât de frumos ca doamna Forsyth; dar, totuşi, „Gideon” e ceva oribil! Iată şi ceva din ceea ce compune. Vai, ce minunat! „Pekoe portocaliu” – aha! Asta a vrut să spună când s-a referit la un anumit fel de ceai.” Julia izbucni într-un râs cristalin. *„Adagio molto espressivo, sempre legato”*, citi ea apoi. (în ceea ce privea partea literară a activităţii unui compozitor, Gideon era bine instruit.)

„Ce ciudat să scrii toate aceste indicaţii şi numai trei-patru note! Iată o altă partitură, cu mai multe note: *Andante patetico*.” Se uită apoi atentă la muzică.

„Vai de mine! exclamă în sinea ei, trebuie să fie formidabil de modern! Totul îmi apare doar ca nişte note discordante. Să încerc mai bine aria. Foarte ciudat, dar mi se pare ceva cunoscut! Începu să cânte melodia şi deodată izbucni în râs. Asta-i bună! E cântecelul comic *Tommy, fă-i loc şi unchiului tău!* zise ea tare, ceea ce-i umplu de amărăciune sufletul lui Gideon. Bun lucru, într-adevăr: *Andante patetico!* Omul ăsta trebuie să fie un adevărat şarlatan.”

Exact în acel moment răsună un zgomot nedesluşit şi agresiv venind de sub masă; un zgomot ciudat, ca un cotcodăcit al unei orătănii, manifestat sub forma unui strănut cât se poate de răsunător; capul autorului a fost în acelaşi timp izbit puternic de tăblia mesei de deasupra, ceea ce explică de ce strănutul a fost imediat urmat de un geamăt cavernos.

Julia zbură speriată spre uşă, de unde, datorită instinctului salvator al celor viteji, se întoarse să înfrunte primejdia. Văzu că n-o urmăreşte totuşi nimeni. Zgomotele însă continuară, iar sub masă văzu destul de neclar o făptură ghemuită, scuturată rău de convulsiile unui acces de strănutat, dar care nu făcea nicio altă mişcare.

„Nu încape nicio îndoială, se gândi Julia, că o asemenea purtare e nemaipomenită. Omul acesta, e limpede, nu poate fi un om bine-crescut.”

Între timp, praful vechi de ani de zile fusese complet răscolit de convulsiunile tânărului avocat, aşa că accesul de strănut fu urmat de unul, mai pătimaş, de tuse.

Julia simţi un interes special pentru artist.

— Mă tem că sunteţi foarte bolnav, spuse ea, apropiindu-se de masă. Vă rog, nu vă supăraţi pe mine şi nu mai staţi sub masa aceasta, domnule Jimson. Asta nu vă poate face bine.

Domnul Jimson răspunse numai cu o tuse chinuitoare, aşa că în clipa următoare tânăra fată se lăsă în genunchi; drept urmare, feţele lor aproape se atinseră sub masă.

— Doamne Dumnezeule! ţipă domnişoara Hazeltine, sărind în picioare. A înnebunit domnul Forsyth!

— N-am înnebunit, replică tânărul întristat, ieşind cu greu de unde se ascunsese. Iubită domnişoară Hazeltine, vă jur în genunchi că nu sunt nebun!

— Cum nu sunteţi?

— Ştiu, reluă el, că la prima vedere purtarea mea poate apărea ca ceva foarte neobişnuit.

— Dacă nu sunteţi nebun, aşa ceva nici nu se poate numi purtare, strigă fata, aprinzându-se la faţă, fiindcă aţi arătat că nu vă pasă câtuşi de puţin de frământările mele sufleteşti!

— Am intrat într-un iad. O ştiu şi-o admit, exclamă Gideon, făcând o mare sforţare să-şi păstreze francheţea bărbătească.

— Purtarea dumneavoastră a fost detestabilă, adăugă Julia cu hotărâre.

— Îmi dau seama că v-a zdruncinat, desigur, orice urmă de stimă pe care o aveaţi pentru mine, zise avocatul. Dar, iubită domnişoară Hazeltine, vă implor, ascultaţi-mă; comportarea mea, oricât ar părea de ciudată, nu este lipsită de o oarecare explicaţie; şi categoric nu pot şi nu voi consimţi să mai trăiesc fără stima unei persoane pe care o admir... Vai! momentul ales pentru asemenea vorbe e cu totul nepotrivit, îmi dau seama de acest lucru, dar, repet cuvintele pe care le-am spus... fără stima unei persoane pe care o admir.

O uşoară umbră de plăcere apăru pe chipul domnişoarei Hazeltine.

— Foarte bine, să ieşim afară din acest loc îngrozitor de rece şi să ne aşezăm pe punte, îi spuse ea.

Avocatul o urmă cu un aer jalnic.

— Acum, zise ea rezemându-se comod de peretele cabanei, continuaţi, vă ascult! Privindu-l însă cum stă în picioare în faţa ei, fără niciun fel de tragere de inimă pentru îndeplinirea sarcinii pe care şi-o impusese, izbucni deodată într-un râs nestăpânit.

Râsul Juliei ar fi fost o desfătare pentru orice îndrăgostit: tânăra fată îşi revărsa trilurile vesele cu uşurinţa cântecului mierlei de pe malurile Tamisei, şi cum râsul ei îi era repetat de ecoul malului opus, apărea ca o muzică născută în mijlocul naturii. O singură fiinţă nu-i asculta râsul plin de bucurie şi acesta era nefericitul ei admirator.

— Domnişoară Hazeltine, începu el cu un glas care tremura de enervare, vă vorbesc ca un om sincer şi care vă doreşte numai binele, dar purtarea dumneavoastră nu se poate denumi decât gravă neseriozitate.

Julia făcu ochii mari.

— Nu-mi pot retrage cuvintele, continuă el. Mai întâi libertatea cu care v-am auzit stând de vorbă prieteneşte cu un barcagiu, mi-a pricinuit o durere nespusă. Apoi a urmat acea lipsă de reţinere faţă de Jimson...

— Dar Jimson se constată că sunteţi chiar dumneavoastră, obiectă Julia.

— Departe de mine de a nega acest lucru! exclamă avocatul. Dar n-aţi ştiut aceasta în momentele acelea. Ce putea Jimson să însemne pentru dumneavoastră? Cine era acel Jimson? Domnişoară Hazeltine, cele ce-am auzit mi-au străpuns inima.

— Toate acestea mi se par într-adevăr o mare prostie, îi întoarse cu asprime Julia. V-aţi purtat în modul cel mai neobişnuit posibil; pretindeţi că puteţi să-mi explicaţi purtarea dumneavoastră şi în loc de a face acest lucru, începeţi să mă judecaţi.

— Îmi dau bine seama de acest lucru, răspunse Gideon. Vreau... vreau să mărturisesc totul. Când veţi cunoaşte toate împrejurările, mă veţi putea ierta.

Aşezându-se apoi pe punte, lângă ea, îi relată întreaga sa poveste nefericită.

— Vai, domnule Forsyth! exclamă Julia când termină ce avea de spus. Îmi... pare... nespus de rău! Îmi pare rău că am râs de

dumneavoastră... numai că trebuie să înţelegeţi, eraţi nemaipomenit de nostim. Totuşi îmi pare rău că am râs şi fiţi sigur că n-aş fi râs dac-aş fi ştiut. Şi îi întinse mâna.

Gideon i-o prinse într-a lui.

— Nu v-aţi făcut o părere proastă despre mine din cauza asta? întrebă el, mişcat.

— Numai fiindcă aţi fost atât de naiv şi aţi intrat într-o încurcătură atât de înfiorătoare? Sărmane băiat, nu! exclamă Julia; şi în fierbinţeala momentului, îi întinse şi cealaltă mână. Puteţi conta pe mine, adăugă ea.

— Vorbiţi adevărat?

— Adevărat şi iarăşi adevărat! răspunse tânăra fată.

— Atunci contez şi voi conta pe dumneavoastră! strigă tânărul. Admit că momentul nu e bine ales; dar nu am niciun prieten... cu care să pot vorbi de acest lucru.

— Nici eu nu am, spuse Julia. Dar nu credeţi că este poate cazul să-mi daţi drumul la mâini?

— *La ci darem la mano*[9], spuse avocatul, numai pentru încă o clipă! Am atât de puţini prieteni! adăugă el.

— Aveam impresia că e o notă proastă pentru un om tânăr dacă nu are prieteni, observă Julia.

— A! Dar am o groază de prieteni! exclamă Gideon. Dar nu la astfel de prieteni mă refer. Îmi dau însă seama că am ales un moment nepotrivit; dar, Julia, de te-ai putea numai privi acum!

— Domnule Forsyth!...

— Nu-mi folosi numele acesta înfiorător! strigă tânărul. Spune-mi Gideon.

— Niciodată, aşa ceva! îi replică Julia. Pe lângă asta, ne-am cunoscut de atât de puţin timp!

— Ba nu! protestă Gideon. Ne-am cunoscut la Bournemouth, cu mult în urmă. Niciodată nu te-am mai uitat de atunci. Spune-mi că nu m-ai uitat nici tu! Spune-mi că nu m-ai uitat nici tu şi spune-mi Gideon!

— Oare această purtare nu e o dovadă de lipsă de măsură din partea lui Jimson? întrebă tânăra fată.

— Ştiu că sunt un nătărău, strigă avocatul, dar mi-e totuna. Ştiu că sunt un nătărău şi poţi să râzi de mine cât îţi poftеşte inima.

---

[9] Să ne dăm acum mâna (ital.).

Văzând un zâmbet înflorind pe buzele Juliei, trecu în lumea cântecului:

„Iată insula cu ţara cireşilor în floare”, începu el să cânte, privind-o drăgăstos.

— Parc-ai cânta o arie de operă, spuse Julia, cu glasul stins.

— Ce-ar putea fi altceva? întrebă Gideon. Nu sunt eu oare Jimson? Ar fi ciudat dacă n-aş cânta o serenadă pentru dragostea mea. Da, da, ştiu bine ce spun, Julia mea, şi vreau cu tot dinadinsul să-ţi câştig dragostea. Sunt într-o situaţie îngrozitoare, nu am niciun ban al meu şi ţi-am apărut într-o lumină cât se poate de ridicolă, şi totuşi vreau să-ţi câştig dragostea, Julia. Priveşte-mă în ochi, dacă poţi, şi spune-mi: nu!

Tânăra fată îl privi lung şi orice i-ar fi spus ochii ei, trebuie să credem că Gideon a fost foarte mulţumit de ceea ce a citit în ei, deoarece a rămas mult timp privind-o.

— Şi să ştii că unchiul Ned ne va ajuta cu ceva bani pentru a putea rezista până îmi fac un rost, spuse el în cele din urmă.

— Zău că asta-i o mare obrăznicie! se auzi o voce veselă puţin în spatele lui Gideon.

Cei doi tineri se depărtară unul de altul cu o grabă nemaipomenită. Julia, necăjită, dându-şi seama că deşi nu se mişcaseră de când se aşezaseră pe punte, erau acum foarte apropiaţi unul de altul. Amândoi se întoarseră foarte îmbujoraţi la faţă spre domnul Edward Hugh Bloomfield. Acest domn, venind în susul apei cu barca, prinsese canoea rătăcitoare şi, înţelegând ce se întâmplase, s-a gândit să se apropie pe furiş de Julia, pe când ea era ocupată cu acuarelele. Însă, fără să se aştepte, dăduse o dublă lovitură. Uitându-se la cei doi vinovaţi cu chipurile îmbujorate şi cu răsuflarea tăiată, caldul instinct omenesc înclinat să-i ajute pe tinerii care vor să se căsătorească îi înmuie inima.

— Zău că asta-i o mare obrăznicie! repetă el. Se pare că eşti perfect sigur de unchiul Ned? Dar, până una-alta, Gid, aveam impresia că ţi-am spus să te ţii departe de noi!

— Să mă ţin departe de Maidenhead, răspunse Gid. Dar cum puteam să mă aştept să vă găsesc aici?

— Ai oarecum dreptate, admise domnul Bloomfield. Vezi tu, am socotit că e mai bine ca nici tu să nu ştii unde mă aflu; ticăloşii aceia de Finsbury ar fi scos de la tine secretul. Şi ca să-i fac să-mi piardă complet urma, am arborat şi acest pavilion

dezgustător. Dar cu asta n-am terminat, Gid. Mi-ai promis că te apuci de lucru şi acum te descopăr umblând cu înşelătorii şi făcând pe prostul la Padwick!

— Vă rog, domnule Bloomfield, nu fiţi prea aspru cu domnul Forsyth, interveni Julia. Bietul băiat, e într-o încurcătură îngrozitoare!

— Ce s-a întâmplat, Gid? îl întrebă unchiul. Te-ai bătut cu cineva? Sau e vorba de vreo poliţă scadentă?

Acestea erau, după părerea moşierului-radical, cele două nenorociri care se puteau abate asupra capului unui tânăr şi, într-adevăr, ambele erau realităţi din propria sa experienţă. Odată îşi semnase numele (ca o simplă formalitate) pe o poliţă emisă de un prieten şi gentileţea asta îl costase tocmai bine o mie de lire, iar prietenul trăia de atunci cu spaima morţii şi ori de câte ori ajungea la un colţ de stradă, se uita cu mare luare-aminte încotro voia să apuce, ca nu cumva să-i apară domnul Bloomfield cu bâta sa de stejar; cât despre bătaie, moşierul-radical era întotdeauna gata de aşa ceva. Odată, când (în calitate de preşedinte al unui club radical) curăţase sala de alegeri de toţi adversarii, lucrurile au mers chiar foarte departe. Domnul Holtum, candidatul conservator care, după aceea, a zăcut la pat vreme îndelungată, era gata să depună mărturie în justiţie contra domnului Bloomfield. „Voi jura în faţa oricărui tribunal că bestia aceea m-a doborât cu mâna lui.” Când se credea că moare, toată lumea ştia că făcuse o declaraţie autentică ante-mortem în acest sens, aşa că ziua în care Holtum s-a reîntors la fabrica lui de bere, a fost o zi de mare veselie pentru moşierul-radical.

— E ceva mult mai grav, îl lămuri Gideon, e o îmbinare de împrejurări mult prea nedrepte pe care mi le-a sorocit Providenţa... o... de fapt, o bandă de ucigaşi care se pare că şi-au dat seama de capacitatea mea nemanifestată încă de a-i descotorosi de urmele unei crime pe care au făptuit-o. La urma urmei, e un caz juridic care merită studiat serios, înţelegi?

În continuare, Gideon începu, pentru a doua oară în decursul aceleiaşi zile, să descrie aventurile pianului de concert.

— Trebuie să scriu ziarului *The Times*, izbucni domnul Bloomfield.

— Vrei sa mă vezi exclus din barou? exclamă Gideon.

— Exclus din barou? Hai, lasă asta, nu se poate întâmpla ceva chiar atât de rău, îl linişti unchiul său. Avem acum un guvern liberal de treabă şi cinstit şi fără îndoială că va interveni la cererea mea. Slavă Domnului, zilele abuzurilor conservatorilor au trecut!

— Să ştii că nu merge, unchiule Ned, interveni Gideon.

— Doar nu cred că eşti atât de nebun încât să persişti în a încerca să te scapi de mort tu singur?!

— Nu mi se oferă nicio altă posibilitate, preciză Gideon.

— Planul tău e total lipsit de bun simţ şi nici nu vreau să aud de aşa ceva! strigă domnul Bloomfield. Îţi ordon, cu toată străşnicia, Gid, să încetezi această aventură criminală!

— Foarte bine, în cazul acesta ţi-o predau dumitale, spuse Gideon, şi poţi face ce vrei cu cadavrul.

— Ferească sfântul! exclamă preşedintele clubului partidului radical. Nu vreau să am de-a face absolut deloc cu mortul!

— Atunci trebuie să mă laşi să procedez cum cred eu mai bine, reluă nepotul. Crede-mă, am un talent deosebit pentru a rezolva o asemenea încurcătură.

— L-am putea trimite la casa ciumaţilor, adică la clubul conservatorilor, remarcă domnul Bloomfield. S-ar putea să le dăuneze în ochii alegătorilor şi faptul ar putea fi speculat cu mare folos de ziarul local.

— Dacă vezi vreun profit de ordin politic în această afacere cu cadavrul, poţi să-l preiei, în ce mă priveşte, spuse Gideon.

— Nu, nu, Gid! Nu, nu! Am crezut că tu ai putea profita. Nu vreau să mă amestec în treaba aceasta şi dacă mă gândesc bine, cred că nu este câtuşi de puţin de dorit ca fie eu, fie domnişoara Hazeltine să mai întârziem aici. S-ar putea să fim observaţi, spuse preşedintele radicalilor, privind în susul şi în josul râului. Având în vedere situaţia mea oficială, consecinţele ar fi nefaste pentru partid. În orice caz, e ora cinei.

— Cum? exclamă Gideon, scoţându-şi repede ceasul. Da, chiar aşa e! Dumnezeule din ceruri, pianul trebuia să fie aici de-acum câteva ore!

Domnul Bloomfield tocmai cobora în barcă dar, auzind aceste cuvinte, se opri un moment.

— Am văzut chiar eu când a sosit pianul în gară. Am angajat un căruţaş care trebuia să distribuie mai întâi nişte pachete

poştale şi să ajungă aici pe la patru, cel mai târziu, strigă avocatul. Desigur că au deschis pianul şi au găsit cadavrul!

— Trebuie să fugi imediat, strigă domnul Bloomfield, e singura soluţie raţională!

— Să presupunem însă că totul a mers bine? se văicări Gideon. Să presupunem că pianul vine şi eu nu sunt aici să-l primesc? Nu m-aş spânzura că am fost laş? Nu, unchiule, cercetările judiciare trebuie să aibă loc la poliţia din Padwick. Eu nu îndrăznesc să mă duc acolo, dar dumneata poţi... poţi să te învârteşti prin apropierea secţiei de poliţie, înţelegi?

— Nu, Gid... nu, dragul meu nepot, spuse domnul Bloomfield, cu glasul cuiva schingiuit pe roata de tortură. Am pentru tine cea mai profundă afecţiune şi mulţumesc lui Dumnezeu că sunt englez... şi toate celelalte. Dar nu... nu vreau să am de-a face cu poliţia, Gid!

— Atunci mă părăseşti? întrebă Gideon. Spune-o răspicat.

— Departe de mine aşa ceva! Departe de mine aşa ceva! protestă domnul Bloomfield. Tot ce propun e numai prudenţă. Bunul simţ, Gideon, trebuie să fie totdeauna ceea ce conduce un englez.

— Îmi daţi voie să vorbesc şi eu? interveni Julia. Eu una, cred că cel mai bun lucru pe care Gideon îl are de făcut este să părăsească această cabană îngrozitoare şi să aştepte ascuns printre sălciile de acolo. Dacă vine pianul, iese din ascunzătoare şi şi-l ia în primire; dacă vine poliţia, de acolo se furişează în cabana noastră şi Jimson poate înceta să mai existe. Se poate culca în pat şi să-şi ardă hainele (nu am putea oare noi face asta?) în şalupa care remorchează cabana. În cazul acesta, totul apare în perfectă ordine. Domnul Bloomfield e o persoană atât de respectabilă, după cum ştiţi, încât ar fi imposibil ca cineva să-şi imagineze ca un personaj de frunte ca dumnealui să poată fi amestecat în această afacere.

— Tânăra noastră domnişoară are foarte mult bun simţ, încuviinţă moşierul-radical.

— Nu cred că spun deloc o prostie, afirmă Julia cu convingere.

— Dar dacă nu vine nici pianul, nici poliţia? întrebă Gideon. Ce mă fac atunci?

— Atunci, spuse Julia, te duci în sat după ce se întunecă şi te pot însoţi şi eu, aşa că sunt sigură că nu vei fi deloc bănuit; iar dacă ai fi, pot declara că e o confuzie.

— Nu voi permite aşa ceva... nu voi tolera ca domnişoara Hazeltine să meargă în sat! strigă domnul Bloomfield.

— De ce? întrebă Julia.

Demnul Bloomfield nu avea nici cea mai mică intenţie să-i spună de ce, deoarece pur şi simplu se temea grozav să nu fie şi el amestecat în această afacere încurcată. Cu tactica obişnuită a cuiva care se ruşinează de sine, el făcu pe grozavul:

— Mă ferească Dumnezeu, draga mea domnişoară Hazeltine, să impun eu ceva unei doamne în ceea ce priveşte o conduită corectă... începu el.

— A! Asta-i tot? îl întrerupse Julia. În cazul acesta trebuie să mergem toţi trei.

„M-a prins”, îşi zise în sinea sa moşierul-radical.

CAPITOLUL XII
Fără îndoială, ultima apariţie a pianului de concert Broadwood

Englezii sunt consideraţi ca un popor fără simţ muzical. Totuşi, fără a ne opri asupra încurajării arătate flaşnetarilor, fără a căuta să găsim un argument în răspândirea trompetei evreieşti, există totuşi un instrument muzical care se poate considera naţional în toată accepţiunea cuvântului. Ciobănaşul de pe pajişte, deja un muzicant încă de pe vremea părintelui literaturii engleze Chaucer, uimeşte (şi probabil îndurerează) ciocârlia cu fluierul său neînsemnat; iar în mâinile unui zidar priceput fluieraşul devine o trompetă când acesta cântă (în mod obişnuit) fie „Marşul grenadierilor britanici”, fie „Cireaşa coaptă”. Cea de-a doua melodie este creaţia străveche şi compoziţia de calificare a cântăreţilor din fluieraşul de două parale; m-aş aventura să afirm că melodia respectivă a fost compusă pentru acest ultim instrument. E ceva foarte ciudat cum un om îşi poate câştiga azi existenţa, sau cel puţin poate supravieţui într-o perioadă de şomaj, numai dovedindu-şi talentul de a cânta din fluieraşul de două parale, şi cu atât mai mult cum profesioniştii se limitează, în mod aproape invariabil, numai la melodia „Cireaşa coaptă”. Fapt este însă, că ciudăţeniile abundă ca murele în acest domeniu.

De ce, de exemplu, să se numească fluierul: fluieraş de două parale? Cred că nimeni, niciodată, nu l-a putut cumpăra cu două parale. De ce termenul alternativ trebuie să fie fluieraş de metal? Personal mă simt foarte dezamăgit dacă văd că e din metal. În fine, în ce catacombă înăbuşită, în ce deşert unde să nu-l audă nimeni, îşi petrece învăţăcelul chinuitoarea şi îndelungata vreme a uceniciei? Am auzit cu toţii pe cei ce învaţă să cânte la pian, la vioară, la corn, dar ucenicul la fluierul de două parale (ca şi acela care învaţă să pescuiască somonul), nu e văzut de nimeni; nimeni nu-l aude până nu a învăţat să cânte şi Providenţa (poate alarmată de lucrările domnului Mallock) apără auzul omenesc de primele încercări ale învăţăcelului în octava superioară.

Între timp, un fapt cu adevărat demn de a fi luat în seamă se petrecea pe un drum cu iarbă nebătătorită, nu departe de Padwick. Pe capra unui camion şedea un tânăr cu părul bălai,

slăbuţ şi modest la înfăţişare, şi care îşi lăsase hăţurile în poală; biciul era în spatele lui, în căruţă, iar calul înainta fără să fie mânat sau îndemnat la mers; căruţaşul (sau omul căruţaşului), transportat într-o sferă mai înaltă decât aceea a preocupărilor zilnice, şi cu ochii îndreptaţi la cer, se devota în întregime unui fluieraş nou-nouţ de două parale, în gama re, din ţeava căruia se străduia, timid, să obţină încântătoarea melodie „Feciorul de la plug”. Pentru orice observator din afară care s-ar fi întâmplat să hoinărească pe drumul acela, momentul ar fi fost profund emoţionant.

— În fine, ar fi spus el, iată un începător!

Tânărul cu părul bălai (care se numea Harker) tocmai se îndemnase să repete melodia pentru a nouăsprezecea oară, când fu luat prin surprindere şi complet intimidat de constatarea că nu era singur.

— Ştiu că îi zici bine! răsună o voce puternică de pe marginea drumului. E tot ce-aş putea auzi mai bun. Poate ar suna şi mai bine dacă melodia ar fi puţin mai dulce în părţile repezi, sugeră vocea meditativ şi cu mult entuziasm. Mai cântă o dată.

Harker privi din adâncurile umilinţei sale timide pe cel care îi vorbea astfel. Văzu că are în faţa lui un bărbat robust, ars de soare, proaspăt bărbierit, cam la patruzeci de ani, care începu să meargă pe lângă căruţă, cu paşi mari şi o ţinută milităroasă de subofiţer învârtind în aer (pe când mergea milităreşte) un baston. Hainele bărbatului erau în stare foarte proastă, dar altfel arăta curat şi încrezător în puterile lui.

— Nu sunt decât un începător, vorbi Harker cu glasul întretăiat şi îmbujorându-se la faţă. Credeam că nu mă aude nimeni.

— Îmi place ce spui! replică omul. Eşti un începător destul de înaintat. Ascultă, am să-ţi cânt eu ceva. Fă-mi loc, te rog, lângă d-ta!

În clipa următoare, domnul milităros era cocoţat sus, în căruţă unde luă fluierul în mână. Îl ciocăni uşor de una din hulube, cu aerul unui expert, îl puse la gură, dădu, pentru moment impresia că invocă inspiraţia muzelor şi apoi atacă furtunos melodia „Fata pe care am lăsat-o acasă”. Omul se dovedi un foarte bun executant, deşi nu strălucit; îi lipsea bogăţia glasului păsărelelor şi n-ar fi putut obţine toată armonia dulceagă din „Cireaşa coaptă”, dar nu se temea de stridenţa fluierului, care

se părea că îi producea o deosebită desfătare şi la care recurgea chiar ostentativ. În ceea ce priveşte însă focul, viteza, precizia, desfăşurarea uniformă şi fluentă a melodiei, în vioiciunea tehnicii „ranga” – un termen tehnic, dacă-mi permiteţi să-l folosesc, corespunzător termenului „cintezoiul” de la cimpoaie – şi poate, mai presus de orice, în privinţa felului de a privi îmbietor cu coada ochiului, în timp ce urmărea efectul cântecului, – compensând astfel (printr-un apel la sentimente omeneşti) insuficienţa realizării sale artistice; în toate aceste privinţe, omul era fără rival. Harker îl asculta admirativ: „Fata pe care am lăsat-o acasă” îl umplu de desperare; dar „Bucuria soldatului” îl înălţă peste limitele geloziei, transportându-l în domeniul entuziasmului generos.

— Cântă şi dumneata, spuse domnul cu aspect milităros, oferindu-i fluierul.

— A, nu, nu! după dumneavoastră! exclamă Harker. Văd că sunteţi profesionist.

— Nu sunt, îi răspunse tovarăşul său de drum. Sunt şi eu un amator ca dumneata. Eu am un anumit fel de a cânta, dumneata ai altul şi al dumitale îmi place mai mult. Vezi, eu am început de când eram mic, înainte de a mi se fi format gustul muzical. Când vei fi de vârsta mea, vei cânta la fluier ca la un cornet cu piston. Mai cântă o dată cântecul... cum îi spune...? şi se prefăcu că face o sforţare să-şi reamintească: „Feciorul de la plug”.

O speranţă timidă, nebună, răsări în pieptul lui Harker. Era oare posibil aşa ceva? Era ceva bun în cântatul lui din fluier? Este drept că îi păruse, uneori, că obţinea şi el ceva ce suna bogat din fluieraşul lui. Era cumva şi el un geniu? Între timp, călătorul milităros se împiedică de câteva ori cântând melodia.

— Nu, zise nefericitul Harker. Nu e chiar aşa. E altfel... daţi-mi voie să vă arăt.

În momentul în care prinse fluierul cu buzele, îşi pecetlui nenorocirea. După ce cântă o dată melodia, şi apoi o a doua oară şi o a treia oară, după ce domnul milităros o încercă încă o dată şi nu reuşi nici de data aceasta, când îi apăru clar lui Harker că el, începătorul care roşea timid, da de fapt lecţii acestui cântăreţ din fluier pe deplin experimentat, şi că, în acelaşi timp, cântăreţul pe care îl învăţa el nici nu realiza progrese prea strălucite – cum aş putea să vă descriu potopul

de glorie care umplu de strălucire tot ţinutul de ţară îmbrăcat în bogatele sale culori de toamnă; cum pot descrie culmile de deşertăciune neroadă spre care urcase căruţaşul? Un singur fapt important va zugrăvi situaţia: din acel moment înainte, cel care cânta fu numai Harker, iar domnul milităros nu făcu nimic altceva decât să asculte şi să aprobe.

În timp ce asculta, însă, el nu uită obiceiul precauţiilor militare, uitându-se şi înapoi şi înainte. Se uită înapoi şi calculă valoarea încărcăturii căruţaşului, evaluând conţinutul pachetelor înfăşurate în hârtie cafenie şi al unui voluminos coş cu capac. Aprecie, de asemenea, repede că pianul de concert în nou-nouţă sa ladă era greu de lichidat. Privi înainte şi descoperi la colţul unui drum cu iarbă nebătătorită, o mică cârciumă de ţară îmbrăcată în trandafiri agăţători.

„Să pregătim lovitura”, hotărî domnul milităros şi propuse imediat să se oprească la un pahar cu vin.

— Eu nu sunt băutor, spuse Harker.

— Ascultă-mă bine, vorbi hotărât celălalt. Să-ţi spun mai întâi cine sunt: sunt sergentul stegar Brand din detaşamentul special. Asta îţi va spune dacă sunt un băutor sau nu.

S-ar putea spune şi da, şi nu. Corul într-o tragedie antică greacă ar fi intervenit într-un asemenea moment şi ne-ar fi lămurit aproape complet de ce sergentul vagabonda în zdrenţe pe un drum de ţară; sau chiar ar fi susţinut că militarul, desigur, şi-a întrerupt câtva timp în urmă slujba sa în apărarea patriei şi (în intervalul de timp respectiv), probabil că şi-a îndreptat atenţia spre puşcărie. Dar nu era de faţă niciun fel de cor grecesc, iar războinicul nostru începu să demonstreze că băutul era un lucru şi a bea un pahar de vin altul.

La „Leul albastru”, care era numele cârciumei de ţară, sergentul stegar Brand i-a făcut cunoştinţă noului său prieten, domnul Harker, cu o serie de amestecuri ingenioase de băuturi, calculate să preîntâmpine manifestarea oricărei stări de ebrietate. I-a explicat că acestea sunt „indispensabile” serviciului, aşa încât un ofiţer care se respectă să poată apărea întotdeauna la paradă într-o condiţie onorabilă în faţa trupei sale, cel mai eficace din procedeele folosite era să se combine o jumătate de litru de bere slabă cu gin londonez de doi penny. Sunt bucuros să pot oferi această reţetă cititorului inteligent, care o poate găsi utilă chiar şi în viaţa civilă, deoarece efectul

său asupra domnului Harker s-a dovedit revoluţionar. A trebuit să fie ajutat să se urce în căruţă, pe care aproape nu şi-o mai recunoştea, unde începu să manifeste o stare de spirit consacrată în întregime veseliei şi muzicii, care alterna cu hohote de râs, la care sergentul se grăbea să se asocieze, scoţând în acelaşi timp note discordante şi incoerente din fluier.

Între timp, războinicul puse pe neobservate mâna pe hăţuri. Apărea evident că avea o preferinţă accentuată pentru frumuseţile singuratice ale peisajului englez, deoarece căruţa, deşi călători sub conducerea sa timp îndelungat, nu ajunse să iasă niciodată pe şoseaua prăfuită, mânând numai prin spaţiul dintre şanţuri şi gardul viu de dincolo de acestea şi mergând cel mai mult pe sub crengi care o acopereau complet. În acelaşi timp, era clar că militarul nu scăpa din vedere adevăratele interese ale domnului Harker, căci, deşi căruţa trasă de mai multe ori la uşa cârciumilor, numai sergentul era cel care cobora şi intra înăuntru, ca, după ce se aproviziona cu câte o sticlă de doi litri, să pornească mai departe în plimbarea campestră.

Pentru a ajuta la înţelegerea rutei extrem de complicate urmată de sergent, ar fi necesară publicarea unei hărţi a părţii respective a districtului Middlesex, însă editorul meu este potrivnic oricărei cheltuieli de acest fel. E destul să spunem că puţin după lăsarea nopţii, camionul s-a oprit pe un drum mărginaş de pădure, unde sergentul a luat în braţe, dintre pachete, şi a aşezat la marginea drumului trupul în stare de inconştienţă a lui Harker.

„Dacă-ţi revii înainte de zorii zilei, îşi zise în sinea lui, eu unul, cel puţin, aş fi tare surprins.”

Din diversele buzunare ale căruţaşului căzut în stare de toropeală, adună suma de şaptesprezece şilingi şi opt pence, după care se urcă din nou în căruţă şi mână gânditor mai departe.

„Dacă aş şti exact unde mă aflu, zău că ar fi o treabă bună, se gândi el. În orice caz, văd că mă apropii de o cotitură.” Făcu colţul şi se găsi pe malul râului. Nu departe înaintea lui, se vedeau luminile unei nave-cabane strălucind vesel şi imediat în faţă, atât de aproape încât era imposibil să evite a fi observat, veneau trei persoane: o doamnă şi doi domni, care se îndreptau intenţionat spre el. Sergentul se încredinţă întunericului protector al nopţii şi mână înainte să-i întâmpine. Unul din cei

doi domni, o persoană corpolentă, înaintă spre el pe mijlocul drumului şi îşi ridică deodată bastonul ca pentru a face un semn.

— Om bun, ai văzut vreo căruţă transportând colete? întrebă el.

Deşi era întuneric, sergentului i s-a părut că domnul cel subţire făcuse un gest ca pentru a-l împiedica pe primul să vorbească dar (făcând gestul prea târziu) sărise la o parte foarte sprinten. Într-o altă împrejurare, sergentul Brand ar fi acordat mai multă atenţie acestui fapt, dar în acel moment era absorbit de primejdiile propriei sale situaţii grave.

— O căruţă transportând colete? repetă el, cu evidentă nesiguranţă în glas. Nu, domnule!

— Bine, spuse domnul corpolent şi se dădu la o parte, lăsând căruţa să treacă.

Doamna se aplecă înainte şi privi atentă camionul, manifestând o deosebită curiozitate; în schimb domnul mai slab se menţinu tot retras.

„Mă întreb, ce dracu vor?" îşi spuse în sinea lui sergentul Brand şi, privind în urmă, temător, îi văzu pe cei trei adunaţi împreună în mijlocul drumului, ca nişte oameni care se sfătuiesc. Cei mai viteji dintre eroii militari nu sunt totdeauna la propria lor înălţime sau nu corespund reputaţiei pe care o au, şi teama în cazul unei provocări mai deosebite, îşi găseşte adăpost în pieptul în care cineva se poate aştepta cel mai puţin. Poate că s-a auzit chiar cuvântul „detectiv" bolborosit în gâtlejul sergentului, care dădu bice calului şi porni în goană pe drumul de pe malul râului, spre Haversham-ul Mare, în galopul calului. Lumina cabanei căzu asupra camionului care zbura aproape pe când trecea pe alături de ea; bătăile copitelor şi huruitul vehiculului se contopiră pe încetul şi se stinseră în depărtare. Îndată liniştea se coborî din nou asupra celor trei de pe malul râului.

— E nemaipomenit, izbucni cel mai subţire dintre cei doi domni, dar ăsta-i camionul!

— Şi-mi dau bine seama că am văzut un pian, spuse tânăra fată.

— Fără îndoială că e aceeaşi căruţă, dar lucrul extraordinar este că omul e altul, adăugă primul domn.

— Totuşi, el trebuie să fie omul, Gid, repetă domnul corpolent.

— Ei bine, atunci de ce fuge de noi? întrebă Gideon.

— Presupun că s-a speriat calul, spuse moşierul-radical.

— Nicicum! Am auzit biciul pocnind ca îmblăciul la arie, îl contrazise Gideon. E ceva ce depăşeşte orice raţiune.

— Ascultaţi-mă pe mine, interveni tânăra fată. A apărut de după colţul acela. Ce-ar fi dacă ne-am duce şi – cum se spune oare în romanele poliţiste? – am merge pe urmele lăsate de roţi? Poate dăm de o casă undeva, sau de cineva care l-a văzut, sau aflăm ceva.

— Bine zis! Aşa să facem, pentru hazul acestei aventuri, spuse Gideon.

Hazul aventurii (pe cât se pare) consta din faptul că putea ţine la braţ, foarte aproape de el, pe domnişoara Hazeltine. Unchiului Ned, care nu împărtăşea o asemenea plăcere, plimbarea i-a apărut fără niciun rost, chiar de la început; şi când li s-a ivit înaintea ochilor o nouă perspectivă de întuneric înghesuit între un zăplaz înalt pe de o parte şi o îngrăditură din gard viu şi un şanţ de cealaltă, fără nici cel mai mic semn de locuinţă omenească prin apropiere, moşierul-radical se opri pe loc.

— Asta-i ca o vânătoare de gâşte sălbatice, declară el.

La încetarea zgomotului paşilor lor, un alt sunet le lovi timpanele.

— Ei! Ce-o fi asta? Strigă Julia.

— Nu-mi pot da seama, spuse Gideon.

Moşierul-radical îşi ridică bastonul în chip de sabie.

— Gid, începu el, Gid, eu...

— Vai, domnule Forsyth! strigă tânăra fată. Vă rog, nu mai înaintaţi, nu ştiţi ce ar putea fi... ar putea fi ceva îngrozitor!

— Poate să fie şi dracu, spuse Gideon, eliberându-şi braţul. Mă duc totuşi să văd.

— Nu fi nesocotit, Gid! îi strigă unchiul Ned.

Avocatul se apropie de sursa zgomotului, care era evident înspăimântător. În ceea ce priveşte calitatea lui, răsuna ca o combinaţie de mugete de vacă, sirenă pentru ceaţă şi bâzâit de ţânţari mari; în acelaşi timp, felul în care era produs adăuga infinit la groaza pe care o răspândea. Un obiect întunecat, nu chiar diferit de dumnezeiasca formă omenească, se putea observa pe malul şanţului.

— E un om, spuse Gideon; nimic decât un om care pare că doarme şi sforăie. Ehei! remarcă el după câteva momente, probabil că ceva nu e în regulă; văd că omul nu vrea să se trezească.

Gideon îşi scoase plicul cu chibrituri, aprinse unul şi la lumina sa recunoscu capul bălai al lui Harker.

„Ăsta-i omul, gândi el, şi-i beat mort. Înţeleg tot ce s-a întâmplat.” Apoi oferi celor doi însoţitori ai săi, care între timp îndrăzniseră să se apropie şi ei, explicaţia lui asupra modului cum căruţaşul rămăsese fără căruţă, care nu era deloc departe de adevăr.

— Un animal beat, spuse unchiul Ned. Să-l ducem la o fântână şi să-l tratăm după cum merită.

— Ba nicidecum! glăsui Gideon. Nu e câtuşi de puţin de dorit să ne vadă împreună; şi, la urma urmei, îi sunt foarte îndatorat, fiindcă cred că este cel mai norocos lucru care mi se putea întâmpla. Pe cât mi se pare – şi, unchiule Ned, o spun cu toată convingerea – am impresia că am scăpat de belea!

— De care belea? întrebă moşierul-radical.

— De toată încurcătura! exclamă Gideon.

— Individul acela a fost atât de nătâng încât a furat camionul cu mort cu tot; ce are de gând să facă cu el, nu ştiu şi nici nu mă interesează. Mâinile mele au scăpat de orice povară; Jimson încetează să mai existe; jos cu Jimson! Dă mâna cu mine, unchiule Ned... Julia, draga mea fetiţă, Julia, eu...

— Gideon! Gideon! exclamă unchiul surprins.

— A, unchiule! nu e ceva nepermis o dată ce ne vom căsători foarte curând. Ştii că ai spus asta chiar dumneata la cabană?

— Am spus eu asta? se miră unchiul Ned. Sunt sigur că n-am spus aşa ceva.

— Roagă-l pe unchiul; spune-i că a fost de acord, apelează la sufletul său bun. E un om atât de minunat dacă ştii cum să-l câştigi!

— Dragă domnule Bloomfield, interveni Julia. Sunt sigură că Gideon va fi un băiat foarte de treabă şi mi-a făgăduit să studieze temeinic dreptul, iar eu voi avea grijă să se ţină de cuvânt. Ştiţi totodată că o căsătorie statorniceşte bărbaţii tineri, toată lumea spune asta. E drept, recunosc că nu am avere, domnule Bloomfield, adăugă ea.

— Draga mea domnişoară, aşa cum ţi-a spus puşlamaua asta azi, la cabană, unchiul Ned are bani din belşug, spuse moşierul-radical, şi să ştii că nu voi uita niciodată faptul că ai fost jefuită într-un mod ruşinos. Aşa fiind, cum nu te vede nimeni, poţi să-l săruţi acum pe unchiul Ned. Aşadar, pungaşule, reluă domnul Bloomfield după ce ceremonia de mai sus a fost îndeplinită cu tot protocolul, această prea frumoasă domnişoară e de-acum a ta, dimpreună cu încă altceva, ceea ce să ştii că nu meriţi. Acum să ne întoarcem la cabană, să punem în funcţiune motorul şalupei şi să ne înapoiem la Londra.

— Splendid! exclamă Gideon fericit. Şi mâine nu va mai exista nici nava-cabană, nici Jimson, nici camionul căruţaşului şi nici pianul. Când Harker se va deştepta pe marginea şanţului, îşi va spune, poate, că totul a fost doar un vis.

— Aha! interveni unchiul Ned, va fi însă cineva care va avea o altfel de deşteptare. Individul din camion va descoperi că a fost numai pe jumătate deştept.

— Unchiule Ned şi Julia, începu Gideon, cu glas tare. Sunt mai fericit decât împăratul Chinei; inima mea cântă ca un ban de argint, iar călcâiele mi le simt ca nişte fulgi. Am scăpat de toate necazurile şi am câştigat şi mâna Juliei. Nu e oare acesta momentul celor mai minunate simţăminte? Simt că toată fiinţa mi-e plină de un duh îngeresc! Când mă gândesc însă la nenorocitul din camion, cum stau eu aici în noapte, îmi vine să strig din toată inima: Doamne, ajută-l!

— Amin! încuviinţă unchiul Ned.

CAPITOLUL XIII
Necazurile lui Morris: Partea a doua

Într-o epocă a literaturii înalte aş fi respins cu dispreţ ideea de a arunca iarăşi o privire asupra zvârcolirilor lui Morris. Dar cercetarea amănunţită a faptelor constituie felul de a gândi al zilelor noastre. În plus, acest lucru ne oferă învăţături de o înaltă moralitate, aproape supărătoare prin sublimul său; şi dacă această povestire s-ar dovedi un mijloc de a împiedica pe vreun tânăr respectabil şi lipsit de experienţă să alunece cu uşurinţă pe panta crimei, chiar şi a crimei politice, această carte nu va fi fost scrisă în zadar.

Morris se deşteptă în dimineaţa următoare serii târzii, petrecute în tovărăşia lui Michael, din somnul de plumb al desperării, constatând că îi tremură mâinile, că ochii i s-au lipit de răceală, gâtlejul i s-a căptuşit cu flegmă şi că digestia i-a paralizat.

„Dumnezeu ştie că nu e din cauza a ceea ce am mâncat!” îşi spuse tânărul. După ce începu să se îmbrace, îşi reexamină situaţia din diferite unghiuri. Nimic însă nu va reuşi să zugrăvească mai bine mările furtunoase pe care naviga acum, decât o trecere completă în revistă a diferitelor sale stări de nelinişte. Le-am aşezat (pentru a-i fi mai uşor cititorului) într-o anumită ordine, dar în creierul unei biete fiinţe omeneşti, ca oricare dintre noi, faptele se învălmăşeau ca praful răscolit de un uragan. Preocupat de acelaşi gând de a face un serviciu cititorului, am dat câte un nume fiecărei nenorociri, şi acesta va putea observa cu mult regret că fiecare titlu de capitol luat separat ar fi însemnat o onoare şi ar fi constituit o recomandare plină de laude pentru orice roman din acelea care se citesc în timpul călătoriilor cu trenul.

Prima nelinişte cumplită: *Unde e cadavrul?* sau *Misterul lui Bent Pitman* (după cum se putea deduce din numele său cu rezonanţă sinistră[10]). Era acum perfect clar că Bent Pitman aparţinea ordinului celui mai fioros al clasei criminalilor. Un om cinstit nu ar fi încasat poliţa; cineva cu simţăminte omeneşti nu ar fi acceptat liniştit conţinutul înfiorător al butoiului de apă; cineva care nu ar fi fost cufundat până la gât în sânge, nu ar fi posedat mijloacele de a putea lichida pe ascuns cadavrul. Acest

[10] Bent pitman – mânerul încovoiat.

mod de a raţiona crea o imagine oribilă a monstrului Pitman. Fără îndoială că lichidase mortul coborându-l în vreo groapă printr-o trapă secretă a bucătăriei din spatele casei sale, presupunea Morris, amintindu-şi vag de o imagine dintr-o revistă de groază din colecţia de un penny. În plus şi, fără îndoială, criminalul trăia acum în belşug şi destrăbălare cu banii încasaţi în baza poliţei. Până acum domnea liniştea. Dar cu obiceiurile risipitoare ale unui individ ca Bent Pitman (care, fără îndoială că era pe deasupra şi cocoşat) opt sute de lire se puteau topi într-o săptămână. Banii odată risipiţi, care avea să fie fapta sa următoare? O voce ca din iad, dar răsunând în propriul său piept, îi dădu lui Morris răspunsul: „Mă va şantaja pe mine!”

A doua nelinişte cumplită: Frauda cu tontina; sau *E unchiul meu mort?*

Această frământare, de care depindeau toate speranţele lui Morris era încă o problemă. A încercat să o intimideze pe Teena, a încercat s-o mituiască, dar fără niciun rezultat. El avea încă o puternică convingere morală, dar nu poţi şantaja un avocat iscusit numai cu convingerea ta morală. În plus, de la întrevederea sa cu Michael, gândul acesta luase o înfăţişare mai puţin atrăgătoare. Era Michael omul care putea fi şantajat? Şi era el, Morris, omul în stare să facă aşa ceva? Ambele erau consideraţii serioase. „Nu că mi-ar fi frică de el”, a fost tot ce a putut Morris să admită ca să se liniştească, „dar trebuie să am siguranţa poziţiei mele, şi ce e lucrul dracului, e că nu o văd deloc sigură. Cât e de deosebită realitatea vieţii faţă de romane! Eu n-aş fi introdus o asemenea întâmplare într-un roman fără să fi întâlnit mai întâi un ticălos mergând agale pe Oxford Road, care să devină complicele meu şi să se priceapă cum să manipuleze toată afacerea; şi care, probabil, ar fi pătruns prin spargere, noaptea, în casa lui Michael unde n-ar fi găsit nimic altceva decât o figură de ceară după care m-ar fi şantajat sau m-ar fi ucis. Dar aici, în viaţa noastră adevărată, pot bate străzile până să cad mort de oboseală şi niciun membru al lumii criminalilor nu-mi va arunca măcar o privire. Deşi, la drept vorbind, întotdeauna trebuie să se găsească şi un Pitman”, adăugă el gânditor.

A treia nelinişte cumplită: *Coliba de la Browndean*; sau *Complicele insuficient plătit*. Asta fiindcă avea un complice şi

acest complice fierbea în sine nevăzut şi gata să explodeze într-o colibă igrasioasă din Hampshire, fără niciun ban în buzunar. Ce putea el face în această problemă? La drept vorbind, trebuia să-i trimită ceva bani, chiar dacă nu era decât un mandat poştal de cinci şilingi, ceva îndeajuns ca să-i dovedească că nu l-a uitat, îndeajuns să-l facă să nu piardă speranţa şi să-şi poată procura bere şi tutun. „Dar ce bani ai tu?" se întrebă Morris, şi-şi numără în palmă o jumătate de coroană, un florin şi opt pence mărunţiş. Pentru cineva în situaţia lui, în război cu toată societatea şi dirijând, cu o mână fără experienţă, o acţiune cu vaste ramificaţii, suma era absolut o batjocură. John trebuia să se descurce singur, nu mai încăpea nicio îndoială. În cazul acesta, însă, întreba glasul din iad, cât timp e posibil ca John să mai îndure situaţia?

A patra nelinişte cumplită: *Comerţul cu pielărie*, sau *Lăsarea, în sfârşit, a obloanelor. O poveste din City*. Privitor la acest capitol, Morris nu avea nicio informaţie. Încă nu îndrăznise să se ducă la birou; ştia, însă, că nu mai trebuia să întârzie, şi dacă ar fi fost nevoie de ceva care să-i întărească această convingere, aluziile lui Michael din noaptea precedentă îi răsunau foarte clar în urechi. Asta era ce avea de făcut. A se duce în City îi apărea indispensabil; dar ce putea să facă odată ajuns acolo? Nu avea drept de semnătură cu propriul său nume şi, oricât de mult ar fi vrut, îi lipsea arta de a putea semna cu numele unchiului său. În această situaţie, Morris nu putea face nimic ca să amâne falimentul, iar când acesta avea să vină, când ochi iscoditori aveau să înceapă să se intereseze de fiecare amănunt al comportării lui, două întrebări nu puteau să nu fie adresate, mai curând sau mai târziu, unui falit lipsit de grai şi inundat în năduşeală: „Unde este domnul Joseph Finsbury?" şi: „Ce-aveţi de spus în legătură cu vizita dumneavoastră la bancă?" Ce uşor de pus asemenea întrebări! şi, Doamne! ce imposibil să li se răspundă! Omul cărora aveau să-i fie puse avea să meargă sigur la puşcărie şi – aoleu! ce idee! – probabil chiar la spânzurătoare.

Morris tocmai încerca să se bărbierească în clipa când i-a trecut prin minte această idee, şi efectul ei a fost că nu şi-a mai putut ţine briciul în mână. În cazul de faţă (folosind cuvintele lui Michael), se constata dispariţia fără urmă a unui unchi valoros; în acelaşi timp, se constata o purtare inexplicabilă a unui nepot care nu fusese în termeni buni cu bătrânul în ultimii şapte ani;

ce ocazie minunată pentru o eroare judiciară! „Dar nu, se gândi Morris, nu se poate, nu poate nimeni să îndrăznească să considere o dispariţie drept crimă. În niciun caz aşa ceva. Dar, cinstit vorbind, ca de la om la om, nu văd nicio altă crimă în almanah (în afară de crima de incendiere) pe care să nu dau impresia că oarecum am comis-o. Şi totuşi sunt un om perfect onorabil şi nu mi-am dorit altceva decât să-mi capăt dreptul meu. Urâtă treabă e legea!”

Cu această concluzie bine fixată în minte, Morris Finsbury coborî în holul casei din John Street, bărbierit numai pe jumătate. În cutie găsi o scrisoare; cunoştea bine scrisul de pe plic. În sfârşit, mai lipsea şi John!

„Cred că aş fi putut fi cruţat de neplăcerea asta”, îşi spuse, plin de amărăciune, desfăcând plicul.

„Dragă Morris, începea scrisoarea. Ce dracu înseamnă toate astea? Sunt aici, părăsit într-o groapă înfiorătoare; trebe să trăiesc pe datorie şi indivizi de aici nu se împacă deloc cu această idee; nici nar putea, fincă e clar că sunt într-o stare de pauperitate. Nu am niciun fel de rufărie de pat, gândeştete numai la asta. Îmi trebe bani. Tot ce se petrece cu mine e o batjocură. Nu voi mai răbda, cum nar răbda nimeni. Aş fi plecat de aici numai că nu am niciun ban de tren. Nu fi nebun, Morris; se pare că nu înţelegi înspăimântătoarea situaţie în care mă găsesc. Trebue să fac rost acum de o marcă poştală pe datorie. Un alt lucru greu şi ăsta. Al tău frate, J. Finsbury.”

„Nici nu cunoaşte măcar ortografia! reflectă Morris în timp ce mototoli scrisoarea şi o băgă în buzunar, plecând apoi de acasă. Ce pot face pentru el? Am ajuns să cheltuiesc şi la bărbier, din cauza nervilor mei zdruncinaţi care fac să-mi tremure mâna. Cum aş mai putea trimite bani cuiva? Sunt rânduri dureroase, recunosc; dar îşi închipuie el cumva că eu trăiesc cu cozonac? Am cel puţin o mângâiere, fu concluzia lui sinistră: John nu poate abandona totul şi fugi de-acolo, trebuie să rămână; e tot atât de neputincios ca şi răposatul. Apoi izbucni din nou mânios: Se plânge, vasăzică? Şi doar n-a auzit niciodată de Bent Pitman! Dac-ar avea câte am eu pe cap, atunci s-ar putea plânge pe bună dreptate.”

Dar argumentele lui Morris nu erau cinstite, sau în orice caz, nu total cinstite; în mintea lui se dădea o luptă; nu-şi putea ascunde că fratele său John era într-o situaţie nenorocită la

Browndean, fără veşti, fără bani, fără rufărie de pat, fără societate, fără nicio distracţie de vreun fel.

După ce se bărbieri şi luă o gustare în grabă, într-o tavernă-cafenea, Morris ajunse la un compromis.

„Săracul Johnnie se află într-o carceră îngrozitoare! îşi spuse în sinea lui. Nu-i pot trimite bani, dar să vezi ce-am să fac: îi trimit revista comică *Pink Un* – îl va înveseli; în plus, îi va îmbunătăţi creditul când se va vedea că primeşte ceva cu poşta."

Ca urmare, în drum spre firma de pielărie, unde se ducea (conform obiceiului său econom) pe jos, cumpără şi expedie un singur exemplar din acea revistă înveselitoare, căreia (într-un acces subit de remuşcare) îi adăugă, la întâmplare, şi revistele *Athenaeum*, *Renaşterea* şi *Ilustraţiunea săptămânală de un penny*. În felul acesta John era aprovizionat cu de-ale cititului, iar Morris îşi linişti conştiinţa.

Ca un fel de răsplată pentru acest gest, a fost primit la firmă cu veşti bune. Comenzile plouau acum, erau cereri mari pentru unele din mărfurile din stoc şi cifra de afaceri crescuse. Până şi directorul era cu moralul ridicat. Cât despre Morris, care aproape pierduse sensul a ceea ce înseamnă veşti bune, îi venea să plângă în hohote ca un copil; era în stare să-l prindă pe director în braţe (un om palid, cu sprâncene speriate) şi să-l strângă la piept; sentimentul de generozitate de care fusese cuprins aproape că îl îndemna să dea câte un cec (pentru o sumă mică, bineînţeles) fiecărui funcţionar din contabilitatea firmei.

Pe când sta la birou şi-şi deschidea corespondenţa, îi răsuna în minte un cor de voci cereşti, cântând pe cea mai înduioşătoare melodie:

— Această veche firmă poate fi încă rentabilă, încă rentabilă, încă rentabilă...

În acest însorit moment de uşurare primi vizita unui domn Rodgerson, unul din creditorii firmei, dar nu dintre aceia care stăruiau să fie numaidecât plătiţi, deoarece avea legături de afaceri vechi şi frecvente cu firma.

— Vezi, Finsbury, începu el nu fără oarecare jenă, am crezut de datoria mea că e corect să te informez... fapt e că se simte o gravă lipsă de bani pe piaţă... am câteva poliţe scadente... din acest punct de vedere toată lumea se plânge... ca să fiu scurt...

— Aşa ceva nu s-a obişnuit niciodată între noi, Rodgerson, îl întrerupse Morris pălind. Dar dă-mi te rog timp să caut în dreapta şi-n stânga şi să văd ce pot să fac. Cred că-ţi putem plăti ceva în contul datoriei.

— Ce să spun! Tocmai aicea-i problema, reluă Rodgerson. Am fost tentat, şi am cedat poliţa.

— Ai cedat poliţa? repetă Morris. E un fel de a proceda cam rapid şi uşuratic faţă de noi, domnule Rodgerson.

— Vezi, am primit sută la sută pentru poliţă, spuse acesta din urmă, bani plătibili la vedere pe baza unui cec certificat.

— Sută la sută?! exclamă Morris. Păi, asta înseamnă aproape treizeci la sută profit; foarte ciudat lucru! Cine-i omul?

— Nu-l cunosc, veni răspunsul. Un oarecare Moss.

„Vreun evreu, reflectă Morris, după plecarea vizitatorului său. Şi ce vrea să facă un evreu cu un credit de – verifică suma în registre – un credit de 385 de lire, 19 şilingi şi 10 pence faţă de firma Finsbury? De ce să plătească poliţa sută la sută? Cifra dovedea loialitatea lui Rodgerson” – chiar Morris admitea acest lucru.

Dar faptul mai dovedea, din nefericire, încă ceva: stăruinţa lui Moss. Poliţa a fost, desigur, cerută imediat, în ziua aceea, chiar în dimineaţa aceea. De ce? Misterul care-l învăluia pe Moss promitea să fie ceva care corespundea perfect misterului Pitman.

„Şi să survină asta tocmai acum, când toate erau atât de promiţătoare!” exclamă Morris.

Aproape în aceeaşi clipă i se anunţă vizita domnului Moss.

Domnul Moss era un evreu cu faţa luminoasă, revoltător de plăcut la înfăţişare şi supărător de politicos. Lucra, după cum s-a constatat imediat, pentru o terţă persoană şi nu înţelegea nimic din detaliile afacerii; clientul său dorea să lichideze poliţa, dar era dispus să accepte un cec cu o dată mai apropiată – cu plata peste două luni, dacă domnul Finsbury accepta aşa ceva.

— Dar nu înţeleg de ce? remarcă Morris. Ce v-a determinat să plătiţi azi sută la sută pentru poliţa noastră?

Domnul Moss nu cunoştea niciun amănunt; el executa numai dispoziţiile primite.

— Toată afacerea asta este contrară regulilor, izbucni Morris. În ramura noastră comercială nu se obişnuieşte să se lichideze

creditele în această perioadă a anului. Care sunt instrucţiunile dumneavoastră, în caz de refuz?

— Trebuie să vorbesc cu domnul Joseph Finsbury, conducătorul firmei, spuse domnul Moss. Am fost instruit să insist asupra acestui lucru; mi s-a dat a înţelege că dumneavoastră nu aveţi nicio calitate juridică aici – expresiile nu-mi aparţin.

— Nu puteţi vorbi cu domnul Joseph; nu se simte bine, explică Morris.

— În acest caz mi s-a spus să încredinţez soluţionarea problemei unui avocat. Să văd, zise domnul Moss, deschizând o agendă de buzunar, cu o grijă oarecum suspectă, la numele cuvenit... Da... în mâinile domnului Michael Finsbury. O rudă a dumneavoastră, probabil? Aşa fiind, presupun, afacerea va fi rezolvată mulţumitor.

Să încapă în mâinile lui Michael, era mult prea mult pentru Morris, aşa încât se hotărî să capituleze. În două luni avea, probabil, să fie mort sau în orice caz la puşcărie. Rugă, prin urmare, pe director să-i dea un scaun domnului Moss şi să-i aducă totodată o coală de hârtie.

— Mă duc să aduc un cec semnat de domnul Finsbury, care e bolnav acasă, în John Street.

O trăsură într-acolo, o alta înapoi: iată incursiuni serioase în capitalul său amărât! Socoti cheltuiala: când va termina cu domnul Moss, mai rămâne cu douăsprezece pence şi jumătate, toată averea. Dar mai rău era că acum fusese forţat să-şi aducă unchiul în cartierul Bloomsbury.

„Nu mai e de niciun folos ca Johnnie să mai rămână în Hampshire, reflectă el. Cum are să mai continue această farsă, e ceva ce mă depăşeşte complet. La Browndean abia de era posibil să-l ţin în viaţă; în Bloomsbury se pare că e peste orice putinţă omenească, deşi presupun că este exact ce face şi Michael. Dar el are complici – scoţiana şi toată banda. A! Dac-aş avea şi eu complici!”

Necesitatea este mama tuturor invenţiilor. Sub un imbold atât de imediat, Morris rămase surprins de asemănarea cu originalul şi de rapiditatea executării noului său fals şi, în mai puţin de trei sferturi de oră, înmână domnului Moss documentul.

— Cecul e în perfectă regulă, declară acesta, ridicându-se. Am sarcina să vă spun că nu va fi prezentat spre încasare, dar că ar fi bine să luaţi seama.

Morris simţi cum se învârteşte camera cu el.

— Cum?... Ce-nseamnă asta! exclamă el, prinzându-se cu mâinile de masă. În clipa următoare îşi dădu lamentabil seama că vocea îi era spartă şi chipul pământiu. Ce vreţi să spuneţi, că nu va fi prezentat spre încasare? Şi cum adică să iau seama? Ce-nseamnă toată maimuţăreala asta?

— N-am nici cea mai mică idee, domnule Finsbury, răspunse evreul zâmbitor. Eu am avut numai misiunea să vă transmit un mesaj. Cuvintele mi-au fost stabilite dinainte.

— Care e numele clientului dumneavoastră? întrebă Morris.

— Pentru moment e secret, răspunse domnul Moss.

Morris se plecă spre el:

— Cum, nu e o bancă? întrebă.

— Nu sunt autorizat să adaug nimic mai mult, domnule Finsbury, răspunse Moss. Daţi-mi voie să vă urez o dimineaţă frumoasă şi să mă retrag.

„Mi-a urat o dimineaţă frumoasă!” se gândi Morris de îndată ce rămase singur şi, în clipa următoare, apucându-şi pălăria, fugi din birou ca un nebun. Trei străzi mai departe, se opri şi gemu desperat: „Dumnezeule! Trebuia să mă împrumut de la director? Acum, însă, e prea târziu; ar fi o gogomănie să mă întorc; n-am niciun ban... sunt absolut fără niciun ban... ca un şomer!”.

Se duse acasă şi se aşeză pe un scaun, în sufrageria răvăşită, cu capul în mâini. Nici Newton nu s-a gândit vreodată mai profund decât această victimă a întâmplărilor. Totuşi nu ajunse la nimic clar.

„Poate s-a produs o scădere a puterii mele de înţelegere, dar nu pot totuşi admite că soarta se poartă drept cu mine. Ghinionul care mă urmăreşte întruna poate servi ca temă pentru o scrisoare către ziarul *The Times*; e destul de mare ca să provoace şi o revoluţie. Şi cel mai limpede lucru în toată afacerea este că trebuie să fac rost imediat de bani. Am terminat acum cu moralitatea; am trecut de această fază; îmi trebuie bani şi singurul lucru care mă poate ajuta este să stau de vorbă cu Bent Pitman. Bent Pitman e un criminal şi prin urmare poziţia lui e slabă. Trebuie să mai aibă ceva din cele opt

sute de lire. Dacă mai are, am să-l silesc să împartă ce i-a rămas cu mine; dacă nu mai are, am să-i vorbesc despre afacerea tontinei. Având un criminal ca Pitman la spate, ar fi prea ciudat să nu reuşesc.”

Asta era ce avea de făcut. Dar cum să pună mâna pe Bent Pitman altfel decât cu ajutorul unui anunţ, nu vedea nicidecum. În cazul acesta, în ce termeni să propună întâlnirea? Pe ce bază şi unde? Desigur, nu în John Street, deoarece n-ar fi deloc recomandabil să permiţi unui om ca Bent Pitman să-ţi cunoască adevărata adresă; fără îndoială, nici acasă la Pitman, în vreo locuinţă îngrozitoare din cartierul Holloway, având o trapă în bucătăria din spatele casei, o casă în care ai putea intra îmbrăcat într-un pardesiu uşor de vară şi ghete de lac, pentru a o părăsi transformat în bucăţele înghesuite într-un coş de piaţă. „Acesta era dezavantajul unui complice cu adevărat întreprinzător”, se gândi Morris, scuturat de un fior. „N-am visat niciodată să doresc să am de-a face cu o asemenea lume”, reflectă el. În acel moment îi fulgeră prin minte o idee strălucită. Gara Waterloo, un loc public, totuşi în anumite momente ale zilei un loc singuratic şi, în acelaşi timp, un loc al cărui nume trebuie să zguduie sufletul lui Pitman, şi să-i sugereze faptul că ultimele sale secrete vinovate sunt cunoscute. Morris luă o foaie de hârtie şi-şi schiţă anunţul:

„*William Bent Pitman*, dacă acest anunţ va cădea în atenţia sa, va afla CEVA ÎN AVANTAJUL SĂU, dacă se va găsi în gara Waterloo, la capătul îndepărtat al peronului de plecare a trenurilor de pe linia principală, între 2 şi 4 p.m., duminica viitoare.”

Morris reciti această măruntă compoziţie literară şi o aprobă. „Un anunţ concis, se gândi el, *ceva în avantajul său*, nu e chiar adevărat, dar nimeni nu face declaraţii sub jurământ într-un anunţ în ziar. Tot ce-mi lipseşte acum este numerarul efectiv pentru plata meselor şi a anunţului şi... dar, nu, nu pot risipi banii cu John; am să-i mai expediez în schimb nişte reviste. Cum să fac, însă, rost de bani?”

Se apropie de caseta sa cu inele cu sigilii, dar sângele colecţionarului se revoltă brusc în el.

„Nu voi face niciodată aşa ceva! strigă el. Nimic nu mă va determina să-mi masacrez colecţia... mai curând fur!” Urcă apoi în goană scara, intră în salon şi luă câteva din curiozităţile

unchiului său: o pereche de papuci turceşti, un evantai de Smirna, un vas de răcit băuturi, o muschetă garantată ca fiind capturată de la un bandit din Efes şi un buzunar întreg de scoici rare, însă ştirbite.

CAPITOLUL XIV
William Bent Pitman află ceva în avantajul său

Duminică dimineaţă, William Bent Pitman se trezi la ora obişnuită (deşi mai în silă decât de obicei). În ziua precedentă (trebuie să dăm lămuririle necesare) familiei sale i se adăugase un nou locatar. Michael Finsbury tutelase mutarea şi garantase plata chiriei săptămânale. În acelaşi timp însă, desigur cu hazul felului glumeţ care îl caracteriza, Michael zugrăvise un portret descurajant al viitorului locatar. Domnul Pitman fusese făcut să înţeleagă că oaspetele său nu era o tovărăşie comodă, aşa că s-a apropiat de domnul Joseph Finsbury cu teamă, dar s-a bucurat constatând că de fapt era gazda unui înger. Când au luat ceaiul, a fost cât se poate de încântat, iar apoi, până târziu, spre ora unu noaptea, a rămas vrăjit de elocinţa oaspetelui său, ascultând şi acumulând cunoştinţe noi în studioul său; iar acum, în timp ce-şi făcea toaleta depănând în minte amintirea nevinovatelor plăceri ale serii din ajun, viitorul îi surâdea cu noi atracţii. „Domnul Finsbury e, la drept vorbind, o adevărată comoară”, îşi spuse în sinea lui; şi intrând în salonul unde masa era deja aşezată pentru micul dejun, maniera afectuoasă în care îşi salută locatarul ar fi corespuns mai bine cazului unei vechi cunoştinţe.

— Sunt încântat să vă văd, domnule – acestea i-au fost cuvintele – şi am credinţa că aţi dormit bine.

— Deoarece am fost obişnuit de foarte multă vreme cu o viaţă, aş putea spune, de continue deplasări, replică domnul Finsbury, perturbaţia de care adesea se plâng persoanele sedentare când îşi petrec prima lor noapte în (ceea ce se numeşte) un pat nou, este o jeluire de care sunt complet străin.

— Sunt încântat să aud acest lucru, spuse profesorul de desen. Dar constat că v-am întrerupt din cititul ziarului.

— Ziarul de duminică e una din caracteristicile epocii, afirmă domnul Finsbury sentenţios. În America, mi se spune, înlocuieşte orice altă literatură, întrucât întreaga populaţie de nădejde a ţării găseşte că ziarul îi satisface toate cerinţele; sute de coloane dau amănunte interesante despre tot ce se petrece în lume, ca, de pildă, trombe marine, fuga fetelor tinere de la părinţi, conflicte armate şi spectacole publice; ziarul are diferite rubrici care se ocupă de politică, lucru de mână, şah, religie şi

chiar literatură. Câteva articole de fond, foarte inteligent scrise şi cu umor, îndrumează gândirea publicului. E greu să se aprecieze rolul pe care îl joacă aceste rezervoare enorme de cunoştinţe variate în educarea poporului. Dar această discuţie (deşi interesantă în sine) împărtăşeşte caracterul unei digresiuni; şi ceea ce voiam să vă întreb este lucrul următor: citiţi şi dumneavoastră, cu toată asiduitatea presa zilnică?

— În ziare nu se găseşte prea mult din ceea ce poate să intereseze un artist, explică Pitman.

— În cazul acesta, reluă Joseph, probabil că a scăpat vederii dumneavoastră un anunţ care a apărut în ultimele două zile în diferite ziare şi care este repetat şi astăzi. Numele, cu o neînsemnată deosebire, are o puternică asemănare cu al dumneavoastră. A! Chiar iată-l. Dacă îmi permiteţi, vi-l voi citi:

„William Bent Pitman, dacă acest anunţ va cădea în atenţia sa, va afla *ceva în avantajul său* dacă se va găsi, în gara Waterloo, la capătul îndepărtat al peronului de plecare a trenurilor de pe linia principală, azi, între orele 2 şi 4 p.m.”

— E publicat aşa ceva în ziar? strigă Pitman. Daţi-mi voie să văd, vă rog! Bent? Trebuie să fie Dent! *Ceva în avantajul meu?* Domnule Finsbury, scuzaţi-mă dacă vreau să vă cer discreţie într-o anumită chestiune. Îmi dau seama cât de ciudat trebuie să sune acest lucru în urechile dumneavoastră, dar există unele motive foarte personale pentru care acest fapt mărunt este mai bine să rămână între noi doi. Mă refer la soţia mea. Dragă domnule Finsbury, vă asigur că nu este nimic neonorabil în secretul meu; motivele sunt personale, pur personale; şi puteţi fi cu conştiinţa liniştită dacă vă dau toate asigurările că împrejurările respective sunt binecunoscute de prietenul nostru comun, minunatul dumneavoastră nepot, domnul Michael, care nu şi-a retras stima pe care o are faţă de mine din cauza acestui fapt.

— Un cuvânt mi-e destul, domnule Pitman, spuse Joseph, făcând una din temenelele sale orientale.

O oră mai târziu, profesorul de desen îl găsi pe Michael în pat, citind o carte – un tablou care dovedeşte o bună dispoziţie şi o stare de linişte.

— Noroc, Pitman, îl salută el, lăsând cartea din mână. Ce te aduce aici la această oră nepotrivită? Ar trebui să fii la biserică, băiete!

— Nu mi-e gândul deloc la biserică azi, domnule Finsbury, spuse profesorul de desen. Sunt în pericol de a intra într-o nouă încurcătură. Zicând acestea, îi arătă anunţul.

— Ei! Dar ce înseamnă asta? exclamă Michael, ridicându-se brusc în capul oaselor. Examină apoi, atent, anunţul, timp de o jumătate de minut, cu fruntea încruntată. Pitman, nu dau niciun fel de importanţă acestui anunţ.

— Totuşi, trebuie să mă duc, spuse Pitman.

— Credeam că te-ai săturat de gara Waterloo, reluă avocatul. Ai căpătat, cumva, o atracţie morbidă pentru acest loc? La drept vorbind, n-ai mai fost niciodată tu însuţi de când ţi-ai ras barba. Bănuiesc acum că era locul unde îţi păstrai raţiunea.

— Domnule Finsbury, începu profesorul de desen. Am reflectat serios asupra acestei probleme şi, cu permisiunea dumitale, aş vrea să-ţi expun concluziile la care am ajuns.

— Dă-i drumul, glăsui Michael, dar te rog, Pitman, aminteşte-ţi că azi e duminică şi să nu mă faci să ajung la cuvinte murdare.

— Ni se oferă trei posibilităţi, începu Pitman. Mai întâi anunţul poate fi în legătură cu butoiul; al doilea, poate fi în legătură cu statuia domnului Semitopolis; şi, al treilea, poate fi din partea fratelui soţiei mele, care a plecat în Australia. În primul caz, care e, desigur, posibil, mărturisesc că cel mai bun lucru ar fi să abandonez problema.

— Tribunalul te aprobă în această hotărâre, frate Pitman, spuse Michael.

— În al doilea caz, continuă artistul, este clar că este de datoria mea să nu las nicio piatră nerăsturnată pentru regăsirea statuii antice pierdute.

— Dragă amice, Semitopolis a apărut ca un atu când joci cărţi: a băgat în buzunar paguba şi ţi-a lăsat câştigul. Ce vrei mai bine? întrebă avocatul.

— Eu consider, domnule, admiţând că greşesc, că generozitatea domnului Semitopolis mă obligă să depun o şi mai mare străduinţă, răspunse profesorul de desen. Întreaga afacere a fost foarte nefericită; a fost – nu mai e nevoie să mă ascund de dumneata – a fost ilegală de la început; şi e cu atât mai just să caut să mă comport ca un gentleman, încheie Pitman roşindu-se.

— La asta nu am nimic de spus, replică avocatul. Uneori aş vrea să mă port şi eu ca un gentleman, numai că acest lucru

prezintă prea mult caracterul unei atitudini unilaterale, având în vedere că lumea şi profesiunea juridică sunt ceea ce sunt.

— Apoi, în al treilea caz, reluă profesorul de desen, dacă se întâmplă să fie unchiul Tim, desigur că viitorul nostru e asigurat.

— Totuşi, să ştii că nu e unchiul Tim, afirmă avocatul.

— Ai remarcat acea expresie cât se poate de plină de înţeles: *ceva în avantajul său?* întrebă Pitman, insinuant.

— Oiţă nevinovată, îi răspunse Michael, aceasta e fraza cea mai comodă şi neroadă din limba engleză şi care dovedeşte că autorul său e un dobitoc. Dă-mi voie să-ţi dărâm castelul de cărţi dintr-o lovitură: crezi oare că unchiul Tim ar fi făcut o asemenea gogomănie folosind numele tău? Gogomănia în sine e adorabilă, ceva ce împodobeşte enorm trista realitate şi am de gând să o folosesc şi eu în viitor. Dar se potriveşte gogomănia cu caracterul unchiului Tim?

— Nu, nu se potriveşte deloc, recunoscu Pitman. Însă s-ar putea să i se fi deranjat mintea în Australia.

— Dacă e vorba pe aşa ceva, Pitman, continuă Michael, autorul anunţului poate fi şi Regina Victoria, care arde de dorinţa de a te face duce. Te las să judeci singur dacă e posibil aşa ceva, deşi nu este întru nimic împotriva legilor firii. Dar noi suntem acum aici să examinăm probabilităţile; şi cu prea binevoitoarea ta îngăduinţă, eu exclud din capul locului pe Maiestatea sa şi pe unchiul Tim. Să mergem acum mai departe: să examinăm cea de-a doua idee a ta: că anunţul are oarecare legătură cu statuia. E posibil; dar în acest caz cine a dat anunţul? Desigur, nu Ricardi, fiindcă acesta are adresa ta; nici persoana care a primit lada fiindcă nu-ţi cunoaşte numele. Camionagiul – parcă te aud că spui – într-unul din momentele când nu era beat. Omul poate să-ţi fi notat numele, dar să nu-l fi notat corect, la gară; şi poate că nu ţi-a notat adresa. Admit că e camionagiul. Dar acum o întrebare: Vrei într-adevăr să te întâlneşti cu camionagiul?

— Şi de ce nu? replică Pitman.

— Dacă el e acela care vrea să te întâlnească, reluă Michael, reţine un lucru: este fiindcă şi-a găsit carnetul de adrese, a fost la casa care a primit statuia şi – ia seama la vorbele mele! – acţionează la îndemnul ucigaşului.

— Mi-ar părea tare rău să fie aşa, spuse Pitman. Totuşi continui să consider că e de datoria mea faţă de domnul Semitopolis...

— Pitman, îl întrerupse Michael, asta nu merge. Nu încerca să-ţi impui punctul de vedere faţă de consilierul tău juridic; nu încerca să te închipui ducele de Wellington, fiindcă aşa ceva nu te prinde. Fac pariu pe costul unei mese că-ţi citesc ce ai de gând. Încă mai crezi că e unchiul Tim.

— Domnule Finsbury, vorbi profesorul de desen, înroşindu-se. Dumneata nu eşti strâmtorat băneşte şi nu ai o familie. Gwendolen creşte şi e o fată foarte drăguţă – a fost şi confirmată la biserică recent, când a împlinit treisprezece ani. Cred că vei putea înţelege ce simt eu ca tată, când îţi voi spune că încă nu a învăţat să danseze. Băieţii sunt la internat, ceea ce e un lucru foarte bun, într-un sens; în orice caz, sunt ultimul om din lume care ar critica instituţiile ţării sale. Dar întotdeauna am dorit foarte mult ca Harold să poată deveni un mare muzician, iar micuţul Otho vădeşte o vocaţie deosebită pentru preoţie. Nu sunt chiar un om ambiţios...

— Ei bine! îl întrerupse Michael. Fii clar: ai impresia că e unchiul Tim.

— Ar putea fi unchiul Tim, insistă Pitman, şi dacă ar fi el, şi aş pierde ocazia, cum mi-aş mai putea privi vreodată copiii în ochi? Nu mai spun nimic de soţia mea...

— Nu, desigur că nu! aprobă Michael.

— ...dar în cazul în care fratele ei se întoarce din Australia... continuă Pitman.

— ...şi e deranjat la minte, adăugă avocatul.

— ...şi se întoarce din Australia cu o mare avere, enervarea ei mai uşor se poate închipui decât descrie, încheie Pitman.

— Bine, atunci să fie cum vrei, zise Michael. Şi ce-ţi propui să faci?

— Mă duc la gara Waterloo, deghizat.

— Singur? întrebă avocatul. Sper că gândeşti că vei fi în siguranţă. Nu uita însă să-mi trimiţi vorbă din arestul poliţiei.

— Vai, domnule Finsbury, îndrăznisem să sper... poate te laşi convins... să mergi cu mine, se bâlbâi Pitman.

— Să mă deghizez eu, într-o duminică?! exclamă Michael. Puţin îmi mai înţelegi principiile, domnule!

— Domnule Finsbury, nu am cum să-mi arăt recunoştinţa faţă de dumneata, dar permite-mi să-ţi pun o întrebare: Dacă aş fi un client bogat, nu ai risca acest lucru?

— Omule bun dar aspru, nu ştii ce spui! exclamă Michael. Cum, adică, crezi că mi-am făcut obiceiul să colind prin Londra deghizat şi însoţit de clienţii mei? Presupui că banii m-ar putea convinge să am de-a face oricât de puţin cu această afacere încurcată? Pe cuvântul meu de onoare că nu. Dar recunosc că sunt într-adevăr curios să văd cum manevrezi această întrevedere – faptul acesta mă tentează: mă tentează, Pitman, mai mult decât aurul. Trebuie să fie formidabil de interesant.

Deodată Michael izbucni în râs.

— Ei bine, Pitman, pregăteşte toate cele necesare în studio; vin cu tine.

În jurul orei două şi douăzeci, în acea zi bogată în evenimente, enormul şi mohorâtul hangar al gării Waterloo era liniştit şi pustiu, ca templul unei religii moarte. Ici şi colo, la unele din peroane se vedea câte un tren odihnindu-se; ici şi colo se auzea ecoul unor paşi rătăciţi; caii de la trăsurile de afară loveau din când în când caldarâmul făcând ascultătorul neavizat să tresară, sau câteodată şuiera o locomotivă din pustietatea triajului apropiat. Peronul de plecare a trenurilor de pe linia principală dormea adânc, ca şi restul gării; ghişeele de bilete erau închise; cărţile domnului Haggard, care împodobesc în cursul săptămânii vitrinele standului de cărţi, erau ascunse discret dinapoia obloanelor înnegrite de fum; rarii membri ai personalului gării se mişcau ca nişte somnambuli, în timp ce obişnuiţii pierde-vară, ca şi femeia de vârstă mijlocie, purtând un pardesiu lung, cu cordon şi o geantă mare fugiseră în locuri mai convenabile. Aşa după cum în ochiurile de apă, adăpostite, dintr-o mică insulă tropicală, frământarea oceanului apare potolită, şi în gara Waterloo un zumzet înăbuşit şi trepidaţii slabe vorbeau de Londra care o înconjura.

La ora amintită, persoanele care îi cunosc deja pe domnul John Dickson din Ballart, Australia, şi pe Ezra Thomas din Statele Unite ale Americii, s-ar fi bucurat foarte mult văzându-i intrând în gară prin holul casei de bilete.

— Ce nume urmează să ne luăm? întrebă cel de-al doilea, potrivindu-şi tulburat ochelarii cu sticlă de geam pe care i se permisese să-i poarte cu această ocazie.

— Tu n-ai ce alege băiete. Eşti sau Bent Pitman sau n-ai nume. Întrucât mă priveşte, cred că după înfăţişare m-aş putea numi Appleby; se leagă ceva plăcut şi vechi de când lumea de numele Appleby – are un parfum de cidru de Devonshire. Pomenind de asta, ce-ar fi să-ţi ungi puţin gâtlejul? Întrevederea va fi, probabil, foarte obositoare.

— Mai bine aştept până după convorbire. De altfel, cred că e mai bine să aştept până se termină totul. Nu ştiu dacă şi pe dumneata te impresionează gara, după cum mă impresionează pe mine, dar totul e pustiu şi fără niciun zgomot, domnule Finsbury, peste tot răsună numai ecouri stranii.

— Ai, cumva, un fel de sentiment că îndată, nu ştiu de unde, ţâşneşte muţunache din cutie? întrebă Michael. E ca şi cum toate aceste trenuri goale ar fi pline de poliţişti care aşteaptă doar un semnal, iar şeful poliţiei, Sir Charles Warren, cocoţat undeva, sus, printre grinzile acoperişului, stă gata cu fluierul său de argint la gură? Te încearcă sentimentul vinovăţiei, Pitman. Asta este.

În această stare de spirit neliniştită au parcurs aproape toată lungimea peronului trenurilor de plecare, când observară, la extremitatea vestică a acestuia, un individ slab, stând rezemat de un stâlp. Omul era evident cufundat într-o meditaţie profundă, aşa că nu observă apropierea lor, şi rămase privind în gol, departe, pe deasupra gării însorite. Văzându-l, Michael se opri.

— Ei, asta-i bună! exclamă el. Oare dânsul să fie autorul anunţului? Dacă-i aşa, s-a isprăvit cu mine! Se răzgândi însă îndată: Nu chiar. Ia stai, reluă el mai vesel, întoarce-te puţin cu spatele. Aşa. Dă-mi ochelarii!

— Dar ai fost de acord să-i port eu, protestă Pitman.

— Da, însă omul acela mă cunoaşte.

— Te cunoaşte? Cum îl cheamă?

— Nu-ţi pot spune. Înţelegi, omul mi-a făcut unele destăinuiri, declară avocatul. Un lucru însă pot să-ţi spun: dacă el a dat anunţul (ceea ce se poate, deoarece, pe cât se pare, este cuprins de o nebunie criminală), poţi discuta cu el perfect liniştit, deoarece îl am în palmă.

După ce Pitman predă ochelarii şi se linişti în urma asigurărilor pe care i le dăduse Michael, cei doi se apropiară de Morris.

— Îl căutaţi pe domnul William Bent Pitman? întrebă profesorul de desen. Eu sunt.

Morris îşi înălţă capul. Vorbitorul din faţa lui îi apăru ca un om complet lipsit de orice însemnătate, cu ghetre albe şi o cămaşă cu gulerul exagerat de răsfrânt. Puţin în urma lui, o a doua persoană, ceva mai voinică, nu oferea mare lucru privirii în afară de o manta lungă cu cordon, o pereche de favoriţi, ochelari şi o pălărie de vânător de căprioare. Deoarece se hotărâse să aibă de-a face cu indivizi din lumea interlopă a Londrei, Morris reflectase profund asupra probabilităţilor înfăţişării lor. Primul său sentiment, ca şi acela al Charobei când a văzut pentru prima oară marea, a fost un sentiment de dezamăgire totală. Niciodată nu mai văzuse doi indivizi îmbrăcaţi ca aceştia; avea de-a face cu o nouă categorie de oameni.

— Trebuie să vă vorbesc singur, spuse el.

— Nu e nevoie să vă feriţi de domnul Appleby. Ştie totul.

— Totul? Ştiţi despre ce am venit să vorbim? continuă Morris. Butoiul!

Pitman se făcu galben la faţă, cuprins de o sinceră indignare.

— Dumneata eşti omul! Individ nemernic!

— E cazul să vorbesc în prezenţa lui? întrebă Morris, nesocotind aceste cuvinte tari.

— A fost prezent la tot ce s-a întâmplat, răspunse Pitman. El a desfăcut butoiul; secretul dumitale criminal îi este cunoscut ca şi lui Dumnezeu şi mie.

— Ei bine, atunci spune-mi ce-ai făcut cu banii?

— Nu ştiu nimic despre niciun ban, fu răspunsul lui Pitman.

— Nu încerca tactica asta. Te-am urmărit îndeaproape: ai venit la gară travestit în mod profanator ca preot, ai pus mâna pe butoiul meu, l-ai deschis, ai jefuit cadavrul şi ai încasat poliţa. Am fost la bancă, îţi spun! Te-am urmărit pas cu pas, aşa încât tăgăduirea dumitale e copilăroasă şi ridicolă.

— Lasă astea, Morris, nu-ţi pierde calmul, interveni domnul Appleby.

— Michael! exclamă Morris. Michael! Şi aici?

— Şi aici, repetă avocatul cuvintele; aici, şi pretutindeni, dragă băiete; fiecare pas pe care îl faci îţi este urmărit; detectivi experimentaţi te urmăresc ca umbra ta; îmi dau raportul la fiecare trei sferturi de oră; nicio cheltuială nu e cruţată.

Chipul lui Morris căpătă o culoare cenuşie-închisă.

— Ei bine, nu-mi pasă; asta înseamnă că nu mai am nevoie să fiu rezervat. Omul acesta mi-a încasat poliţa; ăsta e furt curat şi vreau banii mei înapoi.

— Crezi că eu te-aş minţi, Morris? întrebă Michael.

— Nu ştiu. Vreau banii mei înapoi!

— Află atunci că numai eu am atins mortul, începu Michael.

— Tu, Michael?! exclamă Morris, dându-se înapoi. Atunci de ce n-ai declarat decesul?

— Ce dracu vrei să spui? întrebă Michael.

— Am înnebunit eu? Sau ai înnebunit tu? strigă Morris.

— Cred că Pitman, răspunse Michael.

Cei trei se uitară unul la altul, înnebuniţi.

— Se petrece ceva înspăimântător, vorbi Morris. Înspăimântător şi nu înţeleg un cuvânt din tot ce se spune.

— Pe cuvântul meu că nici eu nu înţeleg nimic, repetă şi Michael.

— Dar, pentru Dumnezeu, de ce favoriţi? reluă Morris, întinzând mâna îngrozit spre vărul său. Oare mi-am pierdut minţile? De ce ţi-ai pus favoriţi?

— Asta-i o chestiune de amănunt, răspunse Michael.

Urmă iar o tăcere, în timpul căreia Morris se vedea parcă legănându-se într-un trapez, când sus cât turla catedralei Sf. Paul, când jos, până la nivelul gării Baker Street.

— Să recapitulăm totul, propuse Michael, doar dacă nu visez, în care caz aş dori nespus ca Teena să mă trezească pentru a mă chema la micul dejun. Prietenul meu Pitman, aici de faţă, a primit un butoi care, după cum se constată acum, îţi era destinat ţie. Butoiul conţinea cadavrul unui om. Cum sau de ce l-ai omorât...

— Nici nu l-am atins măcar, protestă Morris. Asta este acuzaţia de care m-am temut tot timpul. Dar gândeşte-te, Michael! Sunt eu om să fac aşa ceva? Cu toate greşelile mele, nu aş atinge nici măcar un fir de păr de pe capul cuiva şi, în acelaşi timp, nu uita că reprezintă şi o pierdere enormă pentru mine. A fost ucis în acel groaznic accident.

Brusc Michael fu cuprins de o veselie atât de nestăpânită şi exagerată, încât ceilalţi doi nu se mai îndoiau câtuşi de puţin că şi-a pierdut raţiunea. Omul făcea sforţări mari să se stăpânească, dar de fiecare dată râsul îl năpădea ca un vulcan. În această întrevedere înnebunitoare care avusese loc până

atunci nu existase niciun moment mai formidabil ca acesta al veseliei nestăpânite a lui Michael, în timp ce Pitman şi Morris, deveniţi apropiaţi datorită unei spaime comune, schimbau între ei priviri neliniştite.

— Morris, spuse sufocat avocatul când fu, în cele din urmă, în stare să vorbească. Stai puţin, acum înţeleg totul. Pot să clarific totul cu un singur cuvânt. Iată cheia: *Nici nu mi-a trecut prin minte până în clipa asta că mortul era unchiul Joseph!*

Cuvintele avură drept efect o uşurare imediată a încordării în care se afla Morris şi stinseră totodată ultima rază de speranţă şi lumină pentru Pitman. Cum, unchiul Joseph, pe care îl lăsase cu o oră mai înainte în Norfolk Street lipind tăieturi din ziare... el era... mortul? – Atunci cine mai era el, Pitman? Şi unde erau aici: în gara Waterloo sau la azilul de nebuni?

— Ce e drept, vorbi Morris, era complet desfigurat, recunosc. Ce prostie din partea ta să nu-ţi închipui lucrul ăsta! Acum totul e clar; şi, dragă Michael, pot să-ţi spun că suntem salvaţi. Tu capeţi tontina – şi nu-ţi port pică deloc pentru asta – iar eu îmi capăt firma de pielărie, care tocmai a început să meargă bine. Declară imediat decesul, nu te mai sinchisi de mine deloc, nu mă mai lua în seamă; declară decesul şi amândoi suntem pe poziţii bune.

— A, dar nu-l pot declara, spuse Michael.

— De ce nu? exclamă Morris.

— Nu pot înfăţişa mortul, Morris. L-am pierdut, spuse avocatul.

— Stai puţin! strigă negustorul de pielărie. Cum vine asta? Nu se poate, eu l-am pierdut!

— Ei bine, l-am pierdut şi noi, fiule, spuse Michael, cu o nemaipomenită nepăsare. Nerecunoscându-l şi bănuind ceva suspect în ceea ce priveşte decesul, m-am descotorosit – cum să spun mai bine? – m-am descotorosit imediat de beneficiul afacerii.

— Te-ai descotorosit de mort? Ce te-a îndemnat să faci asta? se văicări Morris. Dar poţi, desigur, să-l găseşti? Ştii unde se află?

— Tare aş vrea să ştiu, Morris, şi poţi să mă crezi când spun acest lucru, deoarece mi-ar aduce ceva bani în buzunar; dar realitatea este că nu ştiu, spuse Michael.

— Doamne Dumnezeule, strigă Morris, adresându-se cerului şi pământului, Doamne Dumnezeule, am pierdut firma de pielărie!

Pe Michael începu din nou să-l scuture râsul.

— De ce râzi, nerodule? strigă vărul său. Tu pierzi mai mult decât mine. Tu ai făcut-o şi mai boacănă decât mine. Dacă ai avea cea mai mică fărâmă de simţire, ai tremura şi-n ghete de necaz. Dar îţi spun un lucru – trebuie să mi se restituie cele opt sute de lire – trebuie să mi se restituie şi mă voi duce să petrec la Swan River – oricum, sunt banii mei, iar prietenul tău a falsificat semnătura ca să-i poată încasa. Dă-mi cele opt sute de lire acum, pe acest peron, sau mă duc de-a dreptul la Scotland Yard şi dau toată povestea asta ticăloasă în vileag.

— Morris, spuse Michael, punându-i mâna pe umăr. Fii raţional. Nu noi am făcut asta, ci celălalt individ. Noi n-am scotocit prin buzunarele mortului.

— Celălalt individ? repetă Morris.

— Da, celălalt individ. I l-am băgat pe gât pe unchiul Joseph altcuiva, îl lămuri Michael.

— Ce-aţi făcut? L-aţi băgat pe gât altcuiva? Ştii că foloseşti expresii bizare, vorbi Morris.

— Da, i l-am băgat pe gât în schimbul unui pian, spuse Michael, cu o candoare perfectă. Un pian cu o tonalitate excepţional de bogată şi puternică, adăugă el.

Morris îşi duse mâna la frunte şi apoi o privi: era udă de transpiraţie.

— Am friguri, spuse el.

— Era un pian Broadwood, pentru concerte, spuse Michael. Pitman, care e de faţă, îţi va spune dacă era autentic sau nu.

— Cum? A, da! Cred că era un Broadwood autentic; am cântat şi eu adeseori la el, confirmă Pitman. Clapa „mi” din gama a treia era însă stricată.

— Să nu mai vorbim de piane, spuse Morris scuturat de un fior. Nu mai sunt omul care am fost odată! Dar, să ne întoarcem... la individul celălalt... dacă mai sunt în stare să urmăresc ideea. Cine e? Unde îl pot găsi?

— Vezi, asta-i greutatea, zise Michael. Individul e în stăpânirea obiectului dorit... să mă gândesc puţin... de miercuri, cam de la ora patru, şi acum, îmi închipui că e în drum spre insulele paradisului Javan şi Godire.

— Michael! i se adresă rugător Morris. Sunt într-o stare de mare slăbiciune şi te implor, fie-ţi milă de un neam al tău! Repetă ce-ai spus mai rar şi ia seama să spui totul exact. Când a căpătat individul pianul?

Michael îşi repetă expunerea.

— Da, asta-i tot ce poate fi cel mai rău până acum, spuse Morris, răsuflând greu.

— Ce anume? întrebă avocatul.

— Chiar datele sunt în contradicţie totală, spuse negustorul de pielărie. Poliţa a fost încasată marţi. Nu se vede nici cea mai mică înlănţuire logică în tot procesul operaţiunii financiare.

Un tânăr, care trecuse pe lângă cei trei, tresări brusc, se întoarse şi puse în acest moment o mână grea pe umărul lui Michael.

— Aha, iată-l pe domnul Dickson! strigă el.

Trompeta judecăţii de apoi n-ar fi putut răsuna pe un ton mai înspăimântător în urechile lui Pitman şi ale avocatului decât glasul tânărului. Lui Morris, folosirea acestui nume greşit i-a apărut numai ca o continuare legitimă a coşmarului în care plutea de câtva timp. Şi când Michael, cu favoriţii săi stufoşi nou-nouţi se smulse din prinsoarea străinului şi o luă la fugă, iar fantomatica şi micuţa vietate cu cămaşă cu guler răsfrânt îi urmă exemplul cu un ţipăt strident ca de pasăre sălbatică – drept care străinul (constatând că şi restul pradei sale îi scapă) tăbărî asupra lui Morris, înşfăcându-l cu brutalitate, – starea de spirit a acestuia din urmă s-ar putea exprima cu ajutorul expresiei frecvente: Ce ţi-am spus eu! Era de aşteptat aşa ceva!

— Cel puţin am pus mâna pe unul din bandă! strigă Gideon Forsyth.

— Nu înţeleg nimic, domnule, spuse Morris, complet apatic.

— Las’ că te fac eu să înţelegi! replică fioros Gideon.

— V-aş fi foarte îndatorat dacă mă puteţi face să înţeleg ceva, strigă Morris, cu o bruscă putere de convingere în glas.

— Nu te cunosc personal, nu-i aşa? continuă Gideon, scrutându-şi pătrunzător prizonierul, care nu opunea niciun fel de rezistenţă. Nu face nimic, îţi cunosc prietenii. Sunt prietenii dumitale, nu-i aşa?

— Nu vă înţeleg câtuşi de puţin, domnule, răspunse Morris.

— Probabil că ai avut ceva de-a face cu un pian? sugeră Gideon.

— Un pian?! strigă Morris, prinzându-l brusc de braţ pe Gideon. Aşadar, dumneata eşti individul celălalt? Unde-i pianul? Unde-i mortul? Dumneata ai încasat poliţa?

— Unde-i mortul? Ciudată întrebare! reflectă Gideon. Vrei, aşadar, cadavrul?

— Dacă vreau cadavrul? izbucni Morris. Întreaga mea soartă depinde de el! L-am pierdut! Unde-i? Du-mă la el!

— Aşadar, vrei mortul, nu-i aşa? Şi individul celălalt, Dickson... îl vrea şi el? întrebă Gideon.

— La cine vă referiţi când spuneţi Dickson? A! Michael Finsbury! Ei, cum! Desigur că-l vrea! Şi el l-a pierdut. Dacă l-ar avea, ar câştiga mâine tontina.

— Michael Finsbury! Nu vrei să spui cumva, avocatul? exclamă Gideon.

— Ba da, avocatul, răspunse Morris. Dar unde-i mortul?

— Aşadar, de aceea mi-a trimis acel proces! Care-i adresa locuinţei domnului Finsbury? întrebă Gideon.

— 233 King’s Road. Ce proces? Unde plecaţi? Unde-i mortul? strigă Morris, agăţându-se de braţul lui Gideon.

— L-am pierdut şi eu, răspunse Gideon, şi părăsi gara în fugă.

CAPITOLUL XV
Întoarcerea Marelui Vance

Morris se întoarse de la gara Waterloo într-o stare de spirit care depăşea orice descriere. Din fire era modest; niciodată nu-şi formase o părere înfumurată despre posibilităţile sale. Ştia, că nu era în stare să scrie o carte, să se învârtească ca un titirez, să facă un inel pentru şervetele de masă, să organizeze o petrecere de Crăciun cu scamatorii, să se ocupe îndeaproape (pe scurt) de niciuna din acele activităţi remarcabile care sunt de obicei clasificate sub titulatura de realizări geniale. El ştia – o recunoştea – că înfăptuirile lui erau foarte prozaice, dar le considerase (până foarte recent) complet corespunzătoare cerinţelor vieţii. Astăzi, însă, se recunoştea înfrânt, viaţa îl învinsese şi, dacă ar fi avut vreo posibilitate de a fugi sau un loc unde ar fi putut să fugă, dacă lumea ar fi fost astfel plăsmuită încât cineva să o poată părăsi ca pe un local de petreceri, Morris ar fi renunţat pe loc la orice pretenţie pentru recompense şi plăceri şi, cu o satisfacţie care nu se poate exprima, ar fi încetat să mai existe. Aşa cum stăteau lucrurile însă, un singur gând i se contura dinainte: să ajungă acasă. Asemenea unui câine bolnav, care se târăşte sub canapea, Morris putea încă să se încuie în spatele uşii din John Street şi să fie singur.

Când se apropie de locul refugiului său singuratic, tocmai începuse să se lase întunericul şi primul lucru pe care îi căzu privirea a fost silueta unui individ, pe treapta de sus a scării de la intrare, care, când scutura violent mânerul clopoţelului, când bătea cu pumnii în tăbliile uşii. Omul nu avea pălărie, hainele îi erau dezgustător de murdare, iar la înfăţişare semăna cu un muncitor agricol, culegător de hamei. Totuşi Morris îl cunoştea bine: era John.

Primul îndemn de a fugi de acolo a fost urmat, în sufletul fratelui mai mare, de liniştea goală a desperării.

„Ce mai contează acum?” se gândi el şi, scoţându-şi cheia din buzunar, urcă treptele.

John se întoarse; faţa sa era înspăimântătoare din cauza extenuării, murdăriei şi mâniei. Recunoscând pe şeful familiei, respiră adânc şi enervat şi ochii i se injectară.

— Deschide uşa! tună el, dându-se la o parte.

— Asta şi am de gând, spuse Morris şi adăugă, în sinea lui: „Arată ca şi cum ar vrea să ucidă pe cineva!”

Cei doi fraţi trecură în hol şi închiseră uşa în urma lor. În clipa următoare, John îl înşfăcă pe Morris de umeri şi-l scutură aşa cum un şoricar scutură un şobolan.

— Măi nemernicule, măi nenorocitule! Ar trebui să-ţi zdrobesc ţeasta!

Îl zgâlţâi din nou cu putere, încât dinţii lui Morris începură să-i clănţăne în gură, apoi îl dădu cu capul de perete.

— Nu fi violent, Johnny, îi spuse Morris. Asta nu poate duce la nimic bun.

— Tacă-ţi gura! se răsti Johnny. A venit acum momentul să asculţi!

Intră apoi în sufragerie, se trânti într-un fotoliu şi, scoţându-şi unul din pantofii care îi crăpaseră, îşi frecă un timp piciorul ca un om în mare suferinţă.

— Am rămas şchiop pe viaţă, spuse el. Ce-avem de mâncare?

— Nimic, Johnny.

— Nimic? Ce vrei să spui cu asta? întrebă Marele Vance. Nu glumi cu mine!

— Vreau să spun că n-avem nimic, îi răspunse fratele său. N-am nimic de mâncare şi niciun ban cu care să pot cumpăra ceva. Tot ce-am mâncat eu azi a fost un ceai şi un sandviş, întreaga zi.

— Numai un sandviş? râse batjocoritor Vance. Presupun că acum începi tu să te plângi? Dar, ia seama bine! Am înghiţit cât am găsit de cuviinţă; acum însă, ascultă-mă cu atenţie: vreau să mănânc bine şi voi mânca bine. Ia-ţi inelele cu sigiliu şi vinde-le.

— Azi nu pot, obiectă Morris, e duminică!

— Îţi spun încă o dată că vreau să mănânc! se răsti fratele cel mic.

— Dar dacă vezi că nu e posibil, Johnny? spuse Morris pe un ton rugător.

— Măi, zevzecule! strigă Vance. Nu suntem noi proprietari? Nu ne cunosc cei de la hotelul unde obişnuia să stea unchiul Parker? Cară-te, şi dacă nu te întorci într-o jumătate de oră, şi dacă mâncarea nu-i bună, întâi te bat până ce te las la pământ, şi apoi mă duc la poliţie şi le divulg toată tărăşenia. Pricepi asta, Morris Finsbury? Dacă înţelegi, ar fi bine s-o ştergi mai repede.

Gândul unei mese îi surâdea şi nenorocitului de Morris, care era mort de foame. Alergă deci să-şi îndeplinească misiunea şi, când se întoarse, îl găsi pe John stând în fotoliu şi oblojindu-şi laba piciorului.

— Ce-ai vrea să bei, Johnny? întrebă el mieros.

— Apă gazoasă. Suc de mac din lada din capăt, urmat de o sticlă din vinul de Porto care i-a plăcut lui Michael; vezi, numai, să nu tulburi vinul. Şi încă ceva: aprinde focul... şi lampa de gaz aerian, şi trage storurile; e rece şi s-a întunecat. Pe urmă, întinde faţa de masă. Şi ascultă... hei! Fii atent! Adu-mi de sus şi nişte haine.

Camera arăta relativ locuibilă când Morris a fost gata cu masa care, în sine, se anunţa bună: o supă deasă din carne, file de peşte, cotlete de batal cu sos de roşii, muşchi de vacă în sânge cu cartofi prăjiţi, budincă cu fructe, brânză de Chester şi o ţelină crudă: o masă prin excelenţă britanică, dar totuşi suportabilă.

— Mulţumesc lui Dumnezeu! spuse John, umflându-şi nările într-un acces de bucurie şi exprimându-şi astfel mulţumirea într-o manieră neobişnuită pentru el. Stai să-mi mut fotoliul cu spatele lângă foc. În ultimele două nopţi a fost un frig cumplit şi nu-l mai pot scoate din oase; sper să mă ajute ţelina să-l scot. Am să stau acum aici şi tu ai să stai acolo, în picioare, şi ai să joci rolul de valet.

— Dar gândeşte-te, Johnny, şi eu sunt flămând! îi vorbi Morris pe un ton rugător.

— Poţi să mănânci ce rămâne de la mine, zise Vance. Abia începi să-ţi plăteşti datoria, floricica mea; îţi datorez pentru toate acestea o liră şi zece şilingi; nu înfuria leul britanic!

Morris observă limpede ceva nemaipomenit de ameninţător pe chipul şi în glasul Marelui Vance în timp ce spunea aceste cuvinte, aşa că i se strânse inima de îngrijorare.

— Bun! continuă meseanul, toarnă-mi un pahar de apă gazoasă, pentru început. Bună supa de carne! Şi eu care credeam că nu-mi place supa de carne! Ştii cum am venit aici? întrebă, cuprins de o nouă explozie de mânie.

— Nu, Johnny, de unde să ştiu? răspunse umil Morris.

— Am venit pe jos! strigă John. Am mers, ca un vagabond, tot drumul de la Browndean şi am trăit din cerşit! Aş vrea să te văd pe tine cerşind. Nu e chiar atât de uşor după cum poate crezi. M-am dat drept un marinar naufragiat, originar din satul Blyth.

Nu ştiu unde se află Blyth; ştii tu, cumva? dar mi s-a părut că sună firesc. Am cerşit de la un ticălos de şcolar, care a scos un capăt de sfoară şi mi-a cerut să-i fac un nod de măr marinăresc, şi i l-am făcut. Ştiu că era un astfel de nod, dar el mi-a spus că nu e şi că era un nod dublu de văcar şi că sunt un cerşetor, şi că mă dă pe mâna poliţiei. Am cerşit apoi de la un ofiţer de marină, care nu m-a plictisit cu noduri, dar mi-a făcut în schimb morală; vezi, deci, cum se poartă marina britanică! Apoi am cerşit de la o văduvă care vindea acadele şi care mi-a dat un codru de pâine. Un altul, de la care am cerşit, mi-a spus că poţi totuşi să capeţi uşor o pâine şi că tot ce ai de făcut este să spargi o vitrină şi să te duci apoi la puşcărie; soluţia mi-a părut, n-am ce spune, minunată. Dă-mi, te rog, friptura.

— De ce n-ai rămas la Browndean? îndrăzni să întrebe Morris.

— Ştii că ai haz? Cu ce să trăiesc? Cu revista *Pink Un* şi o gazetă religioasă fără nicio valoare? Am fost silit să plec în cele din urmă din Browndean. Îţi spun că am fost silit. Am obţinut credit la o cârciumă unde m-am dat drept Marele Vance. Aşa ai face şi tu dacă ai avea o viaţă atât de groaznică. Într-o seară, un tip m-a tratat cu bere şi mâncare din belşug şi ne-am cherchelit, vorbind despre music-hall-uri şi mormanele de gologani pe care i-am câştigat cântând. Ca urmare, oamenii mi-au cerut să cânt „în jurul minunatei ei făpturi am ţesut un cerc vrăjit”. Ascultându-mă, individul a spus că nu pot fi Vance şi eu m-am încăpăţânat cu înverşunare să susţin că sunt. A fost, desigur, o mare neghiobie din partea mea să cânt, dar am crezut că pot să-mi susţin afirmaţia împotriva unei cete de bădărani. Asta a însemnat desfiinţarea mea la cârciuma respectivă, spuse John oftând. Ceea ce a pus capac la toate, a fost însă discuţia cu dulgherul.

— Proprietarul nostru? întrebă Morris.

— Chiar el. A venit într-o zi să vadă ce mai este cu coliba şi a întrebat ce s-a întâmplat cu butoiul de apă şi cu rufăria de pat. I-am spus să se ducă la dracu; tot aşa ai face şi tu dacă n-ai avea ce spune! Atunci m-a acuzat că le-am vândut şi m-a întrebat dacă ştiu că faptul înseamnă puşcărie? Mi-a venit însă în minte o idee foarte bună. Mi-am amintit că era surd, şi am început să-i spun tot felul de palavre, foarte politicos, dar foarte încet, aşa încât nu putea înţelege niciun cuvânt.

— Nu vă aud, mi-a strigat.

— Ştiu că nu, puiuţule, şi nici nu vreau să mă auzi, i-am răspuns eu, zâmbind tot timpul, ca un negustor de mărunţişuri.

— Nu aud bine! a urlat el.

— Aş fi la mare belea dacă ai auzi, i-am spus eu gesticulând, ca şi cum i-aş da explicaţiile cerute.

A fost o performanţă excepţională din partea mea, cât a durat toată treaba asta.

— Nu-i nimic, spuse el. Sunt surd, mare ghinion, dar sunt sigur că poliţistul vă va înţelege.

Zicând acestea, el a pornit într-o direcţie şi eu în cea opusă. Au pus mâna pe o lampă de spirt, pe revista *Pink Un*, o veche gazetă religioasă şi încă o revistă pe care mi-ai trimis-o. Cu siguranţă că ai fost beat atunci – avea acelaşi nume ca unul din locurile pe care obişnuia să le frecventeze unchiul Joseph şi era plină de cele mai îngrozitoare aiureli privitoare la poezie şi folosirea globurilor de sticlă. Era ceva ce nimeni nu poate citi în afară de cei din casa de nebuni. *Athaenaum!* Îmi amintesc, ăsta era numele revistei! Drace, ce mai revistă!

— Te referi la *Athenaeum*, îl corectă Morris.

— Nu mă interesează cum îi spui, continuă John, atâta timp cât nu sunt nevoit s-o citesc! În fine, acum mă simt mai bine. Mă duc să stau în fotoliul de lângă foc; dă-mi te rog brânza, ţelina şi sticla cu vin de Porto – paharul să fie de şampanie – e mai mare. Acum poţi să taberi şi tu pe mâncare; a mai rămas nişte peşte, un cotlet şi apă minerală. A! continuă mărşăluitorul refăcut. Michael avea dreptate în ceea ce priveşte vinul de Porto; e un vin vechi şi bine păstrat. Michael e un om care-mi place: e inteligent şi citeşte cărţi, şi *Athaenaum*, şi câte altele, dar nu e un om plicticos când stai de vorbă cu el, nu vorbeşte limba din *Athaenaum*, ca ceilalţi. Vezi tu, cei mai mulţi dintre ăia creează o atmosferă apăsătoare când se află într-un local al veseliei. Fiindcă veni vorba de Michael, nu mi-am mai pierdut vremea să-ţi pun întrebarea la care te aşteptai, fiindcă am înţeles situaţia de la început. Ai dus totul la dezastru, nu-i aşa?

— Michael a dus totul la dezastru, zise Morris, făcându-se vânăt la faţă de furie.

— Şi ce legătură avem noi cu el? întrebă John.

— A pierdut cadavrul, asta e legătura noastră, strigă Morris. A pierdut cadavrul şi nu putem dovedi decesul.

— Stai puţin! interveni John. Credeam că tocmai asta e ceea ce voiai?

— Am trecut de mult de faza asta. Nu se mai pune acum problema tontinei, ci aceea a firmei de pielărie, Johnny; e problema existenţei noastre.

— Ia-o încet, spuse John, şi înşiră-mi toată povestea de la început până la sfârşit.

Morris se conformă rugăminţii.

— Vezi? Ce ţi-am spus eu? strigă Marele Vance, când Morris termină povestirea. Totuşi ştiu bine un lucru. Nu mă las pungăşit de averea mea.

— Aş vrea să ştiu ce ai de gând să faci? întrebă Morris.

— Am să-ţi spun ce, răspunse John cu toată hotărârea. Am să-mi plasez interesele în mâinile celui mai mare avocat din Londra; şi dacă tu intri la închisoare sau nu, îmi este absolut indiferent;

— Cum aşa, Johnny, doar suntem în aceeaşi barcă! obiectă Morris.

— Oare? exclamă fratele său. Faci pariu că nu suntem? Am comis eu vreun fals? Am minţit eu ceva în legătură cu unchiul Joseph? Am publicat eu anunţuri tâmpite în reviste comice? Am sfărâmat eu statui aparţinând altor persoane? Îmi place neobrăzarea ta, Morris Finsbury. Te-am lăsat prea mult să-mi conduci afacerile; acum le voi preda lui Michael Finsbury. De altfel, îmi place Michael; şi a sosit momentul să-mi dau seama de situaţia mea.

În acelaşi moment, însă, cei doi fraţi fură întrerupţi de soneria de la uşa din faţă şi Morris, ducându-se cu teamă să deschidă, primi din mâinile unui comisionar o scrisoare scrisă chiar de mâna lui Michael şi având următorul conţinut:

„**Morris Finsbury**, dacă acest anunţ va cădea în atenţia sa, va afla despre **ceva în avantajul său** în biroul meu din Chancery Lane, mâine la ora 10 a.m.

Michael Finsbury.”

Supunerea lui Morris faţă de Johnny era atât de completă, încât nu mai aşteptă să i se ceară biletul, ci i-l înmână repede, îndată ce-l parcurse cu privirea.

— Aşa trebuie să se scrie o scrisoare! exclamă John. Nimeni în afară de Michael nu putea scrie ceva în felul ăsta!

Morris nu mai avu nici energia de a revendica cel puţin meritul întâietăţii în folosirea stilului respectiv.

CAPITOLUL XVI
Tranzacţia finală privind firma de comerţ cu pielărie

Fraţii Finsbury fură introduşi, la ora zece în dimineaţa următoare, într-o încăpere foarte mare unde era biroul lui Michael. Marele Vance se înfăţişa oarecum refăcut după starea de epuizare din ajun, dar avea totuşi un picior încălţat cu un papuc. Morris nu era propriu-zis distrus, dar devenise un om cu zece ani mai bătrân decât cel care părăsise Bournemouth cu opt zile în urmă. Chipul îi era brăzdat de cute de îngrijorare, iar părul negru îi apărea încărunţit din abundenţă la tâmple.

Trei bărbaţi şedeau la un birou, gata să-i primească: Michael între ei, Gideon Forsyth în dreapta lui şi în stânga un domn în vârstă, cu ochelari şi părul argintiu.

— Dumnezeule, e unchiul Joe! strigă John.

Morris se apropie de unchiul său, cu chipul palid şi cu ochii injectaţi.

— Ştii ce-ai făcut, dumneata? Te-ai ascuns în mod ilegal! îi strigă el.

— Bună dimineaţa, Morris Finsbury, îi întoarse Joseph vorba, cu aceeaşi asprime în glas, arătţi ca un om grav bolnav.

— N-are rost să începeţi o ceartă acum, interveni Michael. Priviţi faptele în faţă. Unchiul tău, precum vezi, n-a fost nici măcar zdruncinat de accident; dacă ai sentimente omeneşti, ar trebui să te simţi fericit.

— Dacă lucrurile stau astfel, izbucni Morris nervos, cum se explică mortul? Nu vreţi să susţineţi că acel cadavru pentru care am făcut tot felul de planuri, am năduşit şi l-am mutat de colo-colo cu propriile mele mâini, a fost al unui om absolut străin?

— A, nu! Nu putem merge chiar atât de departe, spuse Michael pe un ton liniştitor, poate că l-ai cunoscut la clubul tău.

Morris se prăbuşi pe un scaun.

— Aş fi descoperit adevărul dacă ar fi fost adus la mine acasă, se văită el. Şi de ce n-a venit la mine? De ce-a fost dus la Pitman? Ce drept a avut Pitman să deschidă butoiul?

— Dacă e vorba pe-aşa, Morris, tu ce-ai făcut cu acel colosal Hercule? întrebă Michael.

— L-a făcut harcea-parcea cu satârul de tăiat carne, sări John. E făcut bucăţele şi depozitat în grădina din spatele casei.

— Mai este însă ceva, vorbi Morris tăios. E din nou problema unchiului meu, tutorele meu necinstit. Îmi aparţine, orice-ar fi. Şi, de asemenea, tontina. Revendic tontina. O revendic acum. Cred că unchiul Masterman e mort.

— Trebuie să pun capăt acestei prostii, spuse Michael, odată pentru totdeauna. Eşti oarecum aproape de adevăr. Într-un fel, unchiul tău e mort şi e mort de mult; dar nu în ceea ce priveşte tontina, pe care, în funcţie de noroc, încă mai poate trăi ca s-o câştige. Unchiul Joseph l-a văzut azi dimineaţă; îţi va confirma că e încă în viaţă, numai că mintea îi este complet rătăcită.

— Nu m-a recunoscut, spuse Joseph. Să fiu însă drept faţă de el, arăta tulburat.

— Ai pierdut, aşadar, şi în acest caz, Morris, spuse John. Să fiu al naibii, mare nerod te-ai dovedit!

— Aşadar, din cauza asta nu voiai să ajungi la o tranzacţie? observă Morris.

— În ceea ce priveşte situaţia absurdă în care aţi ajuns tu şi unchiul Joseph, de v-aţi făcut de râsul lumii, reluă Michael, a sosit momentul, destul de întârziat, să i se pună capăt. Am pregătit un document prin care renunţaţi complet la tranzacţia încheiată în trecut, şi pe care trebuie să-l semnaţi în primul rând.

— Cum? strigă enervat Morris. Să pierd astfel cele şapte mii opt sute de lire şi firma de pielărie, plus dobânda cuvenită, fără să capăt nimic în schimb? Îţi mulţumesc.

— Ştiu că acesta e felul tău de a-ţi arăta recunoştinţa, Morris, reluă Michael.

— Îmi dau seama că e zadarnic să apelez la sentimentele tale, diavol zeflemitor! strigă Morris. Dar văd că e un străin de faţă, nu ştiu de ce, şi apelez la el. Am fost jefuit, domnule, de banii aceştia, pe când eram orfan, un biet copil, elev la şcoala comercială. De atunci, n-am avut nicio altă dorinţă decât să-mi recapăt dreptul meu. Poate că aţi auzit o mulţime de lucruri rele despre mine, şi nu încape nicio îndoială că uneori am fost şi nechibzuit. Dar ceea ce vreau să vă arăt este tragedia situaţiei mele.

— Morris, îl întrerupse Michael. Mult aş dori să mă laşi să adaug şi eu un punct, deoarece cred că-ţi va influenţa felul de a gândi. Şi acesta e, în fond, un fapt tragic – ca să adoptăm înclinaţia ta pentru literatură.

— Ce anume vrei să spui? întrebă Morris.

— Vreau să menţionez doar numele unei persoane care urmează să fie acum martor, când semnezi documentul. Se numeşte Moss, dragul meu.

Urmă o lungă tăcere.

— Trebuia să-mi închipui că era mâna ta! izbucni Morris.

— Prin urmare, semnezi, nu? întrebă Michael.

— Ştii ce faci acum? strigă Morris. Exerciţi asupra mea un şantaj pedepsit de lege.

— Foarte bine, nu-l vom exercita, Morris, replică Michael. Vezi ce puţin înţeleg integritatea perfectă a caracterului tău. Credeam doar că preferi soluţia mea.

— Ascultă, Michael, interveni John. Totul e minunat şi generos; dar cum rămâne cu mine? Morris a sărit în aer, înţeleg; dar eu nu. Şi eu am fost jefuit, nu uita; şi eu am fost orfan ca el şi la aceeaşi minunată şcoală comercială ca şi el.

— Johnny, spuse Michael, nu crezi că ar fi bine să ai încredere în mine?

— Sunt omul tău, zise atunci John. Nu ai să înşeli tu un biet orfan, pun rămăşag! Morris, semnează documentul sau trec eu la acţiune, spre uimirea minţii tale prăpădite.

Hotărându-se brusc, Morris îşi dădu consimţământul.

Fură chemaţi prin urmare câţiva funcţionari care redactară documentul, vechea tranzacţie fu desfiinţată, iar Joseph redeveni un om liber.

— Acum, spuse Michael, iată ce vă propun. Prin acest act separat, vouă, John şi Morris, vi se transferă firma de comerţ cu pielărie, în asociaţie la amândoi. Am evaluat-o la cea mai scăzută valoare posibilă, aceea a firmei „Pogram şi Jarris.” Şi, alăturat, aveţi un cec pentru diferenţa până la totalul averii de care aţi fost păgubiţi. Înţelegi, deci, Morris, porneşti ca proaspăt ieşit din şcoala comercială şi, după cum ai declarat tu însuţi, comerţul de pielărie a început să prospere. Sper că te vei şi căsători în curând. Iată un dar de nuntă pentru tine, din partea unui oarecare domn Moss.

Morris se repezi şi-şi apucă cecul cu faţa învăpăiată.

— Nu înţeleg deloc ce se petrece acum, observă John. Toate mi se par prea bune pentru a fi adevărate.

— Nu e vorba decât de o corectare a unor situaţii. Eu preiau datoriile unchiului Joseph şi dacă tontina îi revine lui, mi-o

cedează mie, iar dacă o capătă tatăl meu, îmi revine, în orice caz, tot mie, înţelegi? Prin urmare, am o situaţie avantajoasă.

— Morris, prietene încăpăţânat, ai rămas pe dinafară, a fost tot ce-a mai adăugat John.

— Şi acum, domnule Forsyth, continuă Michael, întorcându-se spre oaspetele său tăcut, ai în faţa dumitale toţi criminalii, în afară de Pitman. N-am vrut să-l deranjez în momentele în care îşi îndeplineşte funcţia lui de dascăl; dar dacă poţi obţine arestarea lui la academie – îi cunosc orarul. Iată-ne, deci, aici; nu prea suntem grozavi la înfăţişare. Ce propui să faci cu noi?

— Absolut nimic, domnule Finsbury, declară Gideon. Cred că înţeleg că acest domn – arătând spre Morris – este *fons et origo*[11] a tot necazului acestuia; şi din ceea ce îmi dau seama, a plătit cu vârf şi îndesat, pentru asta. La drept vorbind, nu înţeleg, ca să fiu sincer, cine câştigă ceva dacă se face scandal în jurul acestei întâmplări; eu unul, nu, în orice caz. Şi, în plus, trebuie să-ţi mulţumesc pentru procesul trimis.

Michael se roşi.

— A fost tot ce-am putut face pentru a-ţi da ceva de lucru, spuse el. Dar mai e ceva. Nu vreau să-l judeci greşit pe bietul Pitman, care e cel mai inofensiv om de pe pământ. Aş vrea mult să iei masa diseară cu mine şi să vizităm această vieţuitoare în sălbăticia ei naturală. Ce-ai zice de restaurantul Verrey?

— Nu am niciun alt program, domnule Finsbury, răspunse Gideon. Voi fi deci foarte încântat. Dar – în funcţie de aprecierea dumneavoastră – nu putem oare face nimic pentru omul din căruţă? Mă tulbură conştiinţa.

— Nimic altceva decât să-l compătimim, încheie Michael.

[11] Izvorul şi originea.